

**UCHWAŁA NR XXXV/284/2021
RADY GMINY STAWIGUDA**

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

**w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda**

Na podstawie art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) Rada Gminy Stawiguda uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda.

§ 2. Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda składa się z następujących części stanowiących załączniki do niniejszej uchwały:

- 1) załącznik nr 1 – tekst „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda – Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego”,
- 2) załącznik nr 1A – rysunek w skali 1:25000 zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”,
- 3) załącznik nr 2 – tekst „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”,
- 4) załącznik nr 2A – rysunek w skali 1:25000 zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”,
- 5) załącznik nr 3 – rozstrzygnięcie uwag dotyczących projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- 6) załącznik nr 4 – dane przestrzenne utworzone dla zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

§ 3. Traci moc uchwała nr XLII/417/2018 Rady Gminy Stawiguda z dnia 15 października 2018 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stawiguda.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady

Justyna Reisenberg

~~Załącznik nr 3 do uchwały nr
XLII/417/2018 Rady Gminy
Stawiguda z dnia 15
października 2018 r.~~

*Załącznik nr 1
do uchwały nr XXXV/284/2021
Rady Gminy Stawiguda
z dnia 29 kwietnia 2021 r.*



STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STAWIGUDA

ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

STAWIGUDA 2018, 2021

SPIS TREŚCI

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Stawiguda.....	19
2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu oraz stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony oraz diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy	19
3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	27
4. Stan dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	44
5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym warunki ochrony ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	71
6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy – bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz analiza możliwości ich finansowania	86
7. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych ..	98
8. Stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	102
9. Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	109

Tekst ujednolicony zawierający ustalenia przyjęte Uchwałą Rady Gminy w Stawigudzie Nr I/2/99 z dnia 26 lutego 1999 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda oraz zmiany wprowadzone na podstawie niniejszej uchwały. Zmiany nie zostały wyróżnione z uwagi na ich znaczną ilość.

W związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia częściowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda, przystąpiono do zmiany studium dla terenu działek ewidencyjnych nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz części działki 296/5 położonych w miejscowości Bartąg. Zmiany wprowadzone w tekście oznaczono kursywą koloru niebieskiego, natomiast zapisy nieaktualne zostały przekreślone.

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Stawiguda

1.1. Uwarunkowania rozwoju wynikające z polityki przestrzennej państwa

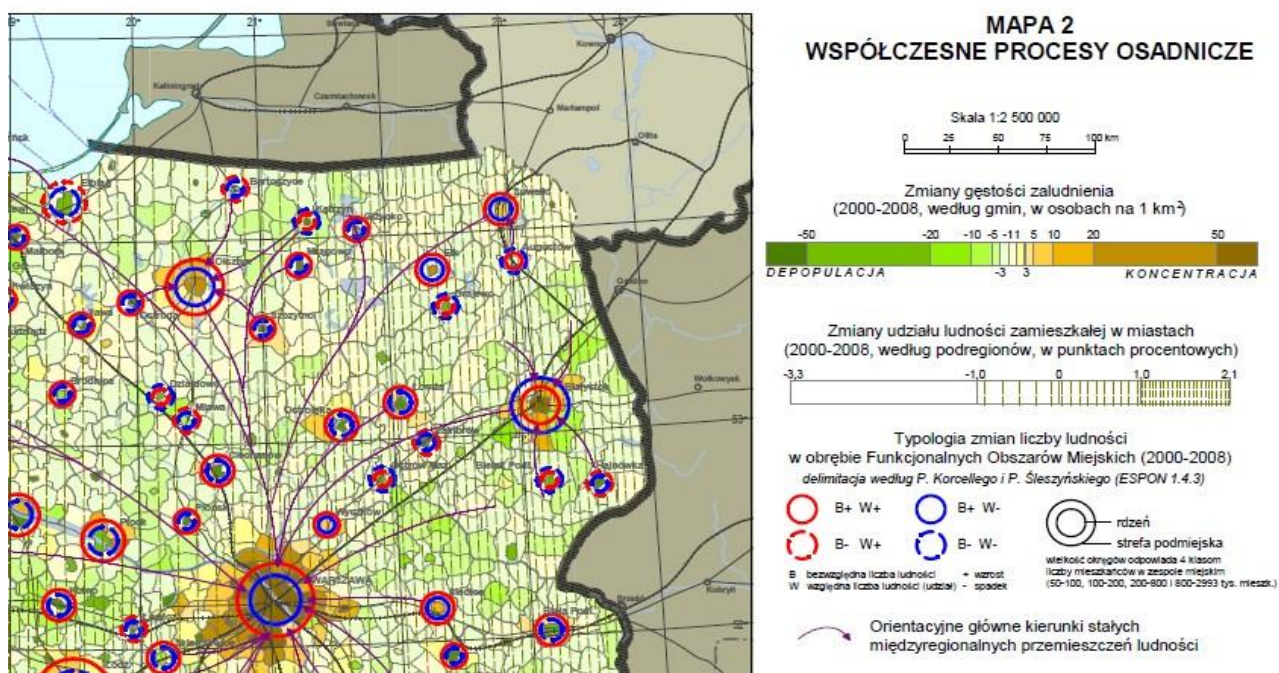
Polityka przestrzenna państwa w odniesieniu do całego obszaru kraju została określona w *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* uchwalonej przez Radę Ministrów w 2013 roku. Z punktu widzenia polityki przestrzennej samorządu należy również wymienić istotne dokumenty o charakterze strategicznym, w tym:

- *Strategię Rozwoju Kraju 2020*,
- *Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie*,
- *Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*,

W polityce państwa sformułowane zostały podstawowe zasady uznane za wiodące dla rozwoju regionu jako całości, w tym w szczególności:

- tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami,
 - rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe),
 - poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,
 - wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami),
 - systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).
- Uwarunkowania ogólne wynikające z przyjętej polityki przestrzennej państwa, w odniesieniu do obszaru gminy określają rolę obszaru w polityce przestrzennej państwa. KPZK 2030 kładzie znacznie silniejszy akcent na znaczenie uwarunkowań przestrzennych dla wykorzystania endogenicznych potencjałów i czynników rozwoju. Obszary miejskie i obszary wiejskie są więc postrzegane jako elementy dynamicznego układu, dopełniające się nawzajem i stanowiące integralną całość społeczno-gospodarczą i przestrzenną. Do współczesnych wyzwań zaliczyć należy poszukiwanie na poziomie regionalnym i lokalnym możliwości nowego, odmiennego niż dotychczas wykorzystania potencjałów rozwojowych i w konsekwencji zmianę dotychczasowej koncepcji rozwoju (co da szansę na tworzenie lepszych miejsc pracy) oraz zmniejszenie antropopresji na znacznych obszarach Polski, co z kolei powinno pozytywnie wpłynąć na środowisko przyrodnicze i jakość życia. Dzisiejsze wyzwania rozwojowe wymagają przede wszystkim odpowiedniej masy krytycznej kapitału ludzkiego i społecznego, dobrze zorganizowanej przestrzeni lokalnej i sprzyjającej rozwojowi zaplecza instytucjonalnego.

Zgodnie z prognozami sporządzonymi dla całego kraju do 2030 roku będzie postępował proces koncentracji ludności i działalności gospodarczej na obszarach funkcjonalnych dużych miast, a także w średniej wielkości miastach i na otaczających je obszarach wiejskich, co bezpośrednio dotyczy obszaru gminy Stawiguda. Proces ten jest związany z globalizacją gospodarki oraz znacznie większą dynamiką w zakresie ruchów migracyjnych (wzrost mobilności). Równocześnie obserwuje się zwiększanie bezpośredniego oddziaływania miasta na tereny przyległe, definiowane jako miejski obszar funkcjonalny (MOF). Zasięg tego obszaru wyznaczany jest przez rozprzestrzenianie się miasta (urban sprawl), zarówno form zabudowy, jak i miejskiego stylu życia, oraz rosnący zakres dojazdów do pracy do centrów miast. Oznacza to, że także w Polsce, jaki i w Europie następuje odejście od tradycyjnego podziału struktur osadniczych z wyraźną granicą między miastem i wsią. Obszary wiejskie, zwłaszcza w sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich, w coraz większym stopniu zaczynają pełnić funkcje pozarolnicze – usługowe i produkcyjne. Zgodnie z KPZK 2030 obszar gminy Stawiguda objęty jest zjawiskiem umiarkowanej koncentracji ludności oraz silnej dynamiki w zakresie zmiany miejsca zamieszkania na korzyść terenów podmiejskich (wyludnianie się terenów miejskich na rzecz terenów podmiejskich). Obszar gminy Stawiguda pozostaje pod silnym wpływem miasta Olsztyna, jako alternatywna strefa zamieszkania dla osób pracujących w mieście. KPZK wskazuje obszar gminy Stawiguda jako teren wzrost zarówno w zakresie bezwzględnej liczby, jak i względnej liczby ludności. Sytuację w tym zakresie na tle regionu przedstawiono na rysunku 1.



Rysunek 1. Gmina Stawiguda na tle współczesnych procesów osadniczych w skali kraju Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – Mapa 2*

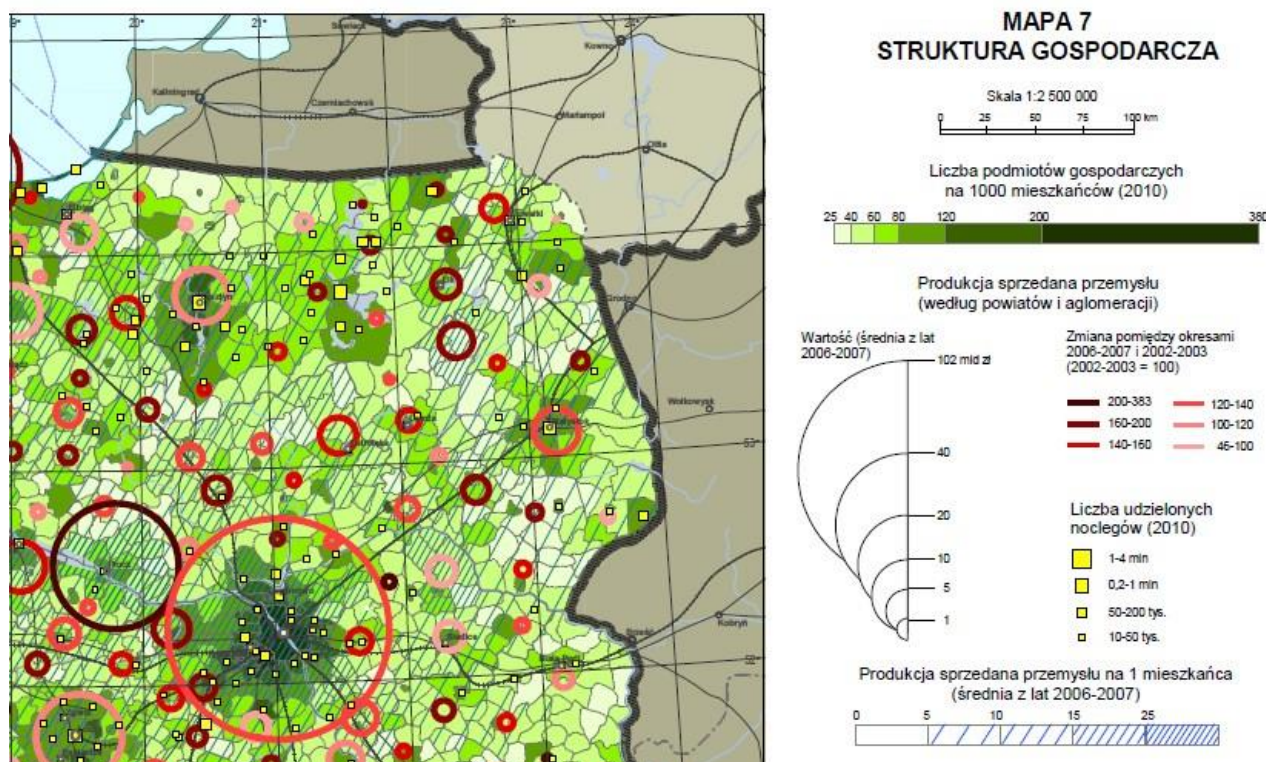
Pod względem udziału gminy w strukturze gospodarczej kraju sytuacja kształtuje się na przeciętnym poziomie. Stawiguda należy do obszarów o dosyć wysokim poziomie nasycenia podmiotami gospodarczymi w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (ok. 100 na 1000 mieszkańców) oraz stosunkowo niskim poziomem produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Również dynamika w tym zakresie

zaliczana jest do najniższych w kraju. Potencjał obszaru wynika z bezpośredniego położenia w zasięgu oddziaływania Olsztyna jako ośrodka miejskiego o znaczeniu krajowym oraz powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym, w tym przede wszystkim z lokalizacji węzłów na drodze krajowej DK 51 i obwodnicy miasta.

Z punktu widzenia polityki przestrzennej państwa obszar gminy zauważalny jest jako teren o dużym potencjale turystycznym. Ruch turystyczny, mierzony liczbą udzielonych noclegów zaliczany do jednych z wyższych w skali kraju.

Stąd szczególne preferencje dla rozwoju bazy turystyczno-wypoczynkowej wynikające z położenia w obszarze o wybitnych uwarunkowaniach przyrodniczych i krajobrazowych oraz w bezpośrednim obszarze oddziaływania dużego miasta (możliwe oddziaływanie czynników miejskiego obszaru funkcjonalnego na rozwój przedsiębiorczości). KPZK 2030 wskazuje jako dosyć istotny czynnik rozwoju gminy Stawiguda fakt położenia w zasięgu ważnych korytarzy komunikacyjnych związanych z drogami krajowymi DK 7 i DK 51. Zwraca się również uwagę na położenie w zasięgu oddziaływania transgranicznego (szczególnie w zakresie lokalizacji firm logistycznych).

Sytuację gospodarczą na tle regionu przedstawiono na rysunku 2.



Rysunek 2. Rola gminy Stawiguda w strukturze gospodarczej kraju

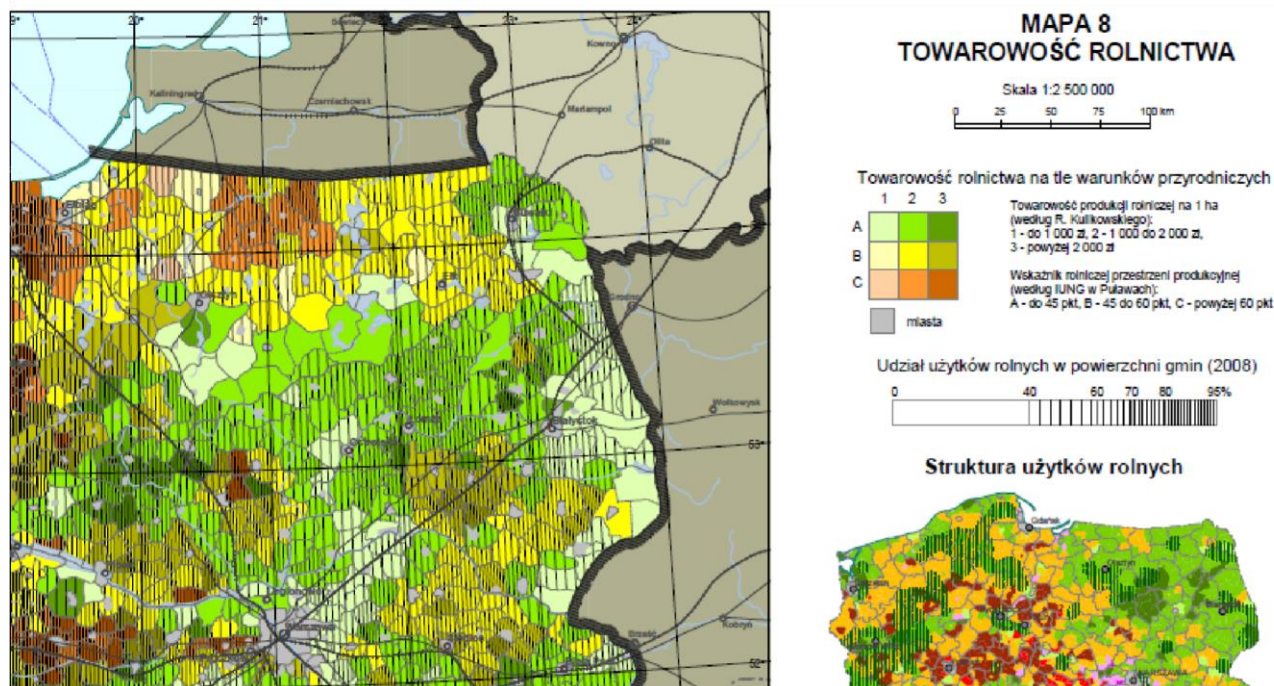
Źródło: koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – Mapa 7

Z punktu widzenia podstawowych kierunków polityki przestrzennej państwa obszar gminy Stawiguda położony jest w zasięgu oddziaływaniem sieci głównych ośrodków metropolitalnych oraz najważniejszych ośrodków regionalnych (w polityce przestrzennej państwa znaczący akcent położony jest na tworzenie powiązań pomiędzy ośrodkami metropolitalnymi). Wskazuje się jednocześnie położenie w paśmie rozwijania powiązań funkcjonalnych pomiędzy obszarami położonymi na

obrzeżach państwa. Jest to obszar wymagający zwiększenia dostępu do usług podstawowych, w tym komunikacyjnych. Zaliczony też został do regionu Polska Wschodnia wymagającego działań wspierających procesy urbanizacyjne, restrukturyzację obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wynikającego z przygranicznego położenia.

Podstawą rozwoju przestrzeni gminy są powiązania gospodarcze na poziomie lokalnym. Gmina Stawiguda odgrywa w rozwoju gospodarczym Polski marginalną rolę, za wyjątkiem rozwoju sektora turystycznego, który plasuje gminę na dosyć wysokim poziomie w skali kraju. Przepływy międzygałęziowe są prawie niezauważalne w skali kraju, a na terenie gminy nie jest zlokalizowana siedziba lub filia żadnego z przedsiębiorstw zaliczanych do „500” największych w Polsce.

Pod względem rozwoju rolnictwa jest to obszar o niskiej produktywności towarowej zawierającej się w przedziale do 1000 zł/ha, przy niskim wskaźniku oceny jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynoszącym do 45 punktów (wg skali IUNG w Puławach). Udział użytków rolnych w powierzchni gminy jest na jednym z niższych poziomów w kraju. Wynika to przede wszystkim ze znacznego udziału lasów i jezior w powierzchni gminy oraz ze wzrastającego wpływu presji urbanizacyjnej. Sytuację rolnictwa w gminie Stawiguda na tle regionu przedstawiono na rysunku 3.



Rysunek 3. Obszar gminy Stawiguda na tle rolniczej przestrzeni produkcyjnej kraju

Źródło: koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – Mapa 8

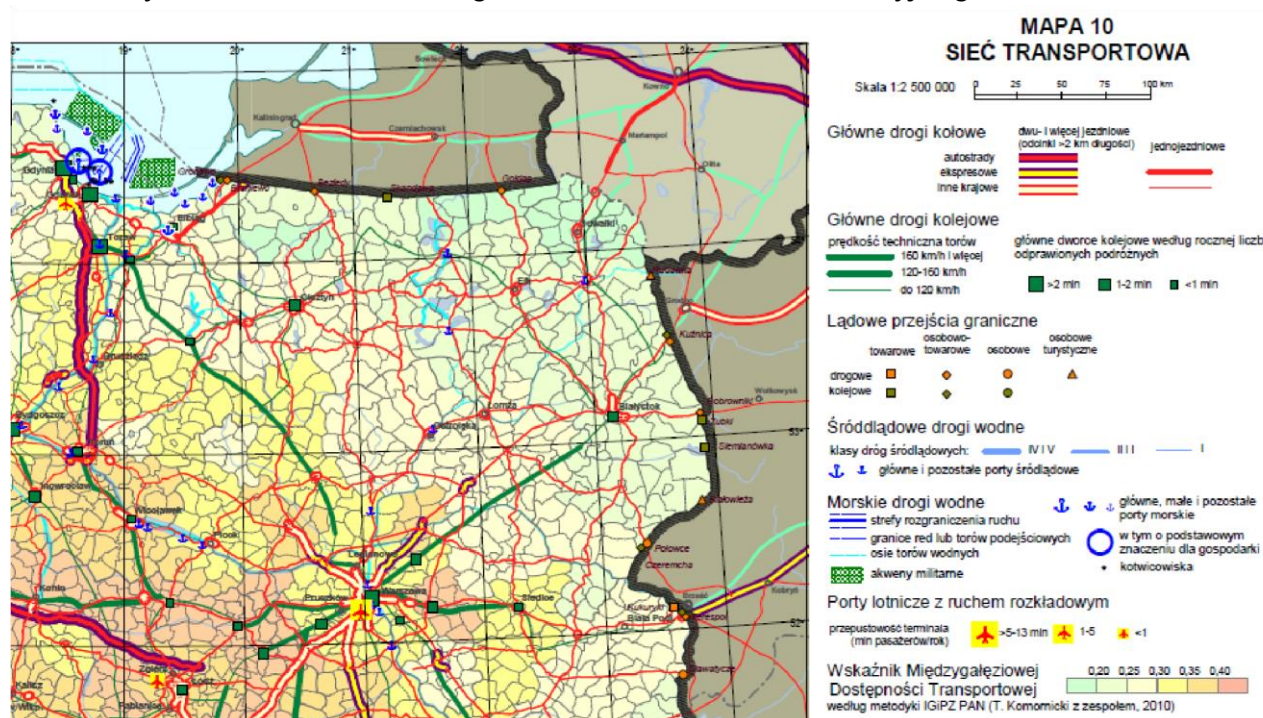
Głównym czynnikiem stymulującym rozwój obszaru są powiązania transportowe, przy czym nie chodzi tylko o transport drogowy, ale o powiązania komunikacyjne w szerokim zakresie. Należy przede wszystkim zauważyć, że gmina Stawiguda zlokalizowana jest w obszarze o niskim wskaźniku Międzygałęziowej Dostępności Transportowej (MDT).

Analizowany obszar w polityce krajowej położony jest w bezpośrednim zasięgu oddziaływania głównych korytarzy komunikacyjnych, co skutkuje znacznym wzrostem potencjału w rozwoju gospodarczym. Zakładana modernizacja i rozbudowa korytarza

transportowego o znaczeniu strategicznym, oparta mniej więcej na dotychczasowym przebiegu dróg krajowych DK 7, DK 51 i DK 16 oraz obwodnicy Olsztyna powinna przyczynić się do rozwoju gospodarczego całego obszaru gminy Stawiguda. Dużego znaczenia nabiera również modernizowana linia kolejowa Olsztyn – Działdowo, zarówno w zakresie przewozów towarowych, jak i osobowych.

Sytuację gminy na tle krajowej polityki transportowej przedstawiono na rysunku 4.

Rysunek 4. Gmina Stawiguda na tle układu komunikacyjnego Polski



Źródło: *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – Mapa 10*

Podsumowanie

Z punktu widzenia krajowej polityki przestrzennej obszar gminy Stawiguda ma marginalne znaczenie, za wyjątkiem rozwoju sektora turystycznego. Istotnego znaczenia nabiera dopiero w kontekście polityki państwa odniesionej do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna (MOF), w którym stanowi bezpośrednie zaplecze inwestycyjne zarówno dla funkcji komercyjnych, jak i mieszkaniowych. W najbliższych latach (perspektywa 2030) w analizowanym obszarze przewiduje się inwestycje publiczne związane przede wszystkim z rozwojem układów komunikacyjnych i infrastrukturalnych wspierających zagospodarowanie i rozwój MOF, a także wsparcie w zakresie ochrony środowiska i ochrony krajobrazu.

W ujęciu syntetycznym można stwierdzić, że najważniejsze instrumenty realizacji polityki przestrzennej państwa będą dotyczyły miejskiego obszaru funkcjonalnego (a więc również terenu gminy Stawiguda) oraz wytworzenia i wzmocnienia relacji

między regionalnymi i krajowymi ośrodkami wzrostu (metropoliami). Zachodnia część województwa bazuje na relacjach Olsztyn – Warszawa oraz Olsztyn – Gdańsk, co wpływa bezpośrednio na politykę regionalną, a pośrednio na politykę przestrzenną na poziomie lokalnym.

1.2. Uwarunkowania rozwoju wynikające z polityki regionalnej

Polityka regionalna warunkująca sposób realizacji polityki przestrzennej na poziomie gminy określona została w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalonym przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego w dniu 27 maja 2015 r. (Uchwała Nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015 r.). Plan województwa wyznacza podstawowe cele zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym. Celem głównym polityki przestrzennej władz samorządowych jest: *zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ład przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu.*

W związku z powyższym jako główny kierunek zagospodarowania przestrzennego województwa przyjęto: *przywrócenie i kształtowanie ład przestrzennego, który jest głównym celem w gospodarowaniu przestrzenią i jednocześnie strategicznym składnikiem zintegrowanej polityki zrównoważonego rozwoju regionu.* Idea ład przestrzennego została zatem wyeksponowana w polityce przestrzennej regionu bardzo wyraźnie i jako taka powinna stanowić podstawę prac nad określeniem polityki samorządów lokalnych na poziomie gminy (lokalnym).

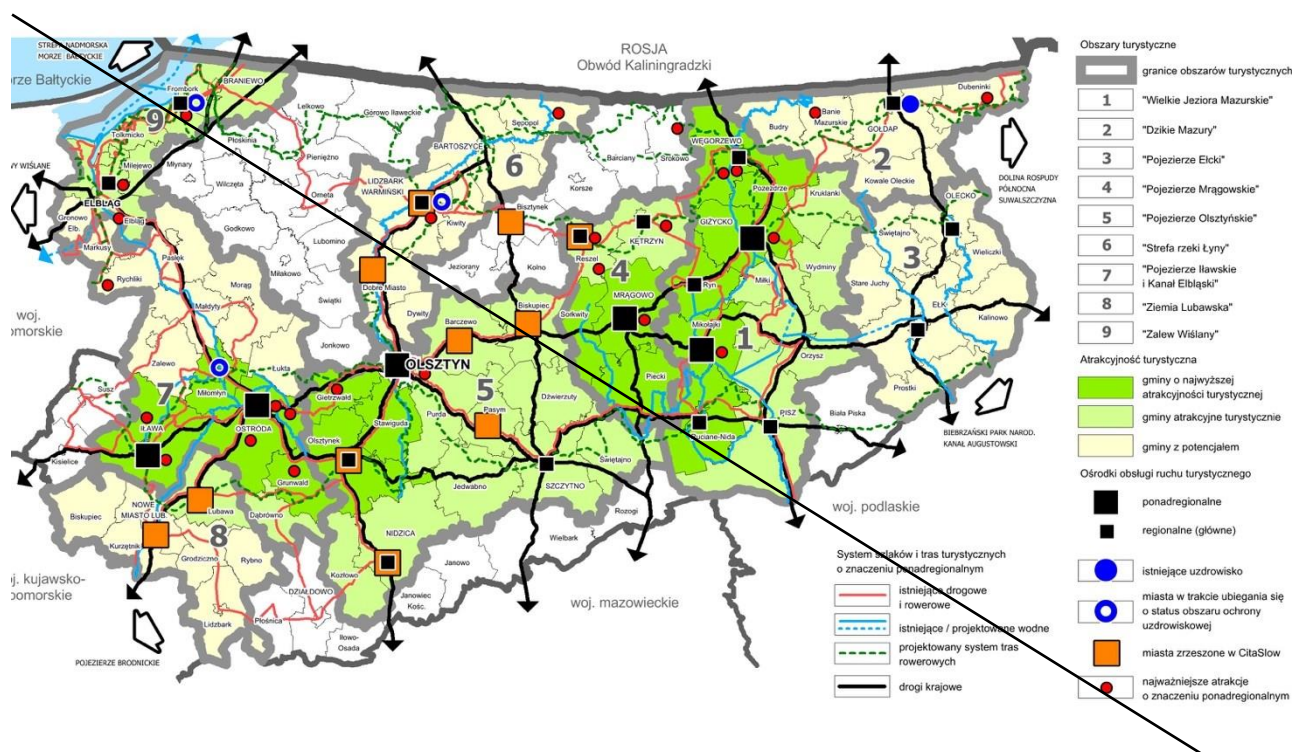
- 1) W zakresie środowiska przyrodniczego i kulturowego wskazano następujące cele:
 - a) ochrona różnorodności biologicznej, uzasadniona koniecznością zachowania, wzmacniania oraz odbudowy funkcji ekosystemów i usług ekosystemowych, mających zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania społeczeństw,
 - b) ochrona cennych krajobrazów województwa warmińsko-mazurskiego przed przekształceniem i degradacją,
 - c) zrównoważone wykorzystanie zasobów regionu,
 - d) systemowa edukacja ekologiczna społeczeństwa, ważna dla uzyskania społecznej akceptacji polityki rozwoju przestrzennego,
 - e) ochrona przed zagrożeniami, w tym przystosowanie zagospodarowania do zmian klimatu,
 - f) regionalny system obszarów chronionych, powiązany z systemem krajowym, składający się z rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
 - g) jako priorytet uznaje się przeprowadzenie kompleksowej identyfikacji struktury jakościowej krajobrazów województwa (z uwzględnieniem zaleceń Europejskiej Konwencji Krajobrazowej i metodyki, która będzie opracowana na poziomie krajowym) ze szczególnym zwróceniem uwagi na najcenniejsze i najbardziej zagrożone krajobrazy Warmii i Mazur,
 - h) przeprowadzenie weryfikacji granic obszarów chronionego krajobrazu (wyznaczone granice obszarów chronionego krajobrazu mają niekiedy

~~dyskusyjny przebieg, nie zawsze obejmują tereny kwalifikujące się do włączenia do OCHK, są prowadzone według sprzecznych kryteriów);~~

- ~~i) występowanie licznych obiektów objętych ochroną konserwatorską, wymagających przywrócenia atrakcyjności poprzez ich uporządkowanie i zagospodarowanie w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,~~
 - ~~j) uwzględnianie w polityce przestrzennej wymogów ochrony i odtwarzania różnorodności gatunkowej i siedliskowej, w tym zapewnienie spójności terytorialnej i funkcjonalnej przestrzeni przyrodniczej dla zapobiegania jej fragmentacji, głównie poprzez realizację systemu korytarzy ekologicznych,~~
 - ~~k) kształtowanie zasobów wodnych i racjonalne nimi gospodarowanie,~~
 - ~~l) ochronę wód podziemnych, w tym w szczególności głównych zbiorników wód podziemnych, będących strategicznymi zasobami wód, stanowiącymi źródło zaopatrzenia ludności w wodę.~~
- 2) ~~W zakresie rozwoju sieci osadniczej:~~
- ~~a) obszar gminy Stawiguda zaliczany jest do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna i będzie podlegał specjalnej polityce przestrzennej, która zostanie określona w planie zagospodarowania przestrzennego MOF,~~
 - ~~b) w polityce przestrzennej regionu zauważone zostały niekorzystne zjawiska związane procesami osadnictwa wokół Olsztyna (suburbanizacja), powodujące znaczne zagrożenie z punktu widzenia zachowania ładu przestrzennego,~~
 - ~~c) w zakresie rozwoju mieszkalnictwa obszar gminy Stawiguda zaliczony został do gmin o najkorzystniejszych warunkach mieszkaniowych w województwie,~~
 - ~~d) wspomaganie rozwoju funkcji osadniczych, w tym przeciwdziałanie ich degradacji, następować będzie poprzez:~~
 - ~~- racjonalne wykorzystanie przestrzeni — preferowanie — optymalnego — jej zagospodarowania,~~
 - ~~- dbałość o harmonijne komponowanie i wysoką jakość terenów przestrzeni publicznej,~~
 - ~~- określanie rzeczywistych potrzeb terenowych pod budownictwo mieszkaniowe w dokumentach planistycznych, dążenie do ograniczenia nieuzasadnionego przeznaczania terenów pod budownictwo mieszkaniowe, dostosowanie wielkości tych terenów do dynamiki demograficznej gminy,~~
 - ~~- zapobieganie nadmiernej ekspansji terenów zabudowanych miast i wsi poza jednostki osadnicze,~~
 - ~~- przeciwdziałanie powstawaniu oraz łagodzenie konfliktów funkcji w przestrzeni,~~
 - ~~- zachowanie i ochronę wyróżniających cech przestrzeni stanowiących o tożsamości miejsca, takich jak osie widokowe, naturalne dominanty, cechy rzeźby terenu, panoramy i widoki wieloplanowe funkcji gospodarczych z funkcjami ekologiczną i rolniczą.~~
- 3) ~~W zakresie rozwoju gospodarczego do najważniejszych celów zaliczono:~~
- ~~a) preferowanie zakładów opartych o produkcję na bazie surowców lokalnych,~~
 - ~~b) wspieranie zakładów małych i średniej wielkości o niewielkiej uciążliwości dla środowiska,~~
 - ~~c) lokalizowanie zakładów produkcyjnych na terenach o rozbudowanej infrastrukturze oraz dobrej dostępności komunikacyjnej,~~

- d) rozwój innowacyjnych gałęzi przemysłu i usług,
 - e) tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi klastrów,
 - f) wspieranie przedsiębiorstw innowacyjnych, w tym szczególnie:
 - tworzenie instrumentów finansowych na powstawanie nowych przedsiębiorstw i rozwój własnych innowacji,
 - wspieranie finansowego transferu wiedzy oraz innowacji,
 - wspieranie współpracy przedsiębiorstw z ośrodkami naukowo-badawczymi,
 - wspieranie działań w kierunku poprawienia rentowności przedsiębiorstw poprzez intensyfikację istniejącej produkcji i wprowadzanie nowoczesnych technologii.
 - g) wspieranie przemysłu technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- 4) w zakresie rozwoju turystycznego jako wiodącej gałęzi gospodarki wyróżniono:
- a) kształtowanie terenów i obiektów rekreacyjnych, wypoczynkowych w miastach i na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem:
 - b) rozwój form i rodzajów turystyki w oparciu o predyspozycje, potencjały, zasoby, walory środowiska przyrodniczego, kulturowego, a także istniejące zagospodarowania i wiodące cechy przestrzeni,
 - c) rozwój turystyki kwalifikowanej wodnej (m.in.: żeglarstwo, kajakarstwo, surfing, pływanie, wędkowanie, nurkowanie, bojery, ice-surfing),
 - d) rozwój turystyki kwalifikowanej rowerowej na obszarze całego województwa w oparciu o system tras rowerowych, uwzględniający atrakcyjne miejsca i zagospodarowanie turystyczne,
 - e) rozwój turystyki biznesowej, kongresowej – szczególnie na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo, dostępnych komunikacyjnych, w obiektach o wysokim standardzie,

Zasady realizacji polityki przestrzennej województwa w zakresie turystyki przedstawiono na rysunku 5. Wyraźnie zaznaczone zostały korzyści płynące z położenia gminy Stawiguda w obszarze o największej atrakcyjności turystycznej.

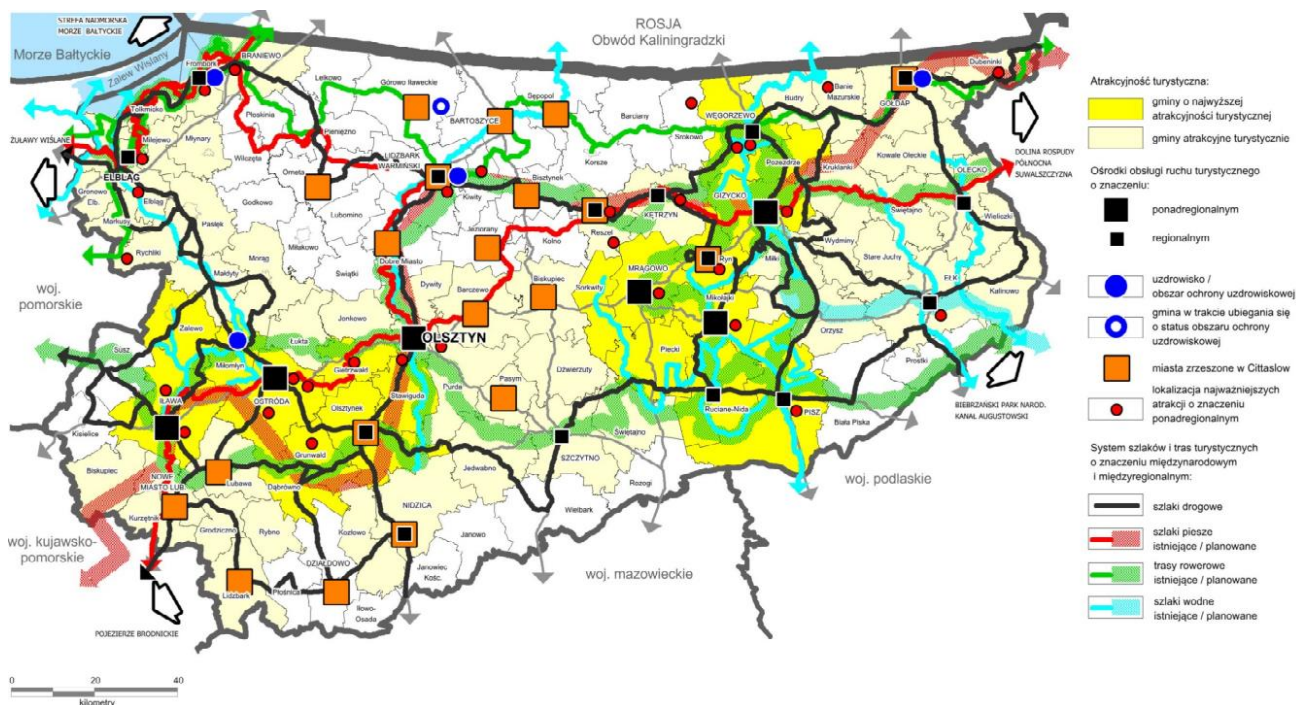


Rysunek 5. Rola gminy Stawiguda w sieci turystycznej województwa
Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2015

Polityka regionalna warunkująca sposób realizacji polityki przestrzennej na poziomie gminy określona została w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalonym Uchwałą Nr XXXIX/832/18 z dnia 28 sierpnia 2018 r. przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Celem planu województwa jest ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego, który ma zasadnicze znaczenie dla prowadzenia rozwoju w sposób zrównoważony.

Głównymi czynnikami wpływającymi na atrakcyjność turystyczną województwa są cechy fizycznogeograficzne: największa w kraju liczba jezior, urozmaicona rzeźba terenu, bogactwo form morfologicznych, duże kompleksy leśne oraz wysoka, nie tylko w skali kraju, ale i Europy, jakość i stan środowiska przyrodniczego (liczne obszary przyrodnicze prawnie chronione). Równocześnie, te zasoby środowiska świadczą o wrażliwości obszarów na antropopresję. Istotne znaczenie mają również zasoby dziedzictwa kulturowego, które wyróżniają region pod względem ich nasycenia i różnorodności. Jednocześnie rozwijająca się infrastruktura turystyczna i okołoturystyczna stwarza możliwości rozszerzania i uatrakcyjniania oferty dla turystów. Wszystkie te czynniki stanowią podstawę do tworzenia przewagi konkurencyjnej regionu.

Zasady realizacji polityki przestrzennej województwa w zakresie turystyki przedstawiono na rysunku 5. Wyraźnie zaznaczone zostały korzyści płynące z położenia gminy Stawiguda w obszarze o największej atrakcyjności turystycznej.



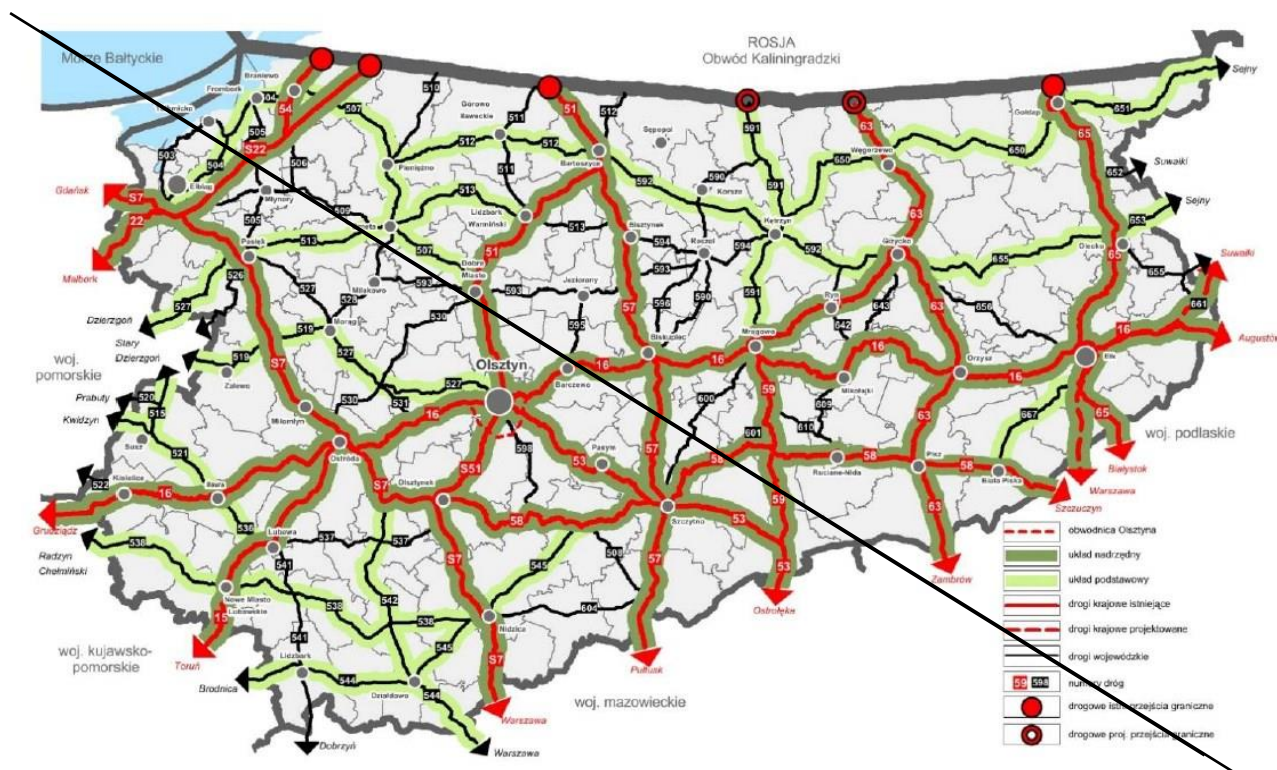
Rysunek 5. Rola gminy Stawiguda w sieci turystycznej województwa
Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2018

5) w zakresie rolnictwa i leśnictwa:

- a) ~~gospodarowanie zgodnie z zasadami ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazowego — w planowaniu użytkowania rolniczego należy uwzględnić wymóg zachowania ładu przestrzennego i ładu ekologicznego,~~
- b) ~~optymalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, w tym w szczególności warunków glebowych do rozwoju sektora rolno-spożywczego,~~
- c) ~~wykorzystanie lokalnych surowców pochodzenia rolniczego do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym do produkcji żywności wysokiej jakości,~~
- d) ~~poprawa struktury agrarnej gospodarstw,~~
- e) ~~tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu gospodarstw wielofunkcyjnych z możliwością produkcji ekologicznej oraz prowadzenia działalności agroturystycznej,~~
- f) ~~zalesienie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa ze szczególnym uwzględnieniem granicy polno-leśnej,~~
- g) ~~uwzględnienie funkcji lasów zgodnie z operatem urządzeniowo-leśnym gospodarstwa leśnego,~~
- h) ~~ochrona gruntów leśnych przed zmianą funkcji na nieleśną,~~
- i) ~~utrzymanie wysokiej sprawności systemów urządzeń odwadniających i melioracyjnych w celu ochrony,~~
- j) ~~wzmacnianie rozwoju rolnictwa ekologicznego.~~
- 6) ~~w zakresie systemów transportowych i komunikacyjnych:~~
 - a) ~~zapewnienie warunków umożliwiających funkcjonowanie i rozwój korytarzy transportowych o znaczeniu międzynarodowym przebiegających przez obszar województwa warmińsko-mazurskiego, w tym: koncepcyjnego korytarza Via / Rail Hanseatica, wraz z jego odgałęzieniem wschodnim,~~
 - b) ~~ustalenie, że drogami szczególnie ważnymi dla regionu są drogi układu nadrzędnego i podstawowego — drogi krajowe oraz ważniejsze drogi wojewódzkie (klasy G), pozostałe drogi: wojewódzkie (klasy Z), natomiast powiatowe i gminne tworzą układ uzupełniający,~~
 - c) ~~przebudowa drogi nr S51 wraz z budową obwodnicy Olsztyna,~~
 - d) ~~sukcesywne wyposażenie dróg w infrastrukturę uzupełniającą, w tym obiekty obsługi podróżnych (MOP) i ścieżki rowerowe,~~
 - e) ~~destosowanie sieci dróg powiatowych do wymagań ustawy o drogach publicznych, w tym poprawę stanu tych dróg poprzez ich sukcesywne przebudowy i remonty do odpowiednich klas technicznych,~~
 - f) ~~kształtowanie spójnego systemu kolejowych powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, poprzez zaliczenie linii kolejowej nr 216 Olsztyn — Działdowo do głównego układu kolejowego województwa,~~
 - g) ~~rozwój kolejowych przewozów pasażerskich — utrzymanie i przywracania przewozów osobowych oraz tworzenia nowych połączeń, przy czym niezbędna jest modernizacja linii kolejowych,~~
 - h) ~~poprawa stanu technicznego infrastruktury kolejowej: linii kolejowych oraz dworców i przystanków kolejowych,~~
 - i) ~~system tras rowerowych tworzą trasy i korytarze ponadregionalne, w tym: Trasa Rowerowa Polski Wschodniej — Green Velo (w trakcie realizacji) z proponowanym odgałęzieniem, projektowane trasy Euro Velo R-10 i R-13 oraz~~

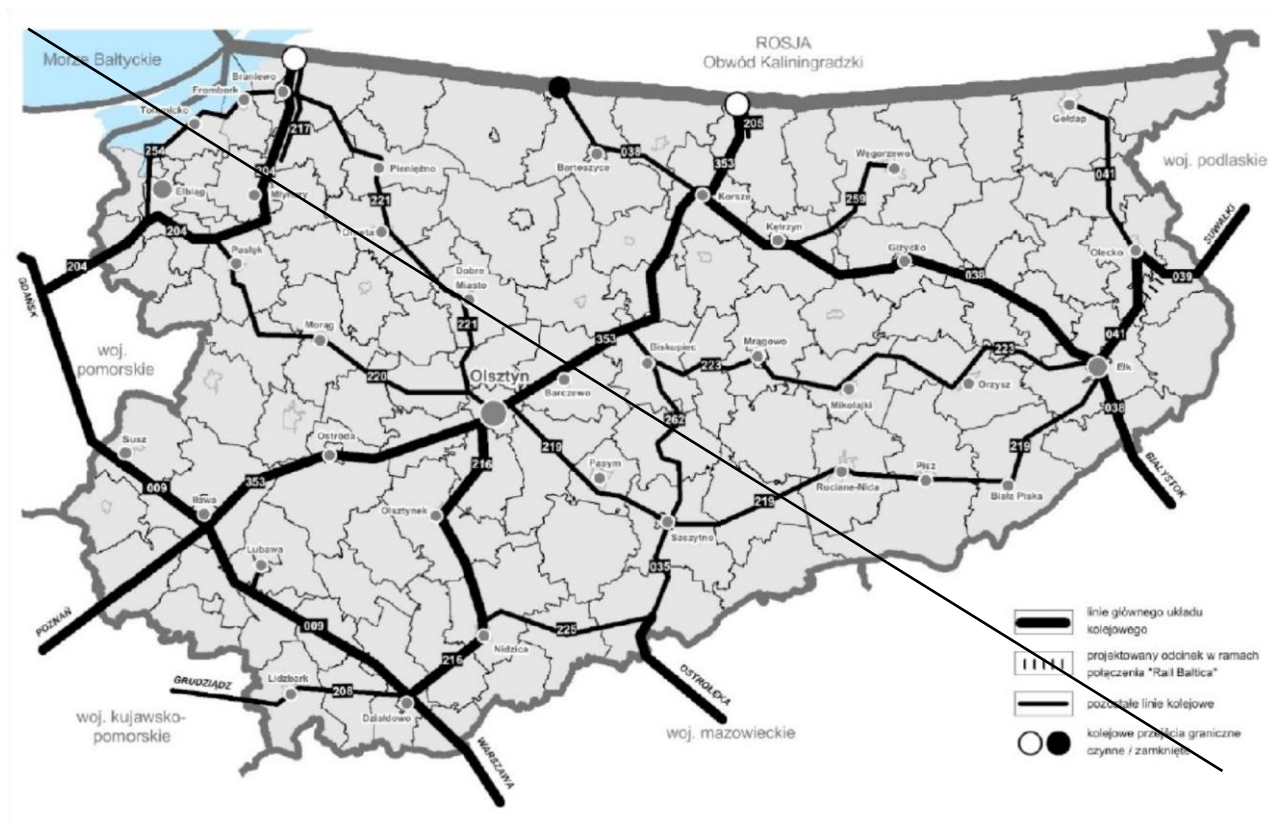
korytarz tras pojeziernych uwzględniających projektowaną trasę wzdłuż rzeki Łyny.

Schemat rozwoju sieci drogowej i kolejowej województwa warmińsko-mazurskiego przedstawiono na rysunkach 6 i 7.



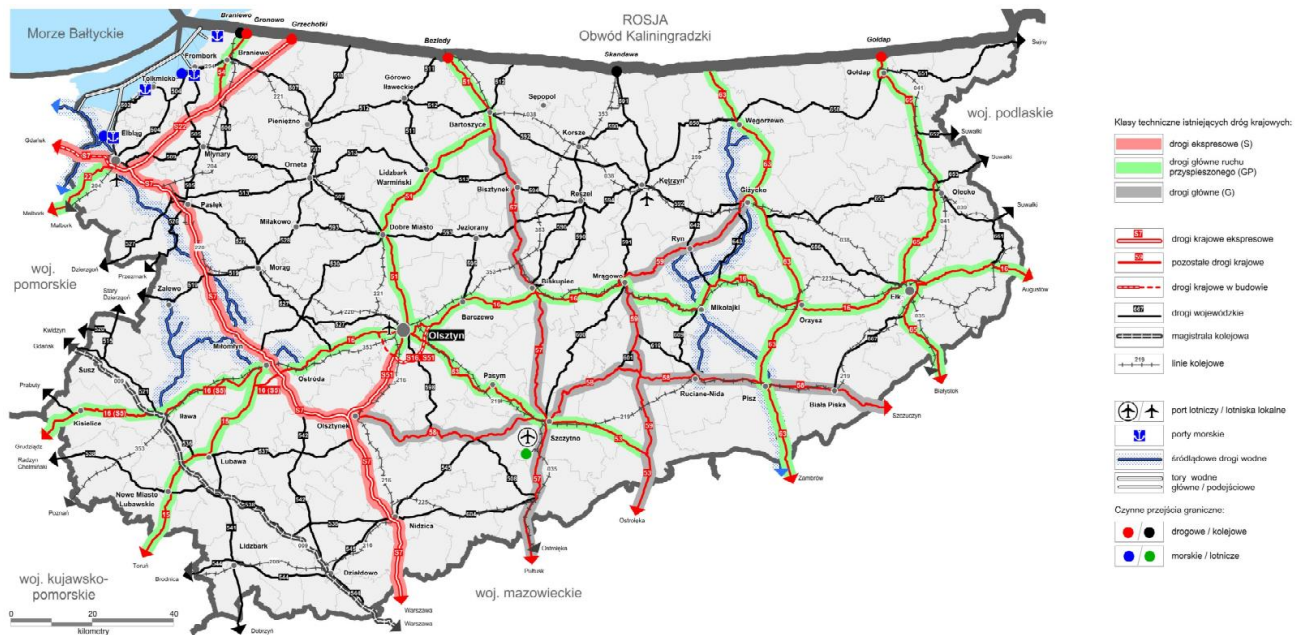
Rysunek 6. Gmina Stawiguda na tle sieci transportowej województwa

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2015



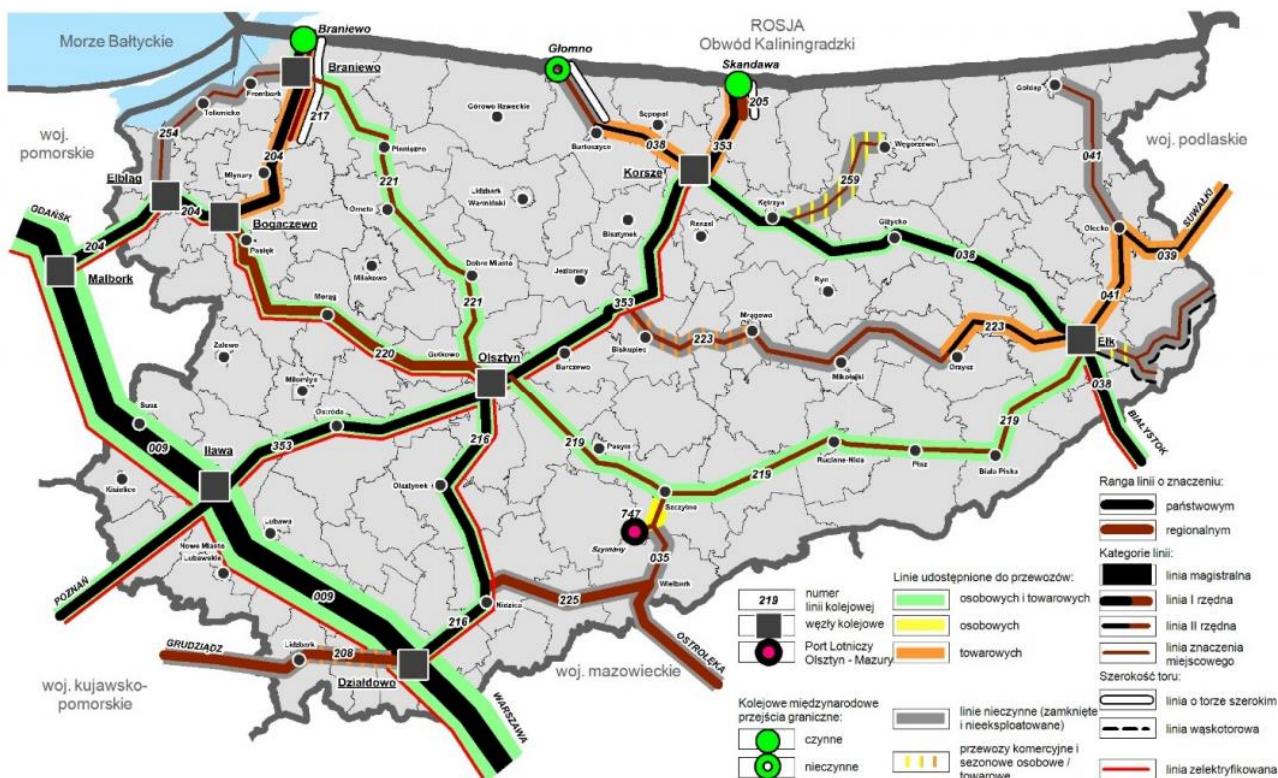
Rysunek 7. Gmina Stawiguda na tle sieci kolejowej regionu

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko—Mazurskiego 2015



Rysunek 6. Gmina Stawiguda na tle sieci transportowej województwa

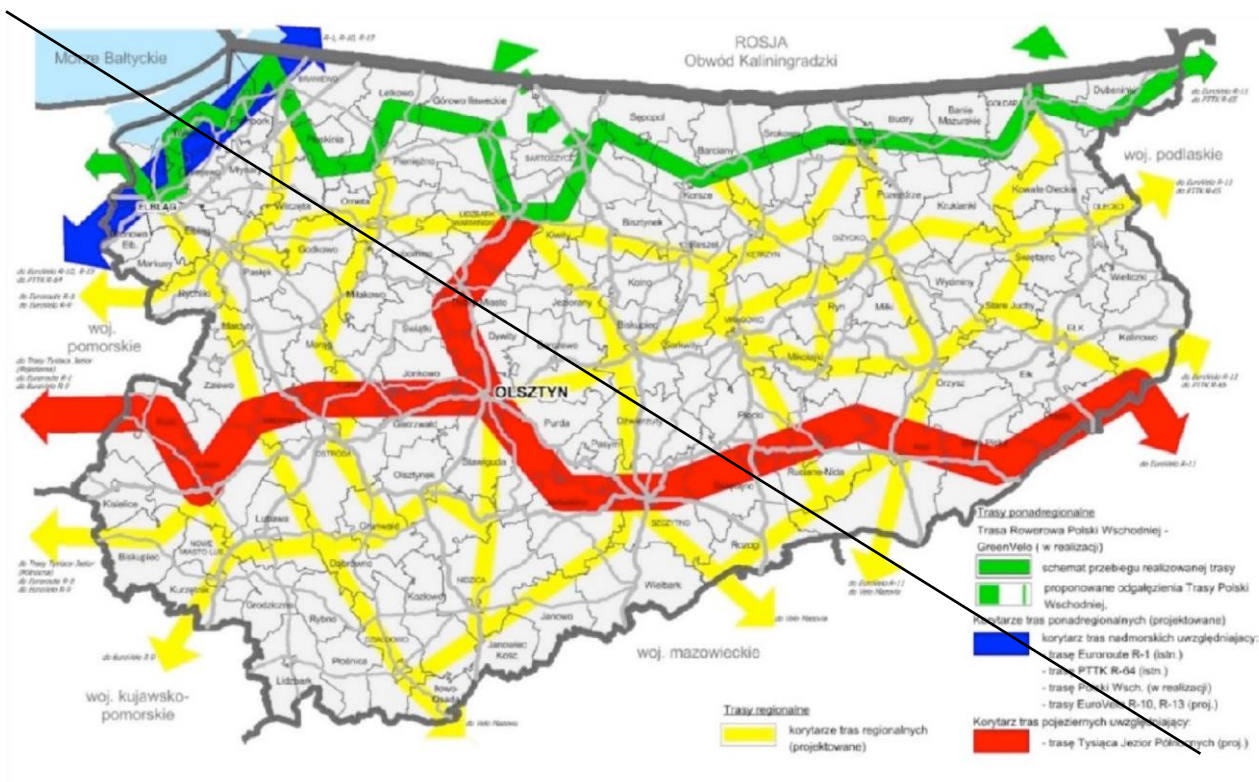
Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego 2018



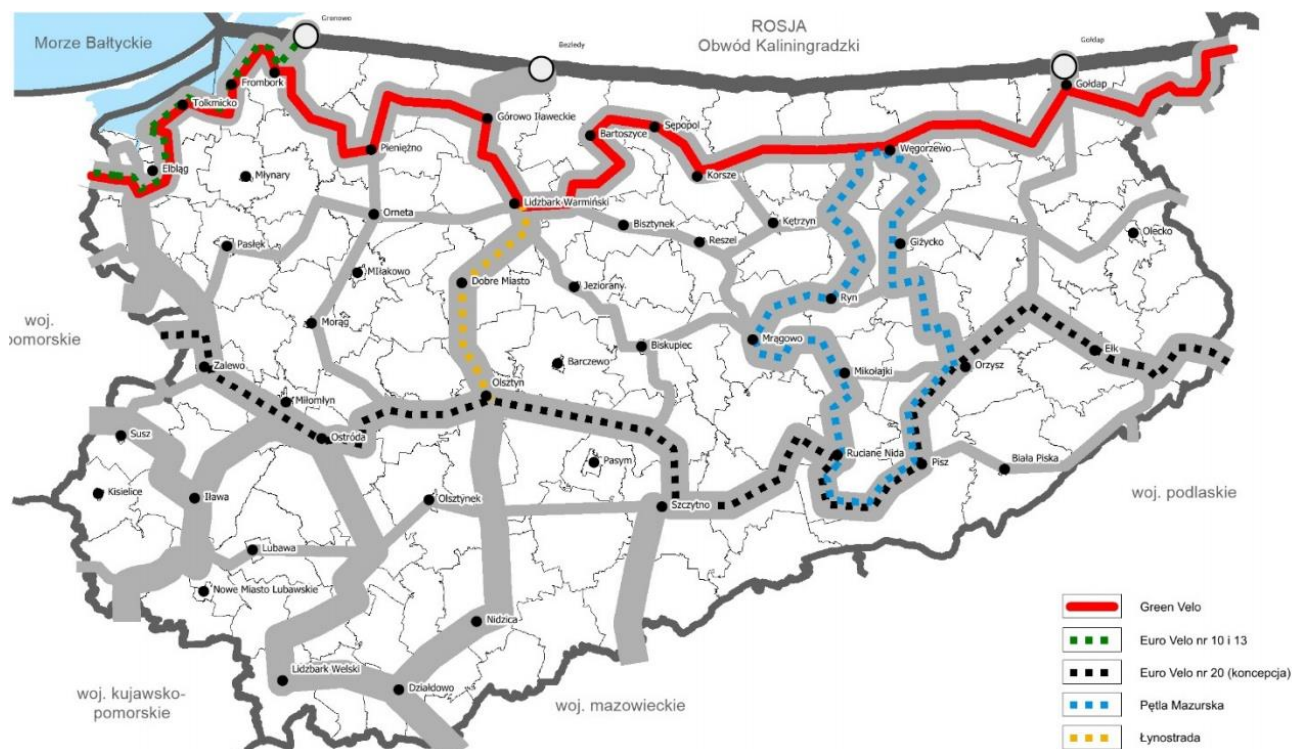
Rysunek 7. Gmina Stawiguda na tle sieci kolejowej regionu

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego 2018

Schemat rozwoju tras rowerowych w granicach województwa warmińsko-mazurskiego przedstawiono na rysunku 8.



Rysunek 8. Położenie gminy Stawiguda względem głównych szlaków rowerowych Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2015



Rysunek 8. Położenie gminy Stawiguda względem głównych szlaków rowerowych Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2018

7) w zakresie systemów infrastruktury technicznej:

- wspieranie racjonalnego gospodarowania zasobami wód do celów użytkowych, realizowanego poprzez: zaopatrzenie w wodę użytkową wyłącznie ze zbiorczych ujęć wód wglębnych oraz stosowanie zamkniętych obiegów wody;
- wspieranie rozbudowy i modernizacji gminnych systemów zaopatrzenia w wodę, realizowanego poprzez poprawę jakości wody poprzez modernizacje technologii stacji uzdatniania wód;
- realizacja systemów kanalizacyjnych w ramach ustanawianych aglomeracji zgodnie z "Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych" (KPOŚK) oraz systemów poza aglomeracyjnymi;
- na obszarach cennych przyrodniczo chronionych przepisami prawa i na obszarach wymagających wysokich standardów gospodarowania, utylizację ścieków należy prowadzić w oparciu o system kanalizacji sanitarnej i zbiorcze oczyszczalnie ścieków, a stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych powinno być ograniczone jedynie do zabudowy rozproszonej;
- na terenach położonych w bezpośrednich zlewniach jezior przy zabudowie rozproszonej i poza ustanowionymi aglomeracjami dopuszczalne jest stosowanie rozwiązań indywidualnych jedynie w postaci szczelnych zbiorników bezodpływowych;

- ~~f) na terenach zurbanizowanych wody opadowe i roztopowe winny być odprowadzone systemem sieci kanalizacji deszczowej do odbiornika,~~
- ~~g) rozbudowa i wzmocnienie elektroenergetycznej sieci rozdzielczej, w pierwszej kolejności na obszarach o zmniejszonej pewności zasilania,~~
- ~~h) rozbudowa i wzmocnienie elektroenergetycznych systemów przesyłowych w obrębie województwa,~~
- ~~i) rozwój energetyki z OZE i warunków lokalizowania instalacji wykorzystujących energię z odnawialnych źródeł energii,~~
- ~~j) rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej na całym obszarze województwa, poprzez między innymi zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu o prędkości co najmniej 30 Mb/s do końca 2020 r. oraz podjęcie działań mających na celu doprowadzenia do możliwości korzystania z Internetu o prędkości co najmniej 100Mb/s przez przynajmniej 50% społeczeństwa,~~
- ~~k) funkcjonowanie gospodarki odpadami komunalnymi zgodnie z systemem wyodrębnionych regionów gospodarki odpadami komunalnymi, poprzez tworzenie regionalnych zakładów gospodarki odpadami wyposażonych w odpowiednie instalacje i urządzenia do przetwarzania odpadów, zgodnie z wymaganiami przepisów ochrony środowiska.~~

1.2. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

~~Na terenie gminy Stawiguda przewiduje się (zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015 roku) realizację dwóch zadań rządowych z zakresu infrastruktury komunikacyjnej: budowę drogi S51 Olsztyn – Olsztynek oraz modernizację linii kolejowej Działdowo – Olsztyn do prędkości przewozowej 101 – 120 km/h.~~

Na terenie gminy Stawiguda przewiduje się (zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr XXXIX/832/18 z dnia 28 sierpnia 2018 roku) realizację zadań rządowych z zakresu infrastruktury komunikacyjnej: budowa drogi S51 Olsztyn – Olsztynek (zrealizowana), budowa obwodnicy Olsztyna [droga Nr 16] (zrealizowana), rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 598 na odcinku od skrzyżowania ul. Płoskiego z ul. Witosa/Bukowskiego do węzła Jaroty (S51), poprawa połączeń sieciowych województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz zwiększenie bezpieczeństwa ruchu, kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu, prace na linii kolejowej nr 216 na odcinku Działdowo – Olsztyn [projekt o znaczeniu makroregionalnym].

Na podstawie stanowiska Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie brak jest tej chwili danych pozwalających na stwierdzenie, że na obszarze gminy Stawiguda realizowane będą programy, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Aktualny plan zagospodarowania przestrzennego województwa uchwalony przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015 roku *XXXIX/832/18 z dnia 28 sierpnia 2018 roku* wskazuje rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, zakresu infrastruktury technicznej oraz z zakresu infrastruktury

społecznej i gospodarczej, *ochrony środowiska i gospodarki wodnej*. W ramach infrastruktury technicznej przewiduje się *budowa drogi S51 Olsztyn – Olsztynek (zrealizowana), budowa obwodnicy Olsztyna [droga Nr 16] (zrealizowana), rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 598 na odcinku od skrzyżowania ul. Płoskiego z ul. Witosa/Bukowskiego do węzła Jaroty (S51), poprawa połączeń sieciowych województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz zwiększenie bezpieczeństwa ruchu, kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu, prace na linii kolejowej nr 216 na odcinku Działdowo – Olsztyn [projekt o znaczeniu makroregionalnym]*. ~~budowę drogi S51 Olsztyn – Olsztynek, budowę obwodnicy Olsztyna w ciągu DK nr 16 oraz modernizacja linii kolejowych do odpowiednich prędkości przewozowych, w tym: 101–120km/h na linii Działdowo – Olsztyn. Z kolei modernizacja linii 110kV Olsztyn Mątki – Olsztynek, budowa GPZ Tomaszkowo wraz z zasilającymi liniami 110 kV, realizacja gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Kościerzyna – Olsztyn Jemiołowo – Bartąg oraz realizacja gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Bartąg – Grądek – Wadąg, budowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej~~ stanowią inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej. ~~Utworzenie szlaku turystycznego rzeką Łyną poprzez rozwój infrastruktury podstawowej dla turystyki wodnej, rozwój bazy noclegowej i turystycznej o nazwie „Łyna Alle Ława” jest inwestycją z zakresu infrastruktury społecznej i gospodarczej.~~

Podsumowanie

Gmina Stawiguda charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego z dużym udziałem powierzchni prawnie chronionych. Przesądza to o ograniczonych możliwościach wzrostu działalności przemysłowej. Jednocześnie stwarza szansę na rozwój usług turystycznych, przy zagospodarowaniu terenu uwzględniającym potrzeby ochrony oraz potrzeby podniesienia atrakcyjności obszaru dla turystyki. Wysokie walory środowiska są podstawą rozwoju przestrzeni gminy jako dobrego miejsca do zamieszkania. Dobra dostępność komunikacyjna, wyposażenie terenów w infrastrukturę techniczną oraz walory środowiskowe i krajobrazowe tworzą sprzyjające warunki do rozwoju mieszkalnictwa.

Gmina Stawiguda położona w granicach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna jest obszarem występowania niekorzystnych zjawisk związanych ze suburbanizacją. Niekontrolowane rozlewanie się zabudowy mieszkaniowej wymaga intensywnych działań z zakresu polityki przestrzennej na poziomie lokalnym (plany zagospodarowania przestrzennego) oraz działań inwestycyjnych z zakresu infrastruktury technicznej.

W polityce regionalnej obszar gminy Stawiguda wskazany jest jako rejon o dużym potencjale w zakresie lokalizacji funkcji usługowych i produkcyjnych, szczególnie w części położonej w sąsiedztwie Olsztyna oraz w rejonie węzłów komunikacyjnych.

Lokalizacja funkcji uciążliwych wymaga szczególnej uwagi i roztropności ze względu na wrażliwość środowiska przyrodniczego i podatność na antropopresję.

2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu oraz stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

2.1. Analiza istniejącej zabudowy (struktura sieci osadniczej)

Gminę Stawiguda charakteryzuje niejednorodne rozmieszczenie sieci osadniczej wynikające z uwarunkowań środowiskowych, przede wszystkim ze znacznego udziału gruntów leśnych (57%), gruntów rolnych (23%), wód powierzchniowych (14%) oraz obszarów objętych prawną ochroną. Miejscowość Stawiguda jako ośrodek administracyjny pełni znaczącą rolę w strukturze sieci osadniczej. Część północna gminy to obszar silnego oddziaływania miasta wojewódzkiego Olsztyna zwłaszcza w odniesieniu do terenów położonych bezpośrednio przy granicy z miastem (obręb: Bartąg, Jaroty, Bartązek), gdzie widoczna jest silna presja urbanizacyjna wynikająca również z polityki przestrzennej miasta Olsztyna. Na terenach położonych najbliżej granicy z Olsztynem rozwija się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna o zdecydowanie intensywnym charakterze. W centralnej części gminy osadnictwo wiejskie (historyczne) przenika się z nowym osadnictwem mieszkaniowym. Taki rodzaj zabudowy wynikający z silnych procesów suburbanizacyjnych obejmuje kilka obszarów: w środkowej części gminy w pobliżu jeziora Wulpińskiego (Dorotowo, Tomaszkowo, Majdy i Kręsk), w południowo-zachodniej części gminy (Wymój, Gryżliny, Zezuj, Miodówko) oraz środkowo-wschodniej części gminy (Ruś, Gąglawki). Uzupełnieniem zabudowy wiejskiej tych terenów jest rozwijająca się zabudowa usługowa i produkcyjna związana z prowadzoną na tych terenach działalnością gospodarczą.

Miejscowość gminna Stawiguda, powoli aspirująca do roli małego miasta to rozwijający się na bazie dawnego założenia wiejskiego charakterystyczny układ urbanistyczny. Oś układu stanowią dwie drogi (ulice) tworzące w miejscu przecięcia rodzaju placu, który stanowi miejsce centralne miejscowości. Stawiguda, pierwotnie funkcjonująca jako ulicówka, z czasem przekształciła się w wielodrożnicę. Obecnie układ urbanistyczny miejscowości jest znacznie bardziej skomplikowany, gdyż od strony północnej oraz od strony wschodniej dawna tkanka urbanistyczna „obrosła” osiedlami zabudowy jednorodzinnej. Analizując sposób zabudowy tych osiedli można stwierdzić, że w większości są to dobrze zaprojektowane układy urbanistyczne, wyposażone w infrastrukturę techniczną i utwardzone drogi osiedlowe.

Część południowa gminy to zdecydowanie odmienny charakter zabudowy, polegający na rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych współistniejących z zabudową mieszkaniową o charakterze rezydencjalnym zlokalizowane we wsiach: Pluski, Zielonowo oraz Rybakach.

Podejmując próbę charakterystyki zabudowy na terenie gminy Stawiguda, wyznaczono grupy obiektów jednorodnych pod względem pełnionej funkcji, rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych, a także uwarunkowań historycznych. Pierwszą wydzieloną grupą jest zabudowa mieszkaniowa, którą należy traktować łącznie z zabudową zagrodową. Do grupy tej zaliczono obiekty zabudowy mieszkaniowej wiejskiej (jednorodzinnej i zagrodowej), podmiejskiej oraz zabudowy miejskiej

(wielorodzinnej i jednorodzinnej). Do grupy tej zaliczono również budynki rekreacji indywidualnej ze względu na ich gabaryty oraz intensywność zabudowy. W grupie zabudowy usługowej wyróżniono budynki handlowe, usług turystycznych, obsługi rolnictwa, a także budynki usług publicznych jak, kościoły, szkoły, remizy strażackie i inne obiekty. Z pozostałej zabudowy wyodrębniono obiekty przemysłowe i magazynowo-składowe, stanowiące najczęściej dominantę ze względu na znaczne gabaryty. Ostatnią grupą charakterystyczną dla terenu gminy jest zabudowa związana z obsługą rolnictwa, do której zaliczono występujące ферmy hodowlane.

2.1.1. Charakterystyka zabudowy występującej na terenie gminy Stawiguda

Do niedawna przeważającym typem zabudowy w gminie Stawiguda była zabudowa wiejska związana z prowadzeniem gospodarstwa rolnego oraz zabudowa mieszkaniowa i usługowa lokalizowana w ramach zwartej zabudowy oraz w sposób charakterystyczny dla terenów Warmii w postaci osadnictwa kolonijnego i w postaci śladów tzw. osadnictwa spontanicznego (np. osad leśnych). Zabudowa siedliskowa związana z produkcją rolniczą tworzona była wokół prostokątnego lub kwadratowego podwórza o znacznej powierzchni. Siedliska położone w granicach zwartej zabudowy wsi ze względu na zagęszczenie zabudowy, zajmują mniejsze powierzchnie i położone są w sąsiedztwie zabudowy typowo mieszkaniowej, która powstała w późniejszym czasie w wyniku dywersyfikacji dochodów mieszkańców wsi. W ostatnim okresie zabudowa części obrębów wsi gminy Stawiguda (w szczególności Jaroty, Bartąg, Stawiguda, Tomaszkowo) uległa zdecydowanym przekształceniom uzyskując charakter zabudowy podmiejskiej. W obrębach graniczących z miastem Olsztyn, jak np. Jaroty i Bartąg powstaje nowa zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, gdzie dotychczas przeważała zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i rozproszona zabudowa zagrodowa.

Zmiany dotyczą zarówno rozwiązań architektonicznych (np. detali architektonicznych, bryły budynku, elewacji), jak również rozwiązań urbanistycznych, w których przeważa najczęściej prosty, ortogonalny sposób wydzielania nowych terenów, odbiegający od dotychczasowego sposobu rozplanowania zabudowy historycznej miejscowości. Spora część gruntów rolnych została podzielona i przeznaczona na cele zabudowy mieszkaniowej i towarzyszącej jej zabudowy usługowej. Uzupełnieniem zabudowy wiejskiej w części wsi stanowią budynki po dawnych państwowych gospodarstwach rolnych (Rybaki, Gąglawki, Tomaszkowo, Bartąg). W niektórych wsiach bezpośrednio z zabudową mieszkaniową sąsiaduje zabudowa hodowlana (np. Gryżliny).

Charakterystyka układów ruralistycznych

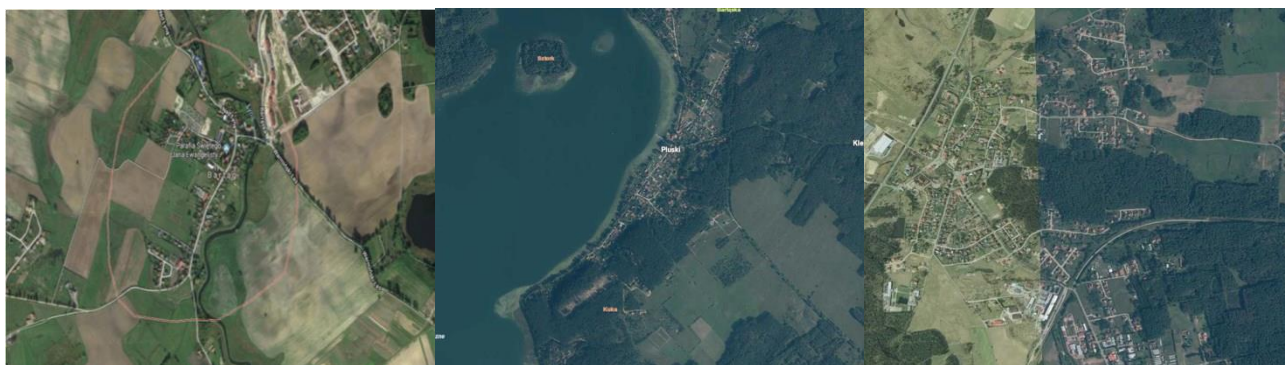
Dominującą formą ruralistyczną w osadnictwie gminy Stawiguda były wsie typu ulicówki oraz towarzysząca zabudowa kolonijna. Układy urbanistyczne w wyniku rozbudowy przekształciły się w układy wielodrożne, a także szeregowki nadbrzeżne budowane wzdłuż linii brzegowej jeziora. Do przykładów rozwiązań typu ulicówka należy wieś Bartąg i Dorotowo, szeregowki nadbrzeżnej wieś Pluski i Wymój, a wielodroźnicy Stawiguda oraz Tomaszkowo. Wymienione wyżej typy wsi charakteryzowały się zwartością i regularnością zabudowy. Składały się z 20-40 gospodarstw, a ich cechą charakterystyczną było to, że działki przeznaczone pod zabudowę były wydzielane z pól uprawnych (na zapleczu zabudowy rozpoczynały się pola uprawne).

Dynamiczny proces suburbanizacji doprowadził do istotnych zmian przestrzennych w miejscowościach położonych w zasięgu oddziaływania Olsztyna (cała północna i centralna część gminy oraz wieś Gryżliny). Układy ulicowe i szeregowo przekształciły się w układy wielodrożnicowe, przypominając sposobem rozplanowania bardziej zabudowę osiedli miejskich niż zabudowę typową na obszarach wiejskich. Również na terenach atrakcyjnych turystycznie (np. Pluski, Wymój, Ruś przekształcenia przestrzenne przerosły swoją skalą dotychczasowe granice miejscowości, wchodząc na pola uprawne. We wszystkich typach wsi najczęściej zagrody łączyły się bezpośrednio z polami. Z czasem pomiędzy zabudową zagrodową pojawiła się zabudowa o innej funkcji: mieszkaniowa, turystyczna (leśniskowa) i usługowa, a układ ulicowy (rzędowy) przekształcił się w układ wielodrożny.

Charakterystyczną cechą zabudowy warmińskiej jest zabudowa kolonijna. Siedliska w formie zbliżonej do prostokąta lub kwadratu są lokowane pośród gruntów rolnych na stosunkowo dużych arealach. Charakterystyczne dla tego układu jest to, że do każdego gospodarstwa prowadziła oddzielna droga dojazdowa z drogi głównej i nie stosowano linii zabudowy. Układy kolonijne są widoczne w zabudowie wsi Dorotowo i Tomaszkowo. W pozostałych wsiach zostały wchłonięte przez rozwijającą się zabudowę (np. w Gryżlinach).

Charakterystyczną cechą układów ruralistycznych w gminie Stawiguda jest zabudowa położona wzdłuż brzegów jezior i rzeki, które stanowią naturalną barierę rozwoju miejscowości.

Na rysunku 9. przedstawiono przykłady występujących na terenie gminy Stawiguda podstawowych układów ruralistycznych.



Bartąg (ulicówka)

Pluski (szeregówka nadbrzeżna)

Stawiguda (wielodrożnica)

Rysunek 9. Podstawowe typy układów ruralistycznych w gminie Stawiguda

Źródło: Ortofotomapa

Charakterystyka zespołów zagrodowych

Na Warmii przeważały duże, dobrze rozwinięte i bogate wsie chłopskie, w których większość stanowiły średnie gospodarstwa, stosunkowo niewiele było małych majątków ziemskich oraz wielkich majątków biskupich. Charakterystyczne dla Warmii były kolonie leśne oraz zabudowa rozproszona. Działka siedliskowa najczęściej przybierała formę prostokąta o proporcjach 3:4 i średniej powierzchni ok 3000 m². Odległość pomiędzy siedliskami wynosząca średnio 800 – 900 m, wynika przede wszystkim ze średniej wielkości gospodarstwa rolnego. Lokalizacja siedlisk względem siebie zaburzona była występowaniem naturalnych form terenowych, najczęściej w postaci lasów i jezior.

W gminie Stawiguda można wyróżnić dwa typy zagród w układzie kalenicowym i szczytowym. W pierwszym typie, który charakteryzuje się prostokątną działką

zorientowaną w stosunku do drogi dłuższym bokiem, budynek mieszkalny zlokalizowany jest z przodu działki, równolegle do drogi. Znajdują się tu jeden, dwa lub trzy budynki gospodarcze, które w poszczególnych wariantach zmieniają swoje położenie względem budynku mieszkalnego. W układzie szczytowym działki o kształcie prostokąta, dłuższym ramieniem przylegają do drogi. Budynek mieszkalny zlokalizowany z przodu działki, prostopadle do drogi. Występują tu, podobnie jak w typie pierwszym, jeden lub dwa budynki gospodarcze, które w poszczególnych wariantach zmieniają swoje położenie względem budynku mieszkalnego. Materiałem budulcowym przy zabudowie zagrodowej była cegła, kamienie i drewno oraz dachówka ceramiczna jako pokrycie dachów.

Przykłady rozplanowania zabudowy zagrodowej w gminie Stawiguda pokazano na rysunku 10.



Rysunek 10. Przykład rozplanowanie siedlisk w zabudowie kolonijnej

Źródło: Ortofotomapa (geoportal.gov.pl)

Charakterystyka występującej zabudowy

Dom mieszkalny zgodnie z tradycyjną zabudową wznoszono na planie prostokąta o wymiarach ściany szczytowej podłużnej 3:5, przy długości ściany szczytowej dochodzącej do 8,5 m. Materiałem budulcowym była cegła ceramiczna licowana, fundamenty i cokoły budowano kamienne. Dom realizowano jako parterowy ze ścianą kolankową z niewielkimi oknami i poddaszem użytkowym pełniącym funkcje mieszkalną i spichlerzową. Nachylenie połaci dachowej oscylowało między 40° – 45°. Dach dwuspadowy o symetrycznych połaciach pokrywano dachówką ceramiczną, esówka. Okapy wyprowadzano poza szczyty i ściany budynku na długość ponad 0,5 m. Frontowa elewacja przeważnie składała się z pięciu osi, w środkowej osi mieściły się drzwi do budynku. Poziom stropu parteru akcentował fryz kostkowy z cegieł biegnących wokół budynku. Nad drzwiami wejściowymi z ryzalitem jednoosiowym na poziomie poddasza umiejscowiona była wstawka jednoosiowa, nakryta daszkiem dwuspadowym. Kalenica wstawki znajdowała się poniżej kalenicy głównej. Analogicznie skonstruowana elewacja tylna składała się zazwyczaj z pięciu osi, z otworem drzwiowym w osi środkowej, bez wstawki. Układ okien w budynku zachowywał symetrię, po dwa okna umieszczone były w parterze oraz jednym lub dwoma oknami (małymi lub dużymi) w szczytach. Jeżeli ze względów użytkowych otwory w ścianach nie były potrzebne, zastępowano je blendami z zachowaniem równowagi symetrii elewacji. Stolarka okienna i drzwiowa wykonana z drewna, okna prostokątne o proporcjach 2:3 z nadprożem prostym lub sklepieniem łukiem odcinkowym. Stolarstwo drzwiowe charakteryzowały często dwuskrzydłowe drzwi frontowe, zdobione z przeszkleniami w górnej płycinie. Tylne drzwi pozbawione były przeważnie dekoracji i składały się z jednego skrzydła. Kolorystyka stolarki okiennej

była przeważnie osadzona w odcieniach zieleni i niebieskiego, natomiast drzewiowa w odcieniach brązu.

Budynki mieszkalne tynkowane równie często występowały na terenie zabudowy wiejskiej. Proporcje, konstrukcja i gabaryty obiektu są analogiczne do budynków ceglanych. Ściany murowane pokryte były tynkiem wykańczanym fakturowo lub na gładko. Ściany malowano w różnych odcieniach szarości, detale architektoniczne malowano w odcieniach bieli lub jasnych kolorach kontrastujących z tłem. Dekoracja elewacji występowała w postaci cokołu kamiennego spoinowanego, opasek wokół otworów okiennych i drzwiowych, nadokiennych i podparapetowych, gzymsu kordonowego, lizen lub pilastrów na narożnikach budynków. Zabudowę warmińską charakteryzuje bogate zdobnictwo w postaci detali architektonicznych (np. zdobione werandy).

Budynki inwentarskie to przeważnie obiekty wielofunkcyjne, na parterze były najczęściej pomieszczenia dla zwierząt, poddasze natomiast wykorzystywano do gromadzenia paszy. Część parterowa murowana była zazwyczaj z cegły, czasami z kamienia. Ścianka kolankowa i ściana szczytowa wykonana była zazwyczaj z konstrukcji drewnianej obitej deskami. Dachy o nachyleniu płaci ok. 45° kryte dachówką ceramiczną.

Stodoły występujące na terenie gminy wznoszone były w konstrukcji drewnianej, czasem w części wypełniane czerwoną cegłą ceramiczną – mur pruski. Dach o nachyleniu połaci zawartym w przedziale 40-45° kryty czerwoną dachówką ceramiczną.

Przykłady zabudowy mieszkalnej wiejskiej w gminie Stawiguda pokazano na rysunku 11.



dom w Wymoju

dom w Pluskach

dom w Gryżlinach

Rysunek 11. Charakterystyczne typy budynków mieszkalnych w zabudowie wiejskiej

Zabudowa podmiejska

Ze względu na sąsiedztwo terenów mieszkaniowych Olsztyna oraz znaczną presję inwestycyjną na tereny atrakcyjne turystycznie, kolejną charakterystyczną grupą zabudowy wyraźnie odróżniającą się od pozostałej jest zabudowa podmiejska występująca w północnej części gminy (obręb: Bartąg, Jaroty, Bartązek) oraz w terenach atrakcyjnych przyrodniczo (w pobliżu jezior i kompleksów leśnych). Nowa zabudowa jest odpowiedzią na rosnące potrzeby mieszkańców miasta Olsztyn, którzy w wyniku procesów suburbanizacyjnych migrują poza miasto, do miejscowości dobrze skomunikowanych z ośrodkiem miejskim. Analiza zachodzących procesów pozwala na wyróżnienie trzech typów zabudowy podmiejskiej występujących na terenie gminy Stawiguda:

- zabudowa wielorodzinna zlokalizowana przy granicy z miastem Olsztyn w sąsiedztwie już istniejącej zabudowy wielorodzinnej, na Jarotach budynki czterokondygnacyjne o dachach dwuspadowych pokrytych blachą, w obrębie Bartąg (os. Tęczowy Las i Morena) budynki od czterech do siedmiu kondygnacji o dachach płaskich,
- zabudowa jednorodzinna w budynkach szeregowych, w których dominują budynki dwukondygnacyjne z poddaszem użytkowym, wysokość budynków nie przekracza 10 m, dachy wielospadowe o kącie nachylenia od 30° – 45°, pokryte dachówką ceramiczną lub materiałem do niej zbliżonym w odcieniach czerwieni,
- zabudowa jednorodzinna w budynkach wolnostojących, gdzie zdecydowanie brakuje dominującego stylu architektonicznego lub chociażby próby nawiązania do stylu warmińskiego – wśród nowej zabudowy przeważają budynki dwukondygnacyjne z poddaszem użytkowym o wysokości nieprzekraczającej 10 m, dachach wielospadowych o kącie nachylenia połaci dachowych od 30° do 45° (można wyróżnić również budynki parterowe z dachem wielospadowym o kącie nachylenia dachu do 40°, w bryle takiego budynku zazwyczaj zawarty jest garaż, wśród większości nowych budynków widoczna jest tendencja stosowania jasnej – beżowej – kolorystyki elewacji wzbogaconej detalami wykonanymi z kamienia, stali, drewna).

Zabudowa podmiejska, na tyle jest podobna do zabudowy obrzeży miasta Olsztyn, że trudno jest wskazać granicę pomiędzy miastem, a gminą wiejską.

Przykłady nowej zabudowy podmiejskiej w gminie Stawiguda pokazano na rysunku 12.



zabudowa podmiejska w obrębie
Bartąg

zabudowa podmiejska w obrębie
Jaroty

zabudowa podmiejska w

Rysunek 12. Nowa zabudowa podmiejska na terenie gminy Stawiguda

Charakterystyka pozostałych budynków występujących na terenie gminy Stawiguda

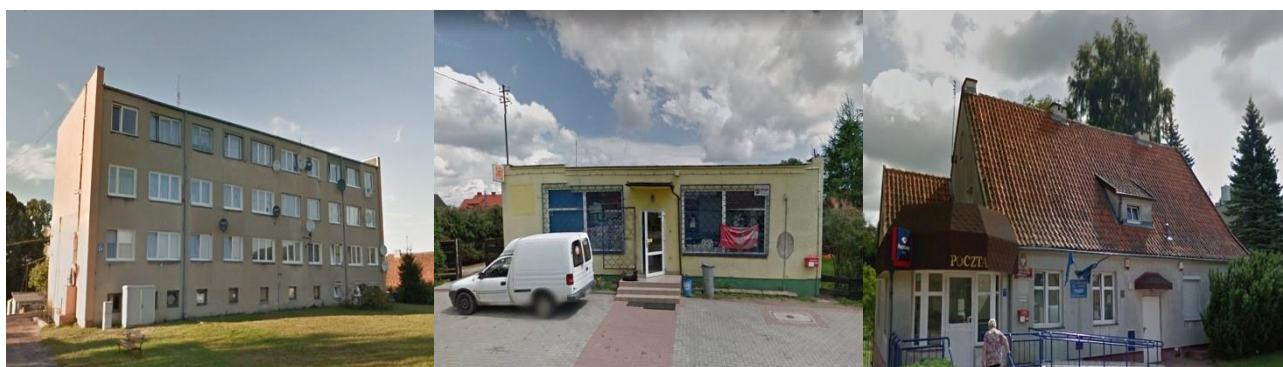
Na terenie gminy występują pozostałości zabudowy dawnych państwowych gospodarstw rolnych, najczęściej w postaci niewielkich osiedli bloków wielorodzinnych. Dosyć poważnym problemem w przypadku takich rozwiązań jest znaczne zużycie techniczne budynków oraz rozwiązania architektoniczne nie dostosowane do krajobrazu wiejskiego. Pomimo kilkudziesięciu lat funkcjonowania oraz zagospodarowania terenów sąsiednich (zieleni, ogrody) zabudowa wielorodzinna (choć nie na taką skalę, jak w innych gminach) nie jest pozytywnym przykładem rozwiązań urbanistycznych

i architektonicznych. Przykładem takich osiedli jest zabudowa we wsi Rybaki, Gągławki, Stawiguda (osiedle pracowników leśnych) oraz Bartążek.

Inny rodzaj zabudowy niezbyt często występującej na terenie gminy Stawiguda to zabudowa związana z prowadzoną działalnością gospodarczą. Obiekty handlowe występujące na terenie gminy, to najczęściej budynki dawnych spółdzielni powstałe w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku, jak np. budynek w Gryżlinach czy Dorotowie.

Placówki publiczne na terenie gminy często lokalizowane są jeszcze w tradycyjnych budynkach (światlica, poczta, szkoła). Kształtem i proporcjami zbliżone do tradycyjnych budynków mieszkalnych.

Przykłady wyżej wymienionej zabudowy na terenie gminy Stawiguda pokazano na rysunku 13.



zabudowa wielorodzinna w Bartążku budynek sklepu w Gryżlinach poczta w Stawigudzie

Rysunek 13. Przykłady różnej zabudowy na terenie gminy Stawiguda

2.1.2. Zagrożenia ład przestrzennego na terenie gminy Stawiguda

Ład przestrzenny to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjnoestetyczne.

Ocena stanu ład przestrzennego na terenie gminy Stawiguda nie jest jednoznaczna. Obszar można podzielić na: strefę centralną – stanowiącą ośrodek administracyjny (miejscowość Stawiguda), strefę północną – obszar silnego oddziaływania miasta Olsztyn oraz strefę południową – obszar zabudowy mieszkaniowej, w tym rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych na terenach o bogatych walorach krajobrazowych. Pewne zagrożenia pojawiają się na terenach położonych w pobliżu obwodnicy Olsztyna (w związku z zabudową magazynową i przemysłową), a także w miejscowościach wiejskich o wysokich walorach krajobrazowych (w związku z nową zabudową, która formą, materiałami i rozwiązaniami architektonicznymi nie do końca nawiązuje do wiejskiej zabudowy). Zagrożenia stanu ład przestrzennego widoczne są poza tym w obrębach Jaroty i Bartążek gdzie powstaje zabudowa wielorodzinna łącząca się z tkanką miejską, zacierając granice między gminą Stawiguda a gminą Olsztyn.

Również miejscowość gminna Stawiguda poddana jest silnej presji inwestycyjnej. W tym miejscu szczególnego znaczenia nabiera jakość nowej architektury. Powstaje zabudowa wielorodzinna oraz rozrasta się zabudowa jednorodzinna tworząc nowe

osiedla o charakterze podmiejskim. Potrzeba terenów pod zabudowę mieszkaniową przekształca wsie eliminując rolniczy charakter tych terenów.

Stan ładu przestrzennego gminy odzwierciedla procesy charakterystyczne dla całego kraju, polegające na braku nawiązania do tradycyjnej architektury. Odrębnym problemem jest powstawanie skupisk czy nawet pojedynczych budynków w oddaleniu od istniejącej zabudowy. Przeciwdziałanie tym niekorzystnym zjawiskom jest bardzo trudne ze względu na uwarunkowania prawne wynikające z obecnego systemu planowania przestrzennego i prawa własności do nieruchomości. Pochodną tych procesów są granice i kształt działek lub terenów, które w przeważającej większości są wynikiem przypadkowego podziału gruntów rolnych bez zapewnienia odpowiednich cech geometrycznych oraz warunków dojazdu. Grunty te często oferowane są na rynku jako tereny pod zabudowę bez zapewnienia odpowiednich standardów urbanistycznych.

Upraszczając ocenę, można stwierdzić, że stan ładu przestrzennego gminy jest zadowalający. Poważnym zagrożeniem są jednak niekorzystne procesy suburbanizacyjne w części północnej gminy, które wymagają stałego monitorowania. Optymalnym rozwiązaniem byłoby sporządzenie dla terenów północnych gminy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (uzupełnienie istniejących planów miejscowych).

Podsumowanie

Do podstawowych zagrożeń ładu przestrzennego na terenie gminy Stawiguda należy zaliczyć:

- lokalizowanie nowej zabudowy w oderwaniu od istniejących układów urbanistycznych miejscowości – brak ciągłości przestrzennej (co wpływa między innymi na podwyższone koszty wyposażenia w infrastrukturę techniczną),
- presja inwestorów związana z zagęszczeniem zabudowy w obrębach graniczących z Olsztynem (np. Jaroty, Bartążek, Bartąg),
- niedostateczne wyposażenie terenów w infrastrukturę techniczną powodujące znaczne obniżenie standardów zabudowy (istniejące sieci niedostosowane do zwiększającej się liczby użytkowników),
- presja na tworzenie zupełnie nowych skupisk zabudowy bez uzasadnienia z punktu widzenia urbanistycznego (najczęściej dotyczy to terenów atrakcyjnych pod względem krajobrazowym),
- niekontrolowany sposób rozwoju nowej zabudowy na terenach wiejskich – brak kontynuacji charakteru zabudowy tradycyjnej, dowolność w stosowaniu materiałów wykończeniowych, kolorystyki elewacji i pokrycia dachowego, brak jednolitych zasad w zakresie geometrii dachów, orientowania budynków względem drogi.

2.2. Stan prawny gruntów

Biorąc pod uwagę znaczny udział lasów i jezior w ogólnej powierzchni gminy, należy stwierdzić, że zdecydowanie dominuje mienie państwowe, a więc Skarb Państwa. W przypadku lasów, władającym są poszczególne nadleśnictwa, zaś w przypadku jezior władającym jest marszałek województwa. Wśród pozostałych grup wyróżnia się znaczna liczba spółek, w tym deweloperów, którzy posiadają rezerwę na kolejne

inwestycje (głównie w części północnej gminy). Natomiast w związku z realizacją obwodnicy

Olsztyna, w północnej części gminy stosunkowo duży teren należy obecnie do Generalnej

Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Znaczącą powierzchnię posiada także Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa oddział w Olsztynie, głównie na północ od obwodnicy Olsztyna i zachód od S51. Tereny przeznaczone do zabudowy są w większości własnością osób fizycznych i zlokalizowane są głównie w granicach zwartej zabudowy wsi.

2.3. Uwarunkowania wynikające z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy

Do czasu sporządzenia częściowej zmiany studium, nie została opracowana diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, przygotowywana na potrzeby strategii rozwoju, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, z której wynikałyby uwarunkowania rozwoju gminy.

3. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

EKO FIZ JOGRAFIA

3.1. Zasoby i stan środowiska przyrodniczego

3.1.1. Geomorfologia, budowa geologiczna

Gmina Stawiguda położona jest w obrębie jednostki fizjograficznej o nazwie Pojezierze Olsztyńskie. Jednostką geomorfologiczną dominującą przestrzennie jest sandr. Budują go utwory piaszczyste i piaszczysto-żwirowe, osadzone przez wody lodowcowe w fazie pomorskiego zlodowacenia północnopolskiego (bałtyckiego). Rozległe powierzchnie sandrowe dominują szczególnie w południowej i środkowej części obszaru gminy (na południe od Kręska, Majd, Gąglawek, Bartąga). Ich rzeźba jest przeważnie falista. Równinną rzeźbą charakteryzuje się sandr fazy leszczyńskiej leżący na południe od Gryżlin.

Spod piasków miejscami wynurzają się wysoczyzny polodowcowe, wykształcone głównie w postaci glin zwałowych osadzonych głównie w fazie pomorskiej (w rejonie Stawigudy

i Wymoju), a w części południowej – w fazie leszczyńskiej zlodowacenia północnopolskiego (w rejonie Plusek i Gryżlin). Falista wysoczyzna polodowcowa większe obszary zajmuje w północnej części terenu gminy (głównie w rejonie

Tomaszkowa i jeziora Bartąg), gdzie gliny zwałowe budujące ją przy powierzchni zostały zdeponowane w fazie pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego.

Szczególnie dynamiczną, pagórkowatą rzeźbą charakteryzuje się zróżnicowany litologicznie pas moren czołowych, w rejonie Kręska i Majd. W rejonie Bartąga występują rozległe wysoczyzny kemowe, zbudowane z mułków i piasków pyłowatych, osadów zdeponowanych w warunkach utrudnionego odpływu wód lodowcowych.

Na obszarach wysoczyznowych znajdują się liczne drobnopowierzchniowe zagłębienia. Obszary wysoczyznowe rozczłonkowane są też obniżeniami wieloprzestrzennymi o przebiegu najczęściej zbliżonym do południkowego. Wypełniają je wody jezior i osady holoceniowe. W mniejszym stopniu są to osady rzeczne (głównie piaski), a na większych powierzchniach osady jeziorne (mułki, gytie) lub organiczne (namuły i torfy).

Znaczna część tych obniżeń to rynny subglacialne, na ogół głęboko (do około 30 m) wcięte w obszary wysoczyznowe. Do większych z nich należą rynny jezior Łańskiego, Plusznego i Wulpińskiego. Także głęboko wcięta w wysoczyznę jest dolina rzeki Łyny, w części północnej dość rozległa (o szerokości około 0,5 – 1,0 km). Spadki na zboczach osiągają wartości od 15 do 30 %, a deniwelacje lokalne dochodzą do 40 m.

Powierzchnie terenów wyniesionych położone są przeważnie na wysokościach od 130 m n.p.m. w części północnej do 170 m n.p.m. w części południowej gminy. Najniżej położone partie doliny Łyny na północnym skraju gminy leżą na wysokości około 102 m n.p.m.

Miąższość utworów osadzonych w epoce lodowcowej jest zróżnicowana. W rejonie Gąglawek przekracza 250 m, w Bartątku wynosi 70 m, a w rynnach jez. Pluszne jest zredukowana do zera. Podłoże podczwartorzędowe stanowią na ogół osady neogenu wykształcone przeważnie jako ropy i mułki z wkładkami węgla brunatnego.

Według podziału geologicznego obszar gminy leży w obrębie syneklizy perybałtyckiej, w jej strefie przejściowej do wyniesienia mazursko-suwańskiego. Prekambryjska platforma skał krystalicznych nadbudowana jest skałami osadowymi o miąższościach rzędu 1,8 – 2,2 km. Powierzchnia stropowa skał krystalicznych zapada w kierunku zachodnim.

3.1.2. Gleby

Użytki rolne zajmują 22,4 % powierzchni gminy (wg rocznika statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2001). Wśród nich przeważają grunty orne – 70,5 % powierzchni użytków rolnych. Pozostałe prawie 30 % to łąki i pastwiska. Ułamek procenta stanowią sady.

Obszar gminy charakteryzuje się występowaniem gleb zwięzłych, gliniastych i ilastych, w części północnej, lżejszych piaszczystych w części środkowej i południowej. Średni punktowy wskaźnik jakości rolniczej przydatności gleb w gminie wynosi 41,7 i jest znacząco niższy od średniej wojewódzkiej (50,1). Typologicznie dominują brunatne właściwe przy znacznym udziale gleb bielcowych. Czarne ziemie występują na niewielkim obszarze w rejonie jeziora Wulpińskiego i Bartąga.

Wśród gleb zwięzłych dominuje kompleks pszenny dobry (o glebach głównie III klasy bonitacyjnej), który zajmuje około 14 % powierzchni gruntów ornych. Skład gatunkowy jest różnorodny. Występują ropy w całym profilu glebowym, pyły zwykłe i ilaste całkowite lub zalegające na glinach, gliny lekkie pylaste, gliny średnie całkowite lub podścielone ropy. Są to żyzne gleby o dobrej strukturze, właściwych stosunkach wodnych i

wykształconym profilu ornopróchnicznym. Nadają się do uprawy prawie wszystkich roślin, a wydajność ich jest duża. Duże powierzchnie tych gleb występują w rejonie Tomaszkowa i Bartąga. W rejonie Bartąga, Kręska, Majd, na terenach o dynamicznej rzeźbie powierzchni występuje kompleks pszenno-wadliwy. Zajmuje on ok. 4 % powierzchni gruntów ornych w gminie. W skład jego wchodzi gliny lekkie całkowite, gliny pylaste lub ility zwięzłe i pylaste całkowite. Wadliwość tych gleb wynika z położenia. Szybki spływ wód powierzchniowych powoduje niedobory wilgoci, szczególnie w okresie wegetacyjnym. Należą do IIIb i IVa klasy bonitacyjnej. Dobór roślin uprawnych jest stosunkowo wąski, a plonowanie uzależnione jest od pogody.

Gleby kompleksu pszenno-żytniego zajmują około 5 % powierzchni gruntów ornych w gminie. Występują w rejonie Bartąga, Tomaszkowa, Gryżlin i Wymoju. W składzie gatunkowym występują piaski gliniaste mocne na glinach lub pyłach. Na glebach tego kompleksu, należącego do IIIb, IVa i IVb klasy bonitacyjnej uprawia się prawie wszystkie rośliny, a plonowanie zależy od odpowiedniej agrotechniki.

Na terenie gminy znaczne obszary (około 25 % powierzchni gruntów ornych) zajmuje kompleks żytni dobry o lżejszych glebach, mniej zasobnych w składniki pokarmowe. Są to gleby żytnio-ziemniaczane, nadające się również do uprawy jęczmienia i innych roślin o niezbyt wysokich wymaganiach glebowych. Gatunkowo przeważają piaski gliniaste mocne lub lekkie pylaste zalegające na glinach, pyłach lub piaskach słabogliniastych, IV klasy bonitacyjnej. Plonowanie zależne jest od sposobu gospodarowania i opadów atmosferycznych. Gleby tego kompleksu występują głównie w rejonie wsi: Gryżliny, Wymój, Pluski, Bartąg, Gąglawki, Tomaszkowo, Majdy oraz w rejonie Stawigudy.

Gleby lekkie, kompleksu żytniego słabego zajmują około 20 % powierzchni gminy. Skupiają się głównie na wschód od jeziora Wulpińskiego (w rejonie Dorotowa i Gąglawek). Skład mechaniczny jest prawie jednolity. Przeważają piaski słabogliniaste zalegające na piasku luźnym. Są to gleby lekkie, okresowo za suche, ubogie w składniki pokarmowe. Należą zwykle do piątej klasy bonitacyjnej. Dobór roślin jest ograniczony i sprowadza się do żyta, ziemniaków, łubinu. Uzyskiwane plony zależne są od ilości opadów atmosferycznych.

Gleby najłabsze, kompleksu żytnio-łubinowego zajmują bardzo duże powierzchnie (około 29 % powierzchni gminy). Gleby te dominują w południowej części gminy. Znaczne ich powierzchnie zalegają też w rejonie Rusi i Kręska oraz Stawigudy. Gatunkowo są to piaski słabogliniaste płytko podścielone piaskiem luźnym. Poziom próchnicy i składników pokarmowych jest niski. Dobór roślin uprawnych jest bardzo ograniczony. Uprawia się głównie łubin, żyto, ziemniaki.

Gleby kompleksów zbożowo-pastewnych (zajmujące około 2 % powierzchni gruntów ornych w gminie), których niewielkie powierzchnie występują na północny-wschód od jeziora Wulpińskiego oraz okolicy Bartąga typologicznie należą do czarnych ziem. Skład gatunkowy jest różnorodny. Występują gleby ilaste, pylaste, gliny i piaski. Gleby te charakteryzują się okresowym nadmiernym uwilgotnieniem. Należą do klas bonitacyjnych od IVa do VI.

Obecnie duże powierzchnie gruntów rolnych, głównie tych najłabszych są rolniczo nieużytkowane. W wyniku naturalnej sukcesji wtórnej, znaczne powierzchnie ugorowanych od lat terenów rolnych porastają młode zadrzewienia, głównie sosny i brzozy.

Użytki zielone skupiają się głównie w dolinie Łyny. Duże obszary zajmują też w rejonie Gąglawek i Miodówka. Występuje kompleks średni i słaby o glebach torfowych. W rejonie Bartąga użytki zielone mają bardziej zróżnicowany skład typologiczny i

gatunkowy. Występują gleby brunatne, czarne ziemie, mady, mursze zalegające na łąkach, pyłach, piaskach gliniastych i piaskach luźnych.

W wyniku naturalnego procesu obniżania powierzchni zmeliorowanych łąk na glebach pochodzenia organicznego, znaczna część użytków zielonych ulega wtórnemu zabagnieniu.

3.1.3 Szata roślinna

Lesistość gminy jest wysoka. Według rocznika statystycznego województwa warmińskomazurskiego w stosunku do roku 2001 (55,2 %) spadła o 0,3% i wynosiła w 2016 r. 54,9 % powierzchni. Jest to o ponad 20 punktów procentowych więcej niż średnia wojewódzka co klasyfikuje gminę do gmin wysokolesistych.

Lasy gminy to głównie dwa wielkie kompleksy o charakterze puszczańskim – Lasy Purdzko-Ramuckie i Knieja Kudypska. Poza tym istnieją na terenie gminy liczne drobne kompleksy śródpolne.

Siedliska leśne gminy charakteryzują się zdecydowaną przewagą typów borowych. W części wschodniej dominuje *bór świeży*, który stopniowo przechodzi w kierunku zachodnim w typ bogatszy – *bór mieszany świeży*, optymalny do hodowli wysokowartościowych drzewostanów sosnowych. *Bór suchy* i *bór bagienny* występują fragmentarycznie. Typy lasowe, w tym głównie las mieszany, występuje wypowo. Większe obszary las mieszany zajmuje na północ od jeziora Łańskiego i Plusznego. Lasy wilgotne zajmują niewielkie powierzchnie i są prawie równomiernie rozrzucone na terenie gminy. Ten typ dotyczy często bardzo wąskich opasek wokół jezior.

Wśród głównych gatunków lasotwórczych dominującą pozycję zajmuje sosna. Drzewostany sosnowe pokrywają ponad 3/4 powierzchni lasów. Gatunek ten wytwarza na powierzchni gminy ekotyp zbliżony do sosny mazurskiej, szczególnie w części zachodniej gminy, na siedliskach borów mieszanych i lasów mieszanych.

Oprócz sosny występują też drzewostany świerkowe (gatunek ten znajduje się na granicy swego naturalnego zasięgu), brzoza, dąb, buk, olsza. Drzewostany bukowe występują na terenie gminy już poza granicą swego naturalnego zasięgu. Struktura wiekowa drzewostanów jest odmienna w stosunku do innych gmin. Znacznie przeważają drzewostany stare.

Tereny leśne gminy znajdują się w gospodarczej gestii kilku nadleśnictw. Działalność prowadzona jest według operatów urzędzeniowo-leśnych.

Część lasów objętych jest statusem ochronnym (lasy grupy I). Dotyczy to przede wszystkim lasów Kniei Kudypskiej w północnej części gminy. Są to podmiejskie lasy masowego wypoczynku. Ponadto znaczne powierzchnie leśne na terenie gminy zostały uznane za ochronne z tytułu lasów rezerwatowych, wodochronnych, glebochronnych, nasiennych, ostoi zwierząt i nasiennych.

Lasy terenu gminy wchodzą w skład obszaru lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna oraz zachowania bazy genetycznej ekotypów sosny.

Struktura siedliskowa oraz w części wiekowa i status prawny lasów na terenie gminy są na ogół bardzo sprzyjające dla rozwoju turystyki.

Podsumowując, drzewostany na terenie gminy Stawiguda i woj. warmińsko-mazurskiego są w skali kraju w najmniejszym stopniu dotknięte szkodami

wyrządzonymi przez szkodliwe emisje przemysłowe, a ich stan jest lepszy od przeciętnej krajowej.

3.1.4. Wody powierzchniowe

Wody z obszaru gminy odprowadzane są przez rzeki Łynę i Pasłęk do Zalewu Wiślanego. Wschodnia i południowa część gminy znajduje się w zlewni Łyny, natomiast jej część zachodnia – w dorzeczu Pasłęki.

Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Łyna. Jest to górny odcinek rzeki. Jej przepływy w przekroju przy ujściu z jez. Łańsk (wg opracowania hydrologicznego z 1987 roku „Hydroprojekt” Gdańsk) są następujące: przepływ średni wysoki 4,65 m³/sek; przepływ średni 2,87 m³/sek; przepływ średni niski 1,59 m³/sek. W pobliżu granic gminy znajduje się wodowskaz Olsztyn – Kortowo, na którym prowadzone są obserwacje stanu rzeki od 1956 roku. Przepływy rzeki w tym przekroju (wg opracowania hydrologicznego z 1987 roku „Hydroprojekt” Gdańsk) są następujące: przepływ średni wysoki 10,7 m³/sek; przepływ średni 3,72 m³/sek; przepływ średni niski 2,07 m³/sek. Współczynnik nieregularności przepływu w tym przekroju wynosi 2,9, przy średniej dla rzek Polski około 10. Z powyższego wynika, że rzeka charakteryzuje się stosunkowo stabilnym przepływem. Z informacji Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej Oddział Morski w Gdyni, Dział

Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej w Białymstoku wynika, że za okres lat 1956 – 2002 stan maksymalny wody w rzece na wodowskazie wynosi 156 cm (z dnia 23.07.1997 r.) co odpowiada rzędnej terenu 102,51 m (przy uwzględnieniu rzędnej zera wodowskazu równym 100,92m nad poziom morza w układzie Kronsztadt). Wyliczony stan średni wody w rzece za ten okres wynosi 101,77 m npm, a stan minimalny – 101,12 m npm.

Rzeka Pasłęka przepływa przez zachodnią część terenu gminy (przeważnie wzdłuż jej granicy). Jest to jej źródłowy i górny odcinek. Rzeka wypływa z jez. Pasłęk, przylegającego do granicy gminy. Przepływy Pasłęki są nieduże. Poniżej jeziora Pasłęk wynoszą: przepływ średni 0,031 m³/sek; przepływ średni niski 0,012 m³/sek. Powyżej jeziora Sarąg, po opuszczeniu terenu gminy są one następujące (wg opracowania hydrologicznego z 1987 roku „Hydroprojekt” Gdańsk): przepływ średni 0,24 m³/sek; przepływ średni niski 0,12 m³/sek.

Wody przepływające przez obszar gminy uchodzą do jezior – są to tereny zlewni pojeziernej. Na przeważającej powierzchni gminy długość odcinków cieków dopływających do jezior nie przekracza kilku kilometrów. Wyjątkiem jest odcinek Łyny poniżej jeziora Łańskiego, gdzie odległość od następnego jeziora (Mosąg) przekracza 25 km.

Istotnym elementem sieci hydrograficznej gminy są jeziora. Są one położone zarówno w zlewni rzeki Łyny, jak i w dorzeczu Pasłęki. Wśród nich powierzchnią i głębokością wyróżniają się jeziora Łańskie i Pluszne w zlewni Łyny oraz jez. Wulpińskie w dorzeczu Pasłęki. Większość jezior jest pochodzenia rynnowego. Podstawowe parametry jezior przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1.

Nazwa jeziora	Powierzchnia w ha	Głębokość max. w m	Głębokość śr. w m
Zlewnia rzeki Łyny			
Łańskie	1042,3	53,8	16,1
Pluszne	903,3	52,3	14,9

Ustrych	93,1	11,6	5,5
Bartąg	72,3	15,2	6,4
Kielarskie	48,9	2,0	1,2
Jełguń	32,8	16,9	8,3
Gągławeckie	10,2	2,0	-
Galik	7,5	4,0	-
Oczko	5,2	1,0	-
Dorzecze rzeki Pasłęki			
Wulpińskie	730,3	54,6	10,9
Kiepijka Wlk.	10,3	-	-
Kiepijka Mała	7,8	9,0	-
Miodówko	5,1	15,0	-
Kłaśka	-	-	-
Głębokie	-	-	-

Ponadto do granic gminy przylegają: jezioro Naterskie, z którego wody odpływają do jez. Wulpińskiego oraz jeziora Pasłęk i Wymój, przez które przepływa Pasłęka.

Stan jezior określany jest przez porównanie do klasyfikacji zwanej System Oceny Jakości Jezior. Badane były tylko duże jeziora oraz Łyna i Pasłęka.

Górny odcinek rzeki Łyny, przepływający przez teren gminy ma wody klasy II (według badań z roku 2000). W stosunku do roku 1998 jej stan sanitarny w punkcie pomiarowym powyżej Olsztyna poprawił się o jedną klasę (z klasy III do II).

Jakość wód Pasłęki w 2001 roku na odcinku źródłiskowym rzeki – powyżej i poniżej Ameryki – charakteryzowała się wodami dobrej jakości (II klasa) i w stosunku do roku 1997 poprawiła się o jedną, dwie klasy. W następnym przekroju – w Łęgutach – rzeka prowadziła wody III klasy czystości.

Jezioro Łańskie. Jest to duży akwen (o powierzchni 1042,3 ha), wydłużony południkowo. Przez jezioro przepływa rzeka Łyna. Kompleksowymi badaniami jakości objęto jezioro w 1991 roku. W ich trakcie nie zaewidencjonowano bezpośrednich dopływów ścieków. Akwen zaliczono do mało podatnych na wpływy zewnętrzne (I kategoria podatności na degradację). Otoczony jest niemal w 90 % lasem. Jakość wody określono jako zadawalającą – II klasy czystości. Według klasyfikacji troficznej jezioro zaliczono do rzędu zbiorników niezanieczyszczonych, słabo zeutrofizowanych. Niepokojącym wydawał się jednak dość wysoki poziom fosforu ogólnego w epilimnionie. W związku z tym ochrona przed nadmierną eutrofizacją wymaga szczególnego zwrócenia uwagi na dostawę fosforu. Jezioro Pluszne jest zbiornikiem głębokim, o dobrych warunkach tlenowych. Akwen zaliczono do mało podatnych na wpływy zewnętrzne (I kategoria podatności na degradację).

Badania jakości wód jeziora przeprowadzone w 1993 i 2002 roku wskazywały na II klasę czystości. Wody jez. Pluszne jeszcze w roku 1976 były oceniane jako pozostające na pograniczu I i II klasy. Pogorszenie stanu czystości wód jez. Pluszne spowodowane było najprawdopodobniej dość intensywnym zagospodarowaniem rekreacyjnym przez dziesięciolecia, w większości przy nieodpowiedniej gospodarce ściekowej. Dotyczy to zarówno zagospodarowania rekreacyjnego od strony gminy Stawiguda jak i Olsztynek. Jezioro Wulpińskie zasilane jest wodami wielu niewielkich cieków. Wypływa z niego rzeka Giłwa. W zlewni jeziora znajduje się kilka wsi. Akwen wykazuje znaczną odporność na degradację – kategoria II, na pograniczu I. Jezioro Wulpińskie składa się z dwóch akwenów, zachodniego, głębokiego i dobrze natlenionego oraz wschodniego, płytszego, o całkowicie odtlenionym hypolimnionie.

W roku 2001 w odtlenionych wodach naddennych występowała podwyższona ilość fosforu. W roku 2001 zaliczono wody jeziora do II klasy czystości. Sumaryczny wynik punktacji uzyskany dla każdego stanowiska oddzielnie wskazuje, podobnie jak w 1993 roku, na niższą jakość wód basenu wschodniego (pogranicze klasy II i III). Z wykonanych w roku 1993 obliczeń obciążenia jeziora metodą Vollenweidera wynikało, że akwen był przeciążony nadmiernym dopływem substancji biogennych („Ocena zewnętrznego obciążenia jeziora Wulpińskiego substancjami biogennymi”). Z opracowania tego wynika, że w celu obniżenia zewnętrznego obciążenia jeziora poniżej poziomu niebezpiecznego należy głównie uporządkować gospodarkę ściekową.

Jezioro Ustrych jest akwenem o zlewni leśnej, przez który przepływa rzeka Łyna. Jakość jego wód zależy przede wszystkim od jakości wód rzeki, stąd zakwalifikowano go do III kategorii podatności. Według badań z 1998 roku wody jego kwalifikują się do II klasy.

W roku 1995 wykonane zostały badania jeziora Świętajno Naterskie. Jezioro zakwalifikowano do III kategorii podatności na degradację, a więc do grupy jezior o znacznej wrażliwości na antropopresję. Stwierdzono ogólnie obniżoną jakość wód, które zaliczono do III klasy czystości (według Systemu Oceny Jakości Jezior). Szczególnie niekorzystną sytuację stwierdzono w warstwie naddennej. Jest ona odtleniona i z dużą zawartością fosforu i azotu, co powoduje możliwość wewnętrznego zasilania strefy trofogenicznej jeziora. Stan środowiska przyrodniczego jeziora analizowany był przez Leopolda i Bnińską w 1992 roku. Na podstawie zmian pogłowia ryb w wieloleciu oceniono stan środowiska jeziora jako silnie zakłócony, wręcz krytyczny.

Według badań Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2001 roku jakość wody na nadzorowanych kąpieliskach (na jeziorach: Plusznym, Łańskim, Wulpińskim, Bartązek i Naterskim) była dobra i nadawała się do kąpieli.

3.1.5. Wody podziemne

Wody zwykłe (słodkie)

Podstawowym użytkowym piętrzem wodonośnym na terenie gminy jest piętro czwartorzędowe, związane z plejstocеныskimi piaskami i żwirami zalegającymi przeważnie na głębokościach kilkunastu do kilkudziesięciu metrów (maksymalnie do głębokości 116,5 m p.p.t. w miejscowości Rybaki). Lokalnie, jak w rejonie Łańska podstawowym poziomem wodonośnym jest poziom trzeciorzędowy, zalegający tam już od głębokości 50-60 m.

Warunki zaopatrzenia w wodę podziemną są na przeważającej części obszaru gminy średnio korzystne, miejscami zmienne nawet na niewielkich powierzchniach. Średnie wydajności pojedynczych studzien wahają się od 20 m³/h do 50 m³/h, a wydajności jednostkowe są rzędu kilka m³/h/1 m depresji.

Zmienne warunki hydrogeologiczne stwierdzono w rejonie Stawigudy i Tomaszkowa, gdzie obok studni o wydajności kilkudziesięciu m³/h są ujęcia, których wydajność wynosi kilka lub kilkanaście m³/h. Użytkowa warstwa wodonośna występuje najczęściej na głębokościach 20-40 m, a jej miąższość zwykle wynosi kilkanaście metrów, rzadziej więcej.

Korzystniejsze warunki hydrogeologiczne występują w rejonie Gąglówek, Rusi, Bartąga oraz Gryżlin, gdzie wydajności pojedynczych ujęć zwykle przekraczają 30

m³/h, a wydajności jednostkowe przeważnie wynoszą 5-10 m³/h/1m depresji dochodząc nawet do kilkunastu m³/h/1m. W okolicach Gryźlin miąższość warstwy wodonośnej jest większa niż na pozostałym terenie i wynosi 20 –30 m.

Ujęte warstwy wodonośne w rejonie Rusi i Bartąga występują nieco głębiej niż na pozostałym obszarze (40-90 m ppt) i chociaż miąższość ich nie przekracza 10 m, odznaczają się dobrymi wartościami filtracyjnymi. W dolinie Łyny wody podziemne są często pod ciśnieniem artezyjskim. Korzystne warunki hydrogeologiczne tego terenu związane są prawdopodobnie z występowaniem słabo jeszcze zbadanej, głębokiej doliny wypełnionej utworami czwartorzędowymi. Struktura ta może zawierać znaczne zasoby wód podziemnych.

Trudne warunki zaopatrzenia w wodę podziemną występują na południowym obrzeżu jez. Wulpińskiego, w strefie moren czołowych. Wydajności studni wynoszą tu kilka do kilkunastu m³/h, a wydajności jednostkowe są w granicach jedności i poniżej.

Ujęte studniami wierconymi poziomy wodonośne są na większości obszaru gminy chronione w sposób naturalny przed bezpośrednią infiltracją zanieczyszczeń z powierzchni. Utwory o słabej przepuszczalności (głównie gliny zwałowe), zalegające nad ujmowanymi warstwami wodonośnymi są miąższości kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. Środkowa i południowa część gminy, pokryta piaszczystymi osadami wodnolodowcowymi, wchodzi w skład podstawowej powierzchni infiltracji wód opadowych do wód podziemnych. Jest to obszar wzmożonej infiltracji wód opadowych do wód podziemnych, głównie do wód gruntowych, ale także należy się spodziewać, że i do wód podziemnych – poprzez „okna erozyjne” w osadach słaboprzepuszczalnych.

Narażony na zanieczyszczenie z powierzchni jest zbiornik wód bez izolacji o znaczeniu użytkowym, który występuje w południowo-zachodniej części gminy, na południe od Gryźlin. Wchodzi on w skład rozpoznanego (1988 r. przez Zespół prof. Kleczkowskiego) jednego z głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce. Jest to zbiornik międzymorenowy nr 212 *Olsztynek*, wymagający szczególnej ochrony.

Północny fragment terenu gminy znajduje się w zasięgu obszarów zasobowych ujęć wód podziemnych miasta Olsztyna; tj. ujęcia „Zachód” i ujęcia „Kortowo”. Na tym terenie należy się spodziewać ograniczeń w budowie nowych ujęć wód podziemnych. Są to na ogół tereny zalesione, w związku z czym można się spodziewać, że nie wystąpią potrzeby lokalizacji nowych ujęć na tych terenach. Teren ten wchodzi w skład jednego z głównych, wstępnie rozpoznanych, zbiorników wód podziemnych w Polsce. Jest to międzymorenowy zbiornik nr 213 *Olsztyn*.

Część wymienionego terenu objęta jest ochroną jako *strefa zewnętrzna ochrony pośredniej ujęcia „Kortowo”*.

Z Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:200 000 wynika, że wody głównych poziomów wodonośnych na terenie gminy są przeważnie średniej jakości i wymagają nieskomplikowanego uzdatniania ze względu na ponadnormatywne zawartości związków żelaza i manganu. W południowo-zachodniej części gminy zalegają na ogół wody dobre, nie wymagające uzdatnienia. Na południe od jeziora Wulpińskiego występują wody wymagające skomplikowanego uzdatnienia.

Szacunkowe zasoby wód podziemnych zostały obliczone na podstawie modułu wydajnościowego przyjętego przez Centralny Urząd Geologii dla woj. olsztyńskiego. Dla zbiornika nr 212 *Olsztynek* przyjęto moduł w oparciu o Mapę Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce 1:500 000 (Kleczkowski z Zespołem). Z obliczeń wyłączono obszar zasobowy ujęć miasta Olsztyna. Pobór wody obliczono przez zsumowanie maksymalnych godzinowych poborów na poszczególnych

ujęciach – w oparciu o pozwolenia wodno-prawne. W celu otrzymania poboru dobowego średniego, pobór godzinowy maksymalny podzielono przez 2. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne i szacunkowy ich pobór na terenie gminy Stawiguda przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2.

Nazwa zbiornika	Powierzchnia w km ²	Moduł w m ³ /dobę/km ²	Zasoby w tys. m ³ /dobę	Pobór wody w tys. m ³ /dobę	Stosunek poboru do zasobów w %
Zbiornik 212 Olsztynek	4,5	381,2	1,7		
Czwartorzęd pozostały	214,5	148,6	31,9		
Trzeciorzęd + kreda	219,0	11,4	2,5		
Razem			36,1	4,2	12

Z przedstawionej tabeli wynika, że pobór wód podziemnych na potrzeby gminy stanowi około 12 % ich zasobów dyspozycyjnych.

Wody mineralne.

Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego występują wody chlorkowo-sodowe. Część województwa na której leży gmina Stawiguda określana jest jako stosunkowo perspektywiczna w występowanie wód mineralnych o znaczeniu leczniczym. Zalegania solanek o znaczeniu leczniczym i mineralizacji ogólnej rzędu 30-50 g/l można się spodziewać w piaskowcach dolnej i środkowej jury na głębokościach zbliżonych do 1,01,5km. Problematyczna jest sprawa osiągnięcia odpowiedniej wydajności ujęcia. Pod tym względem pewniejsza jest seria warmińska triasu dolnego, zalegająca niżej, o wyższej mineralizacji – wymagającej rozcieńczenia wodą zwykłą. Spodziewać się należy wód mineralnych pospolitych, nadających się głównie do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych.

Wody geotermalne

Wody geotermalne, tj. wody podziemne o temperaturze powyżej 20°C zalegają w osadach mezozoiku i paleozoiku. Najwyższe temperatury posiadają wody zalegające najgłębiej w utworach kambry, na głębokości około 2 km. Temperatura tych wód może wynosić około 40°C. Są to solanki znacznie zmineralizowane – rzędu 100 – 200 g/dm³. Nieznana jest ich wydajność. Ponadto w warstwach płytszych występuje energia niskotemperaturowa, zawarta w gruntach i wodach.

Wykorzystanie energii wód geotermalnych, występujących w rejonie gminy Stawiguda, wymagać będzie zastosowania pomp ciepłych. Dotyczy to prawdopodobnie również tych wód najcieplejszych – kambryjskich.

3.1.6. Klimat

Klimat gminy Stawiguda, podobnie jak klimat Polski, odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Związane jest to z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych i częstą zmiennością mas powietrza. Fluktuacje stanów pogody są nawet większe niż w pozostałych nizinnych regionach kraju, co związane

jest z różnorodnością fizjograficzną podłoża: urozmaiconą rzeźbą, występowaniem dużych kompleksów leśnych, obszarów podmokłych oraz bogatej sieci wód powierzchniowych.

Mazurska dzielnica klimatyczna – do której należy gmina Stawiguda – jest najchłodniejsza w nizinnej części Polski, a związane jest to głównie z chłodnymi zimami i wiosnami. Warunki te kształtują bardzo krótki okres wegetacyjny, który dla rejonu Olsztyna wynosi tylko około 200 dni. Dla porównania dla Szczecina i Wrocławia sezon wegetacyjny wynosi około 230 dni.

Średnia roczna temperatura w rejonie Olsztyna wynosi około 7,1°C. Najniższe temperatury z wielolecia notowane są w styczniu i lutym (odpowiednio – 4,2°C i – 3,9°C), a najwyższe – w czerwcu, lipcu i sierpniu (odpowiednio: 16,1; 16,9 i 16,4°C). Średnia liczba dni gorących (powyżej 25°C) wynosi 26. Średnia liczba dni mroźnych (poniżej 0°C) wynosi około 50.

Roczne sumy opadów wynoszą średnio około 610 mm. Największe są latem (w lipcu około 90 mm), a najmniejsze zimą i wczesną wiosną (styczeń – kwiecień; 32 – 26 mm). Dni z opadem jest około 160 w roku. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio około 106 dni w roku. Najwięcej dni pochmurnych występuje późną jesienią (w grudniu), a najmniej późnym latem (we wrześniu). Zachmurzenie generalnie jest większe w okresie późnej jesieni i zimą, mniejsze w pozostałych porach roku.

Przeważają zdecydowanie wiatry z kierunku południowo-zachodniego (18%). Także dość znaczny udział mają wiatry z kierunku zachodniego (13%). Częstość wiania wiatrów z pozostałych kierunków wynosi średnio około 7-10%. Przeważają wiatry słabe i o średniej prędkości.

Na klimat lokalny ma wpływ rzeźba terenu. Obniżenia terenowe przyczyniają się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, mniejszych prędkości wiatrów, występowania przymrozków wczesną jesienią.

Topoklimat terenów wyniesionych jest na ogół bardziej sprzyjający pobytowi ludzi. Cechą ujemną jest narażenie na działanie silnych wiatrów w kulminacjach pagórków. Z badań stanu powietrza atmosferycznego prowadzonych na terenie województwa w kompleksach leśnych (dotyczących zawartości tlenków siarki i azotu) można wnioskować, że ich zawartość jest niższa niż średnio w Polsce. Ich stężenia średnioroczne mieszczą się w normach obowiązujących dla obszarów specjalnie chronionych, takich jak leśne kompleksy promocyjne, uzdrowiska i parki narodowe.

3.2. Prawne formy ochrony przyrody

Rezerваты przyrody

W granicach gminy znajdują się tylko dwa rezerваты przyrody. Pierwszy z rezerwatów to

Rezerwat przyrody „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego” o powierzchni 1819,72 ha utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12.10.1982 r. (Mon. Pol. Nr 25 poz. 234 z 1982 r.). Powstał w celu zachowania obszarów leśnych o dużym stopniu naturalności oraz przełomowego odcinka rzeki Łyny, a także jezior: Ustrych, Galik, Jełguń i Oczko. Od dnia 2 lipca 2013 r. obowiązuje zarządzenie Nr 30 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w sprawie rezerwatu przyrody "Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2013 r. poz. 2254), który jest w tej chwili obowiązującym aktem prawnym w zakresie funkcjonowania rezerwatu.

Drugim rezerwatem jest Rezerwat przyrody „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”. W obrębie gminy w skład rezerwatu wchodzi: rzeka Pasłęka oraz pasy gruntów wzdłuż niej położone. Rezerwat utworzony został zarządzeniem MLiPD z dn. 5.01.1970 r. (Mon. Pol. Nr 2 poz. 21 z 1970 r.). Ustanowiony został w celu ochrony bobra europejskiego. Brzmienie zakazów regulują aktualnie przepisy o ochronie przyrody. Obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 239 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 4 czerwca 2001 r. w sprawie zmiany granic rezerwatu (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2001 r. Nr 46, poz. 732).

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy znajdują się trzy użytki ekologiczne. Pierwszy to „Pełnik w Rusi” w granicach którego obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 53 Wojewody WarmińskoMazurskiego z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2007 r. Nr 1, poz. 2). Szczególnym celem ochrony jest stanowisko pełnika europejskiego. Kolejny użytek ekologiczny, „Wyspa na Jeziorze Pluszne” w granicach którego obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 55 Wojewody WarmińskoMazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Wyspa na Jeziorze Pluszne" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1688). Celem ochrony jest szczególnie malownicza wyspa pośrodku jeziora, ostoja ptactwa wodnego. trzecim użytkiem ekologicznym są „Wyspy na jeziorach województwa warmińskomazurskiego” w granicach którego obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 96 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1729). Celem ochrony jest pozostawienie pozostałości ekosystemów wytworzonych na wyspach na jeziorach województwa warmińskomazurskiego.

Obszary chronionego krajobrazu

W granicach gminy znajdują się części następujących obszarów chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej. Poza obszarami chronionego krajobrazu pozostaje północna część gminy (tereny na północ od Tomaszkowa, i Bartąga oraz między Dorotowem i Gąglawkami) oraz tereny w rejonie wsi Stawiguda i Gryżliny.

Zasady funkcjonowania wyżej wymienionych obszarów chronionego krajobrazu regulują akty prawne przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3.

Pozycja	Data aktu	Data publikacji	Tytuł
4143	26.09.2017	26.10.2017	Uchwała nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa WarmińskoMazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej
2466	25.04.2017	26.05.2017	Uchwała nr XXVI/606/17 Sejmiku Województwa WarmińskoMazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny
2465	25.04.2017	26.05.2017	Uchwała nr XXVI/605/17 Sejmiku Województwa WarmińskoMazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

W granicach gminy Stawiguda znajduje się fragment zespołu przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Marózki” powołanego Rozporządzeniem Nr 99 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Dolina Marózki" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1732 z 2009 r.). Zespół przyrodniczo-krajobrazowy został powołany w celu ochrony zlewni rzeki Marózki wraz z terenami otwartymi.

Pomniki przyrody

W obrębie gminy znajduje się 12 obiektów uznanych za pomniki przyrody. Obiektami pomnikowymi są pojedyncze drzewa i ich grupy. Wykaz pomników przyrody w gminie Stawiguda przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4.

Lp.	Nr ew.	Obiekt	Lokalizacja	Rok uznania
1	72	cis pospolity	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Muchorowo oddz. 135 (1971)	Rlb-16/72/52 29.12.1952 r.
2	76	dąb szypułkowy „Dąb Napoleona”	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Pluski oddz. 181 (1971)	Rlb-16/76/52 29.12.1952 r.
3	77	dąb szypułkowy	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Pluski oddz. 160g (1971), nad jez. Łańskim	Rlb-16/77/52 29.12.1952 r.
4	80	dąb szypułkowy	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Grada oddz. 139 (1971)	Rlb-16/80/52 29.12.1952 r.
5	427	lipa drobnolistna	przy drodze na S skraju wsi Bartązek	RGŻL-op-427/84 11.06.1984 r.
6	523	dąb szypułkowy	N-ctwo Nowe Ramuki, nad zatoką jez. Łańskiego, 300 m NW od Starego Ramuka	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego 08.03.1989 r.
7	613	lipa drobnolistna – 3 szt., w tym lipy: trzy- i dwupniowa dąb szypułkowy	N-ctwo Stare Jabłonki, m. Dorotowo, przy drodze z Dorotowa do Olsztynka, za jez. Kepijko	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4, 1993 r.
8	834	dąb szypułkowy – grupa 40 szt., w tym 3 pomnikowe	N-ctwo Kudypy, L-ctwo Stary Dwór, oddz. 354d,f, na „półwyspie” przy leśniczówce	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 1995 r.

9	839	modrzew europejski	S kraniec wsi Ruś, posesja Z. i J. Smólskich, po E stronie drogi	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 1995 r.
10	840	dąb szypułkowy	N-ctwo Olsztyn, m. Ruś, prawy brzeg Łyny	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 1995 r.
11	1156	dąb szypułkowy	N-ctwo Jagielek, Kręsk, dz. rekreacyjna nr ewid. 8/19	Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 152, poz. 2513, 2001 r.
12	1215	lipa drobnolistna „Altana lipowa lewa” 9 szt. „Altana lipowa prawa” 7 szt. 5 szt. pojedynczych lip brzoza brodawkowata grab pospolity dąb czerwony modrzew europejski jodła jednobarwna dagleżnia zielona żywołnik zachodni	N-ctwo Olsztyn, Kielary, park podworski położony pomiędzy wsiami Ruś oraz Bartązek, ok. 8 km od Olsztyna, nad N-W brzegiem jez. Kielarskiego	Dz. Urz. Woj. Warm- Maz. Nr 134, poz.1685 2004 r.

Obszary Natura 2000

Obszar gminy Stawiguda znajdują się częściowo w granicach czterech obszarów Natura 2000, których zasięg obszarowy częściowo nachodzi):

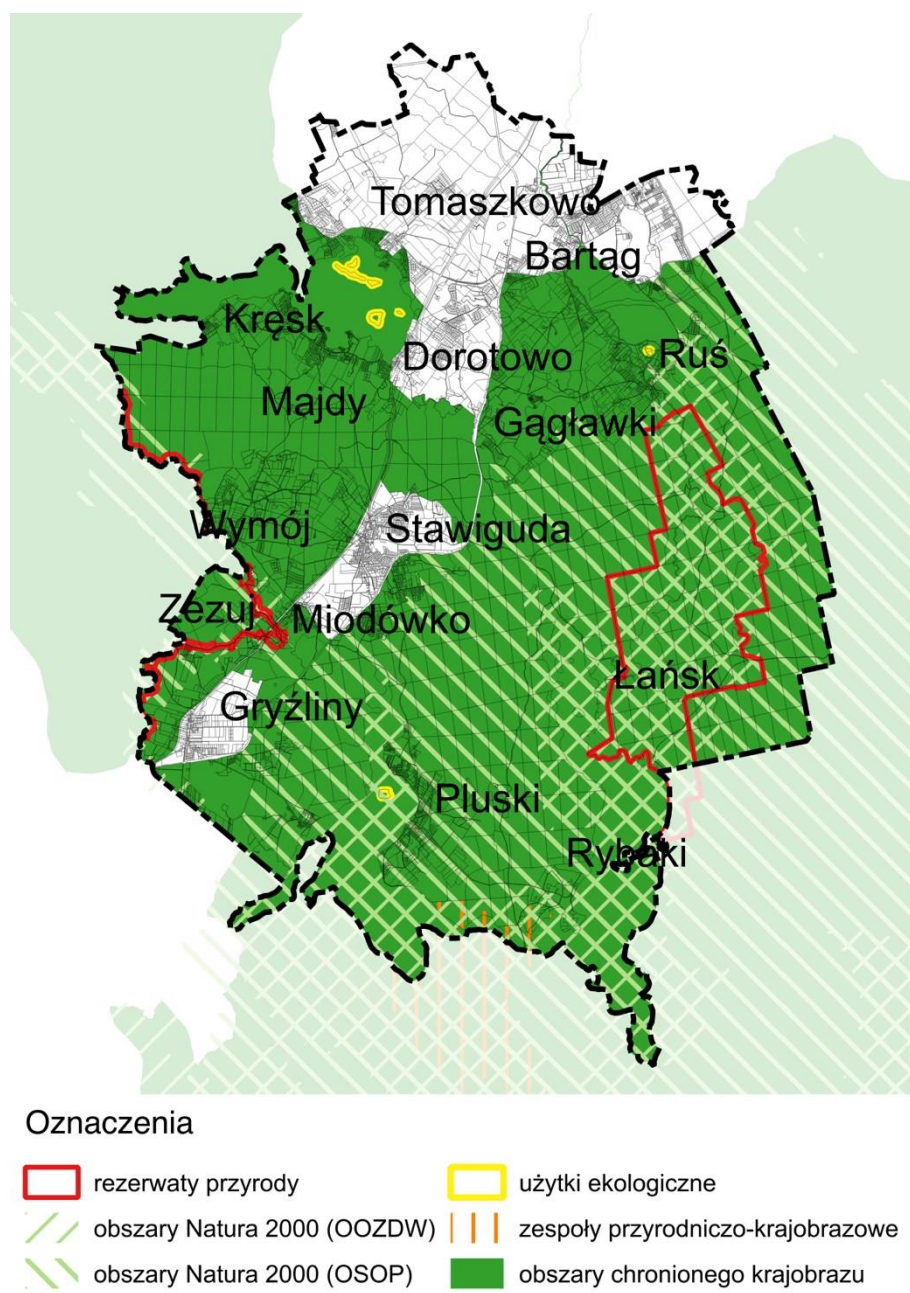
- Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Rzeka Pasłęka” (kod obszaru PLH 280006) jako projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, stanowi obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Pasłęka jest drugą, co do wielkości, rzeką Mazur o długości 211 km. Źródła Pasłęki znajdują się pod Gryżlinami;
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Pasłęki” (kod obszaru PLB 280002);
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” (kod obszaru PLB 140005 [PLB280007](#)). Obszar obejmuje znaczną część dużego kompleksu leśnego, obejmując fragment powierzchni morenowej o bardzo urozmaiconej rzeźbie oraz sandru. Występuje wiele bezodpływowych jezior, oczek wodnych i torfowisk;
- Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoja Napiwodzko-Ramucka” (kod obszaru PLH 280052) jako projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, stanowi obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Krajobraz tego obszaru, charakteryzujący się urozmaiconą rzeźbą terenu, uformowany został podczas ostatniego zlodowacenia. Dominują przede wszystkim równiny sandrowe, urozmaicone licznymi rynnami fluwioglacjalnymi i morenami czołowymi.

Sieć ekologiczna

W koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET POLSKA, obszar południowej i środkowej części gminy został włączony do zachodniomazurskiego obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym. Są to obszary o najwyższej randze w hierarchii krajowej sieci ekologicznej jako tereny stosunkowo najmniej przekształcone pod względem przyrodniczym.

Północno-wschodnia część obszaru gminy została natomiast włączona w korytarz ekologiczny doliny Łyny, o znaczeniu krajowym.

Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy Stawiguda przedstawiono na rysunku 14.



Rysunek 14. Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy Stawiguda
Źródło: opracowanie własne

Lasy ochronne.

Dość znaczna część lasów objętych jest statusem ochronnym (lasy grupy I). Zostały one wydzielone w planach urządzenia gospodarstw leśnych. Są to lasy masowego wypoczynku położone w północnej części gminy. Ponadto są to lasy glebochronne na stromych stokach i wodochronne położone nad jeziorami, rzekami i na siedliskach podmokłych i bagiennych. Lokalnie wyznaczone są lasy chroniące środowisko przyrodnicze, w tym ostoje zwierząt chronionych. W części są także drzewostany nasienne.

Gleby chronione

Obszarami podlegającymi szczególnej prawnej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są gleby III klasy bonitacyjnej. Na terenie gminy Stawiguda zajmują one kilkanaście procent powierzchni wśród użytków rolnych. Skupiają się głównie w rejonie Tomaszkowa i Bartąga.

Krajobraz

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych. W trakcie trwania procedury, audyt krajobrazowy województwa warmińsko-mazurskiego nie został sporządzony. Realizacja audytu krajobrazowego będzie możliwa po wejściu w życie rozporządzenia określającego metodykę jego sporządzenia, w tym wyznaczania krajobrazów priorytetowych.

3.3. Ocena zasobów i stanu środowiska – diagnoza

Występujące na obszarze gminy tereny cenne ze względów przyrodniczych i krajobrazowych oraz tereny wrażliwe na antropopresję, kwalifikują obszar gminy w większości do objęcia różnymi formami ochrony. Znalazło to już potwierdzenie poprzez wprowadzenie na jej terenie następujących wielkoprzestrzennych form ochrony, w tym: rezerwatów przyrody (Las Warmiński i Ostoja bobrów na rzece Pasłęce), obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów NATURA 2000, jako obszarów o znaczeniu dla Wspólnoty.

W koncepcji sieci ekologicznej ECONET POLSKA, południowa i środkowa części obszaru gminy zaliczona została do obszaru węzłowego (zachodnio-mazurskiego) o znaczeniu międzynarodowym, tj. do obszarów o najwyższej randze w hierarchii sieci ekologicznej ECONET POLSKA, a dolina Łyny w części północnej gminy – jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

Zagospodarowanie obszaru gminy powinno uwzględniać konieczność ochrony środowiska przyrodniczego, a jego rodzaje i intensywność powinny być dostosowane do prawnych uwarunkowań ochrony przyrody i wrażliwości środowiska na antropopresję.

Znaczna ilość jezior, w tym jezior dużych o dobrej jakości wód, w powiązaniu z bardzo dużą lesistością (ponad 50 %) w formie borów sosnowych i urozmaiconą rzeźbą terenu stwarzają przesłanki do rozwoju różnorodnych form rekreacji.

Gleby korzystne do upraw rolnych zalegają w północnej części gminy, głównie w rejonie

Tomaszkowa i Bartąga. Niestety są to tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie Olsztyna, gdzie należy spodziewać się wysokiej presji inwestycyjnej, zarówno w kierunku zabudowy mieszkaniowej, jak i funkcji komercyjnych.

Na obszarze gminy dominują przestrzennie tereny fizjograficznie korzystne do zainwestowania, w tym szczególnie do zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej. Z zainwestowania powinno się wyłączyć lasy i inne tereny porośnięte zwartą zielenią wysoką, tereny gleb pochodzenia organicznego, tereny bagienne, zalewowe i zagrożone osuwiskami.

Ewentualne zainwestowanie o charakterze uciążliwym, mogące znacząco oddziaływać na środowisko, może być lokalizowane poza obszarami objętymi prawną ochroną przyrody, w rejonie Bartąga, Tomaszkowa, Stawigudy i Gryźlin, przy spełnieniu warunków ochrony środowiska.

Do zalesienia – ze względów przyrodniczych – powinny być preferowane grunty rolne o małej przydatności rolniczej (oprócz nieużytków bagiennych i użytków łąkarskich) oraz położone na terenach przywodnych i silnie skonfigurowanych, w tym na zboczach doliny Łyny.

Ze względu na występowanie na terenie gminy krótkich odcinków cieków wpływających do jezior, jako odbiornik oczyszczonych ścieków może być jedynie rozważana rzeka Łyna poniżej jez. Ustrych (praktycznie od Rusi) i jej dopływy nie wpływające do jezior. Łyna jest ponadto jedyną większą rzeką i tylko do niej mogą być kierowane ścieki z oczyszczalni gminnych, wiejskich lub zakładowych. Ponieważ Łyna na tym odcinku także pozostaje w zlewni całkowitej jeziora Mosąg, to ścieki do niej odprowadzane wymagają wysokiego stopnia oczyszczenia.

Stan czystości badanych wód powierzchniowych jest na ogół zadawalający – II klasa czystości. W przypadku badanych rzek (Łyna i Pasłęka) w ostatnich latach uległ on poprawie, a w przypadku jezior (Pluszne, Wulpińskie) – stabilizacji.

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na obszarze gminy są rzędu 36 tys. m³ / dobę, a ich pobór wynosi szacunkowo 4,2 tys. m³ / dobę co stanowi około 12 % tych zasobów. Jakość wód głębinnych jest przeważnie średnia, wymagająca prostego uzdatnienia. Południe i środek gminy to tereny wzmożonej infiltracji wód opadowych do wód podziemnych. Szczególne obszary to teren na południe od Gryźlin (część GZWP *Olsztynek* bez izolacji od powierzchni) i północny fragment gminy (część GZWP *Olsztyn*, objęty strefą ochronną ujęcia *Kortowo*).

Na obszarze gminy na głębokościach rzędu 1 – 1,5 km, można się spodziewać występowania wód mineralnych o znaczeniu leczniczym należących do grupy wód *pospolitych*. Są to wody chlorkowo-sodowe, nadające się wyłącznie do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych.

Spodziewane na głębokości około 2 km wody geotermalne mogą mieć temperaturę do około 40°C i ich ewentualne wykorzystanie do ogrzewania wymagać będzie zastosowania pomp ciepłych.

W pobliżu Rusi znajduje się duże złoża kruszywa naturalnego, dla którego koncesja zezwalającą na jego eksploatację wygasła w 2017 r. W pobliżu Bartąga znajduje się złoża ilów przydatnych do produkcji ceramiki budowlanej, którego eksploatacja

została zaniechana, a cegielnia rozebrana. Spodziewane złoża kredy jeziornej możliwe do eksploatacji znajdują się w dolinie Łyny, na północ od Bartąga.

Podsumowanie

Jednym z podstawowych problemów na obszarach zlewni pojeziernej, w obrębie której znajduje się gmina Stawiguda, jest stan czystości wód powierzchniowych, w tym szczególnie jezior. Z wykonywanych badań, wynika, że jakość wód powierzchniowych na terenie gminy jest zadawalająca (II klasa czystości). W ostatnich latach uległa poprawie jakość wód w rzekach (Łyna i Pasłęka). Jakość wód w jeziorach (Pluszne, Wulpińskie), których zdolność do samoczyszczania jest z natury niewielka, nie ulega pogarszaniu.

Przyczyn tego dobrego stanu wód należy upatrywać zarówno w korzystnych warunkach naturalnych, w tym znacznej odporności badanych jezior, jak i w zakrojonej na szeroką skalę sanitacji miejscowości i centrów rekreacyjnych, prowadzonej od lat dziewięćdziesiątych.

W celu ochrony środowiska wodnego powinno się w dalszym ciągu konsekwentnie kanalizować zabudowę (mieszkalną, rekreacyjną i inną w obrębie której powstają ścieki) i włączać ją w gminny system oczyszczania ścieków. Podstawowym odbiornikiem oczyszczonych ścieków powinna być (jak do tej pory) Łyna (ewentualnie jej bliskie dopływy – nie wpływające do jezior). Możliwość odprowadzania oczyszczonych ścieków w grunt w pojedynczych przypadkach, w oddaleniu od jednostek osadniczych, powinno się uwarunkować od wyników rozpoznania geologicznego (szczególnie w południowej i środkowej części gminy). Na terenie położonym na południe od Gryźlin, ze względu na ochronę wód podziemnych, nie powinno się stosować indywidualnych rozwiązań w gospodarce ściekowej, w tym zbiorników bezodpływowych na ścieki, nawet w zabudowie rozproszonej.

Powinno się też minimalizować dopływy substancji biogennej i organicznej z pól. Realizować to można poprzez utrzymywanie tworzenie wzdłuż brzegów wód (szczególnie jezior) stref ochronnych z trwałej zieleni, a także budowę buforowych zbiorników wodnych na dopływach jezior.

Szczególnej ochrony wymagają strefy litoralne jezior. Użytkowanie rekreacyjne terenów nadbrzeżnych nie powinno powodować znaczących ubytków roślinności w tej strefie. Dolina Łyny stanowi aktywny rejon osuwiskowy. Czynnikiem współdziałającym są z reguły wysięki wód gruntowych z przewarstwień piaszczystych w materiale gliniastym. Zagrożenia osuwiskami występują głównie na odcinku od jez. Ustych do rejonu wsi Ruś. Są to w większości tereny zalesione. W rejonie Rusi zbocze jest użytkowane rolniczo, a w części zabudowane.

Masowe ruchy ziemi mogą wystąpić też na stromych zboczach innych terenów gminy. Objawy niestateczności zidentyfikowano np. na zboczu po wschodniej i południowowschodniej stronie jeziora Bartąg.

Na terenach zagrożonych osuwiskami powinno się unikać lokalizowania zabudowy, a ewentualne wyjątki poprzedzać szczegółowym rozpoznaniem geologicznym warunków stateczności zboczy. Użytkowanie zboczy powinno zapewniać ich dobre odwodnienie. Najbardziej sprzyjającą stabilizacji zboczy jest trwała zieleń głęboko się ukorzeniająca.

Nisko położone tereny w dolinie Łyny, w północnej części gminy, to tereny zalewowe. Z obserwacji na wodowskazie Olsztyn-Kortowo wynika, że za okres lat 1956 – 2002

stan maksymalny wody w rzece wyniósł 102,51 m npm. Mieszkańcy Bartąga odnotowali wysoki stan wody w rzece, który podchodził pod drogę (leżącą na wysokości około 104 m npm.). Dane te posłużyły do wyznaczenia terenów, które mogą ulegać zalewowi przy wysokich stanach rzeki. Obejmują one generalnie tereny bagienne i użytków łąkarskich o glebach pochodzenia organicznego. Tereny te powinny zostać wyłączone z zainwestowania trwałymi obiektami budowlanymi.

Zagrożeniem dla obszarów cennych przyrodniczo (ostoi przyrody) i korytarzy ekologicznych może być głównie nadmierna antropopresja i fragmentacja krajobrazu stwarzająca przeszkody dla migracji zwierzyny, a także monotypizacja krajobrazu i związane z nią likwidowanie śródpolnych zadrzewień i podmokłości.

Zagrożenie dla krajobrazu stanowią głównie mało estetyczne budowle. Powinno się zadbać o odpowiedni wygląd architektoniczny wznoszonych budowli.

Zagrożenie dla czystości powietrza atmosferycznego istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. W stosowanych systemach grzewczych zaleca się unikać rozwiązań wysokoemisyjnych, niespełniających norm w tym zakresie.

Szczególnym nadzorem powinno się otaczać obiekty uciążliwe ze swej natury – jak oczyszczalnie ścieków, szamba, fermy zwierzęce czy zakłady mogące znacząco oddziaływać na środowisko.

4. Stan dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Rozwój osadnictwa na obszarze gminy Stawiguda – rys historyczny

Tereny stanowiące obszar gminy Stawiguda znajdowały się w przededniu najazdu Zakonu Krzyżackiego na pograniczu terytoriów 4 plemion pruskich, trudno niestety ustalić do którego plemienia należał omawiany obszar, gdyż nie ma niestety dokładnych danych i map. Wielce prawdopodobne jest, że teren ten, jak zwykle tereny przygraniczne przechodził z rąk do rąk, toteż granica była ruchoma. Oprócz licznych wykopalisk archeologicznych, z dawnej kultury Prusów pozostały również liczne nazwy, zarówno miejscowości jak i geograficzne, których genezę można odnaleźć (pomimo przekształceń w języku niemieckim i później polskim) w dawnych nazwach staropruskich.

Największy wpływ na obecny kształt osadnictwa na tych terenach miała ekspansja Zakonu Krzyżackiego od początku XIII w. W wyniku długotrwałych wojen, jak również w wyniku świadomej polityki Zakonu Krzyżackiego niewiele pozostało z dawnego osadnictwa na tym terenie, choć z badań archeologicznych wynikać może, że teren położony w pobliżu źródeł Łyny i Pasłęki był zaludniony i zagospodarowany, stąd wiele nowych osad powstawało nie „na korzeniu” tylko na obszarach wykarczowanych i przystosowanych do upraw i hodowli przez dawne plemiona Prusów. Szczególnie ślady dawnych fortyfikacji obronnych oraz miejsca pochówku świadczą o tym, że teren przed podbojem Krzyżaków był zaludniony i zagospodarowany.

Po zdobyciu Pomezanii w 1233 roku, Krzyżacy podbili w ciągu pięciu następnych lat pozostałe ziemie Prusów tworząc na ich terytorium Państwo Zakonu Krzyżackiego. System administracyjny Ziemi Krzyżackiej opierał się na podziale terytorium na biskupstwa, a później na komornictwa. Cały teren dawnych ziem Prusów został

podzielony przez Krzyżaków na cztery biskupstwa: chełmińskie, pomezańskie, warmińskie i sambijskie. Obszar gminy Stawiguda w całości znalazł się w Biskupstwie Warmińskim i w granicach Ziemi Warmińskiej pozostawał blisko 600 lat pod panowaniem władz kościelnych. W całości teren ten należał do Komornictwa Olsztyńskiego.

Biskupstwo Warmińskie, jedno z najsilniejszych w państwie Krzyżackim, dość szybko uzyskało pewną niezależność od Zakonu Krzyżackiego (oprócz militarnej) wprowadzając na swoje obszary nowe osadnictwo i tworząc własne zasady zagospodarowania wsi i miast. W ramach Biskupstwa Warmińskiego 1/3 ziem należała do tzw. kapituły biskupiej. (pierwsza kapituła powstała w 1260 roku), w tym również tereny Komornictwa Olsztyńskiego.

Początki osadnictwa prowadzonego przez Kapitułę Warmińską datuje się na przełom XIII i XIV wieku. Z materiałów archiwalnych wynika, że najstarszą osadą zachowaną od czasów średniowiecznych był Bartążek, w którym władze kapituły założyły zamek (1335). Ziemie wokół zamku stanowiły jeden z nielicznych majątków ziemskich na tym terenie. Całe osadnictwo było zdominowane przez tzw. osadnictwo o charakterze „niemieckim”, wsi lokowanych na prawie chełmińskim. Były to wsie o charakterze czynszowym. Kapituła Warmińska wydzielala areal kilku włók dla tzw. zasadzcy, który później zwykle otrzymywał stanowisko sołtysa z prawem do dziedziczenia. Na zasadzcy spoczywał obowiązek sprowadzenia osadników, którzy dostawali wydzieloną ziemię (od 1 do 4 włók) i którzy przez kilka do kilkunastu lat byli zwolnieni z czynszu (wolnizny). W pierwszej turze osadnictwa powstały wsie: Bartąg (1345), Tomaszkowo (1345), Dorotowo (1348), Wymój (1351), Stawiguda (1357), Gryżliny (1358).

Dosyć istotną cechą osadnictwa na tych terenach był stosunkowo duży udział ludności pochodzenia pruskiego. Zasadzcy właśnie na tej ludności opierali tworząc nową sieć osadniczą. Kapituła często dokonywała wyboru zasadzcy pochodzącego z plemion pruskich, przeprowadzającego „zasadzenia” dla nowych miejscowości. Proces taki określany jest jako osadnictwo wewnętrzne polegające jedynie na przemieszczeniu i wymieszaniu miejscowej ludności znajdującej się na danym terenie.

Stosunkowo niewiele na terenie Biskupstwa Warmińskiego zakładano majątków wasalnych lub rycerskich, zwykle w postaci nadań w lenno rycerskie wydzielonego obszaru w puszczy lub istniejącej już miejscowości. W Komornictwie Olsztyńskim powstały tylko 3 majątki szlacheckie, w tym jeden położony w Bartążku.

Dopiero po ułożeniu szeregu wsi czynszowych, kapituła przystąpiła do zakładania miasta, które wspierać miało całą strukturę osadniczą gospodarczo, a przede wszystkim chronić osadników przed ewentualnymi najazdami. Miasto Olsztyn dostało swoje prawa lokacyjne w 1353r. Następnie wytyczono dokładnie granice obszaru należącego do miasta oraz do zamku, który pozostał w rękach kapituły. Na początku XV w. struktura osadnicza przedstawiała się następująco: silny ośrodek miejski – Olsztyn oraz promieniście wokół niego ułożone (przy głównych drogach) małe miejscowości związane z ośrodkiem miejskim gospodarczo i militarnie.

W oryginalnej lub zmodyfikowanej formie z okresu średniowiecza przetrwały do dzisiaj niektóre elementy architektury i zagospodarowania przestrzennego, w tym:

- układ osadniczy stworzony przez kapitułę stanowiący ośnowę obecnej sieci osadniczej, z często niezmiennymi nazwami miejscowości i zachowanym układem ruralistycznym,

- kościoły – w XIV w. dwa kościoły na terenie gminy Stawiguda otrzymały prawo lokacyjne: w Gryżlinach (1358) i Bartągu (1363) (oczywiście uległy późniejszym przebudowom, ale ich pierwotny, średniowieczny charakter został zachowany),
- kapliczki przydrożne – istotny element krajobrazu Warmii, dobrze zachowany na obszarze gminy Stawiguda (również przebudowywane i odbudowywane).

Struktura osadnicza założona w średniowieczu utrzymywała się przez blisko 600 lat do czasów włączenia tych obszarów do państwa pruskiego podczas pierwszego zaborów w 1772 roku, kiedy to Warmia utraciła swoją niezależność.

W okresie administracji pruskiej (XVIII – XX w.) do czasów I wojny światowej na terenie gminy Stawiguda powstały majątki ziemskie w Gąglawkach i Zofijówce oraz w Tomaszkowie. Pozostały po nich budynki gospodarcze folwarku oraz założenia parkowe, które zostały włączone państwowych gospodarstw rolnych – obecnie sprywatyzowanych.

Pod koniec XIX w. przez teren gminy Stawiguda poprowadzono linię kolejową, która znacznie przyczyniła się do rozwoju gospodarczego Olsztyna i okolic. Na terenie gminy Stawiguda powstały stacje kolejowe w Stawigudzie, Gąglawkach, Bartągu. W tym też okresie powstało szereg innych budowli inżynierskich, które do dzisiaj są czynne, a które należy wymienić ze względu na ich szczególne wartości jako zabytki techniki i inżynierii. Należą do nich między innymi: mosty i przepusty nad drogami, przepust Łyny koło jeziora Ustrzych, stacje transformatorowe, wcześniej wspomniane wiadukty kolejowe. Z tego też okresu pochodzi również szereg obiektów o charakterze usługowym (sklepy, stacje PKP, gospoda, budynki ośrodka wypoczynkowego), oświatowym i publicznym (szkoły, przedszkola, straż pożarna), jak i produkcyjnym (gorzelnie, tartaki, budynki folwarczne) itp. Okres międzywojenny nie przyniósł zmian przestrzennych gminy. Natomiast po II wojnie światowej niechlubnie w krajobrazie gminy zapisały się utworzone w latach 50-tych państwowe gospodarstwa rolne w Tomaszkowie, Stawigudzie, Gryżlinach, Bartągu i Gąglawkach, a co za tym idzie powstające niezależnie od historycznych układów urbanistycznych zespoły budownictwa mieszkalnego i produkcyjnego, o zunifikowanej formie, które spowodowało zniekształcenie i deformacje w dotąd harmonijnie rozwijanym krajobrazie warmińskim.

4.2. Aktualny stan zasobu kulturowego gminy Stawiguda podlegający ochronie

Krajobraz kulturowy gminy Stawiguda jest dosyć dobrze rozpoznany, w archiwum WKZ w Olsztynie istnieje baza danych obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską. Pomimo wysokich walorów kulturowych i krajobrazowych brakuje danych dotyczących stref ochrony konserwatorskiej dotyczącej przede wszystkim dobrze zachowanych zespołów ruralistycznych jak i krajobrazów o wysokich wartościach kulturowych.

Z punktu widzenia ochrony zabytków architektury zwrócić należy uwagę przede wszystkim na czytelność zachowanych układów ruralistycznych oraz występowanie licznych zabytkowych zespołów całych zagród i pojedynczych budynków. Dotyczy to także konieczności prowadzenia dalszych badań nad formami przestrzennymi, aż do stworzenia tzw. wzorników architektonicznych, będących wytycznymi dla nowych inwestorów dotyczącymi zarówno wielkości i sposobu zagospodarowania parceli jak i rodzajów, kształtów i proporcji budynków oraz detali architektonicznych itp.

Na podstawie danych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków stan zasobu zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

L.p.	Miejscowość	Obiekt
1	Bartąg	- kościół par. p.w. św. Jana Ewangelisty, XIV-XVIII, nr rej.: 983 z 24.07.1968 - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w. - kapliczka, na cmentarzu przykościelnym, 1897, nr rej.: 3372 z 12.02.1992 - kapliczka przydrożna, przy posesji nr 4, nr rej.: 3373 z 20.02.1992 - kapliczka przydrożna, przy posesji nr 11, nr rej.: 3371 z 12.02.1992 - kapliczka przydrożna, przy posesji nr 20, nr rej.: 3374 z 12.02.1992 - kapliczka przydrożna, nr rej.: 1406 z 9.03.1992 - cmentarz rzymsko-katolicki, k. XIX, nr rej.: A-2052 z 24.11.2003 - zespół plebański, nr rej.: A-2246 z 25.04.2006: - plebania, po 1850 - stajnia, 1927 - obora, 1 ćw. XX
2	Bartązek	park dworski, XVIII-XIX, nr rej.: 1433 z 20.02.1978
3	Dorotowo	- kapliczka przydrożna, koniec XIX, nr rej.: 3375 z 2.03.1992 - kapliczka przydrożna, XIX/XX, nr rej.: 3377 z 9.03.1992 - dom nr 19, drewniany, początek XX, nr rej.: 4079 z 5.04.1989
4	Gagławki	- park dworski, pocz. XIX, nr rej.: 3625 z 19.10.1984
5	Gryżliny	- kościół p.w. św. Wawrzyńca, XV, nr rej.: 988 z 27.03.1968 - kapliczka, przy posesji nr 1, 1894, nr rej.: 3378 z 2.03.1992 - dom nr 2, drewniany, koniec XIX, nr rej.: 4080 z 5.04.1984
6	Miodówko	- kapliczka, koniec XIX, nr rej.: 3380 z 2.03.1992
7	Pluski	- zagroda nr 11, koniec XIX, nr rej.: 4333 z 11.05.1995: - dom - 2 budynki gospodarcze, drewniane - obora - chlewnia - dom nr 21, drewniany, poł. XIX, nr rej.: 3619 z 17.04.1985 - dom 54, drewniany, 2 poł. XIX, nr rej.: 3572 z 12.12.1983
8	Ruś	- kapliczka przydrożna, 1887, nr rej.: 3381 z 20.05.1992 - dom nr 27, drewniany, XVIII, nr rej.: 1213 z 10.06.1968 (nie istnieje) - dom nr 28, drewniany, XVIII, nr rej.: 1088 z 28.03.1968 (nie istnieje) - dom nr 29, drewniany, początek XX, nr rej.: 4081 z 5.04.1989 - dom nr 30, drewniany, 1 połowa XIX, nr rej.: 4082 z 5.04.1989 - dom nr 62, drewniany, koniec XIX, nr rej.: 4142 z 11.06.1990 - młyn wodny, drewniany, po 1930, nr rej.: 3382 z 12.12.1983

9	Stawiguda	- kościół par. p.w. św. Jakuba Apostoła, 1933, nr rej.: A-3388 z 19.05.2003 - cmentarz kościelny, nr rej.: j.w. - kaplica, 1897, nr rej.: 3389 z 1.02.1991 - kapliczka przydrożna, 1893, nr rej.: 3390 z 2.03.1992 - dom nr 163, drewniany, 2 poł. XIX, nr rej.: 4171 z 27.02.1991
10	Tomaszkowo	- kapliczka (w centrum wsi, k. XIX, nr rej.: 3391 z 2.03.1992 - kapliczka, przy posesji nr 4, 1924, nr rej.: 3393 z 2.03.1992 - kapliczka, przy posesji nr 26, k. XIX, nr rej.: 3392 z 2.03.1992 - dom nr 26, drewniany, k. XIX, nr rej.: 4083 z 5.04.1989 - dom nr 27, drewniany, po 1920, nr rej.: 3396 z 5.04.1989 - dom nr 33, drewniany, XVIII/XIX, nr rej.: 974 z 27.07.1968 (nie istnieje)

Inwentaryzacja zasobu obiektów wpisanych do rejestru zabytków wykazała, że dwa obiekty zlokalizowane w Rusi oraz jeden w Tomaszkowie nie istnieją. W najlepszej kondycji znajdują się prywatne budynki mieszkalne i zagrody oraz kościoły. Z ciekawszych obiektów należy wymienić zachowane obiekty architektury drewnianej, w tym kościół w Gryżlinach i jedną z chałup znajdujących na początku miejscowości, jak również dwie chałupy drewniane w Tomaszkowie. Obiekty znajdujące się w rękach prywatnych ulegają oczywiście przemianom, modernizacji lub przebudowie. Można jednakże stwierdzić, że w większości przypadków są to udane inwestycje często powodujące odświeżenia wartości kulturowych danego miejsca. Istotnym i ważnym elementem krajobrazu na terenie gminy Stawiguda są kapliczki i krzyże przydrożne, które są pielęgnowane i znajdują się w dobrym stanie.

W najgorszym stanie znajdują się wymienione w rejestrze parki podworskie w Gąglawkach i Bartążku, które przez długi czas znajdowały się na dawnych terenach po byłym PGR.

W granicach gminy znajdują się dwa zabytki archeologiczne wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków archeologicznych. Pierwszy, stanowisko C-246 (VII – AZP 27-60/1) to osada z wczesnej epoki żelaza na wyspie na jeziorze Pluszne w północnej części jeziora, w okolicach miejscowości Pluski (decyzja z dnia 30 czerwca 1998r. Numer 5350-22/98). Drugie stanowisko C-280 (XXIX – AZP 26-61/4) to dwa wały wczesnośredniowieczne zlokalizowane w obrębie Bartąg, tworzące jedną formę obronną wraz z otoczeniem, obecnie porośnięte lasem (decyzja z dnia 12 lutego 2009r. numer IZAR(it)-4200/9-3(5)/0809).

Poza stanowiskami wpisanymi do rejestru zabytków na terenie gminy Stawiguda mogą występować stanowiska archeologiczne płaskie zajmujące duży obszar. Należą do nich zewidencjonowane cmentarzyska płaskie w pobliżu miejscowości: Ruś, Gąglawki, Stawiguda, Tomaszkowo, Bartąg, Wymój, Dorotowo. Najwięcej stanowisk występujących na terenie gminy Stawiguda to stanowiska płaskie punktowe – świadczące o pochodzeniu form osadnictwa na tym terenie, jednakże ze względu na swój punkowy wymiar (zwykle są to przedmioty lub kilka przedmiotów odnalezionych w jednym miejscu). Jednakże warto jest wspomnieć, że ślady osad pochodzących z okresu wczesnego średniowiecza, a nawet starszych okresów odkryto w pobliżu następujących miejscowości: Bartąg, Bartążek, Wymój, Gryżliny, Dorotowo, Majdy, Stawiguda, Ruś, Tomaszkowo.

Zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami obowiązek objęcia ochroną wszystkich obiektów i obszarów należy do kompetencji samorządu i jest realizowany poprzez sporządzenie Gminnej Ewidencji Zabytków. Należy podkreślić, że jest to zbiór otwarty, podlegający ciągłej weryfikacji. Aktualny wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Stawiguda przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Wykaz obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków (bez stanowisk archeologicznych).

L.p.	Miejscowość	Numer geodezyjny nieruchomości	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków	Ewid. W/G
1.	Bartąg ul. Św. Jana 1	obręb geodezyjny Bartąg, działka nr 162	kościół murowany, parafialny p.w. św. Jana Ewangelisty i Opatrzności Bożej	XIV-XVIII w. 2 połowa XIV w.	A-1025 z 24.07.1968 r.	W
2.	Bartąg ul. Św. Jana 1	obręb geodezyjny Bartąg, działka nr 162	cmentarz przykościelny, dawny w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jana Ewangelisty	XIV-XVIII w.	A-1025 12.02.1992 r.	W
3.	Bartąg ul. Św. Jana 1	obręb geodezyjny Bartąg, działka nr 162	kapliczka murowana w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jana Ewangelisty	1897 r.	A-3275 z 12.02.1992 r.	W
4.	Bartąg ul. Św. Jana 1	obręb geodezyjny Bartąg, działka nr 162	pomnik poległych 1914-1918, murowany w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jana Ewangelisty	lata 20-te XX w.	---	G+
5.	Bartąg ul. Św. Jana 2	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 75/1	budynek mieszkalny, murowany (dawna poczta)	początek XX w.	---	G
6.	Bartąg ul. Św. Jana 3	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 163/12	budynek plebanii, murowany w zespole plebańskim przy kościele parafialnym p. w. św. Jana Ewangelisty	po 1850 r.	A-4410 z 25.04.2006 r.	W
7.	Bartąg ul. Św. Jana 3	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 163/12	stajnia murowanodrewniana w zespole plebańskim przy kościele parafialnym p.w. św. Jana Ewangelisty	1927 r.	A-2246 25.04.2006	W

8.	Bartąg ul. Św. Jana 3	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 163/12	obora murowana w zespole plebańskim przy kościele parafialnym p.w. św. Jana Ewangelisty	1 ćw. XX w.	A-2246 25.04.2006	W
9.	Bartąg ul. Miętowa 68	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 119/7	budynek dworca, murowany w zespole stacji kolejowej, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	---	G
10.	Bartąg ul. Miętowa 70	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 119/6	budynek gospodarczy w zespole stacji kolejowej, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	wyłacz. z zabytków pismo IZAR.5135.42. 2014.uk z 14.03.2014r.	G
11.	Bartąg	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 119/5	wiadukt kolejowy, murowany w zespole stacji kolejowej	początek XX w.	---	G
12.	Bartąg ul. Nad Łyną 25 (d. Bartąg 4)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 14	kapliczka przydrożna murowana	koniec XIX w.	A- 3272 z 12.02.1992 r.	W
13.	Bartąg ul. Nad Łyną 42	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 69/1	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.	---	G+
14.	Bartąg ul. Nad Łyną 45 (d. Bartąg 11)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 20/2	kapliczka przydrożna murowana	1889 r.	A-4274 z 29.12.2003 r.	W
15.	Bartąg ul. Nad Łyną 55 (d. Bartąg 17)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 28	budynek mieszkalny, murowany	początek XX w.	---	G
16.	Bartąg ul. Nad Łyną 66 (d. Bartąg 20)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 161/1	kapliczka przydrożna murowana	koniec XIX – początek XX w.	A-3273 z 12.02.1992 r.	W
17.	Bartąg ul. Nad Łyną 70 (d. Bartąg 21)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 159/1	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
18.	Bartąg ul. Nad Łyną 84 (d. Bartąg 26)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 155/2	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
19.	Bartąg ul. Nad Łyną 96 (d. Bartąg 30)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 150	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
20.	Bartąg ul. Nad Łyną 98 (d. Bartąg 32)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 146	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX w.	---	G

21.	Bartąg ul. Nad Łyną 98 (d. Bartąg 32)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 146	budynek gospodarczy murowanodrewniany	koniec XIX w.	---	G
22.	Bartąg ul. Nad Łyną 104 (d. Bartąg 49)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 187	budynek gospodarczy murowanodrewniany, ob. mieszkalnogospodarczy	koniec XIX – początek XX w.	---	G
23.	Bartąg ul. Nad Łyną 111 (d. Bartąg 53)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 96	budynek mieszkalny, drewniany	koniec XIX – początek XX w.	---	G+
24.	Bartąg ul. Nad Łyną bn	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 38 i 39/2	budynek straży pożarnej, murowanodrewniany	1935 r.	---	G+
25.	Bartąg 87 i 88 (Owczarnia)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 319/1 i 320	budynek mieszkalny (sześćciorak) w zespole folwarku, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---	W
26.	Bartąg 88 (Owczarnia)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 320	budynek gospodarczy murowanodrewniany w zespole folwarku	koniec XIX – początek XX w.	---	W
27.	Bartąg 88 (Owczarnia)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 320	stodoła drewniana w zespole folwarku	koniec XIX – początek XX w.	---	W
28.	Bartąg 89 (Owczarnia)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 317	stodoła drewniana w zespole folwarku	koniec XIX – początek XX w.	wyłącz. z zabytków pismo IZAR. 5135.106.2013 .uk z 25.06.2013r.	W
29.	Bartąg 89 (Owczarnia)	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 317	obora murowana w zespole folwarku, ob. budynek mieszkalnogospodarczy	koniec XIX – początek XX w.	Uchwała RG NrXXX/234/13 z 22.20.2013 Pismo Kon. Zab. IZAR.5135.106. 2013 z 25.06.13	W
30.	Bartąg ul. Św. Jana 8	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 77	cmmentarz rzymskokatolicki dawny, ob. parafialny	koniec XIX w.	A-4265 z 24.11.2003 r.	W
31.	Bartąg – Ruś	obręb geod. Bartąg, dz. nr 230	kapliczka przydrożna murowana	4 ćw. XIX w.	A-3297 z 9.03.1992 r.	W

32.	Bartąg – Bartązek	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 15/1 i 359	aleja przydrożna	początek XX w.	---	W
33.	Bartązek, ul. Warmiński Las 46	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/31	dwór murowany w zespole dworskofołwarcznym, ob. budynek mieszkalny i biurowy	4 ćw. XIX w.	---	W
34.	Bartązek, ul. Warmiński Las 44	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/50	oficina murowana w zespole dworskofołwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XX w.	---	W
35.	Bartązek ul. Warmiński Las	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/13	stolarnia murowanodrewniana w zespole dworskofołwarcznym, ob. budynek nieużytkowany	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
36.	Bartązek ul. Warmiński Las 34	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/14	stajnia murowana w zespole dworskofołwarcznym, ob. budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
37.	Bartązek ul. Warmiński Las	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 30/104	cielętnik murowanodrewniany w zespole dworskofołwarcznym, ob. magazyn	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
38.	Bartązek ul. Warmiński Las	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 30/104	obora murowana w zespole dworskofołwarcznym , ob. magazyn	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
39.	Bartązek, ul. Warmiński Las 48	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/8	budynek mieszk. robotników fołwarcznych (dwojak), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
40.	Bartązek, ul. Warmiński Las 11	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 30/158 i 30/159	budynek mieszk. robotników fołwarcznych (wielorodzinny), ob. budynek mieszk.	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
41.	Bartązek, ul. Warmiński Las 13	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 30/72	budynek mieszkalny robotników fołwarcznych (czworak), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W

42.	Bartązek, ul. Warmiński Las 15	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 30/107	budynek mieszkalny robotników folwarcznych (ośmiorak), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
43.	Bartązek, ul. Warmiński Las 18	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/22	budynek mieszkalny robotników folwarcznych (czworak), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
44.	Bartązek, ul. Warmiński Las 19	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 30/105	budynek mieszkalny robotników folwarcznych (ośmiorak), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w. – pocz. XX w.	---	W
45.	Bartązek	obręb geodezyjny Bartąg, dz. nr 9/46	park krajobrazowy w zespole dworskofolwarcznym	XVIII-XIX w.	A-1233 z 20.02.1978 r.	W
46.	Bartązek – Olsztyn	dz. 15/1	aleja przydrożna	początek XX w.	---	W
47.	Dorotowo 9	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 43/1	kapliczka przydrożna murowana	koniec XIX w.	A-3290 z 2.03.1992 r.	W
48.	Dorotowo	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 286/1	kapliczka przydrożna murowana	XIX/XX w.	A-3294 z 9.03.1992 r.	W
49.	Dorotowo (droga Olsztyn – Olsztynek)	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 300/9	kapliczka przydrożna, murowana	koniec XIX – początek XX w.	---	G+
50.	Dorotowo 10	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 93	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
51.	Dorotowo 12	obręb geod. Dorotowo, dz. nr 90	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G
52.	Dorotowo 19	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 51	budynek mieszkalny, drewniany	początek XX w.	A-2774 z 5.04.1989 r.	W
53.	Dorotowo	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 52/1	kapliczka z dzwonnniczką, murowana	koniec XIX w.	---	G+
54.	Dorotowo 20	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 85	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
55.	Dorotowo 25	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 57	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G

56.	Dorotowo 25	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 57	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
57.	Dorotowo 31	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 69	budynek mieszkalny, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
58.	Dorotowo 45	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 71	budynek gospodarczy, murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G+
59.	Dorotowo 72	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 39	budynek mieszkalny, murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G
60.	Dorotowo	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 137 Wyspa Herta	cmentarz ewangelicki rodzinny, dawny	początek XX w.	---	W
61.	Dorotowo	obręb geodezyjny Dorotowo, dz. nr 105	cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej	1914 – 1918 r.	---	W
62.	Gąglawki 3a	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/83	dwór murowany w zespole dworskofolwarcznym, ob. budynek mieszkalny	początek XIX w.	---	W
63.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/71	stajnia i obora murowana w zespole dworskofolwarcznym, ob. magazyn	początek XIX w.	---	G+
64.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/71	spichlerz murowany w zespole dworskofolwarcznym, ob. magazyn	początek XIX w.	---	G+
65.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/71	budynek inwentarski murowany w zespole dworskofolwarcznym, ob. warsztat	początek XIX w.	---	G+
66.	Gąglawki 3	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/86	budynek mieszkalny murowany w zespole dworskofolwarcznym (dwojak), ob. mieszkalny	początek XIX w.	---	G+

67.	Gąglawki 14	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/82	budynek mieszkalny murowany w zespole dworskofołwarcznym (czworak), ob. mieszkalny	początek XIX w.	---	G+
68.	Gąglawki 22	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/54 i 165/57	budynek mieszkalny murowany w zespole dworskofołwarcznym (dwojak), ob. mieszkalny	początek XIX w.	---	G+
69.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 165/83	park krajobrazowy w zespole dworskofołwarcznym	początek XIX w.	A-1576 z 19.10.1984 r.	W
70.	Gąglawki 11	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 3624/1	budynek leśniczówki murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
71.	Gąglawki 12A	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 11/1	budynek mieszkalny murowany w zespole stacji kolejowej, ob. budynek mieszkalny	koniec XIX w.	---	G
72.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 11/1	budynek gospod. murowany w zespole stacji kolejowej, ob. gospodarczy przydomowy	koniec XIX w.	---	G
73.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 11/1	budynek magazynu murowany w zespole stacji kolejowej, ob. mieszkalny	koniec XIX w.	---	G
74.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 11/1	wieża ciśnień murowana w zespole stacji kolejowej, ob. nieużytkowana	koniec XIX w.	---	G
75.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 11/1	wiadukt – przepust pod torami kolejowymi, murowany	koniec XIX w.	---	G
76.	Gąglawki	obręb geodezyjny Gąglawki, dz. nr 3632/4	grobowiec murowany dawnych właścicieli zespołu dworskofołwarcznego	początek XX w.	---	G+
77.	Gryżliny	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 94	kościół murowanodrewniany, parafialny p.w. św. Wawrzyńca i Nawiedzenia NMP	XV w. , 1573 r. 1933 r.	A-845 z 27.03.1968 r.	W

78.	Gryżliny	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 94	cmentarz przykościelny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej w zespole kościół parafialnego p.w. św. Wawrzyńca i Nawiedzenia NMP	XV w.	---	W
79.	Gryżliny	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 94	kapliczka murowana w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca i Nawiedzenia NMP	koniec XIX – początek XX w.	---	W
80.	Gryżliny 27	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 26/1	plebania murowana w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca i Nawiedzenia NMP	koniec XIX – początek XX w.	---	G
81.	Gryżliny 1	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 109	kapliczka murowana przydrożna	1894	A-3288 z 2.03.1992 r.	W
82.	Gryżliny 2A	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 59/25	budynek mieszkalny drewniany	koniec XIX w.	A-2776 z 5.04.1989 r.	W
83.	Gryżliny 9	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 111	budynek mieszkalny drewniany	lata 20-te XX w.	---	W

84.	Gryżliny 10	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 70/2	budynek mieszkalny drewniany	początek XX w.	---	W
85.	Gryżliny 13	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 88/3	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G
86.	Gryżliny 20	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 74/4	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
87.	Gryżliny 24	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 77/4	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
88.	Gryżliny 26	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 78/2	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G
89.	Gryżliny 28	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 79/2	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G

90.	Gryżliny 30	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 80/2	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G
91.	Gryżliny 42	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 83/5	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	W
92.	Gryżliny 48	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 106	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G+
93.	Gryżliny 56	obręb geod. Gryżliny, dz. nr 135	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX wieku	---	G
94.	Gryżliny 64	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 233	budynek murowanodrewniany w zespole sierocińca, ob. budynek Domu Dziecka	początek XX w.	---	G
95.	Gryżliny 64	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 233	budynek murowanodrewniany w zespole sierocińca, ob. budynek Domu Dziecka	początek XX w.	---	G
96.	Gryżliny 81	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 511	budynek gospodarczy murowany w zespole stacji kolejowej, ob. mieszkalny	koniec XIX w.	---	G
97.	Gryżliny 82	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 511	budynek dworca murowany w zespole stacji kolejowej, ob. mieszkalny	koniec XIX w.	---	G
98.	Gryżliny 82	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 511	budynek gospodarczy murowany w zespole stacji kolejowej, ob. nieużytkowany	koniec XIX w.	---	G
99.	Gryżliny	obręb geodezyjny Gryżliny, dz. nr 54	cmentarz ewangelicki dawny, ob. rzymskokatolicki parafialny	1935 r.	---	W
100.	Majdy 5	obręb geodezyjny Majdy, dz. nr 124/7 i 124/8	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
101.	Majdy 9A	obręb geodezyjny Majdy, dz. nr 19/1	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G

102.	Majdy	obręb geodezyjny Majdy, dz. nr 34/1	kapliczka z dzwonnicą murowana przydrożna	koniec XIX w.	---	W
103.	Miodówko 1	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 12/1	kapliczka murowana przydrożna	koniec XIX w.	A-3291 z 2.03.1992 r.	W
104.	Miodówko 1	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 12/6	budynek szkolny murowany, ob. mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---	G
105.	Miodówko 1	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 12/6	budynek gospodarczy murowanodrewniany w zespole szkolnym, ob. gospodarczy przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---	G
106.	Miodówko 8	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 148/2	kapliczka z dzwonnicą murowana przydrożna	koniec XIX w.	---	G+
107.	Miodówko 12	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 77	budynek mieszkalny murowany	początek XX w.	---	G
108.	Miodówko 14	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 79	budynek mieszkalny murowanodrewniany	początek XX w.	---	G
109.	Miodówko 17	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 84	budynek mieszkalny murowanodrewniany	początek XX w.	---	W
110.	Miodówko 35	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 47/3	budynek mieszkalny murowany	początek XX w.	---	G
111.	Miodówko 35	obręb geodezyjny Miodówko, dz. nr 47/3	stodoła murowanodrewniana	początek XX w.	---	G
112.	Pluski ul. Jeziorna 41 (d. Pluski 48)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 99	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G+
113.	Pluski ul. Jeziorna 63 (d. Pluski 31)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 181	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
114.	Pluski ul. Jeziorna 65 i 67 (d. Pluski 100)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 182/15 i 182/16	budynek zajazdu murowany, ob. mieszkalny i częściowo nieużytkowany	1908 r.	---	G+

115.	Pluski ul. Jeziorna 81 (d. Pluski 25)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 189/1	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
116.	Pluski ul. Jeziorna 81 (d. Pluski 25)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 189/1	kapliczka murowana przydrożna	koniec XIX w.	---	W
117.	Pluski ul. Jeziorna 83 (d. Pluski 104)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 190	budynek mieszkalnohandlowy murowany, ob. pensjonat i restauracja	początek XX w.	---	G
118.	Pluski ul. Jeziorna 91 (d. Pluski 11)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 260	budynek mieszkalny murowany, ob. nieużytkowany wraz z trzema budynkami gospodarczymi, oborą i garażem	koniec XIX w. 1892 r.	A-3821 z 11.05.1995 r.	W
119.	Pluski ul. Jeziorna 99 (d. Pluski 9)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 263	Dom Polski – budynek murowany, ob. kościół filialny p.w. św. Michała Archanioła	1928 r.	---	W
120.	Pluski ul. Sosnowa 4 (d. Pluski 21)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 236/2	budynek mieszkalny drewniany	połowa XIX w.	A-1585 z 17.04.1985 r.	W
121.	Pluski ul. Sportowa 35 (d. Pluski 54)	obręb geodezyjny Pluski, dz. nr 148	budynek mieszkalny drewniany	2 połowa XIX w.	A-1507 z 12.12.1983 r.	W
122.	Ruś	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 2/45	kapliczka murowana przydrożna	1887 r.	A-3365 z 20.05.1992 r.	W
123.	Ruś 7	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 54	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
124.	Ruś 8	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 55	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
125.	Ruś 13	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 246	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G
126.	Ruś 17	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 248	budynek mieszkalny murowanodrewniany	koniec XIX w.	---	W
127.	Ruś 18	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 249	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
128.	Ruś 18	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 249	stodoła murowano-drewniana	koniec XIX – początek XX w.	---	G

129.	Ruś 24	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 166/3	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
130.	Ruś 29	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 166/12	budynek mieszkalny, szkieletowy	koniec XIX – początek XX w.	A-2778 z 5.04.1989 r.	W
131.	Ruś 30	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 166/2	budynek mieszkalny murowanodrewniany	1 połowa XIX w. lub po połowie XIX w., rozb. XX w.	A-2777 z 5.04.1989 r.	W
132.	Ruś 32	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 177/2	budynek mieszkalny wielorodzinny, murowany	początek XX w.	---	G
133.	Ruś 32	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 177/2	budynek gospodarczy murowanodrewniany	początek XX w.	---	G+
134.	Ruś 33	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 177/1	budynek mieszkalny drewniany	początek XX w.	---	W
135.	Ruś 42	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 173	budynek zajazdu murowany, ob. mieszkalny	koniec XIX – początek XX w.	---	G
136.	Ruś 42	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 173	budynek gospodarczy murowany w zespole zajazdu, ob. gospodarczy przydomowy	koniec XIX – początek XX w.	---	G
137.	Ruś 43	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 175/1	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	wyłącz. z zabytków pismo IZAR.5135.40. 2014.uk z 13.03.2014r.	G
138.	Ruś 45	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 194	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	zawiad. WUOZ z dn. 20.06.2013 o wykreśleniu IZAR.5135.102. 2013.uk	G
139.	Ruś 48	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 186/6	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
140.	Ruś 89	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 19	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G

141.	Ruś 89	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 19	budynek gospodarczy murowanodrewniany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
142.	Ruś	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 9/4	młyn wodny drewniany	po 1930 r. lata 30-te XXw.	A-1508 z 12.12.1983 r.	W
143.	Ruś	obręb geodezyjny Ruś, dz. nr 9/4	przepompownia w zespole młyna wodnego	po 1930 r. lata 30-te XX w.	---	G
144.	Stawiguda, ul. Jaśminowa 20	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 103	kościół murowany parafialny p.w. św. Jakuba Apostoła	1933 r.	A-4254 z 19.05.2003 r.	W
145.	Stawiguda, ul. Jaśminowa 20	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 103	cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba Apostoła	1933 r.	A-4254 z 19.05.2003 r.	W
146.	Stawiguda, ul. Piękna	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 25/11	kaplica murowana	1897 r.	A-3092 z 1.02.1991 r.	W
147.	Stawiguda, ul. Kolejowa 1	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 590/7	budynek mieszkalny murowany w zespole stacji kolejowej, ob. mieszkalny	koniec XIX w.	---	G
148.	Stawiguda, ul. Kolejowa 1	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 590/7	budynek gospodarczy murowany w zespole stacji kolejowej, ob. gospodarczy przydomowy	koniec XIX w.	---	G
149.	Stawiguda, ul. Mazurska 1	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 167	budynek mieszkalny murowany	lata 20-te XX w.	---	G
150.	Stawiguda, ul. Mazurska 1	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 167	budynek gospodarczy murowany	lata 20-te XX w.	---	G
151.	Stawiguda, ul. Olsztyńska 8	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 106/1	budynek mieszkalny murowanodrewniany	lata 20-te XX w.	---	G
152.	Stawiguda, ul. Olsztyńska 32	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 119/70	budynek mieszkalny murowany	początek XX w.	---	G
153.	Stawiguda, ul. Olsztyńska 34	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 119/69	budynek mieszkalny murowany	początek XX w.	---	G+

154.	Stawiguda, ul. Olsztyńska 36/38/40/42	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 119/60, 119/61, 119/62, 119/63	budynek mieszkalny murowany	początek XX w.	---	G+
155.	Stawiguda, ul. Olsztyńska 44/46/48/50	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 119/64, 119/65, 119/66, 119/67	budynek mieszkalny murowany	początek XX w.	---	G+
156.	Stawiguda, ul. Olsztyńska	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 291/9	aleja przydrożna	początek XX w.	---	W
157.	Stawiguda, ul. Warszawska 5	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 29/11	budynek szkolny murowany	początek XX w.	---	G
158.	Stawiguda, ul. Warszawska 7	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 26	budynek mieszkalny murowany, ob. administracyjny (Posterunek Policji) i mieszkalny	początek XX w.	---	G
159.	Stawiguda, ul. Warszawska 27 (d. Stawiguda 163)	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 15/5	budynek mieszkalny drewniany	początek XX w.	A-3104 z (pomyłka) 27.02.1991 r. A-4171 –	W
160.	Stawiguda, ul. Warszawska	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 14/4	kapliczka murowana przydrożna	1893 r.	A-3284 z 2.03.1992 r.	W
161.	Stawiguda ul. Jarzębinowa 1	obręb geodezyjny Stawiguda, dz. nr 66	cmentarz rzymskokatolicki, komunalny	połowa XX w.	---	W
162.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 5	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 108/3	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
163.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 8	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 94	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G+
164.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 21	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 114/1	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
165.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 21	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 114/1	kapliczka murowana przydrożna	1924 r.	A-3287 z 2.03.1992 r.	W
166.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 34	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 74	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
167.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 61 (d. Tomaszkowo 26)	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 64/4	budynek mieszkalny drewniany	po 1920 r.	A-2780 z 5.04.1989 r.	W

168.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 63 (d. Tomaszkowo 27)	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 61/11	budynek mieszkalny drewniany	koniec XIX w.	A-2775 z 5.04.1989 r.	W
169.	Tomaszkowo, ul. Łabędzia 63	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 61/11	kapliczka murowana przydrożna	koniec XIX w.	A-3292 z 2.03.1992 r.	W
170.	Tomaszkowo, ul. Perkoza 5	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 143/15	budynek gospodarczy murowany, ob. lecznica weterynaryjna	koniec XIX – początek XX w.	Uchwała Rady Gm Nr XXX/234/13 Kons. Zab. IZAR5135.55.1 3 z 22.04.2013	G
171.	Tomaszkowo ul. Wulpińska	obręb geodezyjny Tomaszkowo, obręb geod. Tomaszkowo dz. nr 24/2	kapliczka murowana przydrożna	koniec XIX w. karta nr 1617	A-3289 z 2.03.1992 r.	W
172.	Tomaszkowo ul. Wulpińska	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 40/2	kapliczka murowana przydrożna	początek XX w karta nr 1693.	---	G+
173.	Tomaszkowo, ul. Wulpińska 4	obręb geodezyjny Tomaszkowo, dz. nr 18/2	budynek mieszkalny murowany	lata 20-30-te XX w.	---	G+
174.	Zezuj	obręb geodezyjny Zezuj, dz. nr 38	cmmentarz ewangelicki dawny, ob. zatarty	1. połowa XX w.	---	W
175.	Zielonowo 11	obręb geodezyjny Zielonowo, dz. nr 423/12	budynek mieszkalny murowany	koniec XIX – początek XX w.	---	G
176.	Zielonowo bn	obręb geodezyjny Zielonowo, dz. nr 382	budynek mieszkalny murowany, ob. schronisko młodzieżowe	początek XX w.	---	G
177.	droga nr 1370N Sząbruk – Tomaszkowo – do drogi krajowej nr 51	---	aleja przydrożna	początek XX w.	---	G
178.	odcinek drogi: od drogi nr 1372N do miejscowości Ruś	---	aleja przydrożna	początek XX w.	---	G

Na terenie gminy Stawiguda odkrytych zostało dotychczas 179 stanowisk archeologicznych, których wykaz wraz z lokalizacjami zawarty został w gminnej ewidencji zabytków – tabela 7. Przeważają wśród nich stanowiska archeologiczne datowane na epokę kamienia oraz czasy średniowiecza i wczesnohistoryczne. Dodatkowo Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie włączył do

wojewódzkiej ewidencji zabytków następujące karty ewidencyjne zabytków archeologicznych:

- a) nr VII, AZP 27-60/63 zlokalizowanego częściowo w obrębie miejscowości Gryżliny,
- b) nr IV, AZP 26-60/24 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Dorotowo,
- c) nr XXXI, AZP 27-60/64 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Gryżliny i Zezuj,
- d) nr XVIII, AZP 26-60/26 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Stawiguda,
- e) nr V, AZP 26-60/25 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Dorotowo,
- f) nr XIX, AZP 26-60/27 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Stawiguda,
- g) nr XIX, AZP 25-61/65 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Tomaszkowo.

Tabela 7. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

L.p.	Miejscowość	Nr obszaru AZP	Nr stan. w miejscowości	Nr stan. na obszarze
1.	Bartąg	25-61	I	14
2.	Bartąg	25-61	II	12
3.	Bartąg	25-61	III	38
4.	Bartąg	25-61	IV	39
5.	Bartąg	25-61	V	41
6.	Bartąg	25-61	VI	4
7.	Bartąg	25-61	VII	5
8.	Bartąg	25-61	VIII	6
9.	Bartąg	25-61	IX	9
10.	Bartąg	25-61	X	12
11.	Bartąg	25-61	XI	16
12.	Bartąg	25-61	XII	53
13.	Bartąg	25-61	XIII	36
14.	Bartąg	25-61	XIV	37
15.	Bartąg	25-61	XV	47
16.	Bartąg	25-61	XVI	44
17.	Bartąg	25-61	XVII	48
18.	Bartąg	25-61	XVIII	54
19.	Bartąg	25-61	XIX	43
20.	Bartąg	25-61	XX	10
21.	Bartąg	25-61	XXI	11
22.	Bartąg	25-61	XXII	17
23.	Bartąg	25-61	XXIII	19
24.	Bartąg	25-61	XXIV	22
25.	Bartąg	25-61	XXV	7
26.	Bartąg	25-61	XXVI	40
27.	Bartąg	25-61	XXVII	20
28.	Bartąg	26-61	XXVIII	2
29.	Bartąg	26-61	XXIX	4
30.	Bartąg	26-61	XXX	5
31.	Bartąg	26-61	XXXI	55
32.	Bartąg	26-61	XXXII	56

33.	Bartąg	26-61	XXXIII	57
33a	Bartąg	25-61	XXXIV	58
33b	Bartąg	25-61	XXXV	59
33c	Bartąg	25-61	XXXVI	60
33d	Bartąg	25-61	XXXVII	61
34.	Dorotowo	25-61	I	32
35.	Dorotowo	25-61	II	33
36.	Dorotowo	26-60	III	21
37.	Gąglawki	26-61	I	13
38.	Gąglawki	26-61	II	6
39.	Gąglawki	26-61	III	7
40.	Gąglawki	26-61	IV	8
41.	Gąglawki	26-61	V	9
42.	Gąglawki	26-61	VI	10
43.	Gryżliny	27-60	I	62
44.	Gryżliny	27-60	II	4
45.	Gryżliny	27-60	III	5
46.	Gryżliny	27-60	IV	6
47.	Gryżliny	27-60	V	7
48.	Gryżliny	27-60	VI	8
49.	Gryżliny	27-60	VII	9
50.	Gryżliny	27-60	VIII	10
51.	Gryżliny	27-60	IX	11
52.	Gryżliny	27-60	X	12
53.	Gryżliny	27-60	XI	13
54.	Gryżliny	27-60	XII	14
55.	Gryżliny	27-60	XIII	15
56.	Gryżliny	27-60	XIV	19
57.	Gryżliny	27-60	XV	20
58.	Gryżliny	27-60	XVI	21
59.	Gryżliny	27-60	XVII	22
60.	Gryżliny	27-60	XVIII	23
61.	Gryżliny	27-60	XIX	24
62.	Gryżliny	27-60	XX	25
63.	Gryżliny	27-60	XXI	26
64.	Gryżliny	27-60	XXII	27
65.	Gryżliny	27-60	XXIII	28
66.	Gryżliny	27-60	XXIV	29
67.	Gryżliny	27-60	XXV	30
68.	Gryżliny	27-60	XXVI	31
69.	Gryżliny	27-60	XXVII	32
70.	Gryżliny	27-60	XXVIII	33
71.	Gryżliny	27-60	XXIX	34
72.	Gryżliny	27-60	XXX	35
73.	Jaroty (Bartąg)	25-61	I	24
74.	Jaroty (Bartąg)	25-61	II	29
75.	Jaroty (Bartąg)	25-61	III	30

76.	Jaroty (Bartąg)	25-61	IV	31
77.	Jełguń (Jez. Oczko)	26-62	I	1
78.	Kielary (Ruś)	25-61	I	15
79.	Kielary (Ruś)	25-61	II	49
80.	Kielary (Ruś)	25-61	III	34
81.	Kielary (Ruś)	25-61	IV	27
82.	Majdy	26-60	I	19
83.	Majdy	26-60	II	20
84.	Miodówko	27-60	I	61
85.	Miodówko	27-60	II	50
86.	Miodówko	27-60	III	51
87.	Miodówko	27-60	IV	52
88.	Miodówko	27-60	V	53
89.	Miodówko	27-60	VI	54
90.	Miodówko	27-60	VII	55
91.	Pluski	27-60	VI	60
92.	Pluski	27-60	VII	1
93.	Pluski	27-60	VIII	2
94.	Pluski	27-60	IX	3
95.	Pluski	28-61	X	4
96.	Pluski	28-61	XI	5
97.	Pluski	28-61	XII	7
98.	Pluski	28-61	XIII	10
99.	Pluski	28-61	XIV	11
100.	Pluski (Łańsk)	28-61	XV	20
101.	Pluski	28-61	XVI	13
102.	Pluski	28-61	XVII	14
103.	Pluski	28-61	XVIII	15
104.	Pluski	28-61	XIX	16
105.	Pluski	28-61	XX	17
106.	Pluski	28-61	XXI	18
107.	Pluski	28-61	XXII	19
108.	Pluski	28-61	XXIII	26
109.	Pluski	27-61	XXIV	1
110.	Pluski	27-61	XXV	2
111.	Pluski	27-61	XXVI	3
112.	Pluski	27-61	XXVI	4
113.	Pluski	27-61	XXVII	5
114.	Pluski	27-61	XXVIII	6
115.	Pluski	27-61	XXIX	7
116.	Pluski	28-60	XXXI	7
117.	Pluski	28-60	XXXII	8
118.	Pluski	28-60	XXXIII	9
119.	Pluski	28-60	XXXIV	10
120.	Pluski	28-60	XXXV	11
121.	Pluski	28-60	XXXVI	12
122.	Pluski	28-60	XXXVII	13

123.	Pluski	27-61	XXXIX	8
124.	Ruś	26-61	I	12
125.	Ruś	26-61	II	1
126.	Ruś	26-61	III	3
127.	Rybaki	28-61	I	23
128.	Rybaki	28-61	II	24
129.	Rybaki	28-61	III	25
130.	Stary Dwór	25-61	I	45
131.	Stawiguda	27-60	I	16
132.	Stawiguda	27-60	II	17
133.	Stawiguda	27-60	III	18
134.	Stawiguda	27-60	IV	56
135.	Stawiguda	27-60	V	57
136.	Stawiguda	27-60	VI	58
137.	Stawiguda	27-60	VII	59
138.	Stawiguda	26-60	VIII	1
139.	Stawiguda	26-60	IX	2
140.	Stawiguda	26-60	X	3
141.	Stawiguda	26-60	XI	4
142.	Stawiguda	26-60	XII	5
143.	Stawiguda	26-60	XIII	6
144.	Stawiguda	26-60	XIV	7
145.	Stawiguda	26-60	XV	8
146.	Stawiguda	26-60	XVI	9
147.	Stawiguda	26-61	XVII	11
148.	Tomaszkowo	25-61	I	46
149.	Tomaszkowo	25-60	II	30
150.	Tomaszkowo	25-60	III	32
151.	Tomaszkowo	25-61	IV	18
152.	Tomaszkowo	25-61	V	23
153.	Tomaszkowo	25-61	VI	35
154.	Tomaszkowo	25-61	VII	42
155.	Tomaszkowo	25-61	VIII	8
156.	Tomaszkowo	25-60	IX	2
157.	Tomaszkowo	25-60	X	3
158.	Tomaszkowo	25-60	XI	4
159.	Tomaszkowo	25-60	XII	5
160.	Tomaszkowo	25-60	XIII	10
161.	Tomaszkowo	25-60	XIV	12
162.	Tomaszkowo	25-60	XV	13
163.	Tomaszkowo	25-60	XVI	14
164.	Tomaszkowo	25-60	XVII	1
165.	Wymój	26-60	I	10
166.	Wymój	26-60	II	11
167.	Wymój	26-60	III	12
168.	Wymój	26-60	IV	15
169.	Wymój	26-60	V	16

170.	Wymój	26-60	VI	17
171.	Wymój	26-60	VII	22
172.	Zezuj	27-60	I	42
173.	Zezuj	27-60	II	43
174.	Zezuj	27-60	III	44
175.	Zezuj	27-60	IV	45
176.	Zezuj	27-60	V	46
177.	Zezuj	27-60	VI	47
178.	Zezuj	27-60	VII	48
179.	Zezuj	27-60	VIII	49

4.3. Ocena jakości przestrzeni kulturowo-krajobrazowej gminy Stawiguda

Generalnie jakość przestrzeni krajobrazu kulturowego na obszarze gminy Stawiguda można określić jako dobrą, a jednocześnie wartość kulturowego krajobrazu zachowanego na tym terenie należy ocenić wysoko. W części miejscowości układy przestrzenne zostały zniekształcone powojenną zabudową (Stawiguda, Dorotowo, Gąglawki, Bartązek), ale jednocześnie wiele z nich może być przykładem harmonijnego rozwoju wynikającego ze zmiany funkcji danej miejscowości z typowo rolniczej, na mieszkalną i rekreacyjną (np. Stawiguda). Tym jest to cenniejsze, że na obszarze gminy nie ustanowiono żadnej strefy ochrony konserwatorskiej, co oznacza, że nie było systemów ochrony ze strony państwa obejmującej fragment lub całą miejscowość, a w niektórych miejscowościach ochrona prawna całego zespołu ruralistycznego oraz jego ekspozycji byłaby wysoce wskazana.

Wzrastająca presja urbanizacyjna, wynikająca z sąsiedztwa Olsztyna spowodowała w miejscowościach położonych w północnej części gminy całkowite lub częściowe zaburzenie dotychczasowych układów przestrzennych. Przykładem takich niekorzystnych zmian są wsie Bartąg i Tomaszkowo, gdzie nadmierny liberalizm w zakresie ustalania warunków zabudowy oraz poddanie się presji inwestorów całkowicie zaburzył dotychczasowy, historyczny charakter miejscowości. Podobnej presji poddawane są miejscowości Dorotowo, Stawiguda i Bartązek. Nieco inne procesy zachodzą we wsiach Kręsk i Majdy, w których rozwija się zabudowa o zdecydowanie ekstensywnym charakterze.

Zasoby dziedzictwa kulturowego oraz występowanie obiektów i obszarów zabytkowych przedstawiono na rysunku 15.



Oznaczenia

-  obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych
-  stanowiska wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków archeologicznych

Rysunek 15. Zasoby dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Stawiguda – opracowanie własne

Wskazać w tym miejscu należy, że jedynie umiejętne kształtowanie nowej zabudowy i rozsądne gospodarowanie przestrzenią, inwestycje nawiązujące do charakteru istniejącej zabudowy co do skali, wielkości i jakości obiektów mogą uchronić tą przestrzeń przed degradacją.

W granicach administracyjnych gminy można wyodrębnić kilka obszarów stanowiących istotną wartość dla kreacji jej tożsamości przestrzennej. Należą do nich:

- założenia ruralistyczne w większych miejscowościach: Gryżlinach, Pluskach, Dorotowie, Stawigudzie, Tomaszkanie, Bartągu i Rusi, przy czym ze względu na tzw. sylwetę zewnętrzną na wyróżnienie zasługuje szczególnie Bartąg i Gryżliny, w których sylwetka kościoła stanowi harmonijną dominantę krajobrazową i wymaga ochrony ze względu na ekspozycję krajobrazową,

- założenia ruralistyczne w miejscowościach mniejszych tj: Miodówku, Wymóju, Zezuju i Zielonowie ze względu na dobrze zachowany charakter zabudowy,
- nieliczne założenia dworsko-parkowe w Bartążku i Gąglawkach, które uległy degradacji, a z zabudowań folwarcznych pozostało niewiele, jedynie założenia parkowe świadczą o minionej świetności (założenia te zostały dodatkowo zniekształcone przez zabudowania mieszkaniowe i gospodarcze po byłym PGR),
- historyczna sieć drożna z licznymi przydrożnymi alejami oraz otwarciami, ciągami i punktami widokowymi,
- zespoły zachowanych kapliczek przydrożnych świadczących o przynależności tych terenów do Ziemi Warmińskiej.

Żadna z miejscowości gminy Stawiguda nie ma wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej lub stref ochrony ekspozycji. Postuluje się by przynajmniej w następujących miejscowościach: Bartąg, Tomaszkowo, Dorotowo, Gryżliny, Miodówko i Wymój zostały przeprowadzone badania w kierunku zlokalizowania stref ochronnych zarówno całych zespołów ruralistycznych, jak ich wartości ekspozycyjnych.

Jednocześnie uznano, że niezbędne jest wprowadzenie innych działań mających na celu ochronę jednostek osadniczych jako cennych zespołów ruralistycznych, których jakość i stan zachowania został lub może zostać naruszony przez intensywną ekspansję nowej zabudowy. Dokonano podziału miejscowości pod względem jakości przestrzeni kulturowej oraz stopnia jej przekształceń na trzy grupy:

Grupa I – zespoły ruralistyczne o wysokich wartościach kulturowych z bardzo dobrze zachowaną tradycyjną zabudową i układem zagród, do których należą: Bartąg, Gryżliny, Tomaszkowo, Miodówko, Wymój. W miejscowościach tych wskazuje się na konieczność utrzymania wysokich reżimów przestrzennych dla przebudowy i nowej zabudowy polegającej na kontynuacji tradycyjnych form zarówno w zakresie wielkości działki / zagrody / siedliska, układu zagrody, skali zabudowy, w tym proporcji budynków, nachylenia dachów oraz rodzaju materiałów.

Grupa II – zespoły ruralistyczne o wysokich wartościach kulturowych z elementami deformacji nową zabudową (inwestycje lat siedemdziesiątych i późniejsze), należą do nich miejscowości: Stawiguda, Pluski, Dorotowo, Ruś, Zielonowo. Wysokie wartości przestrzeni kulturowej są nadal przeważające w stosunku do chaotycznej nowej zabudowy. Jednakże zagrożenie deformacji założeń ruralistycznych jest bardzo wysokie, co potwierdza ilość i jakość planów miejscowych wykonanych wokół miejscowości w postaci wyrywkowych opracowań. Zagrożone wydają się być przede wszystkim walory ekspozycyjne miejscowości.

Grupa III – miejscowości lub przysiółki zniekształcone zabudową powstałą po II wojnie światowej do których należą: Majdy, Kręsk, Gąglawki, Bartązek, Rybaki, Zofijówka (zabudowa po PGR, letniskowa, turystyczna i inna) powodującą znaczną deformację dawnych założeń ruralistycznych. Dla tych obszarów wskazuje się objęcie programem rehabilitacji lub rewaloryzacji przestrzeni, z koniecznością przeprowadzenia badań nad historycznymi układami przestrzennymi oraz zabudowy, rewaloryzacji starych założeń. Konieczne

uporządkowanie przestrzeni, wytworzenie miejsca centralnego w miejscowości itp.

Podsumowanie

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek prowadzenie ewidencji zabytków. Przepisy określają rodzaj zabytków nieruchomych podlegających ochronie, bez względu na obecny stan zachowania. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome będące, w szczególności:

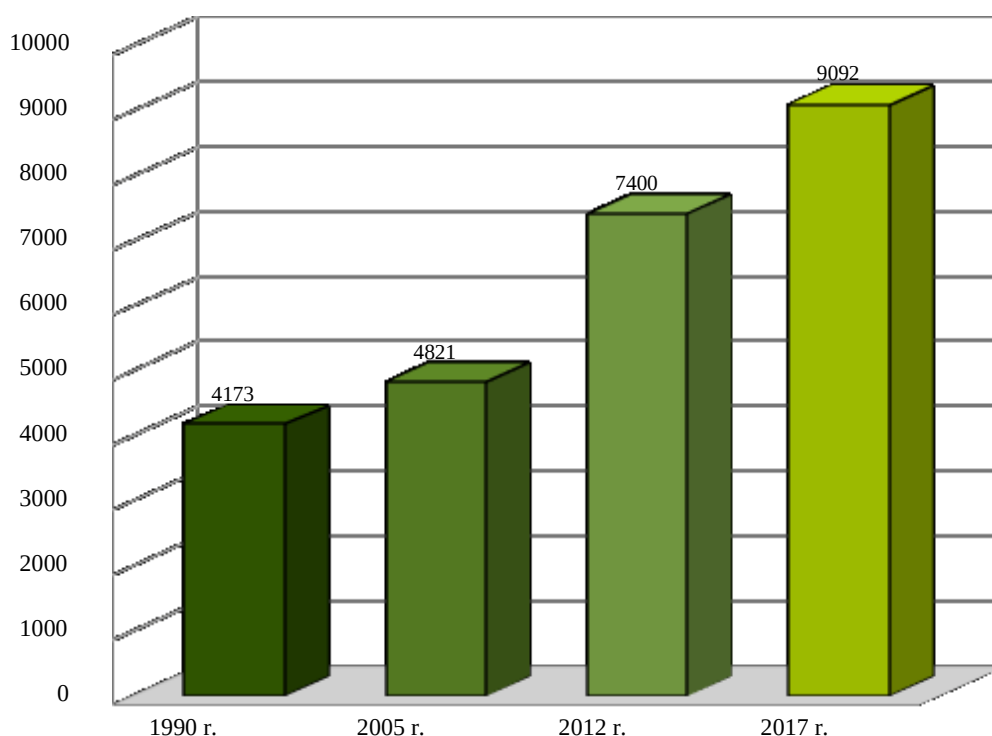
- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i
- innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

5. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym warunki ochrony ich zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

5.1. Demografia

Gminę Stawiguda w dniu 31.12.2017 r. zamieszkiwały 9 092 osoby. Od ponad 20 lat liczba ludności gminy systematycznie rośnie. W całym badanym okresie liczba ludności wzrosła o 4919 osób. Największy przyrost liczby mieszkańców gminy Stawiguda wystąpił w okresie 2005 – 2012 (o 2579 osób). Następnie w latach 2012 – 2017 (o 1692 osoby). Najmniejszy w latach 1990-2005 (o 648 osób). Wzrost liczby ludności w gminie Stawiguda przedstawiono na rysunku 16.

Liczba osób w gminie od początku lat dziewięćdziesiątych stale, lecz nierównomiernie wzrastała, co było wynikiem czynników zewnętrznych (poprawa warunków bytowych i komunikacyjnych oraz coraz liczniejsze migracje ludności z miasta na wieś) jak i zewnętrznych (reformy społeczno-gospodarcze). W ciągu ostatnich 10 lat największy wpływ na wzrost liczby mieszkańców gminy Stawiguda miały programy rządowe wspierające rozwój mieszkalnictwa w Polsce tj. „Rodzina na Swoim” i „Mieszkanie dla Młodych”.



Rysunek 16. Wzrost liczby ludności gminy Stawiguda od 1990 roku
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Stawiguda

Zmiany liczby ludności zameldowanej na pobyt stały w poszczególnych miejscowościach gminy Stawiguda w wybranych latach w okresie od 1990 r. do 2017 r. przedstawiono w tabeli 8. Do analizy przyjęto cztery roczniki: 1990 r. – ze względu na pierwszy rok po transformacji ustrojowej, 2005 r. – rok przed wejściem w życie Programu „Rodzina na Swoim”, 2012 r. – rok zakończenia programu „Rodzina na Swoim” a zarazem rok przed wejściem w życie Programu „Mieszkanie dla Młodych”, 2017r. – rok przed zakończeniem Programu „Mieszkanie dla Młodych”.

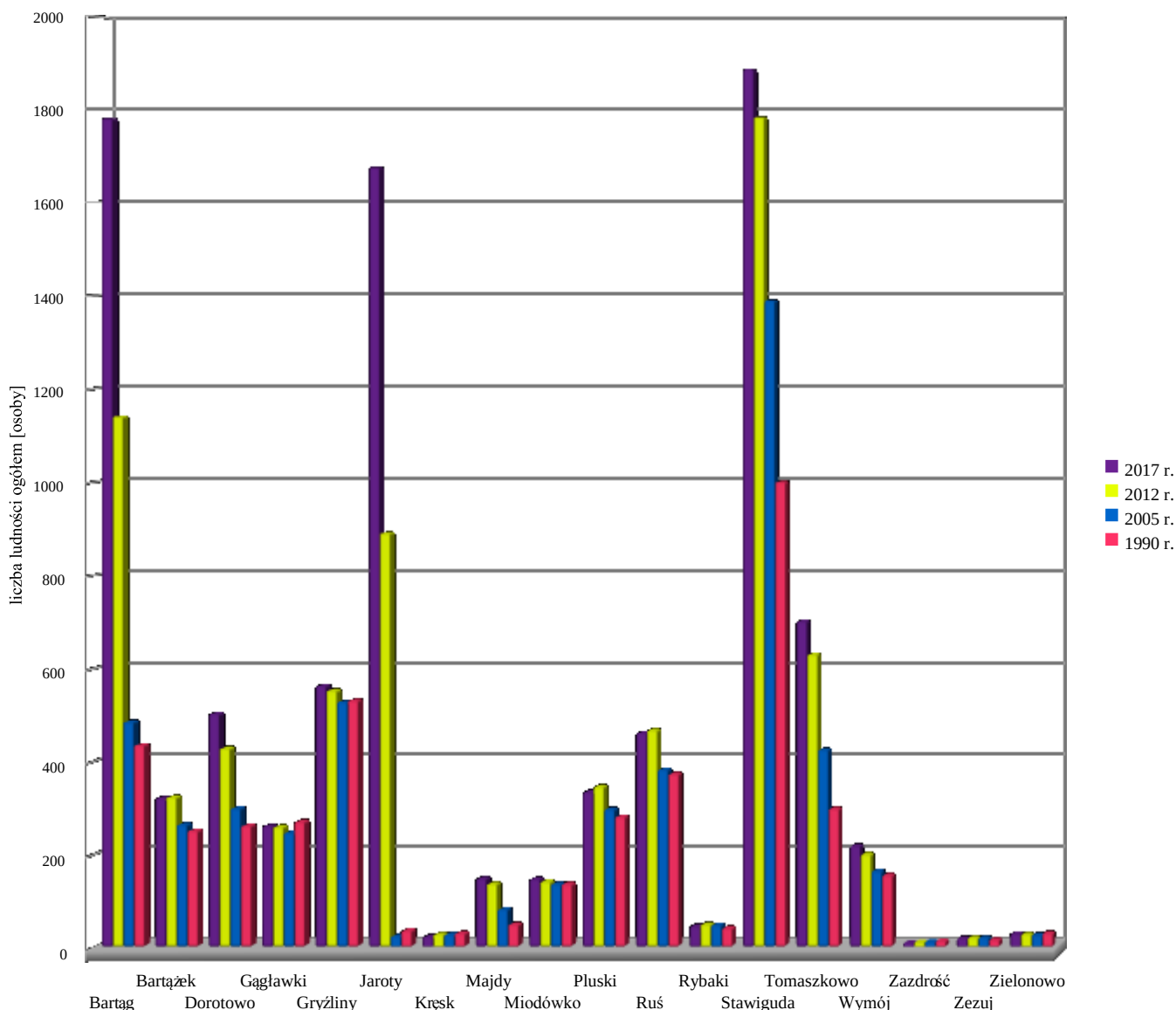
Tabela 8. Zmiany liczby ludności zameldowanej na pobyt stały w poszczególnych miejscowościach gminy Stawiguda w wybranych latach w okresie od 1990 r. do 2017 r.

Lp.	Nazwa wsi	1990 r.	2005 r.	2012 r.	2017 r.
1	Bartąg	433	483	1139	1780
2	Bartązek	249	262	321	319
3	Dorotowo	260	297	426	500
4	Gąglawki	268	245	257	259
5	Gryżliny	529	526	550	560
6	Jaroty	34	22	889	1675
7	Kręsk	28	25	26	21

8	Majdy	47	80	135	146
9	Miodówko	134	134	139	145
10	Pluski	279	295	344	332
11	Ruś	371	380	465	459
12	Rybaki	39	46	47	43
13	Stawiguda	999	1389	1783	1886
14	Tomaszkowo	296	423	628	699
15	Wymój	153	162	198	216
16	Zazdrość	12	10	9	8
17	Zezuj	14	18	18	17
18	Zielonowo	28	24	26	27
	RAZEM	4173	4821	7400	9092

Źródło: dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Stawiguda

Liczba mieszkańców gminy Stawiguda wzrosła ponad dwukrotnie w całym badanym okresie (z 4173 osób w 1990 r. do 9092 osób w 2017 r.), dokładnie 218%. Największy wzrost ludności zanotowano w miejscowościach położonych najbliżej miasta Olsztyna, takich jak: Jaroty – prawie pięćdziesięciokrotny (4926%), mimo iż stanowi najmniejszy obręb geodezyjny w gminie (174 ha), Bartąg – ponad czterokrotny (411%), Tomaszkowo – ponad dwukrotny (236%). Główną przyczyną tak wysokiego przyrostu liczby ludności w wymienionych wsiach jest ich położenie w sąsiedztwie stolicy województwa warmińskomazurskiego – Olsztyna. Obszar ten charakteryzuje się lepszą dostępnością podstawowych mediów oraz lepszą dostępnością komunikacyjną. Do Jarot i Bartąga dochodzą miejskie linie autobusowe, a w pobliżu znajduje się zajezdnia tramwajowa. Prawie dwukrotny wzrost liczby mieszkańców (189%) odnotowano również w miejscowości Stawiguda będącej siedzibą gminy Stawiguda, położonej w centralnej części gminy przy drodze krajowej nr 51. Najmniejszy wzrost liczby ludności zanotowano w Rybakach (+4 osoby) i Zezaju (+3 osoby). Ujemny przyrost mają miejscowości: Zielonowo (-1 osoba), Zazdrość (-4 osoby), Kręsk (-7 osób), Gąglawki (-9 osób). Powodem spadku liczby ludności w wymienionych wsiach jest słaba dostępność infrastruktury technicznej oraz oddalenie od głównej sieci drogowej. Graficzną ilustrację zmian liczby ludności zameldowanej na pobyt stały przedstawia rysunek 17.

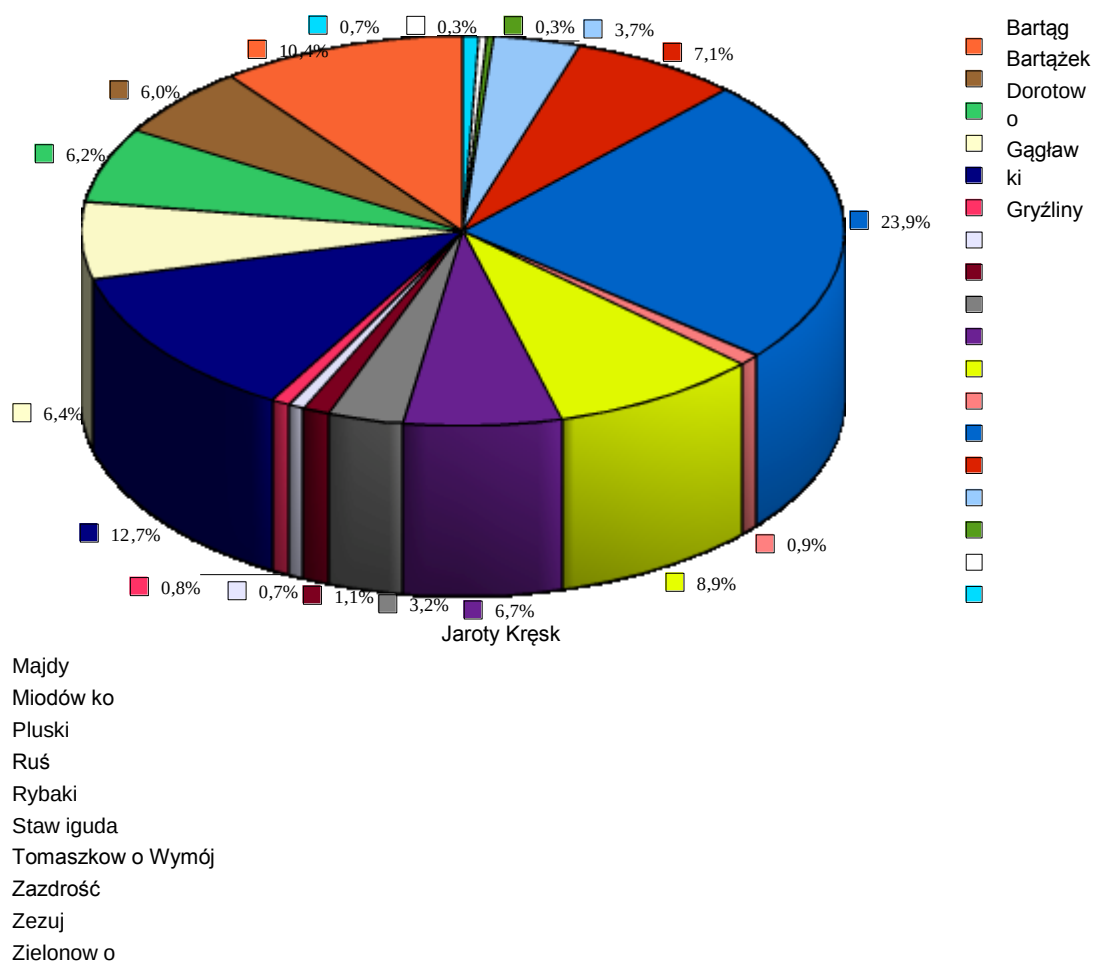


Rysunek 17. Zmiana liczby ludności zameldowanej na pobyt stały w poszczególnych miejscowościach gminy Stawiguda w wybranych latach w okresie od 1990 do 2017 r.

Źródło: dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Stawiguda

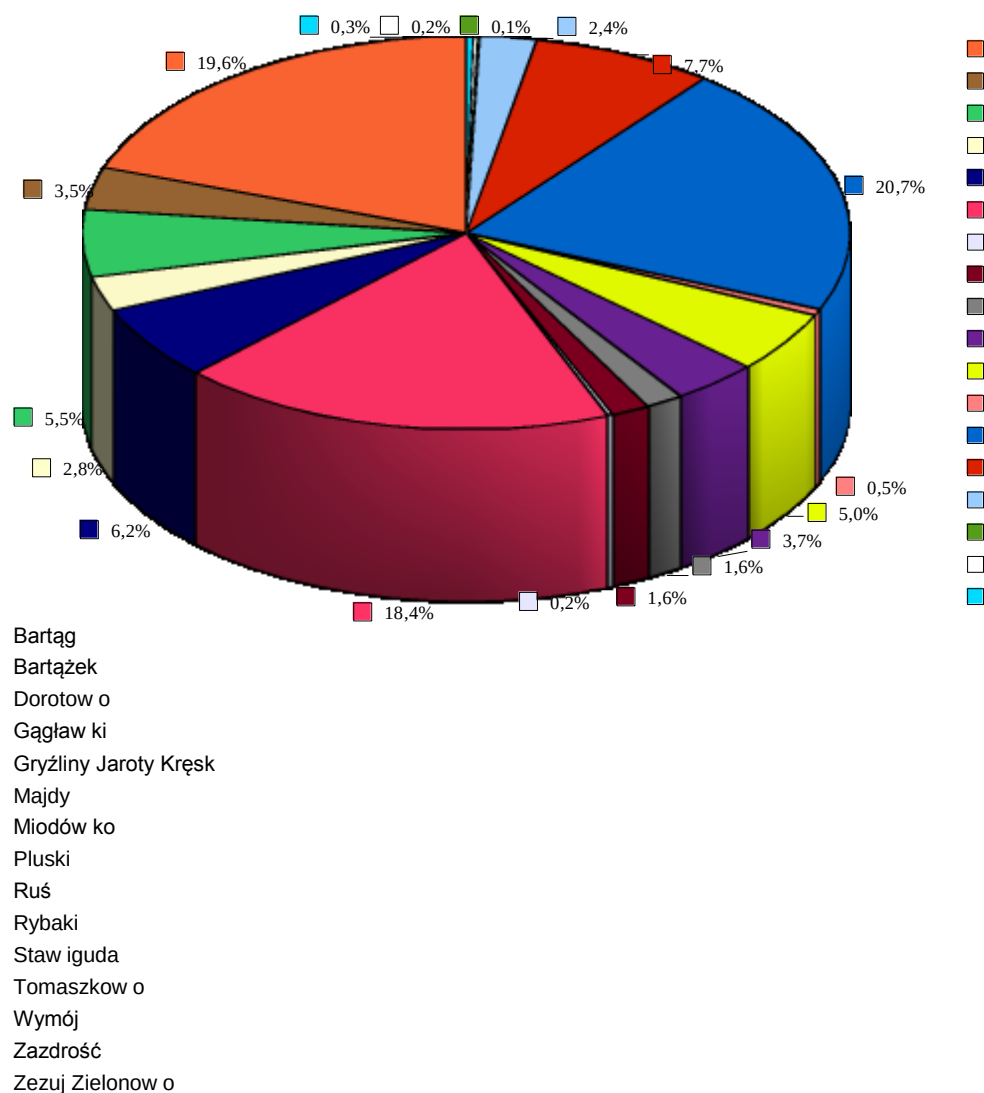
Północne obręby gminy Stawiguda stanowią przedmieścia miasta Olsztyna (Jaroty, Bartąg i Tomaszkowo). Szczególnie Jaroty i Bartąg – zgodnie z wykresem 2, w latach 2012 – 2017 niemal podwoiły swoją liczbę mieszkańców. Jest to efektem procesów zachodzących w miastach. Olsztyn, podobnie jak inne miasta w Polsce, przeszedł fazę urbanizacji i suburbanizacji. Teraz jest na etapie dezurbanizacji, co oznacza dalszy rozwój odległych obszarów miasta i przedmieść. Mieszkańcy Olsztyna nadal „uciekają” z centrum na pobliską wieś, m.in. do gminy Stawiguda, żeby odpocząć od miejskiego zgiełku w otoczeniu łąk i lasów.

Udział procentowy liczby ludności poszczególnych miejscowości gminy Stawiguda w gminie ogółem w 1990 r. i w 2017r. stanowią odpowiednio rysunkach 18 i 19.

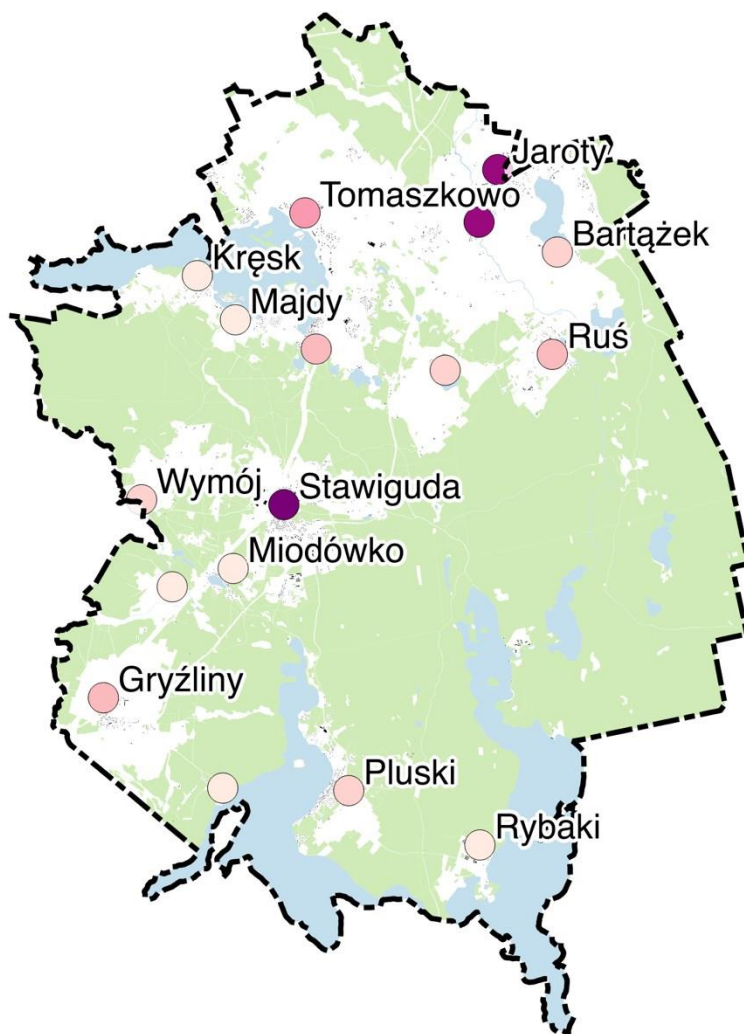


Rysunek 18. Udział procentowy liczby ludności poszczególnych miejscowości gminy Stawiguda w liczbie ludności ogółem w 1990 r.

Źródło: dane uzyskane z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Stawiguda



da
Rysunek 19. Udział procentowy liczby ludności poszczególnych miejscowości gminy Stawiguda w liczbie ludności ogółem w 2017 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Stanu Cywilnego Gminy Stawiguda. Nierównomierne rozmieszczenie ludności na terenie gminy Stawiguda zobrazowane liczbą ludności w poszczególnych obrębach przedstawiono na rysunku 20.



Oznaczenia

liczba ludności	400 - 600	1000 - 1200	1600 - 1800
17 - 200	600 - 800	1200 - 1400	1800 - 1886
200 - 400	800 - 1000	1400 - 1600	

Rysunek 20. Rozmieszczenie ludności na terenie gminy Stawiguda

Źródło: opracowanie własne

Porównując udział procentowy liczby ludności w gminie Stawiguda w poszczególnych miejscowościach w roku 1990 i 2017 widać znaczne zmiany w hierarchii. Nadal największy udział w liczbie ludności ma miejscowość Stawiguda (w 1990 r.: 23,9%; w 2017 r.: 20,7%). Następne pozycje uległy zmianie: w 1990 r. na drugim miejscu była wieś Gryżliny (12,7%), natomiast w 2017 r. Bartąg (19,6%). Na trzecim miejscu w 1990 r. był Bartąg (10,4%), a w 2017 r. wieś Jaroty (18,4%), której udział w 1990 r. wynosił zaledwie 0,8% ludności gminy Stawiguda.

Podsumowanie

Sieć osadniczą gminy Stawiguda tworzą wsie położone wśród jezior i lasów. W większości są dobrze skomunikowane ze stolicą regionu – Olsztynem. Dzięki cennym warunkom przyrodniczym i dobrej dostępności komunikacyjnej od roku 2000 w gminie Stawiguda zaczęli osiedlać się mieszkańcy Olsztyna. Zamieszkują głównie domy jednorodzinne w miejscowościach takich jak: Bartąg, Dorotowo, Majdy, Ruś, Stawiguda, Tomaszkowo. Natomiast największy wpływ na liczbę ludności w gminie Stawiguda mają nowi mieszkańcy, osiedlający się w budynkach wielorodzinnych w miejscowościach takich jak: Bartąg, Jaroty (obręb położony najbliżej Olsztyna) w ciągu ostatnich 10 lat. Jest to głównie ludność migrująca z miasta Olsztyna oraz z innych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego, a także z innych województw.

Według najnowszych danych opublikowanych przez GUS (*Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030, Warszawa, sierpień 2017*), gmina Stawiguda jest na 7 miejscu wśród wszystkich gmin w Polsce pod względem prognozowanego przyrostu liczby mieszkańców. Do 2030 roku przybędzie ich aż 42,4 %. Stawiguda wyprzedza gminy położone w pobliżu m.in. Wrocławia i Torunia.

5.2. Ochrona zdrowia

Zgodnie z danymi GUS w 2016 roku w gminie Stawiguda udzielono 2 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca. Jest to o połowę mniej niż wynosi średnia powiatu olsztyńskiego (4 porady w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca).

W gminie Stawiguda funkcjonują dwa Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- „EL-MEDICA” NZOZ w Stawigudzie – korzysta z jego usług 2420 osób;
- SALUMED PPOZ w Bartągu – korzysta z jego usług 800 osób;
- Centrum Fizjoterapii Adalmed.

W wymienionych placówkach funkcjonują następujące gabinety:

- poradnie lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej;
- poradnie pielęgniarki środowiskowej;
- poradnie położnej środowiskowej;
- poradnie ginekologiczne;
- poradnie stomatologiczne; - punkty szczepień.

Zakres świadczonych usług:

- leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – medycyna rodzinna;
- leczenie w domu pacjenta;
- zdrowie matki i dziecka – medycyna rodzinna;
- opieka nad zdrowym dzieckiem;
- opieka nad chorym dzieckiem;
- zapobieganie chorobom zakaźnym;
- oświata i promocja zdrowia;
- opieka nad osobami w starszym wieku; - usługi pielęgnacyjne; - szczepienia.

Liczba personelu w placówkach:

„EL-MEDICA” NZOZ w Stawigudzie:

- 1 lekarz ogólny
- 2 pielęgniarki

- 1 lekarz ginekolog
- 1 lekarz stomatolog

SALUMED PPOZ w Bartągu:

- 1 lekarz ogólny
- 2 pielęgniarki
- 1 lekarz ginekolog
- 1 lekarz stomatolog

W gminie Stawiguda funkcjonują trzy punkty apteczne – dwa w Stawigudzie i jeden w Bartągu. W działania prozdrowotne angażuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozyskał środki i prowadzi „Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego HPV na lata 2013 – 2018”. Przeprowadził również program „Nie nowotworom u dzieci”, w ramach którego prowadzono badania USG dla dzieci w wieku od 9 miesiąca do 6 roku życia. Programem objęto 130 dzieci zamieszkałych w gminie.

5.3. Mieszkalnictwo

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. ludności w gminie Stawiguda według danych GUS w 2016 r. wynosiła 551. Rok wcześniej liczba ta wynosiła 423 mieszkania na 10 tys. ludności, a dwa lata wcześniej (w 2014 roku – 90 mieszkań na 10 tys. ludności). Wskaźnik ten pokazuje jak dynamiczny jest rozwój mieszkalnictwa w gminie Stawiguda. Dla porównania w 2016 roku średnia dla powiatu olsztyńskiego wynosiła 68 mieszkań na 10 tys. mieszkańców.

W kwestii gminnych zasobów mieszkaniowych – w 2015 roku gmina Stawiguda posiadała 19 lokali mieszkalnych, w tym 2 socjalne. Stan techniczny zasobu mieszkaniowego jest zróżnicowany pod względem zużycia i uzależniony od wieku lokali, przeprowadzonych remontów oraz stanu utrzymania. Zgodnie z Wieloletnim programem gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy Stawiguda w latach 2015-2020 prognozowany jest następujący stan mieszkaniowy pokazany w tabeli 9.

Tabela 9. Prognozowany stan mieszkaniowy w ramach Wieloletniego programu gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy Stawiguda w latach 2015-2020.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba lokali mieszkalnych	17	11	11	11	11	11
Liczba lokali socjalnych	2	8	14	14	14	20
Ogółem	19	19	25	25	25	31
Powierzchnia użytkowa (w m ²)	681,44	681,44	841,44	841,44	841,44	1001,44

Źródło: dane Urzędu Gminy Stawiguda

5.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

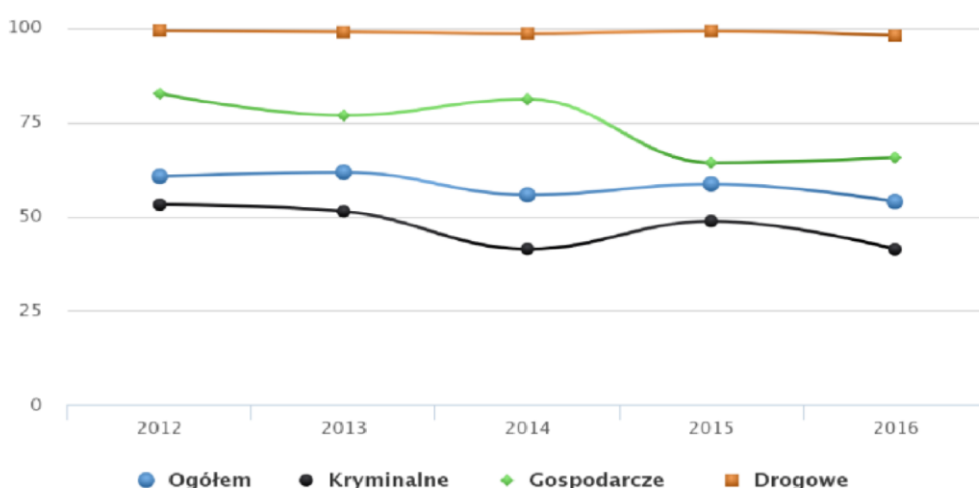
Policja

W gminie Stawiguda funkcjonuje jeden Posterunek Policji we wsi Stawiguda przy ul. Warszawskiej 7. Bezpieczeństwa pilnuje trzech funkcjonariuszy: kierownik posterunku oraz dwóch dzielnicowych. Ich zadaniem jest dbanie o poprawę bezpieczeństwa mieszkańców w swoim rewirze oraz rozwiązywanie sytuacji problemowych. Dzielnicowy zna osoby, które ze względu na swoją kryminalną przeszłość lub prowadzony tryb życia mogą stwarzać niebezpieczeństwo dla innych. W szkołach dzielnicowi prowadzą rozmowy z uczniami na temat bezpieczeństwa. Kontrolują też obiekty, które potencjalnie mogą być narażone na działanie przestępców takie, jak banki, urzędy pocztowe. Dzielnicowi pomagają także ofiarom przestępstw i wcielają w życie program zapobiegania przemocy w rodzinie. W gminie Stawiguda dzielnicowi mają pod opieką dwa rewiry:

- I – Miodówko, Gryżliny, Zielonowo, Zezuj, Wymój, Rybaki, Pluski, Stawiguda, Majdy, Kręsk, Gałławki;
- II – Ruś, Dorotowo, Zazdrość, Binduga, Jaroty, Bartąg, Bartązek, Tomaszkowo.

W 2016 roku w gminie Stawiguda stwierdzono szacunkowo 124 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 14,67 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 53,9% i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz znacznie mniejszy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy najwięcej stwierdzono przestępstwo charakterze kryminalnym – 10,37 (wykrywalność 41,0%) oraz przeciwko mieniu – 8,15 (wykrywalność 27%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe 2,12 (wykrywalność 98,0%), o charakterze gospodarczym – 1,52 (wykrywalność 65,0%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,46 (wykrywalność 75,0%). Na rysunku 21. przedstawiono wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Stawiguda w latach 2012-2016.



Rysunek 21. Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w latach 2012-2016

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS

Straż pożarna

W gminie Stawiguda funkcjonują cztery oddziały Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Stawigudzie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gryżlinach, - Ochotnicza Straż Pożarna w Pluskach, - Ochotnicza Straż Pożarna w Bartągu.



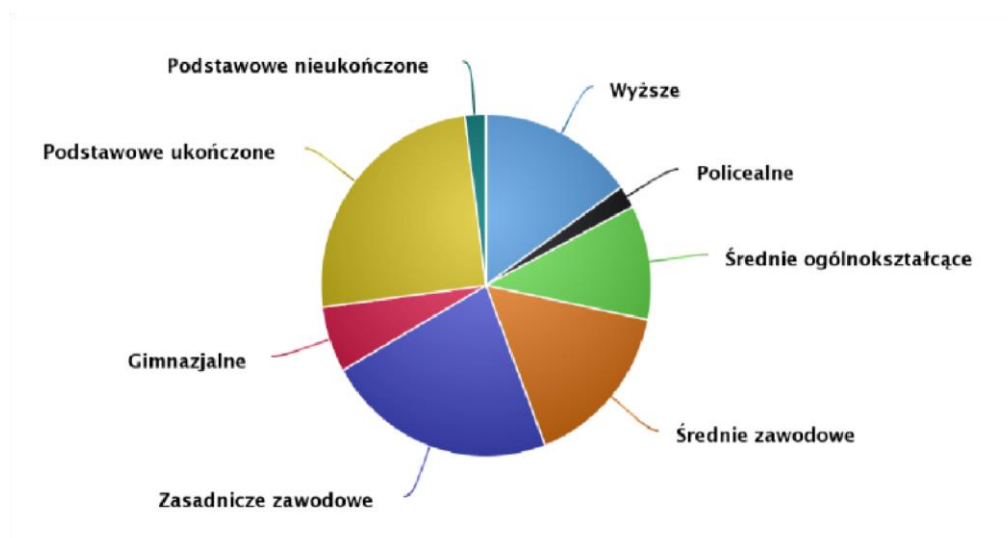
Rysunek 22. Rozmieszczenie służb ochrony i bezpieczeństwa ludności i jej mienia
Źródło: opracowanie własne

Do głównych zadań straży pożarnej należą:

- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami,
- udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska, wypadków oraz innych klęsk i zdarzeń,
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi,
- upowszechnianie, w szczególności wśród członków, kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalnej i oświatowej,
- wykonywanie zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej,
- działania na rzecz ochrony środowiska,
- wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych na własnym terenie, - wykonywanie innych zadań określonych w statucie OSP, - występy na zawodach sportowo-pożarniczych.

5.5. Oświata

W gminie Stawiguda 2 010 mieszkańców jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 1 003 kobiet oraz 1 007 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 15,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,1% wykształcenie policealne, 10,8% średnie ogólnokształcące, a 16,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,5% mieszkańców gminy Stawiguda, gimnazjalnym 6,2%, natomiast 25,0% podstawowym ukończonym. 2,1% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. Poziom wykształcenia w gminie Stawiguda ilustruje rysunek 23.



Rysunek 23. Poziom wykształcenia w gminie Stawiguda

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Wśród kobiet mieszkających w gminie Stawiguda największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (25,8%) oraz wyższe (18%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,8%) oraz podstawowe ukończone (24,1%).

25% mieszkańców gminy Stawiguda w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat – wychowanie przedszkolne (25,9% wśród dziewczynek i 24,1% wśród chłopców). Na 1000 dzieci w wieku przedszkolnym 788 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,09 dzieci w wieku przedszkolnym.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 28,7% ludności (30,2% wśród dziewczynek i 27,2% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 90,35.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 10,3% zalicza się do przedziału 13-15 lat – kształcenie na poziomie gimnazjalnym (10,2% wśród dziewcząt i 10,5% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 19 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 63,51. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 15,5% mieszkańców (15,2% wśród dziewczyn i 15,8% wśród chłopaków).

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 20,4% mieszkańców gminy Stawiguda w wieku potencjalnej nauki (18,5% kobiet i 22,3% mężczyzn).



Oznaczenia

▲ przedszkole lub punkt przedszkolny ■ szkoła podstawowa

Rysunek 24. Lokalizacja placówek szkolnych oraz opiekuńczo – wychowawczych
Źródło: opracowanie własne

W gminie Stawiguda funkcjonują następujące przedszkola i punkty przedszkolne:

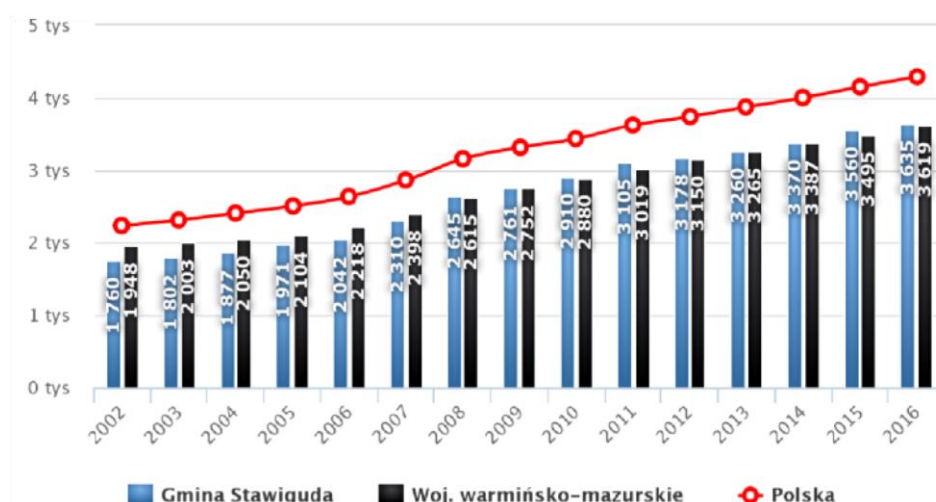
- Przedszkole publiczne w Stawigudzie przy ul. Warszawskiej 4A, działające w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Stawigudzie,
- Przedszkole publiczne w Bartągu przy ul. Nad Łyną 57,
- Oddział przedszkolny przy Publicznej Szkole Podstawowej SPSK im. Jana Baczewskiego w Gryżlinach, przy ul. Jana Baczewskiego 17,
- Przedszkole Niepubliczne „Bajka” w Jarotach przy ul. Stawigudzkiej 8C, przy ul. Chabrowej 22,
- Niepubliczne Przedszkole Dom Rozwoju Malucha „Promyczek” w Bartągu przy ul. Irysowej oraz Bartąg 98.

W gminie Stawiguda zlokalizowane są następujące szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa publiczna w Rusi, Ruś 4,
- Szkoła Podstawowa publiczna w Rusi, Filia w Bartągu przy ul. Jeziornej 24,
- Szkoła Podstawowa publiczna w Stawigudzie, działająca w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Stawigudzie przy ul. Warszawskiej 5 i ul. Leśnej 1,
- Publiczna Szkoła Podstawowa SPSK im. Jana Baczewskiego w Gryżlinach.

5.6. Rynek pracy

W gminie Stawiguda na 1000 mieszkańców pracuje 150 osób. 43,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 56,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowe w 2016 roku wynosiło 10,4% (12,1% wśród kobiet i 8,7% wśród mężczyzn). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie wynosi 3 635,09 zł (przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2002-2016 przedstawia wykres 7), co odpowiada 84,7% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.



Rysunek 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł) w gminie Stawiguda

Źródło: Opracowano na podstawie danych GUS

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Stawiguda 420 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 258 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi – 162. 24,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 36,3% w przemyśle i budownictwie, a 12,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

5.7. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

Zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego, projektowanie przestrzeni, miejsc publicznych i budynków powinno uwzględniać potrzeby osób o ograniczonej mobilności i percepcji, w taki sposób, by były one użyteczne dla wszystkich, możliwie w największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.

Wdrażanie idei projektowania uniwersalnego powinno odbywać się poprzez podejmowanie działań zmierzających do stworzenia otoczenia fizycznego i dostępności środków transportu, usług, w tym dostępności do przestrzeni cyfrowej w taki sposób, aby jak największa liczba osób mogła z nich korzystać w sposób samodzielny i niezależny.

6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy – bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz analiza możliwości ich finansowania

W celu obliczenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę przeprowadzono pomiary graficzne (na podstawie danych GIS) powierzchni terenów w poszczególnych kategoriach przeznaczenia (przyszłej funkcji) dla każdej z miejscowości gminy Stawiguda. Zsumowano powierzchnię terenów istniejącej zabudowy, terenów przeznaczonych w miejscowych planach pod zabudowę oraz terenów wskazanych w dotychczas obowiązującym studium pod zabudowę. Obliczona w ten sposób suma powierzchni (brutto) terenów wyznaczonych pod zabudowę była podstawą do obliczenia chłonności terenów w przeliczeniu na 1m² powierzchni użytkowej.

Łączna chłonność obszarów przeznaczonych do zabudowy obliczona na podstawie uśrednionych wskaźników obrazuje stosunek powierzchni użytkowej do powierzchni przeznaczonej pod zabudowę brutto (osobno dla poszczególnych jednostek urbanistycznych). Obliczony wskaźnik uwzględnia również konieczność zapewnienia odpowiedniej powierzchni na funkcje komplementarne, takie jak: komunikacja, infrastruktura, zieleń i inne. W obliczeniach uwzględniono specyfikę i odmienność poszczególnych jednostek urbanistycznych w zakresie rodzaju zabudowy, gabarytów (np. wysokości) oraz sposobu zagospodarowania terenów. W odniesieniu do terenów przeznaczonych pod zabudowę, a nie zabudowanych, gabaryty i parametry zabudowy ustalono na podstawie obowiązujących planów miejscowych. W odniesieniu do terenów zabudowanych, podstawowe wskaźniki zabudowy ustalono na podstawie pomiarów powierzchni zabudowy oraz powierzchni terenów dla wybranych nieruchomości w każdej z miejscowości (obiekty modelowe).

Tereny istniejącej zabudowy oraz tereny projektowanej zabudowy stanowiące podstawę do wyznaczenia maksymalnej chłonności zabudowy gminy Stawiguda przedstawiono na rysunku 26. Obliczone powierzchnie terenów istniejących i przeznaczonych pod zabudowę (dla poszczególnych kategorii terenów) pozwoliły na wyznaczenie maksymalnej chłonności terenów. Maksymalną chłonność terenów wyrażono również w przeliczeniu na powierzchnię użytkową zabudowy (m²) poprzez przyjęcie uśrednionych dla poszczególnych jednostek urbanistycznych wskaźników obrazujących stosunek powierzchni użytkowej do powierzchni brutto terenów.

Maksymalna powierzchnia zabudowy (maksymalna chłonność terenów) możliwa do uzyskania w poszczególnych jednostkach urbanistycznych została obliczona indywidualnie dla każdej z jednostek urbanistycznych. Indywidualne cechy wynikają z odmiennych cech zabudowy w różnych obszarach gminy oraz zróżnicowanych rozwiązań planistycznych przyjętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zestawienie bilansu terenów wyznaczonych do zabudowy w poszczególnych miejscowościach przedstawiono w tabeli 10.

Tabela 10. Zestawienie powierzchni terenów wyznaczonych pod zabudowę w poszczególnych obrębach

Miejscowość	Stan istniejący (m2)				Kierunki rozwoju (m2)				Bilans powierzchni terenów (m2)		
	tereny wielofunkcyjne o niskiej intensywności	tereny wielofunkcyjne o wysokiej intensywności	tereny usługowe, przemysłowe, składowe	tereny turystyczne i rekreacyjne	tereny wielofunkcyjne o niskiej intensywności	tereny wielofunkcyjne o wysokiej intensywności	tereny usługowe, przemysłowe, składowe	tereny turystyczne i rekreacyjne	zabudowa mieszkaniowa (2+3+6+7)	tereny usługowe, przemysłowe, składowe (4+8)	zabudowa rekreacyjna i turystyczna (5+9)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Bartąg	2098516	115536	33240	196009	2416030	43723	290144	225143	4673804	323384	421152
Dorotowo	807100	0	66409	0	987664	0	0	0	1794764	66409	0
Gryżliny	663321	0	1138203	179852	312361	0	2028669	50331	975681	3166871	230184
Gąglawki	176686	0	0	0	214337	0	0	0	391023	0	0
Jaroty	129828	107772	0	0	376642	485250	0	0	1099492	0	0
Kręsk	36182	0	1587	223741	254410	0	0	194126	290592	1587	417867
Majdy	453467	0	0	268682	255522	0	0	74197	708989	0	342879
Miodówko	173651	0	0	239914	26776	0	16021	0	200427	16021	239914
Pluski	910852	0	23846	911774	774370	0	0	62951	1685222	23846	974725
Ruś	691966	0	0	65422	633536	0	0	398850	1325503	0	464271
Rybaki	259941	0	11601	0	0	0	0	421734	259941	11601	421734
Stawiguda	2302652	0	195366	0	969891	0	694756	43345	3272543	890122	43345
Tomaszkowo	1248072	0	165967	563059	2012012	0	1962076	197538	3260084	2128042	760596
Wymój	141307	0	14661	0	2219536	0	0	0	2360843	14661	0
Zezuj	26749	0	0	21423	195018	0	0	0	221767	0	21423
RAZEM	10120290	223308	1650880	2669875	11648104	528973	4991664	1668217	22520675	6642544	4338092

Wyniki obliczeń dotyczących maksymalnej chłonności terenów w poszczególnych obrębach przedstawiono w tabeli 11.

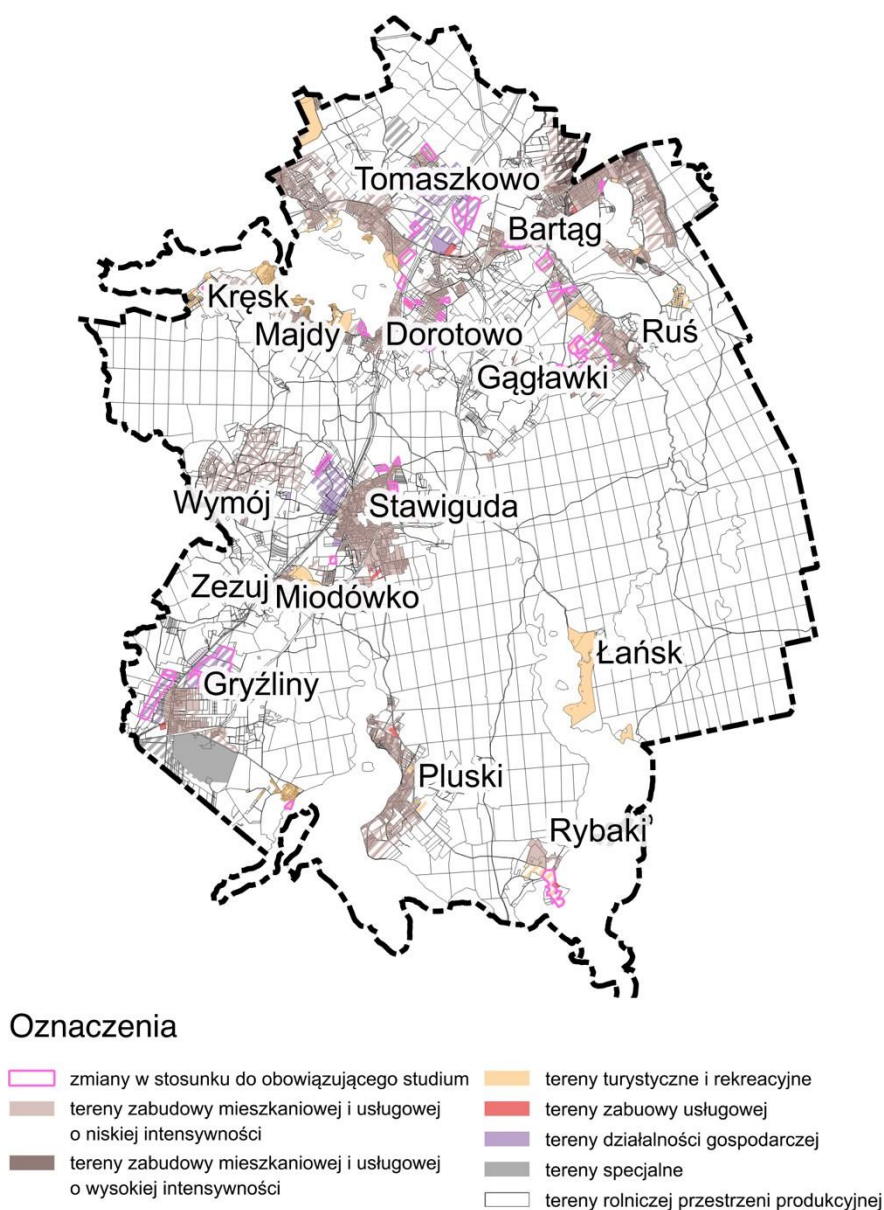
Tabela 11. Maksymalna chłonność terenu obliczona dla poszczególnych obrębów

Miejscowość	Chłonność terenów (m ² p.u.)		
	zabudowa mieszkaniowa	tereny usługowe, przemysłowe, składowe	zabudowa rekreacyjna i turystyczna
Bartąg	883349	50933	35535
Dorotowo	169605	10459	0
Gąglawki	92202	498782	19422
Gryżliny	36952	0	0
Jaroty	207804	0	0
Kręsk	27461	250	35258
Majdy	66999	0	28930
Miodówko	18940	2523	20243
Pluski	159254	3756	82242
Rybaki	125260	0	39173
Ruś	24564	1827	11861
Stawiguda	309255	140194	3657
Tomaszkowo	308078	335167	64175
Wymój	223100	2309	0
Zezuj	20957	0	1808
RAZEM	2673780	1046201	342304

Wyniki zestawienia zawartego w tabeli 11. pokazują zdecydowaną przewagę terenów mieszkaniowych (istniejących i projektowanych) nad pozostałymi kategoriami terenów. Sytuację taką można interpretować jako skutek oddziaływania Olsztyna, jako dużego ośrodka miejskiego. W dotychczasowej polityce przestrzennej samorządu dominował pogląd, że wyznaczone w planach miejscowych tereny pod zabudowę mieszkaniową prędzej czy później zostaną „skonsumowane” przez dotychczasowych mieszkańców Olsztyna, poszukujących lepszych warunków życia. Niestety, brak nakładów na podstawowe uzbrojenie oraz przejęcie i urządzenie dróg publicznych spowodował zahamowanie rozwoju poszczególnych obszarów. Przykładem takiej lokalizacji może być miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego we wsi Wymój, który w ogóle nie wszedł w fazę realizacji. Wydaje się, że w tym przypadku warunkiem koniecznym będzie nie tylko uzbrojenie terenu w poszczególne sieci, ale również urządzenie dróg gminnych. Przy tak

dużej powierzchni, realizacja takiego zadania może stać się zbyt dużym obciążeniem dla budżetu gminy, przy jednoczesnym dużym ryzyku związanym ze znacznym spadkiem popytu na tereny mieszkaniowe.

Na rysunku 26. przedstawiono łączną powierzchnię terenów wyznaczonych pod zabudowę z podziałem na różne funkcje.



Rysunek 26. Tereny wyznaczone pod zabudowę z podziałem na różne funkcje oraz tereny, dla których proponowana jest zmiana w stosunku do obowiązującego studium – opracowanie własne

Łączna powierzchnia terenów zabudowanych i wyznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w granicach całej gminy Stawiguda wynosi ok. 21081 tys. m² (ok. 2 108 ha), co daje możliwość wybudowania na tym obszarze ponad 2,5 mln m² powierzchni użytkowej

mieszkań (przyjmując wskaźniki i gabaryty zabudowy zgodnie z obliczeniami dla poszczególnych miejscowości). Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca według danych GUS dla całego kraju wynosiła 27 m² (według danych z 2015 r.). Przyjmując nieco wyższy standard w tym zakresie, uwzględniający charakter obszaru (40 m²/mieszkańca) otrzymujemy potencjalną rezerwę powierzchni użytkowej dla ok. 60 tys. mieszkańców (przy obecnej liczbie ok. 9,1 tys. mieszkańców). Analizą objęto również pozostałe kategorie terenów, w tym tereny rekreacyjne i turystyczne oraz tereny przemysłowe, usługowe i składowe. Udział powierzchni terenów rekreacyjnych i turystycznych w ogólnej powierzchni gminy wynoszących ponad 4 033 tys. m² (403 ha) należy uznać za optymalny, tym bardziej, że są to tereny w większości zagospodarowane w sposób ekstensywny (np. ośrodek narciarski w Rusi lub tereny ośrodka Caritas w Rybakach). W porównaniu do innych gmin o charakterze turystycznym (np. Mikołajki, Węgorzewo) udział terenów rekreacyjnych i turystycznych w ogólnej powierzchni gminy układa się na podobnym poziomie wynoszącym ok. 1,5 %. Tereny rekreacyjne i turystyczne są zróżnicowane pod względem charakteru zabudowy. Wymagają podobnych nakładów na infrastrukturę techniczną, ale przynoszą znacznie większe dochody z podatku od nieruchomości niż zabudowa mieszkaniowa.

Ze względu na bardzo korzystne uwarunkowania komunikacyjne udział terenów przeznaczonych pod ogólnie pojętą działalność gospodarczą jest stosunkowo wysoki w porównaniu do innych gmin o podobnej charakterystyce. Jest większy niż w miastach średniej wielkości, np. w Lidzbarku Warmiński. Istniejące i wyznaczone tereny pod działalność usługową, handlową, składową i produkcyjną o łącznej powierzchni ok. 543 ha pozwalają na zlokalizowanie zabudowy o łącznej powierzchni użytkowej na poziomie 856 tys. m². Koncentracja tego rodzaju zabudowy w trzech lokalizacjach: Tomaszkowo, Stawiguda i Gryżliny, dałaby w przyszłości solidne podstawy rozwoju gospodarczego gminy Stawiguda. Tym bardziej, że są to tereny rozwojowe ze względu na położenie w zasięgu oddziaływania głównych korytarzy komunikacyjnych o skali regionalnej (DK 51 i DK 16 oraz obwodnica Olsztyna).

Biorąc pod uwagę wyniki prognozy demograficznej dla gminy Stawiguda do roku 2030, przedstawione w rozdziale 6., obliczono maksymalne zapotrzebowanie w przeliczeniu na powierzchnię użytkową w poszczególnych kategoriach terenów. Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, prognozowaną liczbę ludności w gminie Stawiguda, stanowiącą podstawę do obliczenia maksymalnego zapotrzebowania powiększono o 30%. Biorąc pod uwagę specyficzny charakter gminy Stawiguda, wynikający z dwóch czynników: położenia w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Olsztyna oraz wysokich walorów rekreacyjnych i turystycznych południowej części gminy przyjęto wyższy wskaźnik powierzchni użytkowej lokalu (mieszkania lub apartamentu) przypadającej na 1 mieszkańca (użytkownika). Przy średniej dla województwa wynoszącej 27 m² na 1 mieszkańca, dla obszaru gminy Stawiguda przyjęto 40 m² przypadających na 1 mieszkańca. Dla grupy terenów usługowych i produkcyjnych (w tej grupie znalazły się również tereny specjalne) przyjęto wskaźnik wynikający ze średniej obserwowanej w całym regionie, powiększony o 50% ze względu na specyfikę położenia gminy (15,5 m² na 1 mieszkańca). Dla terenów rekreacyjnych i turystycznych przyjęto wskaźnik na poziomie średnim dla gmin o zdecydowanie turystycznym charakterze, wynoszący 15 m² na 1 mieszkańca.

Obliczenia dotyczące maksymalnego zapotrzebowania na tereny o różnym przeznaczeniu w poszczególnych miejscowościach przedstawiono w tabeli 12.

Tabela 12. Maksymalne zapotrzebowania na powierzchnię użytkową dla poszczególnych kategorii terenów

Miejscowość	Prognoza ludności		Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową (m2)		
	2017	2030 + 30%	tereny mieszkaniowe	tereny rekreacyjne i turystyczne	tereny usługowe, przemysłowe i składowe
Bartąg	1780	6972	278883	104581	108067
Bartążek	319	518	20718	7769	8028
Dorotowo	500	1270	50804	19052	19687
Gągławki	259	341	13630	5111	5281
Gryżliny	560	717	28683	10756	11115
Jaroty	1675	9298	371917	139469	144118
Kręsk	21	24	968	363	375
Majdy	146	313	12534	4700	4857
Miodówko	145	234	9350	3506	3623
Pluski	332	483	19336	7251	7493
Rybaki	43	39	1552	582	601
Ruś	459	749	29954	11233	11607
Stawiguda	1886	3114	124551	46707	48264
Tomaszkowo	699	1514	60556	22708	23465
Wymój	216	419	16758	6284	6494
Zezuj	17	18	735	276	285
Zielonowo	27	44	1741	653	675
Zazdrość	8	4	166	62	64
RAZEM	9092	26071	1042837	391064	404099

Obliczenia zawarte w tabeli 12. wskazują na stosunkowo duże zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe, a po przeliczeniu według podwyższonego wskaźnika na powierzchnię użytkową o podwyższonym standardzie. Optymistyczne założenia są tym bardziej uzasadnione, że gmina Stawiguda jako jedyna w powiecie olsztyńskim wykazuje dodatnie saldo demograficzne, jako skutek przede wszystkim dodatniego salda migracji z terenu Olsztyna. Również obliczenia dotyczące pozostałych kategorii terenów są optymistyczne ze względu na położenie gminy w zasięgu oddziaływania głównych korytarzy komunikacyjnych oraz wysoki potencjał turystyczny i rekreacyjny.

Biorąc pod uwagę wyniki obliczeń dotyczących maksymalnego zapotrzebowania na tereny przeznaczone pod zabudowę oraz wyniki analiz dotyczących powierzchni terenów wyznaczonych pod zabudowę w granicach gminy Stawiguda przeprowadzono porównanie maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową w poszczególnych kategoriach

terenu z maksymalną chłonnością wyznaczonych pod zabudowę terenów. Wyniki porównania przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Porównanie maksymalnego zapotrzebowania na powierzchnię użytkową z maksymalną chłonnością terenów

Obszar	Funkcja terenu	Maksymalne zapotrzebowanie (m ² p.u.)	Maksymalna chłonność (m ² p.u.)
gmina Stawiguda	zabudowa mieszkaniowa	1 042 837	2 673 780
	zabudowa usługowa, przemysłowa, składowa	404 099	1 046 201
	zabudowa rekreacyjna i turystyczna	391 064	342 304

Z zestawienia zaprezentowanego w tabeli 13. wynika, że w granicach gminy Stawiguda prognozowane jest dużo mniejsze zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową niż wynika to z chłonności terenów wyznaczonych w planach miejscowych i w studium. Łączna powierzchnia terenów wyznaczonych pod zabudowę (chłonność) jest prawie 2,5-krotnie większa od zapotrzebowania wynikającego ze sporządzonej prognozy demograficznej. Tak dużą rezerwę wyznaczano i powielano w kolejnych planach zagospodarowania przestrzennego, co było efektem optymistycznych prognoz dotyczących rozwoju przestrzennego obszaru otaczającego Olsztyn, obecnie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna.

Rezerwę terenów usługowych, przemysłowych i składowych należy uznać za optymalną, biorąc pod uwagę dynamikę rozwoju obszaru podmiejskiego oraz uwarunkowania komunikacyjne. Większość terenów pozostaje bez odpowiedniego uzbrojenie oraz rozwiązań komunikacyjnych. Wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę tego typu doprowadziłoby do całkowitej blokady dotychczasowych terenów, a w dłuższym okresie do znacznego zwiększenia wydatków po stronie gminy na uzbrojenie i budowę dróg.

W zakresie terenów rekreacyjnych i turystycznych przyjęto dosyć dużą rezerwę powierzchni przeznaczonych pod zabudowę. Biorąc pod uwagę prognozowany wzrost znaczenia funkcji turystycznych w polityce przestrzennej gminy należy takie rozwiązanie uznać za właściwe. Problematiczna wydaje się tylko struktura użytkowania gruntów w tej kategorii – większość stanowią tereny rekreacji indywidualnej, a stosunkowo niewiele jest usług turystycznych. Powoduje to spore problemy z efektywnością systemów technicznych, tym bardziej, że popyt na usługi systemów technicznych jest okresowy, uzależniony od sezonu turystycznego.

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę jest zestawieniem chłonności aktualnie wyznaczonych terenów i przyszłego zapotrzebowania na zabudowę. Przyjęta w dokumencie studium metodologia obliczania chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę, opiera się na zsumowaniu powierzchni terenów istniejącej zabudowy, terenów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach oraz terenów wskazanych pod zabudowę w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalonym w roku 2013r.

Tereny działek nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz części działki 296/5 położonych w miejscowości Bartąg, dla których dokonano zmiany studium w związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r., w dokumencie studium z roku 2013 określone były jako tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej niskiej intensywności. W związku z tym, zgodnie z przyjętą w dokumencie z roku 2018, metodologią obliczania chłonności, powierzchnia tych terenów została już ujęta w bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę, w chłonności terenów.

Z tego względu, nie dokonuje się zmian w bilansie terenów przeznaczonych pod zabudowę, a jedynie wprowadza się na rysunku studium kierunek rozwoju terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej niskiej intensywności, przywracając kierunek jaki był określony w dokumencie studium z roku 2013, a który w dokumencie studium przyjętym w roku 2018, określony został jako rolnicza przestrzeń produkcyjna.

6.2. Analiza możliwości finansowania przez gminę wykonania uzbrojenia terenów wyznaczonych pod zabudowę

Analizę sytuacji finansowej gminy Stawiguda oparto na podstawowych wskaźnikach dotyczących finansów publicznych. W tym celu przeanalizowano dochody i wydatki budżetu gminy w okresie 2008 – 2015, ze szczególnym uwzględnieniem wydatków inwestycyjnych. Dochody budżetu gminy Stawiguda według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2008 – 2015 przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14. Dochody budżetu gminy według działów klasyfikacji budżetowej

Ogółem (zł)	19,5 mln 3,5 tys.	19,4 mln 3,3 tys.	24,2 mln 4,0 tys.	27,4 mln 4,2 tys.	29,4 mln 4,2 tys.	32,9 mln 4,5 tys.	36,1 mln 4,8 tys.	38,6 mln 5,0 tys.
Na jednego mieszkańca (zł)								
Dział klasyfikacji budżetowej	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek	8,7 mln (44.8%)	9,3 mln (48.1%)	10,4 mln (42.9%)	11,7 mln (42.8%)	14,5 mln (49.3%)	16,6 mln (50.5%)	16,9 mln (46.9%)	18,6 mln (48.2%)
Różne rozliczenia	3,0 mln (15.3%)	4,1 mln (21%)	4,1 mln (17%)	4,6 mln (16.9%)	5,4 mln (18.5%)	5,5 mln (16.6%)	4,6 mln (12.7%)	5,1 mln (13.1%)
Transport i łączność	58,4 tys. (0.3%)	443,0 tys. (2.3%)	2,1 mln (8.6%)	3,3 mln (12.2%)	1,1 mln (3.8%)	1,7 mln (5.2%)	3,3 mln (9.1%)	1,4 mln (3.6%)
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	508,3 tys. (2.6%)	542,7 tys. (2.8%)	766,0 tys. (3.2%)	1,0 mln (3.7%)	1,1 mln (3.8%)	1,9 mln (5.7%)	2,6 mln (7.2%)	2,8 mln (7.2%)
Gospodarka mieszkaniowa	4,1 mln (21%)	1,7 mln (8.9%)	2,4 mln (9.7%)	1,9 mln (6.8%)	2,0 mln (6.7%)	1,8 mln (5.4%)	2,2 mln (6%)	2,4 mln (6.3%)

Pomoc społeczna	1,5 mln (7.9%)	1,4 mln (7.5%)	1,5 mln (6.4%)	1,6 mln (5.9%)	1,7 mln (5.8%)	1,7 mln (5.3%)	1,8 mln (4.9%)	2,0 mln (5.1%)
Oświata i wychowanie	424,4 tys. (2.2%)	473,8 tys. (2.4%)	572,6 tys. (2.4%)	740,0 tys. (2.7%)	929,3 tys. (3.2%)	922,6 tys. (2.8%)	1,4 mln (4%)	1,6 mln (4.2%)
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz i wodę	398,5 tys. (2%)	457,4 tys. (2.4%)	488,2 tys. (2%)	694,7 tys. (2.5%)	712,8 tys. (2.4%)	885,2 tys. (2.7%)	1,1 mln (3%)	1,2 mln (3%)
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,6 tys. (0%)	1,5 tys. (0%)	20,5 tys. (0.1%)	76,2 tys. (0.3%)	8,0 tys. (0%)	0,0 (0%)	574,6 tys. (1.6%)	1,4 mln (3.6%)
Kultura fizyczna i sport	179 (0%)	0,0 (0%)	113 (0%)	433,0 tys. (1.6%)	858,2 tys. (2.9%)	143,3 tys. (0.4%)	506,7 tys. (1.4%)	29,1 tys. (0.1%)
Rolnictwo i łowiectwo	240,6 tys. (1.2%)	600,0 tys. (3.1%)	1,2 mln (4.9%)	587,5 tys. (2.1%)	302,3 tys. (1%)	792,6 tys. (2.4%)	408,7 tys. (1.1%)	1,6 mln (4.1%)
Działalność usługowa	61,4 tys. (0.3%)	81,4 tys. (0.4%)	222,8 tys. (0.9%)	198,2 tys. (0.7%)	336,7 tys. (1.1%)	394,3 tys. (1.2%)	354,8 tys. (1%)	202,0 tys. (0.5%)
Administracja publiczna	172,3 tys. (0.9%)	77,6 tys. (0.4%)	274,6 tys. (1.1%)	317,3 tys. (1.2%)	304,7 tys. (1%)	165,3 tys. (0.5%)	139,1 tys. (0.4%)	175,0 tys. (0.5%)
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	102,7 tys. (0.5%)	92,4 tys. (0.5%)	114,0 tys. (0.5%)	96,8 tys. (0.4%)	98,2 tys. (0.3%)	110,1 tys. (0.3%)	101,8 tys. (0.3%)	0,0 (0%)
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	900 (0%)	8,2 tys. (0%)	34,5 tys. (0.1%)	9,9 tys. (0%)	1,1 tys. (0%)	1,1 tys. (0%)	66,0 tys. (0.2%)	54,9 tys. (0.1%)
Edukacyjna opieka wychowawcza	63,2 tys. (0.3%)	30,7 tys. (0.2%)	32,9 tys. (0.1%)	35,9 tys. (0.1%)	36,6 tys. (0.1%)	55,1 tys. (0.2%)	57,1 tys. (0.2%)	50,4 tys. (0.1%)
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,0 tys. (0%)	6,5 tys. (0%)	4,5 tys. (0%)	5,4 tys. (0%)	4,5 tys. (0%)	250,5 tys. (0.8%)	28,0 tys. (0.1%)	97,3 tys. (0.3%)
Ochrona zdrowia	96,7 tys. (0.5%)	0,2 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	10,0 tys. (0%)
Obsługa długu publicznego	12,8 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)

Źródło: www.polskawliczbach.pl

W badanym okresie łączne dochody budżetu gminy Stawiguda wzrosły o ponad 97%, co daje średni wzrost liczony rok do roku na poziomie 13%. Dochód per capita wzrósł z poziomu 3,5 tys. zł w 2008 roku do poziomu 5,0 tys. zł w 2015 roku i jest to wynik znacznie powyżej średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego. Tendencja wzrostowa w

zakresie wysokości łącznych dochodów budżetu gminy Stawiguda utrzymuje się od 2010 roku.

Stosunkowo niskie dochody w 2008 i 2009 to wynik nałożenia się kilku czynników o charakterze prawnym i makroekonomicznym. W tych latach nastąpiła zmiana przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych, co wpłynęło na obniżenie podatku od nieruchomości. Od roku 2008 po stronie dochodów księgowane były wpływy związane z dofinansowaniem unijnym na realizację inwestycji. Na całą sytuację nałożyła się ogólna tendencja o charakterze makroekonomicznym (związana z kryzysem światowym) objawiając się spadkiem dochodów z tytułu udziału gminy w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych.

Od roku 2010 władze samorządowe narzuciły dyscyplinę budżetową w zakresie zarówno dochodów i wydatków gminy, co przełożyło się na ustabilizowanie sytuacji finansowej całego budżetu, pomimo wzrostu wydatków związanych przede wszystkim z realizacją projektów unijnych. Dochody *per capita* kształtują się mniej więcej na wyrównanym poziomie, z niewielką tendencją wzrostową, co z punktu widzenia finansowania inwestycji publicznych należy uznać za kluczową kwestię.

Sytuacja po stronie dochodowej pozwala na optymistyczne spojrzenie na wydatki budżetu gminy, szczególnie w kontekście finansowania zadań własnych z zakresu infrastruktury technicznej. Daje to szanse na zrównoważenie budżetu, spłatę zobowiązań i możliwość finansowania nowych zadań z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacji oraz pozostałych celów publicznych. Analizę wydatków budżetu gminy Stawiguda według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2008 – 2015 przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15. *Wydatki budżetu gminy według działów klasyfikacji budżetowej*

Ogółem (zł)	22,5 mln	21,5 mln	27,2 mln	30,3 mln	32,1 mln	30,7 mln	35,1 mln	35,5 mln
Na jednego mieszkańca (zł)	4,0 tys.	3,6 tys.	4,4 tys.	4,6 tys.	4,6 tys.	4,2 tys.	4,6 tys.	4,6 tys.
Dział klasyfikacji budżetowej	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015

Oświata i wychowanie	6,3 mln (27.9%)	7,8 mln (36.5%)	9,4 mln (34.5%)	8,4 mln (27.9%)	9,4 mln (29.4%)	11,0 mln (35.7%)	11,2 mln (32%)	11,5 mln (32.3%)
Transport i łączność	2,4 mln (10.8%)	2,6 mln (12.2%)	5,0 mln (18.5%)	9,0 mln (29.7%)	6,6 mln (20.5%)	3,7 mln (12.1%)	6,7 mln (19.1%)	3,8 mln (10.7%)
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,7 mln (7.4%)	1,7 mln (8%)	2,0 mln (7.3%)	2,4 mln (7.9%)	2,4 mln (7.6%)	3,0 mln (9.8%)	3,6 mln (10.4%)	4,3 mln (12.1%)
Administracja publiczna	2,6 mln (11.4%)	2,6 mln (12.3%)	2,9 mln (10.6%)	3,2 mln (10.6%)	3,4 mln (10.5%)	3,5 mln (11.3%)	3,6 mln (10.3%)	3,9 mln (10.9%)
Pomoc społeczna	2,0 mln (8.7%)	1,9 mln (9%)	2,1 mln (7.7%)	2,3 mln (7.5%)	2,4 mln (7.5%)	2,5 mln (8.3%)	2,7 mln (7.6%)	2,9 mln (8.2%)

Rolnictwo i łowiectwo	4,9 mln (21.8%)	2,4 mln (11.3%)	2,9 mln (10.6%)	422,7 tys. (1.4%)	1,8 mln (5.6%)	3,0 mln (9.6%)	1,8 mln (5.1%)	2,8 mln (7.8%)
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	150,9 tys. (0.7%)	235,0 tys. (1.1%)	630,7 tys. (2.3%)	399,2 tys. (1.3%)	607,6 tys. (1.9%)	384,1 tys. (1.3%)	1,2 mln (3.4%)	2,0 mln (5.7%)
Kultura fizyczna i sport	222,1 tys. (1%)	169,6 tys. (0.8%)	170,4 tys. (0.6%)	1,6 mln (5.4%)	770,1 tys. (2.4%)	477,0 tys. (1.6%)	853,4 tys. (2.4%)	896,5 tys. (2.5%)
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	444,1 tys. (2%)	448,7 tys. (2.1%)	479,5 tys. (1.8%)	597,6 tys. (2%)	1,3 mln (4%)	776,8 tys. (2.5%)	843,1 tys. (2.4%)	1,0 mln (2.8%)
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz i wodę	163,5 tys. (0.7%)	196,2 tys. (0.9%)	241,5 tys. (0.9%)	392,8 tys. (1.3%)	611,1 tys. (1.9%)	499,3 tys. (1.6%)	565,9 tys. (1.6%)	591,4 tys. (1.7%)
Obsługa długu publicznego	120,6 tys. (0.5%)	171,1 tys. (0.8%)	240,5 tys. (0.9%)	444,1 tys. (1.5%)	655,4 tys. (2%)	609,9 tys. (2%)	445,3 tys. (1.3%)	324,0 tys. (0.9%)
Działalność usługowa	156,8 tys. (0.7%)	265,1 tys. (1.2%)	295,2 tys. (1.1%)	339,1 tys. (1.1%)	454,7 tys. (1.4%)	513,2 tys. (1.7%)	394,5 tys. (1.1%)	202,2 tys. (0.6%)
Różne rozliczenia	54,4 tys. (0.2%)	21,4 tys. (0.1%)	23,2 tys. (0.1%)	26,3 tys. (0.1%)	27,4 tys. (0.1%)	30,0 tys. (0.1%)	239,3 tys. (0.7%)	338,2 tys. (1%)
Edukacyjna opieka wychowawcza	168,0 tys. (0.7%)	146,1 tys. (0.7%)	142,7 tys. (0.5%)	160,0 tys. (0.5%)	164,8 tys. (0.5%)	191,8 tys. (0.6%)	237,4 tys. (0.7%)	232,4 tys. (0.7%)
Gospodarka mieszkaniowa	826,0 tys. (3.7%)	360,2 tys. (1.7%)	430,4 tys. (1.6%)	311,0 tys. (1%)	1,3 mln (4.1%)	314,6 tys. (1%)	211,9 tys. (0.6%)	458,2 tys. (1.3%)
Ochrona zdrowia	86,0 tys. (0.4%)	66,5 tys. (0.3%)	42,0 tys. (0.2%)	71,3 tys. (0.2%)	63,3 tys. (0.2%)	64,2 tys. (0.2%)	185,5 tys. (0.5%)	152,7 tys. (0.4%)
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	102,2 tys. (0.5%)	92,1 tys. (0.4%)	113,1 tys. (0.4%)	96,2 tys. (0.3%)	116,5 tys. (0.4%)	170,6 tys. (0.6%)	184,3 tys. (0.5%)	115,8 tys. (0.3%)
Urzędy naczelných organów władzy państwowej	900 (0%)	8,2 tys. (0%)	34,5 tys. (0.1%)	9,9 tys. (0%)	21,2 tys. (0.1%)	1,1 tys. (0%)	66,0 tys. (0.2%)	54,9 tys. (0.2%)
Obrona narodowa	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	749 (0%)

Wydatki związane z poborem dochodów	184,0 tys. (0.8%)	141,6 tys. (0.7%)	113,8 tys. (0.4%)	112,4 tys. (0.4%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)	0,0 (0%)
-------------------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------	----------	----------	----------	----------

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Analizując budżet gminy Stawiguda należy zwrócić uwagę na wysokie wydatki w działach: gospodarka komunalna i ochrona środowiska, transport i łączność, a także oświata i wychowanie oraz opieka społeczna (choć nie z tak dużym udziałem procentowym, jak w innych gminach). Szczególną uwagę zwracają stosunkowo niewielkie wydatki (z tendencją spadkową) w dziale gospodarka mieszkaniowa (budowa mieszkań komunalnych), co wynika z braku wdrożonych projektów i wsparcia w zakresie budownictwa komunalnego. Znacznie wyższe wydatki niż w analogicznych okresach związane były z finansowaniem inwestycji realizowanych z wykorzystaniem środków unijnych. Należy taką sytuację uznać za korzystną z punktu widzenia otwierających się nowych możliwości dotyczących finansowania zadań własnych gminy. Stosunkowo niewielkie wydatki ponosi gmina na dział – turystyka. Wynika to z wcześniejszych inwestycji i dobrej sytuacji w branży turystycznej w gminie.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza chłonności terenów wyznaczonych pod zabudowę w kontekście zapotrzebowania na takie tereny wynikającego z prognozy demograficznej wskazuje na prawidłowo realizowaną politykę przestrzenną samorządu. Oczywiście pojawiają się zagrożenia związane przede wszystkim z przeszacowaniem możliwości finansowych gminy w zakresie realizacji inwestycji infrastrukturalnych i drogowych. Biorąc jednak pod uwagę przeprowadzone wcześniej analizy uwarunkowań środowiskowych i ekonomicznych, a także stan infrastruktury społecznej (szkoły, przedszkola i inne instytucje poprawiające jakość życia mieszkańców) należy uznać kierunek polityki wyznaczony w studium w 2004 roku za słuszny. Dodatkowo na prowadzoną przez samorząd politykę nakładają się działania samorządu na poziomie regionalnym, przede wszystkim w zakresie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna.

W badanym okresie (2008 – 2015) przede wszystkim zauważyć należy wysiłki samorządu polegające na wprowadzeniu reguły budżetowej zmierzającej do utrwalenia nadwyżki budżetowej. Od roku 2013 wyraźnie zaznaczyła się tendencja nadwyżki dochodów budżetu gminy nad wydatkami. Związane to było między innymi z zakończeniem ważnych inwestycji finansowanych z budżetów unijnych. Potwierdzeniem dobrej sytuacji budżetowej są stosunkowo niewielkie wydatki na obsługę zadłużenia – zaledwie 0,9% wydatków ogółem w 2015 roku.

Warto również zwrócić uwagę na dochody własne gminy, które w 2016 r. stanowiły 64,9 % dochodów budżetu ogółem, co plasuje gminę Stawiguda na jednym z czołowych miejsc w województwie. Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych był również wysoki i wyniósł 40,4%. Oznacza to stabilizację sytuacji budżetowej i stosunkowo wysoką samodzielność samorządu w zakresie finansowania zadań własnych z dochodów gminy.

W 2016 roku 100% wydatków majątkowych przeznaczono na cele inwestycyjne. Wydatki majątkowe inwestycyjne stanowiły 16% wydatków ogółem budżetu gminy, co dało kwotę ok. 6,2 mln zł.

Prognozuje się, że przy ustabilizowaniu budżetu gminy oraz rosnących dochodach gminy taka sytuacja otwiera możliwość finansowania zadań własnych gminy z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacji na poziomie 5 – 6 mln zł rocznie (przy zachowaniu dyscypliny budżetowej), co w kontekście nowej perspektywy finansowej związanej z dofinansowaniem unijnym dawałoby możliwość realizacji inwestycji na poziomie 8 – 10 mln zł rocznie.

Oznacza to możliwość budowy w ciągu roku sieci wodno-kanalizacyjnej o łącznej długości ok. 15 km lub budowę dróg (ulic) gminnych o łącznej długości ok. 5 km, uwzględniając oczywiście inne wydatki inwestycyjne. Biorąc pod uwagę perspektywę zapotrzebowania na tereny pod zabudowę (okres 30 lat) uznać należy, że przyjęta w studium metodyka w zakresie określenia kierunków nowej zabudowy jest prawidłowa.

Częściowa zmiana studium dokonana w związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r. nie będzie generowała dodatkowych kosztów w budżecie gminy Stawiguda związanych z budową infrastruktury technicznej, czy drogowej. Teren, dla którego sporządzono zmianę, zlokalizowany jest bezpośrednio przy granicy z miastem Olsztyn, wśród istniejącej zabudowy, przy istniejącej drodze i wyposażony jest w niezbędne media.

7. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 9 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. Poz. 1073 ze zm.) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych. Lokalizacja obiektów i obszarów chronionych wywiera decydujący wpływ na rozmieszczenie i strukturę poszczególnych funkcji. Wpływa również na rodzaj i intensywność zabudowy i zagospodarowania terenu. Zróżnicowana przestrzeń gminy Stawiguda wynika przede wszystkim z występowania różnych form ochrony obszarowej, liniowej lub punktowej. Formy ochrony mają najczęściej wymiar przestrzenny lub bezpośrednio oddziałują na otaczającą przestrzeń. Stąd inwentaryzacja i rozpoznanie obszarów i obiektów chronionych stanowi podstawę formułowania warunków brzegowych w polityce przestrzennej. Dla terenów gminy Stawiguda zastosowanie mają przede wszystkim przepisy odrębne dotyczące ochrony przyrody oraz ochrony środowiska.

7.1. Występowanie obszarów i obiektów chronionych na podstawie przepisów o ochronie przyrody

Obszary i obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody zostały wymienione w rozdziale 3.2., w tym rezerваты, użytki ekologiczne, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody, obszary Natura 2000.

7.2. Występowanie obszarów chronionych na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1161 ze zm.) przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Ochrona gruntów na terenie gminy polega na ograniczeniu przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne, zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów, rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze lub leśne, zachowaniu torfowisk i naturalnych zbiorników wodnych.

Zgodnie z przyjętą polityką zaleca się zalesienie gruntów na glebach o niskiej klasie bonitacyjnej, zwłaszcza w miejscach, które stanowią powiększenie istniejących kompleksów leśnych. Powiększenie zasobów leśnych następuje w wyniku zalesienia gruntów określonych w planie urządzania lasu. Przeznaczenie gruntów do zalesienia następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

7.3. Występowanie obszarów chronionych na podstawie przepisów o lasach

Zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. z 2017 r. poz. 788 ze zm.) gospodarkę leśną prowadzi się według następujących zasad:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów, - powiększania zasobów leśnych.

W celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów właściciele lasów są obowiązani do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych oraz podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów. Zmiana lasu na użytek rolny jest dopuszczalna w przypadkach szczególnie uzasadnionych. Na terenie gminy Stawiguda występują różne kategorie lasów ochronnych.

Za lasy szczególnie chronione (lasz ochronne), są uznawane lasy, które:

- chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
- chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,
- ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
- są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
- stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,
- mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa.

Lokalizację oraz granice lasów ochronnych na terenie gminy przedstawiono na rysunku głównej planszy uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy Stawiguda.

Występowanie poszczególnych kategorii gruntów z podziałem na: zabudowane, rolne klas I-III, rolne pozostałych klas, zadrzewione i zakrzewione oraz pod wodami, została przedstawiona na rysunku 27.



Oznaczenia

grunty zabudowane	lasy
grunty rolne klas I-III	grunty zadrzewione i zakrzewione
grunty rolne pozostałych klas	grunty pod wodami

Rysunek 27. Występowanie gruntów podlegających ochronie na terenie gminy Stawiguda

Źródło: opracowanie własne

7.4. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Zgodnie z przepisami ustaw z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) w studium uwarunkowań i kierunków

zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się, w szczególności ochronę: zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. Na terenie gminy Stawiguda znajduje się 36 zabytków nieruchomych ujętych w rejestrze zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego, 2 stanowiska archeologiczne ujęte w rejestrze zabytków archeologicznych województwa warmińsko-mazurskiego oraz obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Wykaz obiektów i obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zawarto w rozdziale czwartym niniejszego opracowania.

7.5. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów Prawa wodnego

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. z 2017 poz. 1566 ze zm.) wody, jako integralna część środowiska oraz siedlisko dla organizmów, podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Celem ochrony wód jest osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych, jednolitych części wód podziemnych oraz obszarów chronionych, a także poprawa jakości wód oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych. Ochrona wód jest realizowana z uwzględnieniem wyników oceny stanu wód podziemnych oraz wyników oceny stanu wód powierzchniowych. Ocena stanu wód powierzchniowych obejmuje klasyfikację stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Ocena stanu wód podziemnych obejmuje ocenę stanu ilościowego lub stanu chemicznego tych wód.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody, wokół ujęć wody wyznacza się strefy ochronne ujęć wody, a także obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych. Na terenie gminy Stawiguda strefy ochronne dla istniejących ujęć wody wyznaczono w Rusi, Bartązku, Pluskach, Bartągu, Stawigudzie, Gryżlinach, Tomaszkanie. W granicach stref ochronnych ujęć wody obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów prawa wodnego. Część gminy Stawiguda położona jest w zasięgu udokumentowanych wód podziemnych w granicach projektowanego obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych GZWP Olsztyn nr 213 oraz w granicach projektowanego obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych GZWP nr 212. Lokalizację oraz granice GZWP Olsztyn nr 213 przedstawiono na rysunku głównej planzsy uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy Stawiguda.

7.6. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów prawa geologicznego i górniczego

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126 ze zm.) w gminie Stawiguda znajdują się:

a) Obszary osuwania się mas ziemnych

W granicach administracyjnych gminy występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium. Obszary te zostały szczegółowo omówione w rozdziale 9.4.

b) Tereny górnicze

W granicach administracyjnych gminy Stawiguda występuje oznaczony na rysunku studium teren górniczy Gryźliny I oraz Gryźliny 1.

c) Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin

Udokumentowane złoża kopalin występujące na terenie gminy Stawiguda przedstawione zostały w rozdziale 9.3.

8. Stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

8.1. Komunikacja drogowa

Na etapie analiz dotyczących uwarunkowań rozwoju gminy Stawiguda przyjęto podział infrastruktury drogowej ze względu na własność.

8.1.1. Droga krajowa nr 51 Olsztynek – Olsztyn zrealizowana jako dwujezdniowa klasy S oraz obwodnica miasta Olsztyna w ciągu drogi krajowej nr 16 oraz 51.

W ramach rozbudowy drogi krajowej 51, na odcinku 13,3 km zrealizowano 19 obiektów mostowych.

Łączna długość południowej obwodnica Olsztyna wynosi 24,7 km. Odcinek obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 16 o łącznej długości 10 km (w tym na terenie gminy Stawiguda 3,5 km) realizowany jest w klasie technicznej GP, odcinek obwodnicy w ciągu drogi krajowej S51 o łącznej długości 14,7 km (w tym na terenie gminy Stawiguda 7,2 km) realizowany jest w klasie technicznej S.

8.1.2. Droga wojewódzka nr 598 Olsztyn – Zgniłocha przebiegająca wzdłuż wschodniej granicy gminy, w kierunku północ – południe. Dotychczas bez znacznego obciążenia. W 2018 roku przebudowywana do parametrów umożliwiających bezpieczne i szybkie połączenie północno-wschodniej części Olsztyna z obwodnicą. Droga klasy „Z” zbiorcza.

8.1.3. Drogi powiatowe na terenie gminy Stawiguda łączą przede wszystkim drogę krajową nr 51 z terenami zlokalizowanymi poza gminą (1374N, 1370N, 1439N), drogę krajową z na drogą powiatową (1376N) oraz większe miejscowości w gminie z terenami w granicach sąsiednich gmin (1372N, 1441N).

- 1370N granica gminy – Tomaszkowo – droga krajowa nr 51,
- 1372N granica gminy – Bartąg – Ruś – Dorotowo,
- 1441N granica gminy – Wymój – Stawiguda – Pluski,
- 1376N droga krajowa nr 51 – droga powiatowa nr 1372N;

- 1443N droga powiatowa nr 1441N – Nowa Stawiguda – Stawiguda, - 1374N droga krajowa nr 51 – Bartąg – Bartązek – granica gminy; - 1439N droga krajowa nr 51 – Bartąg – granica gminy.

8.1.4. Drogi gminne

W ciągu ostatnich czterech lat, tj. od 2014 do 2017 roku długość dróg gminnych wzrosła z 119,4 km do 129,6 km (o ponad 10 km). Sukcesywnie realizowane są kolejne przebudowy, także łącznie ze ścieżkami rowerowymi. W ciągu analizowanych czterech lat wybudowano 5,2 km dróg o nawierzchni bitumicznej i ponad 8 km z kostki. W tabeli 16 zawarto zestawienie długości poszczególnych dróg.

Tabela 16. *Długość dróg publicznych według rodzaju nawierzchni*

Wyszczególnienie				2017	2016	2015	2014
Klasa dróg				L (lokalna)			
	ogółem			129,605	129,605	129,605	119,4
twarda	w tym:	ulepszona	bitumiczna	29,917	28,717	27,917	24,7
			betonowa	0	0	0	0
			kostka	14,846	13,646	11,546	6,8
		nieulepszona	brukowcowa	0,514	0,514	0,514	0,6
			tłuczniowa	0,868	0,868	1,268	0,8
gruntowa	ogółem			83,46	85,86	88,36	86,5
	w tym:	wzmocniona żwirem, żużłem itp.		49,716	50,916	53,416	50
		naturalna (z gruntu rodzimego)		33,744	34,944	34,944	36,5

Źródło: dane z Urzędu Gminy Stawiguda

8.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Stawiguda przebiega zelektryfikowana linia kolejowa relacji Olsztyn – Działdowo. W granicach gminy znajdują się 4 przystanki kolejowe: Bartąg, Gągławki, Stawiguda oraz Gryźliny. Linia ta jest zaliczana do linii o znaczeniu regionalnym. W związku z pracami modernizacyjnymi przewiduje się, że po przebudowie pociągi będą mogły osiągać prędkość rzędu 140 km/h. Dodatkowo trwają prace nad uruchomieniem kolei aglomeracyjnej.

8.3. Ścieżki rowerowe

Wraz ze wzrostem korzystających z turystyki pieszej rośnie również długość dróg rowerowych w gminie Stawiguda. Coraz bardziej popularne jest także korzystanie z roweru jako normalnego środka transportu (szczególnie w okresie od wiosny do jesieni). Rowerem coraz częściej podróżują nie tylko turyści, ale także uczniowie lub osoby pracujące. Przez obszar gminy przebiega trasa rowerowa międzynarodowa usytuowana w korytarzu Tysiąca Jezior Północnych – jest to wariant na odcinku Iława – Lubawa – Olsztynek – Olsztyn. Przebiega od źródeł Łyny, wzdłuż biegu rzeki Łyny przez Lasy Ramuckie i Las Warmiński

do wsi Ruś, dalej drogą powiatową przez Bartąg w okolicach jeziora Bartąg prowadzi do Olsztyna przez osiedle Jaroty. Trasa przebiega drogami gruntowymi, duktami leśnymi i na fragmentach utwardzonymi drogami gminnymi.

Istotne z punktu widzenia mieszkańców są inwestycje na terenach intensywnie zabudowanych, jak Tomaszkowo czy Bartąg. Na poprawę bezpieczeństwa wpływa szczególnie realizacja ścieżek rowerowych o charakterze lokalnym np. przy ul. Przyrodniczej lub od drogi powiatowej do nowej szkoły w Bartągu (przy rondzie).

8.4. Lotnisko

Na północ od Gryżlin, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy z gminą Olsztynek znajduje się lądowisko wpisane do ewidencji lądowisk cywilnych. W Urzędzie Lotnictwa Cywilnego toczy się obecnie postępowanie w sprawie wydania zezwolenia na założenie lotniska Gryżliny. Obecne lądowisko powstało w miejscu byłego poniemieckiego lotniska wojskowego.

8.5. Sieć wodociągowa

Następować będzie dalszy, systematyczny rozwój systemu wodociągowego w gminie. Od 1995 roku długość sieci rozdzielczej wzrosła z 31,1 km do 167,3 km w 2010 roku (odpowiednio 326 i 1611 podłączeń do budynków). W 2016 roku liczba podłączeń do budynków wynosiła 2073. W 2009 roku z kanalizacji wodociągowej korzystało 85,7% ogółu ludności, natomiast w 2002 roku jedynie 63,0%. W roku 2016 udział procentowy znacznie wzrósł i wynosi 99,9 %.

W granicach gminy Stawiguda zlokalizowanych jest osiem stacji uzdatniania wody i hydroforni, które służą zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę. Znajdują się one w miejscowościach: Stawiguda, Gryżliny, Pluski, Bartąg, Ruś, Gąglawki, Tomaszkowo, Bartązek.

Stacja uzdatniania wody w miejscowości Stawiguda obsługuje miejscowości Wymój, Miodówko oraz docelowo Zezuj, natomiast stacja uzdatniania wody w miejscowości Gryżliny powinna obsługiwać również miejscowość Zielonowo.

W granicach administracyjnych gminy znajdują się następujące ujęcia wód podziemnych będące własnością gminy Stawiguda: Ruś, Bartązek, Pluski, Bartąg, Stawiguda, Gryżliny, Tomaszkowo.

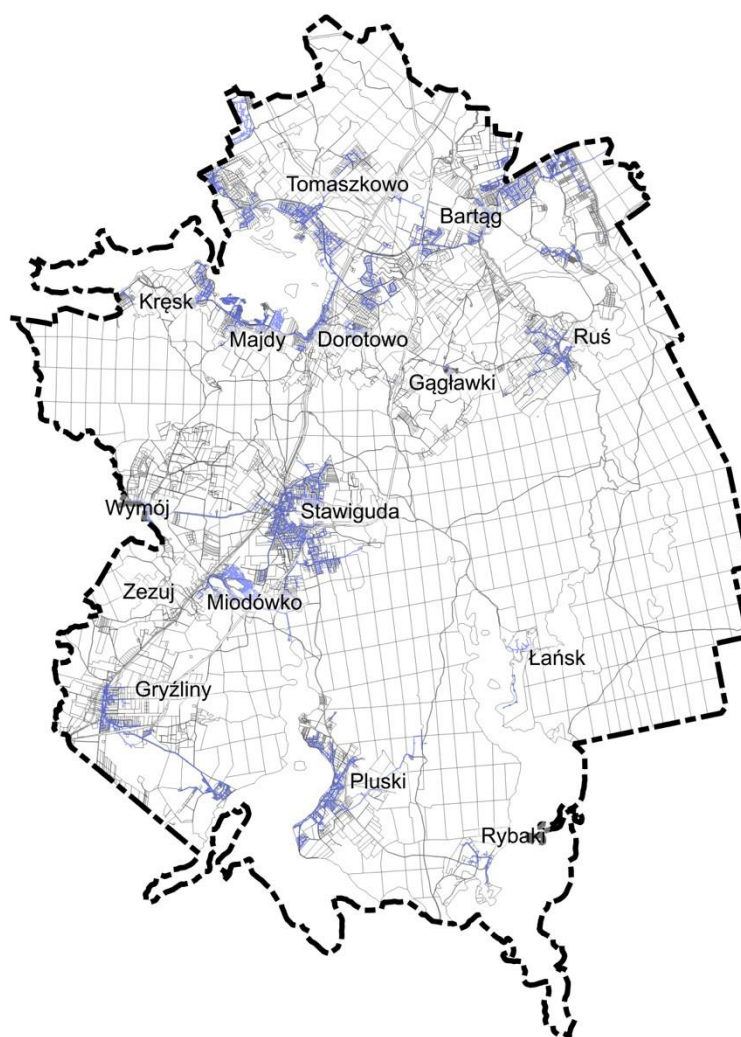
8.6. Kanalizacja sanitarna

Rozwój systemu kanalizacji sanitarnej jest znaczny – w 1995 roku na terenie gminy długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 7,0 km z kolei w 2010 roku już 126,4 km. W roku 2016 wartość wynosiła 140,2 km. W związku z powyższym w 1995 roku podłączonych było jedynie 194 budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego, natomiast w 2009 roku już 1508. Liczba podłączeń systematycznie rośnie i w roku 2016 wynosiła 1968. W konsekwencji w 2002 roku niewiele ponad połowa ludności (52,7%) korzystała z kanalizacji, w 2009 roku aż 78,2%. W roku 2016 wartość procentowa przekroczyła 95,2%.

Na terenie gminy Stawiguda skanalizowane zostały wsie: Stawiguda, Gryżliny, Miodówko, Kręsk, Pluski, Wymój, Rybaki, Majdy, Tomaszkowo, Dorotowo, Bartąg, Bartązek, Ruś. W granicach gminy Stawiguda znajdują się dwie aglomeracje z oczyszczalniami ścieków w Stawigudzie i w Olsztynie. Pierwsza z nich została wyznaczona na podstawie uchwały nr

XX/474/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2016 r. zmieniająca uchwałę Nr XIII/328/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stawiguda oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Stawiguda, która wyznacza aglomerację Stawiguda o równoważnej liczbie mieszkańców 6 841, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Stawiguda, obejmującą swym zasięgiem miejscowości z terenu gminy Stawiguda: Stawiguda, Dorotowo, Tomaszkowo, Majdy, Kręsk, Gryżliny, Miodówko, Pluski, Rybaki, Wymój oraz uchwały nr XIII/328/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stawiguda oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Stawiguda. Aglomeracja olsztyńska została ustanowiona uchwałą nr XX/472/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2016 r. zmieniająca uchwałę Nr III/73/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Olsztyn oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Olsztyn, która wyznacza aglomerację Olsztyn o równoważnej liczbie mieszkańców 260 361, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Olsztyn, obejmującą swym zasięgiem Miasto Olsztyn, miejscowości z terenu gminy Barczewo: Barczewo, Łęgajny, Wójtowo, Ruszajny, Kaplityny, Nikielkowo, Kaplityny Górne, Wróćkowo, Barczewko, miejscowości z terenu gminy Stawiguda: Ruś, Bartąg, Jaroty, miejscowości z terenu gminy Purda: Klebark Mały, Ostrzeszewo, Klebark Wielki, Silice, miejscowości z terenu gminy Dywity: Dywity, Ługwałd, Różnowo, Słupy, Kieźliny, Wadąg, Myki, Zalbki, miejscowości z terenu gminy Jonkowo: Gutkowo oraz miejscowości z terenu gminy Gietrzwałd: Kudypy, Gronity, Naterki, Sząbruk, Unieszewo, Barwiny, Łupstych, Siła, Cegłowo oraz uchwała nr III/73/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Olsztyn oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Olsztyn.

Na rysunkach 28 i 29 przedstawiono istniejące sieci wodociągowe i kanalizacyjne na terenie gminy Stawiguda.

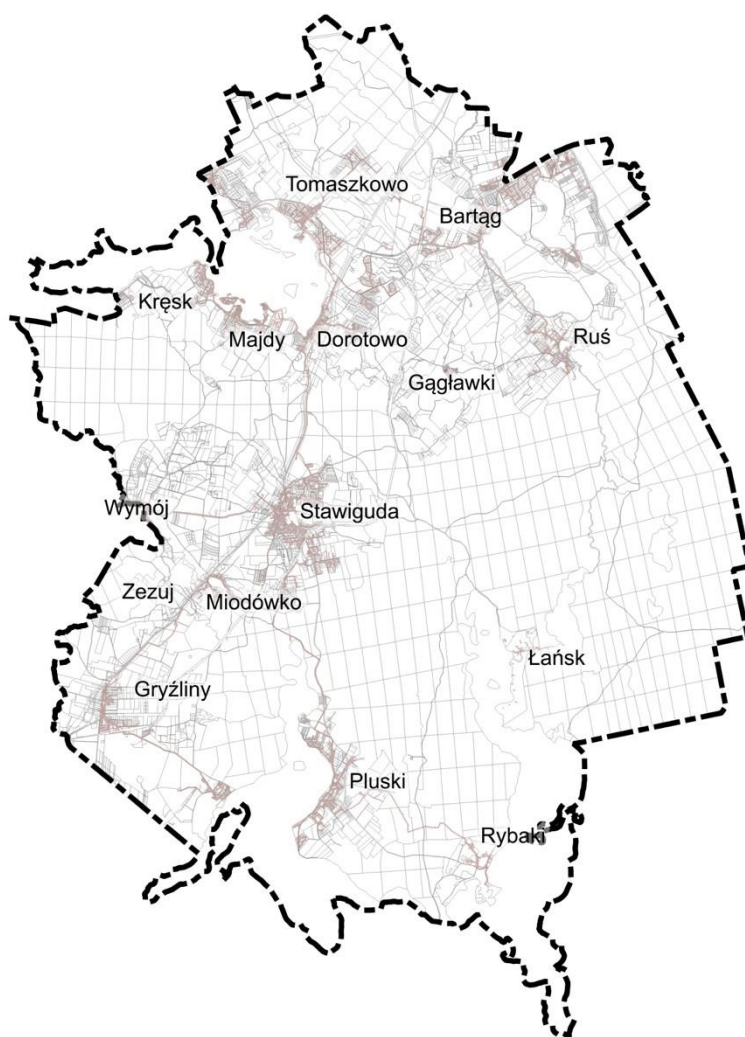


Oznaczenia

— sieć kanalizacji wodociągowej

Rysunek 28. Wyposażenie terenu gminy Stawiguda w sieci wodociągowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Stawiguda



Oznaczenia

— sieć kanalizacji sanitarnej

Rysunek 29. Wyposażenie terenu gminy Stawiguda w sieci kanalizacji sanitarnej Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Stawiguda

8.7. Sieć elektroenergetyczna

W granicach gminy Stawiguda zlokalizowane są następujące elementy sieci elektroenergetycznej:

- linie 15 kV pracujące w układzie promieniowym zasilane ze stacji 110/15 kV GPZ Jaroty, GPZ Olsztynek i GPZ Gietrzwałd,
- linie 0,4 kV wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV,
- napowietrzna linia o napięciu 110 kV relacji Mątki – Jaroty oraz Mątki – Olsztynek,
- napowietrzna linia przesyłowa o napięciu 220 kV relacji Olsztyn I – Włocławek Azoty.

Operator wyraził stanowisko, że stan techniczny linii 110 kV, 15 kV i 0,4 kV oraz stacji transformatorowych 15/0,4 kV jest poprawny, a sieci elektroenergetyczne i urządzenia podlegają bieżącym oględzinom przez odpowiednie służby techniczne.

8.8. Sieć gazowa

Zaobserwować można stały wzrost liczby czynnych przyłączy do budynków. W 2000 roku było jedynie 165 przyłączy, tymczasem w 2009 roku liczba wzrosła do 611, natomiast w 2016 roku wynosi już 983. Udział procentowy ludności korzystającej z sieci gazowej regularnie rośnie - od 2003 do 2009 roku wzrosła z 14,0% do 34,3%. W roku 2011 wartość wynosiła aż 39,6, natomiast w 2016 roku spadła do wartości 32,9 (w związku z dużą liczbą nowych budynków, niepodłączonych do sieci gazowej).

Sieć rozdzielcza gazu zaopatrywanych ze stacji redukcyjnej w Dorotowie znajduje się w miejscowościach: Stawiguda, Bartąg, Bartązek, Dorotowo, Tomaszkowo, obręb Jaroty. Natomiast w Gryźlinach znajduje się sieć zaopatrywana ze stacji redukcyjnej w Ameryce. W granicach gminy Stawiguda zlokalizowana jest sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia. Ponadto w miejscowości Dorotowo w 1996 roku powstała stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q=1500\text{Nm}^3/\text{h}$. Kolejna stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa średniego ciśnienia $Q=125\text{Nm}^3/\text{h}$ zlokalizowana jest przy ul. Stawigudzkiej, a wybudowana została w 2004 roku. Na terenie gminy znajduje się również stalowy gazociąg w/c DN 200 stal PN 6,3 MPa (rok budowy 1991) relacji Ameryka – Posorty oraz stalowy gazociąg w/c DN 200 stal PN 6,3 MPa (rok budowy 1973 relacji Ameryka – Posorty). Sukcesywny rozwój sieci gazowej wpisuje się w przyjęty w 2016 roku Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Stawiguda.

8.9. Gospodarka odpadami stałymi

Odbiór odpadów stałych zapewniają Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi we współpracy z wyspecjalizowanymi przedsiębiorstwami. Na terenie gminy Stawiguda nie jest zlokalizowane składowisko odpadów. Od 1 lipca 2013 roku gmina przejęła obowiązki związane z gospodarowaniem odpadami. Roczny koszt funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w 2017 roku wyniósł 1 832 895,34 zł. Wśród wszystkich odpadów komunalnych odebranych z obszaru gminy Stawiguda największą część stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Gmina wdrożyła kompleksowy system segregacji i utylizacji odpadów poprzez: objęcie umowami odbioru śmieci wszystkich gospodarstw domowych na terenie gminy, objęcie umowami odbioru śmieci wszystkich właścicieli zabudowy rekreacyjnej i turystycznej, wprowadzenie i upowszechnienie programu selektywnej zbiórki odpadów, utworzenie na terenie gminy punktów skupu odpadów przeznaczonych do ponownego wykorzystania, wdrożenie w szkołach podstawowych programów edukacyjnych w tym zakresie.

Punkt selektywnej zbiórki odpadów zlokalizowany jest w Stawigudzie przy ul. Torfowej. Na terenie gminy Stawiguda systemem gospodarowania odpadami komunalnymi zostały objęte następujące nieruchomości: - na których zamieszkują mieszkańcy,

- na których nie zamieszkują mieszkańcy,
- na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe jedynie przez część roku.

8.10. Sieć telekomunikacyjna

Gmina Stawiguda jest skomunikowana poprzez sieć telekomunikacyjną stacjonarną, ale przede wszystkim dzięki telefonii komórkowej. Obecna technologia umożliwia użytkownikom m.in.: szybki dostęp do Internetu, zindywidualizowaną telefonię, dostęp do nowoczesnych serwisów z multimediami.

9. Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

9.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W granicach gminy Stawiguda występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym 1% obejmujące tereny zlokalizowane w dorzeczu Łyny i Pasłęki.

Obszary zagrożenia powodziowego dla rzeki Łyny wyznaczono zgodnie z oznaczeniami zawartymi na *mapach zagrożenia powodziowego* (arkusz N-34-77-D-d-2) oraz w *Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – rzeka Łyna*, znajdującymi się w zasobach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego dla rzeki Pasłęki ustalone zostały w opracowaniu pt. *Wyznaczenie granic bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych dla rzeki Pasłęki*.

Granice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią pokazane zostały na rysunku studium.

9.2. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W granicach administracyjnych gminy Stawiguda nie występują obiekty lub obszary, dla których wyznaczono w złożu kopaliny filar ochronny.

9.3. Udokumentowane złoża kopalin oraz tereny górnicze

W granicach administracyjnych gminy Stawiguda występują tereny górnicze Gryźliny I oraz Gryźliny 1. Teren górniczy Ruś został wykreślony z wykazu terenów górniczych.

Wykaz udokumentowanych złóż kopalin w granicach administracyjnych gminy Stawiguda przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17. Złoża kopalin występujące na terenie gminy Stawiguda

Lp.	Id złoża	Nazwa złoża	Rodzaj
1	17760	Gryźliny I	kruszywa naturalne (część północna)

2	17760	Gryżliny I	kruszywa naturalne (część południowa)
3	7502	Zezuj II	kruszywa naturalne
4	6538	Zezuj	kredy
5	1488	Ruś	kruszywa naturalne
6	18350	Ruś 1	kruszywa naturalne
7	2288	Bartąg	surowce ilaste ceramiki budowlanej
8	17154	Gryżliny 1	kruszywa naturalne
9	17043	Gryżliny	kruszywa naturalne

9.4. Obszary osuwania się mas ziemnych

Na rysunku studium zostały oznaczone następujące obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych:

- a) udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Olsztynie karty dokumentacyjne naturalnych zagrożeń geologicznych, które zostały zrealizowane przez Akademię Górniczo-Hutniczą w 01.05.2004r.:
 - N-34-78-C-c/1, zbocze doliny rzecznej oraz skarpa przykorytowa, generalne nachylenie zbocza – 38⁰,
 - N-34-90-A-a/1, zbocze doliny rzecznej oraz skarpa przykorytowa, generalne nachylenie zbocza – 31⁰,
- b) znajdujące się w Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Olsztynie. Katalog zawiera materiał rejestracyjny dla województwa przedstawiony w formie tabelarycznej, mapy w skali 1:100 000 oraz krótkiego komentarza. Pochodzenie i rozwój osuwisk w Dolinie Łyny związane jest z erozją boczną rzeki. Rejestracja osuwisk w województwie realizowana na potrzeby Katalogu Osuwisk przeprowadzona została w 1969 roku. W granicach gminy Stawiguda oznaczono obszar o predyspozycjach do powstania różnego typu osuwisk.
- c) na podstawie opracowania z czerwca 2017 roku „Badania geologiczne i ocena stateczności skarp przydrożnych w Rusi” w miejscowości Ruś.

10.5. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

10.5. Obszary występowania zasobów wód podziemnych

Wykaz głównych zbiorników wód podziemnych znajduje się w tabeli 18.

Tabela 18. GZWP na terenie gminy Stawiguda

Lp.	Nazwa	stan	wykonawca dokumentacji
-----	-------	------	------------------------

213	Zbiornik międzymorenowy Olsztyn	udokumentowany	Hydroconsult Sp. z o.o. - Biuro Studiów i Bada Hydrogeologicznych i Geofizycznych w Poznaniu / PIG Oddział Geologii Morza w Gdańsku
205	Subzbiornik Warmia	udokumentowany	Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A., ul. Berezyńska 39, 03-908 Warszawa.
212	Zbiornik międzymorenowy Olsztynek	udokumentowany	Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A., ul. Berezyńska 39, 03-908 Warszawa.

Zarówno północny jak i południowy fragment gminy Stawiguda znajduje się w granicach trzech głównych zbiorników wód podziemnych: 205, 212 i 213. Granice GZWP zostały pokazane na rysunkach studium.

Dla dwóch z wyżej wymienionych GZWP zostały wyznaczone granice projektowanego obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych GZWP:

- a) Zbiornik międzymorenowy Olsztyn nr 213, zgodnie z „Dokumentacją określającą warunki hydrologiczne dla ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych Olsztyn (GZWP nr 213)” opracowaną w 2007 r. przez Hydroconsult Sp. z o. o. – Biuro Studiów i Badań Hydrologicznych i Geofizycznych w Poznaniu i przyjętą przez Ministra Środowiska zawiadomieniem Nr DGiK Gkdh/4791-66705/2019/08/JP z dnia 07.03.2008 r.
- b) Zbiornik międzymorenowy Olsztynek nr 212, określone zgodnie z dokumentacją hydrogeologiczną pt.: „Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych lokalnego zbiornika wód podziemnych Olsztynek, dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 212 Zbiornik międzymorenowy Olsztynek” opracowaną w 2013 roku przez Przedsiębiorstwo Geologiczne Polgeol S.A. w Warszawie i zatwierdzoną przez Ministra Środowiska decyzją Nr DGKKhg-4731-63/7011/14291/13/MJe z dnia 07.04.2014 roku.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

1 0 1 2 km

skala 1:25 000



Legenda

- graniczna administracyjna gminy
- Dotychczasowe zagospodarowanie**
 - tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności
 - tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o wysokiej intensywności
 - tereny turystyczne i rekreacyjne
 - tereny zabudowy usługowej
 - tereny działalności gospodarczej
 - tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej
 - lasy
 - wody powierzchniowe
 - pomniki przyrody
 - rezerwy przyrody
 - obszary chronionego krajobrazu
 - obszary Natura 2000 (OZDZW)
 - obszary Natura 2000 (OSOP)
 - użytki ekologiczne
 - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
 - lasy ochronne
- przystań, kąpielisko, plaża
- zasieg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%
- główny zbiornik wód podziemnych
- projektowany obszar ochronny zbiornika wód podziemnych
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wody
- złóża kopalin
- obszary górnicze
- tereny górnicze
- obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych
- cmentarze
- obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych
- stanowiska wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków archeologicznych
- sieć gazowa wysokiego ciśnienia
- sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- sieć elektroenergetyczna najwyższych napięć
- ujęcia wód podziemnych służące zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę
- oczyszczalnia ścieków
- tereny objęte obowiązującymi mpzp
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- lokalna trasa rowerowa
- międzyregionalna trasa rowerowa
- tereny zamknięte (kolejowe)
- lądowisko
- graniczna obszaru objętego zmianą studium w związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r.

Załącznik nr 1A do uchwały nr XXXV/284/2021 Rady Gminy Stawiguda z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda

Załącznik nr 1 do uchwały
nr XLII/417/2018
Rady Gminy Stawiguda
z dnia 15 października 2018 r.
*Załącznik nr 2
do uchwały nr XXXV/284/2021
Rady Gminy Stawiguda
z dnia 29 kwietnia 2021 r.*



STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STAWIGUDA

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

STAWIGUDA 2018, 2021

SPIS TREŚCI

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	5
2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów	9
3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	17
4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	23
5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji	27
6. Kierunki modernizacji i rozbudowy sieci rozwoju infrastruktury technicznej	31
7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	36
8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	36
9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych	39
10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	40
11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	42
12. Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej	42
13. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych oraz udokumentowane wody podziemne	43
14. Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych, a także obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	45
15. Obszary pomników zagłady o ich stref ochronnych	46
16. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	46
17. Obszary zdegradowane	47
18. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	47
19. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym	48
20. Obszary problemowe	48
21. Uzasadnienie oraz synteza ustaleń zmiany studium	56

Ustalenia wstępne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda stanowi podstawę realizacji polityki przestrzennej samorządu. Jako podstawę działań w tym zakresie przyjęto rozwój zrównoważony gminy z uwzględnieniem polityki przestrzennej na poziomie krajowym i regionalnym, gwarantujący wzrost poziomu życia mieszkańców i zapewnienie gminie Stawiguda trwałej konkurencyjności, przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych. Jako nadrzędną zasadę działań w przestrzeni przyjęto ochronę i kształtowanie ładu przestrzennego, rozumianego jako takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Do zmiany studium przystąpiono w związku z Uchwałą Nr XI/108/2015 Rady Gminy w Stawigudzie z dnia 26 listopada 2015 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda. Tekst studium został opracowany na podstawie dotychczasowych ustaleń studium zatwierdzonych Uchwałą Rady Gminy Stawiguda Nr XXVI/219/2013 z dnia 27 czerwca 2013 roku.

W związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia częściowej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda, przystąpiono do częściowej zmiany studium. Obejmuje ona działki położone w miejscowości Bartąg o numerach ewidencyjnych nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz część działki nr 296/5. Zmiany w części tekstowej studium oznaczono kursywą koloru niebieskiego, zapisy nieaktualne zostały przekreślone, natomiast na załączniku graficznym obszar zmiany zaznaczono obwiednią.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zmiana studium wykonywana jest w takim samym trybie, w jakim uchwalony został pierwotny dokument. Zmiana studium bazuje na pierwotnym dokumencie, czyli „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda” uchwalonym dnia 16 kwietnia 2004 roku oraz zmianie uchwalonej w 2013 roku.

Część pierwsza studium pt. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy Stawiguda została uzupełniona i zaktualizowana. Część druga studium pt. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda zawiera nowe ustalenia wynikające z przeprowadzonej analizy uwarunkowań.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda określa zasady polityki przestrzennej w stosunku do całego obszaru gminy.

Studium składa się z dwóch integralnych części:

Część I „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy” wraz z rysunkiem w skali 1:25000 - „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego”.

Część II „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy” wraz z rysunkiem w skali 1:25000 - „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda” uwzględnia politykę przestrzenną państwa określoną w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz ustalenia zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ustalenia „studium” są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

W celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju rozumianej jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych oraz w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lokalnej, obszar gminy Stawiguda podzielony został na następujące strefy polityki przestrzennej (oznaczone na rysunku studium):

Strefa Południowa (S1)	Obszar rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych, a także mieszkaniowych na bazie wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz lokalnych zasobów środowiska kulturowego. Rozwój obszaru następować będzie w wyniku lokalizacji funkcji związanych z mieszkalnictwem, obsługą ruchu turystycznego oraz rekreacji indywidualnej w rejonie wsi Pluski, Zielonowo oraz Rybaki. Rozwój turystyki i rekreacji przewiduje się również na terenie osady Łańsk. Wysoki reżim gospodarowania przestrzenią ogranicza możliwość lokalizowania funkcji mogących znacząco oddziaływać na środowisko przyrodnicze. Zakłada się tworzenie ścieżek rowerowych oraz turystycznych tras pieszych i wodnych, a także lokalizację obiektów związanych z obsługą turystyki pieszej, rowerowej i wodnej.
Strefa Centralna (S2)	Obszar koncentracji funkcji mieszkaniowej obejmujący centralny obszar gminy wraz z wyodrębnionymi obszarami działalności gospodarczej w rejonie węzłów na drodze krajowej nr 51 w okolicach wsi Tomaszkowo - Dorotowo oraz wsi Gryżliny, stanowiące podstawę rozwoju gospodarczego gminy. Funkcje mieszkaniowe lokalizowane będą w rejonie jeziora Wulpińskiego (wsie: Dorotowo i Tomaszkowo) oraz na terenie obrębów Wymój, Bartąg, Ruś, Gąglawki i Gryżliny. Uzupełnieniem funkcji mieszkaniowych będą funkcje rekreacyjne w obszarach objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w rejonie wsi Tomaszkowo, Dorotowo, Majdy, Kręsk i Wymój z możliwością sukcesywnego przekształcania w funkcje mieszkaniowe. Rolnictwo zintegrowane z maksymalnym ograniczeniem uciążliwości dla środowiska, a w szczególności odpływu biogenów do gruntu i wód. Zakłada się możliwość lokalizacji terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne (usługi, bazy, składy, produkcja o charakterze nieuciążliwym) w rejonie węzła drogi krajowej nr 51 z obwodnicą Olsztyna. Uzupełnieniem układu będą funkcje usługowe i produkcyjne, w tym również wielkopowierzchniowe, w rejonie węzła na drodze krajowej nr 51 w miejscowości Gryżliny.

Strefa Północna (S3)	Obszar oddziaływania miasta Olsztyna, obejmujący rejon silnych wpływów urbanizacyjnych. Rejonami koncentracji zabudowy mieszkaniowej będą tereny położone bezpośrednio przy granicy z miastem Olsztyn: obręb Bartąg i Jaroty oraz obszar położony wokół jeziora Bartązek. W przypadku terenów położonych w obrębie Jaroty i Bartąg studium ustala politykę przestrzenną ściśle nawiązującą do polityki przestrzennej miasta Olsztyna w zakresie zabudowy i zagospodarowania terenu (możliwość lokalizacji zabudowy wielorodzinnej) oraz uzbrojenia technicznego i budowy systemów komunikacyjnych (powiązania z systemami miejskimi). Należy zbilansować obszar pod względem funkcjonalnym, zróżnicować intensywność zabudowy oraz zapewnić wyposażenie w infrastrukturę techniczną i odpowiednie systemy komunikacyjne. W celu ochrony krajobrazu oraz ekosystemu jeziora Bartązek wyłącza się z możliwości zabudowy tereny położone w zlewni jeziora zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium.
Miejscowość Stawiguda (S4)	Ośrodek administracyjny – obszar koncentracji zabudowy o wykształconej funkcji usługowej oraz mieszkaniowej. Lokalizacja zabudowy mieszkalno-usługowej oraz gminnego ośrodka administracyjnego z siedzibą Urzędu Gminy sprzyja wygenerowaniu nowej jakości przestrzeni publicznej Stawigudy. Właściwa przemiana funkcjonalno-przestrzenna umożliwi nadanie odpowiedniej rangi obszarowi centrum miejscowości gminnej, definiując jednocześnie współczesną tożsamość gminy. Istotnym aspektem jest właściwy kierunek rozwoju zabudowy produkcyjno-usługowej położonej po zachodniej stronie drogi krajowej nr 51 (oddzielonej od zabudowy mieszkaniowej drogą krajową nr 51 lub zielenią izolacyjną).

W wydzielonych strefach polityki przestrzennej studium ustala następujące zasady realizacji tej polityki przez władze samorządowe:

1.1. S1 – Strefa Południowa

- 1) lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej jako wzajemnie uzupełniających się funkcji (niekolidujących ze sobą) tworzących poszczególne jednostki osadnicze powinna następować poprzez wypełnienie przestrzeni niezabudowanych oznaczonych jako „stan istniejący – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności” oraz na terenach określonych na rysunku studium jako „kierunki rozwoju – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności”;
- 2) ze względu na dobrze zachowany układ urbanistyczny poszczególnych miejscowości zespoły nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej poza granicami zwartej zabudowy wsi powinny być lokalizowane na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, gdyż tylko w wyniku opracowania miejscowego planu istnieje możliwość zapewnienia harmonijnego rozwoju poszczególnych miejscowości oraz zapewnianie odpowiednich standardów urbanistycznych;
- 3) ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe rekomenduje się cały obszar Strefy Południowej jako krajobraz priorytetowy;
- 4) lokalizację nowej zabudowy należy uzależnić od kompleksowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej;

- 5) turystyczny rozwój obszaru koncentrował się będzie we wsiach: Zielonowo, Rybaki oraz Pluski, których potencjał pozwala na stworzenie bazy turystycznej;
- 6) rozwój obszarowy funkcji turystycznych i rekreacyjnych powinien następować po uprzednim wyposażeniu obszaru w infrastrukturę techniczną na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „stan istniejący – tereny rekreacyjne i turystyczne” oraz „kierunki rozwoju – tereny rekreacyjne i turystyczne”;
- 7) w miejscowości Rybaki przewiduje się przekształcenia, których celem będzie rozwój usług turystycznych, w tym usług związanych z realizacją celów publicznych o znaczeniu lokalnym;
- 8) na terenie osady Łańsk przewiduje się rozwój w zakresie funkcji rekreacyjnoturystycznych.

1.2. S2 – Strefa Centralna

- 1) ze względu na wysokie reżimy ochrony środowiska przyrodniczego, lokalizację funkcji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej należy ograniczyć do obszarów oznaczonych na rysunku studium;
- 2) zabudowę związaną z działalnością gospodarczą, w tym: przemysłową, składową oraz usług i rzemiosła produkcyjnego należy lokalizować na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „stan istniejący – tereny zabudowy działalności gospodarczej” oraz na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „kierunki rozwoju – tereny zabudowy działalności gospodarczej”;
- 3) tereny zabudowy działalności gospodarczej należy rozumieć jako tereny lokalizacji zabudowy przemysłowej, składowej oraz usług i rzemiosła produkcyjnego, a także handlu;
- 4) główny kierunek rozwoju funkcji związanych z działalnością gospodarczą, w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² będzie następował w sąsiedztwie podwójnego węzła na drodze krajowej nr 51 i obwodnicy Olsztyna w okolicach wsi Tomaszkowo oraz węzła na drodze krajowej nr 51 w rejonie wsi Gryżliny;
- 5) lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej powinna następować na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „stan istniejący – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej” oraz na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „kierunki rozwoju – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej”;
- 6) studium wyznacza kierunki rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej zgodnie z obowiązującymi planami miejscowymi w rejonie wsi Tomaszkowo, Dorotowo, Majdy, Kręsk, Wymój;
- 7) ze względu na wysokie walory krajobrazowe i kulturowe (turystyczne) rekomenduje się obszar jeziora Wulpińskiego wraz z otoczeniem jako krajobraz priorytetowy;
- 8) możliwość lokalizacji funkcji turystycznych i rekreacyjnych w rejonie jeziora Wulpińskiego wyznaczona została w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - w tym rejonie nie przewiduje się możliwości lokalizacji funkcji turystycznych i rekreacyjnych poza wyznaczonymi kierunkami rozwoju ze względu na wysokie reżimy ochrony środowiska;
- 9) rozwój funkcji turystycznych w rejonie jeziora Naterskiego następować będzie zgodnie z rysunkiem studium, przy czym ze względu na presję urbanizacyjną dopuszcza się w tych obszarach lokalizację funkcji mieszkaniowych i usługowych;

- 10) zakłada się możliwość lokalizacji funkcji mieszkaniowych i usługowych w rejonie wsi Gągławki i Zezuj pod warunkiem opracowania dla całego obszaru wyznaczonego na rysunku studium miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1.3. S3 – Strefa Północna

- 1) w związku z silną presją urbanizacyjną Olsztyna występującą w obrębach Jaroty i w części obrębu Bartąg studium wskazuje kierunki rozwoju zabudowy mieszkaniowej w postaci zabudowy wielorodzinnej i towarzyszących im funkcji związanych z funkcjonowaniem osiedli o charakterze miejskim zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium;
- 2) w miarę oddalania się od granic miasta zabudowa mieszkaniowa powinna zmniejszać swoją intensywność, przechodząc stopniowo w zabudowę wielorodzinną o zdecydowanie ekstensywnym sposobie zainwestowania, aż do zabudowy jednorodzinnej typowej dla obszarów podmiejskich;
- 3) w pozostałych obszarach zabudowa mieszkaniowa powinna się rozwijać w formie zespołów zabudowy jednorodzinnej tworzących się na bazie istniejących jednostek osadniczych;
- 4) należy przewidzieć tereny pod obiekty użyteczności publicznej (w tym związane z oświatą, służbą zdrowia, kultu religijnego, opieki społecznej, sportu i rekreacji);
- 5) studium dopuszcza lokalizację zespołów zabudowy usługowej, w tym obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m², związanych z obsługą tworzących się osiedli miejskich w południowej części Olsztyna, zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium;
- 6) lokalizacja nowej zabudowy mieszkalno-usługowej w granicach istniejącej zabudowy powinna następować poprzez wypełnienie przestrzeni niezabudowanych określonych na rysunku studium jako „stan istniejący – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej”;
- 7) rozwój systemów technicznych obsługujących istniejącą i projektowaną zabudowę należy realizować w powiązaniu z miejskimi lub gminnymi systemami infrastruktury technicznej i komunikacji – ostateczne rozwiązania zostaną rozstrzygnięte na etapie sporządzania planów miejscowych;
- 8) lokalizacja funkcji turystycznych i rekreacyjnych jedynie wzdłuż brzegu jeziora Bartąskiego po uwzględnieniu terenów wyłączonych z zabudowy zgodnie z rysunkiem studium.

1.4. S4 – Miejscowość Stawiguda:

- 1) centrum usług podstawowych oraz kulturalnych dla całego obszaru gminy będzie miejscowość gminna Stawiguda; centrum miejscowości należy objąć miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, mającym na celu wyznaczenie przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parkingów oraz centrum usługowo-handlowego;
- 2) zaleca się kontynuowanie działań w kierunku rewitalizacji centrum Stawigudy spełniającego rolę ośrodka usług o skali lokalnej dla położonych w granicach gminy zespołów zabudowy mieszkalno-usługowej, rekreacyjnej i turystycznej;

- 3) zakłada się wykorzystanie terenów niezabudowanych w strefie istniejącej zabudowy miejscowości jako kierunkowych obszarów rozwoju funkcji mieszkalnej i usługowej zgodnie z rysunkiem studium;
- 4) głównymi kierunkami rozwoju obszarowego miejscowości Stawiguda w zakresie funkcji mieszkalnej i usługowej będą tereny położone w rejonie południowym i zachodnim zgodnie z rysunkiem studium;
- 5) należy poddać rehabilitacji tereny zabudowy wielorodzinnej położone przy drodze w kierunku wsi Pluski mającej na celu poprawę stanu technicznego substancji budynkowej, poprawę jej walorów użytkowych i estetycznych oraz poprawę jakości przestrzeni;
- 6) przekształceń funkcjonalnych wymaga zabudowa produkcyjna zlokalizowana po zachodniej stronie drogi powiatowej w kierunku wsi Pluski – postuluje się przekształcenie w kierunku funkcji mieszkaniowych, w tym zabudowy wielorodzinnej o charakterze ekstensywnym oraz funkcji usługowych;
- 7) głównymi kierunkami rozwoju obszarowego miejscowości Stawiguda w zakresie zabudowy związanej z działalnością gospodarczą, w tym: zabudowy przemysłowej, składowej oraz usług i rzemiosła produkcyjnego będą tereny położone po zachodniej stronie drogi krajowej nr 51 zgodnie z rysunkiem studium – tereny te powinny stanowić główną ofertę inwestycyjną dotyczącą lokalizacji funkcji usługowych, handlowych i produkcyjnych;
- 8) lokalizacja obiektów związanych z obsługą drogi krajowej nr 51 zgodnie z koncepcją przebudowy drogi krajowej.

2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

2.1. Kierunki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Struktura funkcjonalno-przestrzenna została wyznaczona poprzez wyodrębnienie obszarów przeznaczonych do zainwestowania (obszarów urbanistycznych) jako: „stan istniejący” obejmujący obszary zabudowane oraz „kierunki rozwoju” obejmujące obszar wskazanego rozwoju zabudowy. Na rysunku studium wyznaczono również granice „obszarów zwartej zabudowy wsi”.

Studium ustala następujące zasady zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów dla przyjętych kierunków rozwoju przestrzennego poszczególnych kategorii terenu:

2.1.1. zabudowa mieszkaniowa i usługowa

- a) w związku z prognozowanym wzrostem liczby ludności studium ustala możliwość lokalizowania nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej” stan istniejący oraz kierunki rozwoju;

- b) zabudowę mieszkaniową i usługową należy rozumieć jako współistnienie funkcji mieszkaniowej oraz funkcji uzupełniających (w tym np. usługi nieuciążliwe, drobna wytwórczość, rzemiosło, handel), które wzbogacają funkcję podstawową;
- c) zabudowa mieszkaniowa i usługowa o wysokiej intensywności musi charakteryzować się:
 - przewagą zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (z ewentualnymi usługami) o parametrach i gabarytach typowych dla podmiejskiego charakteru osiedla mieszkaniowego, uwzględniającej relację pomiędzy zabudową nowoczesną i historyczną (regionalną),
 - odpowiednim poziomem wyposażenia w usługi podstawowe (osiedlowe),
 - maksymalną wysokością zabudowy nie przekraczającą 5 kondygnacji nadziemnych i intensywności zabudowy nie przekraczającym 1,5,
- d) zabudowa mieszkaniowa i usługowa o niskiej intensywności musi charakteryzować się:
 - przewagą zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o parametrach i gabarytach typowych dla podmiejskiego lub wiejskiego charakteru zabudowy, które nawiązują do regionalnej zabudowy warmińskiej,
 - możliwością lokalizowania zabudowy mieszkaniowej z usługami o zdecydowanie ekstensywnym charakterze, tzn. nie wyższej niż 3 kondygnacje i intensywności zabudowy nie wyższej 0,9,
- e) ustala się koncentrację osadnictwa w ramach jednostek osadniczych o dużym potencjale rozwojowym oraz ograniczania nowej zabudowy na terenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez tworzenie alternatywnych lokalizacji w postaci uzbrojonych, atrakcyjnie położonych terenów w granicach istniejącej zabudowy wsi (działania te należy ściśle powiązać ze strategią gospodarowania mieniem komunalnym);
- f) należy przeciwdziałać chaotycznej zabudowie rozproszonej typowej dla terenów podmiejskich – nowoprojektowane osiedla powinny swoim układem przestrzennym nawiązywać do rozwiązań urbanistycznych wynikających z tradycji regionu (zabudowa skupiona ze zdecydowanie wykształconym układem komunikacyjnym oraz przestrzenią publiczną służącą integracji miejscowej ludności);
- g) wyznaczając nowe osiedla mieszkaniowe należy dążyć do kształtowania współczesnej zabudowy wiejskiej w nawiązaniu do zabudowy tradycyjnej warmińskiej (skala i gabaryty zabudowy, geometria i kolorystyka dachów, wielkość i proporcje działki, detal i materiały wykończeniowe), a w uzasadnionych przypadkach (analiza sporządzona na potrzeby planu miejscowego) wprowadzać nowe rozwiązania architektoniczne pod warunkiem utrzymania spójności stylu w granicach całego osiedla;
- h) poza terenami oznaczonymi na rysunku studium jako tereny zabudowy (obszary urbanistyczne) studium zakłada możliwość tworzenia nowej zabudowy kolonijnej (zagrodowej) zgodnie z przepisami dotyczącymi planowania i zagospodarowania przestrzennego, jednocześnie preferuje się przy jej lokalizacji wykorzystanie istniejących lub dawnych siedlisk;
- i) należy dążyć do zachowania układu urbanistycznego miejscowości, których struktura przestrzenna zabudowy nie została w nadmiernym stopniu zniekształcona – działania te powinny koncentrować się na ochronie przed zabudową przedpola wsi,

ochronie sylwety wsi przed zniekształceniem, zachowaniu funkcji i charakteru głównej ulicy (ulic) wiejskich, rewitalizacji dawnych przestrzeni publicznych;

2.1.2. tereny turystyczne i rekreacyjne

- a) turystyczny rozwój obszaru gminy powinien następować na bazie lokalnych zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i środowiska kulturowego;
- b) zaleca się zróżnicowane formy rekreacji i turystyki uzależnione od podatności przestrzeni na antropopresję: tereny zabudowane – tereny zabudowy letniskowej indywidualnej, tereny zabudowy pensjonatowej (z możliwością stałego pobytu obsługi i właściciela), ośrodki wypoczynkowe oraz tereny niezabudowane – przestrzenie publiczne, kempingi, pola namiotowe, tereny aktywnej rekreacji, tereny sportowe, tereny zieleni;
- c) w celu ochrony czystości wód powierzchniowych ustala się tworzenie wokół jezior i rzek stref ochronnych, zagospodarowanych trwałą zielenią i niezabudowanych;
- d) dla opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy zabezpieczyć powiązania funkcjonalno-przestrzenne z pozostałą częścią obszaru, w szczególności w zakresie powiązań komunikacyjnych oraz infrastruktury technicznej;
- e) zespoły nowej zabudowy letniskowej powinny nawiązywać do historycznie ukształtowanego siedliska lub tradycyjnej zabudowy letniskowej (niewielkie skupione osiedla oddzielone od siebie terenami zieleni);
- f) jako priorytetowe należy uznać zachowanie, pielęgnację oraz kontynuację historycznie ukształtowanego typu siedliskowego miejscowości;
- g) wskazuje się na konieczność utrzymania wysokich reżimów przestrzennych dla przebudowy i nowej zabudowy polegającej na kontynuacji tradycyjnych form zarówno w zakresie wielkości działki, zagrody, siedliska, układu zagrody, skali zabudowy w tym proporcji budynków, nachylenia dachów oraz rodzaju materiałów i kształtowania zieleni;
- h) dla terenów zabudowy letniskowej postuluje się zachowanie minimum 60% powierzchni działki jako biologicznie czynnej;
- i) zaleca się odpowiednie oznakowanie cennych dla rozwoju turystyki zabytków dziedzictwa kulturowego, pomników przyrody, punktów widokowych oraz miejsc o szczególnej wartości krajobrazowej, przyrodniczej i architektonicznej (miejsca szczególne);

2.1.3. zabudowa usługowa

- a) poprzez zabudowę usługową należy rozumieć realizację funkcji usługowych, w tym w szczególności usług publicznych takich jak: administracja, oświata, opieka zdrowotna, kultura, sport i inne, a także usług związanych z obsługą dróg kołowych i kolejowych oraz innych usług o charakterze komunalnym lub publicznym oraz komercyjnym;
- b) w nowej zabudowie usługowej realizowanej na terenach oznaczonych na rysunku studium nie powinno się lokalizować innych rodzajów funkcji, w tym w szczególności zabudowy mieszkaniowej oraz produkcyjnej;
- c) w zagospodarowaniu terenów należy zabezpieczyć odpowiednie do funkcji budynków ilości parkingów i miejsc postojowych;

- d) w zagospodarowaniu terenów usługowych należy uwzględnić w zależności od potrzeb możliwość realizacji imprez masowych;

2.1.4. zabudowa działalności gospodarczej

- a) nowa zabudowa działalności gospodarczej w tym: zabudowa przemysłowa, usługowa i handlowa powinna być realizowana w pierwszej kolejności w granicach istniejącej zabudowy przemysłowej oraz urządzeń produkcji rolnej i obsługi rolnictwa;
- b) na terenach tych należy dążyć do racjonalnego i intensywnego wykorzystania przestrzeni poprzez adaptację istniejących obiektów, zabudowę terenów wolnych, modernizację istniejącej infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie odprowadzenia ścieków oraz emisji zanieczyszczeń;
- c) lokalizacja zabudowy przemysłowej, usługowej i handlowej zaliczanej do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna odbywać się zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska;
- d) dopuszcza się możliwość lokalizowania w sąsiedztwie drogi krajowej miejsc obsługi podróżnych zgodnie z projektem drogi krajowej;
- e) w rozwiązaniach technicznych i architektonicznych należy dążyć do estetyzacji zabudowy polegającej między innymi na: prowadzeniu działalności wytwórczej, magazynowej i handlowej wewnątrz budynków, podporządkowaniu stylistyki zabudowy jednolitej koncepcji architektonicznej w ramach jednego projektu zagospodarowania terenu, ekspozycji od strony dróg elewacji frontowych zabudowy oraz uzupełnieniu zabudowy celowo komponowaną zielenią (np. parkingi w zieleni);

2.1.5. tereny specjalne

- a) jako tereny specjalne zostały oznaczone: obszar istniejącego lotniska w Gryżlinach – jako kluczowy teren dla rozwoju gminy, oczyszczalnię ścieków w miejscowości Bartąg oraz Stawiguda, cmentarze komunalne w miejscowości Bartąg, Stawiguda oraz Gryżliny;
- b) w zależności od potrzeb ustala się możliwość powiększania wyznaczonych terenów specjalnych,
- c) postuluje się rozwój przestrzenny cmentarza w miejscowości Gryżliny w kierunku zachodnim i północnym;
- d) w przypadku braku możliwości realizacji głównej funkcji zakładanej dla wyznaczonych terenów specjalnych (np. ze względu na warunki geotechniczne) decyzje o sposobie zagospodarowania terenu powinny zapadać na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu z uwzględnieniem szerokiego kontekstu;
- e) wyznaczone kierunki rozwoju terenów specjalnych w obrębie Tomaszkowo stanowią rezerwę na funkcje komunalne (np. cmentarz komunalny), w granicach którego należy realizować inwestycje z podziałem na etapy (postuluje się realizację drogi w kierunku wsi Tomaszkowo – szczegółowa lokalizacja powinna uwzględniać przebieg obwodnicy Olsztyna);
- f) oznaczenie wyżej wymienionych obszarów jako terenów specjalnych determinuje również sposób zagospodarowania terenów sąsiednich – z uwagi na specyfikę postuluje się zagospodarowanie terenów sąsiednich w sposób niekolidujący ze sposobem użytkowania terenów specjalnych.

Na terenie gminy lokalizowanie i funkcjonowanie obiektów kwalifikujących się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (lub innych obiektów o charakterze uciążliwym) powinno odbywać się przy zapewnieniu takiego ich usytuowania oraz z zastosowaniem takich rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych, które zapewniają:

- nierozprzestrzenianie się czynników uciążliwych na okoliczne tereny zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, -
- brak zagrożeń dla jakości płodów rolnych, sadowniczych lub ogrodniczych.

W obrębie zwartej zabudowy nie należy lokalizować zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Działalność obiektów i lokali usługowych należy projektować jako usługi nieuciążliwe dla ludzi, tj. takie których funkcjonowanie nie spowoduje pogorszenia higienicznych i zdrowotnych warunków zamieszkiwania i użytkowania sąsiednich budynków oraz lokali.

2.2. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Dla poszczególnych stref polityki przestrzennej studium ustala wskaźniki dotyczące podstawowych parametrów urbanistycznych. Wyszczególnione poniżej wskaźniki należy je traktować jako generalne wytyczne do realizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub innych opracowań planistycznych. Odstępstwa od zasad dotyczących ustalenia gabarytów i parametrów zabudowy powinny być wynikiem przeprowadzonych analiz urbanistycznych na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Strefa polityki / główne funkcje	Podstawowe wskaźniki dotyczące zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów
Strefa Południowa (S1) zabudowa mieszkaniowa, turystyczna i rekreacyjna jako dominująca w użytkowaniu terenów; zabudowa zagrodowa; zabudowa usługowa jako uzupełniająca, w tym w szczególności zabudowa związana	• wysokość zabudowy: - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 2 kondygnacji nadziemnych, - dla zabudowy związanej z produkcją rolną wysokość zabudowy należy ustalać w nawiązaniu do regionalnych cech zabudowy siedliska rolniczego, - dla zabudowy działalności gospodarczej oraz zabudowy usługowej maksymalną wysokość zabudowy należy określać indywidualnie, w zależności od specyfiki prowadzonej działalności i rozwiązań konstrukcyjnych, • intensywność zabudowy: - dla zabudowy jednorodzinnej wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki nie powinien być wyższy niż 0,30 – wartość wynika z analizy struktury przestrzennej zwartej zabudowy istniejących jednostek osadniczych (rdzenia jednostki); - dla pozostałej zabudowy intensywność zabudowy powinna być ustalana indywidualnie, • wielkość działki: - dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej) wielkość działki nie powinna być mniejsza niż 600 m² w granicach

z usługami turystycznymi;	zwartej zabudowy wsi oraz 1000 m² na terenach oznaczonych w studium jako „kierunki rozwoju”, • minimalna liczba miejsc do parkowania: - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 2 miejsca dla każdego budynku mieszkalnego.
<u>Strefa Centralna (S2)</u> zabudowa mieszkaniowa i usługowa jako dominująca w użytkowaniu terenów; zabudowa zagrodowa jako uzupełniająca; tereny zabudowy działalności gospodarczej należy traktować jako inwestycje o cechach indywidualnych	• wysokość zabudowy: - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 2 kondygnacji nadziemnych plus ewentualnie użytkowe poddasze, przy czym dominująca powinna być zabudowa 2-kondygnacyjna, - dla zabudowy usługowej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 3 kondygnacji nadziemnych, - dla zabudowy związanej z produkcją rolną wysokość zabudowy należy ustalać - w nawiązaniu do regionalnych cech zabudowy siedliska rolniczego, - w przypadku zabudowy produkcyjnej, usługowej i handlowej realizowanej w granicach skoncentrowanego obszaru działalności gospodarczej wysokość zabudowy oraz inne parametry powinny być ustalane indywidualnie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, • intensywność zabudowy: - dla zabudowy jednorodzinnej wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki nie powinien być wyższy niż 0,30, a w granicach zwartej zabudowy wsi powinien być ustalany indywidualnie na podstawie przeprowadzonych analiz; - dla pozostałej zabudowy intensywność zabudowy powinna być ustalana indywidualnie, • wielkość działki: - dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej) wielkość działki nie powinna być mniejsza niż 600 m² w granicach zwartej zabudowy wsi oraz 1000 m² na terenach oznaczonych w studium jako „kierunki rozwoju”, - wielkość działki dla pozostałych rodzajów zabudowy należy ustalać indywidualnie, • minimalna liczba miejsc do parkowania: - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej 1,5 miejsca dla każdego lokalu mieszkalnego, - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 2 miejsca dla każdego budynku mieszkalnego.
<u>Strefa Północna (S3)</u> strefa silnych wpływów urbanizacyjnych Olsztyna; dominujące funkcje:	• wysokość zabudowy: - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (z ewentualnymi usługami) wysokość budynków powinna zawierać się w przedziale 3 – 5 kondygnacji, przy czym w miarę oddalania się od granicy miasta wysokość zabudowy powinna się obniżać tak, aby przejście pomiędzy zabudową wielorodzinną i jednorodziną nie było gwałtowne (proponowana sekwencja: zabudowa wielorodzinna do 5 kondygnacji / osiedle ekstensywne do 3 kondygnacji / zabudowa jednorodzinna),

mieszkaniowa (w tym budownictwo wielorodzinne) i usługowa; zabudowa zagrodowa	- dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 2 kondygnacji nadziemnych plus ewentualnie użytkowe poddasze, - dla zabudowy usługowej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 3 kondygnacji nadziemnych, • intensywność zabudowy: - dla zabudowy jednorodzinnej wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki nie powinien być wyższy niż 0,30, a w granicach zwartej zabudowy wsi - powinien być ustalany indywidualnie na podstawie przeprowadzonych analiz; - dla pozostałej zabudowy intensywność zabudowy powinna być ustalana indywidualnie, • wielkość działki: - dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej) wielkość działki nie powinna być mniejsza niż 600 m² w granicach zwartej zabudowy wsi oraz 800 m² na terenach oznaczonych w studium jako „kierunki rozwoju”, - wielkość działki dla pozostałych rodzajów zabudowy należy ustalać indywidualnie. • minimalna liczba miejsc do parkowania: - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej 1,5 miejsca dla każdego lokalu mieszkalnego, - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 2 miejsca dla każdego budynku mieszkalnego.
---	---

<u>Miejscowość</u> <u>Stawiguda (S4)</u> Stawiguda jako skoncentrowany obszar działalności gospodarczej; centrum wsi Stawiguda o zdecydowanie wielofunkcyjnym, intensywnym charakterze, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów użyteczności publicznej	• wysokość zabudowy: - wysokość zabudowy wielorodzinnej nie powinna przekraczać 3 kondygnacji nadziemnych, przy czym ze względu na charakter zabudowy całej wsi Stawiguda zaleca się realizację ostatniej kondygnacji jako poddasza, - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 2 kondygnacji nadziemnych plus ewentualnie użytkowe poddasze, - dla zabudowy usługowej wysokość zabudowy nie powinna przekraczać 3 kondygnacji nadziemnych, - w przypadku zabudowy produkcyjnej, usługowej i handlowej realizowanej w granicach skoncentrowanego obszaru działalności gospodarczej wysokość zabudowy oraz inne parametry powinny być ustalane indywidualnie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, • intensywność zabudowy: - dla zabudowy jednorodzinnej wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki nie powinien być wyższy niż 0,30, a w granicach zwartej zabudowy wsi powinien być ustalany indywidualnie na podstawie przeprowadzonych analiz; - dla pozostałej zabudowy intensywność zabudowy powinna być ustalana indywidualnie, • wielkość działki: - dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wolnostojącej) wielkość działki nie powinna być mniejsza niż 600 m² w granicach zwartej zabudowy wsi oraz 800 m² na terenach oznaczonych w studium jako „kierunki rozwoju”, - wielkość działki dla pozostałych rodzajów zabudowy należy ustalać indywidualnie. • minimalna liczba miejsc do parkowania: - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej 1,5 miejsca dla każdego lokalu mieszkalnego, - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 2 miejsca dla każdego budynku mieszkalnego.
--	---

2.3. Inwestycje mieszkaniowe

W przypadku realizacji inwestycji na podstawie przepisów o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących niezależnie od istnienia lub ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić następujące wymagania:

2.3.1. budynki mieszkalne jednorodzinne należy realizować:

- a) jako budynki wolno stojące na działce budowlanej o minimalnej powierzchni 800 m² i maksymalnej intensywności zabudowy 0,5,
- b) jako budynki w zabudowie bliźniaczej na działce budowlanej o minimalnej powierzchni 500 m² i maksymalnej intensywności zabudowy 0,6,

- c) jako budynki szeregowe na działce budowlanej o minimalnej powierzchni 250 m² i maksymalnej intensywności zabudowy 0,7, przy czym w ramach jednego zespołu może znajdować się nie więcej niż 6 budynków szeregowych,
- d) wyłącznie we wskazanych na rysunku studium terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności – stan istniejący lub kierunki rozwoju,
- e) jako budynki o maksymalnej wysokości 2 kondygnacji z dachem dwuspadowym o kącie nachylenia głównych połaci dachowych od 30 do 48 stopni z kalenicą,
- f) przy założeniu, że minimalna liczba miejsc do parkowania wynosi minimum 2 miejsca dla każdego budynku mieszkalnego jednorodzinnego.

2.3.2 budynki wielorodzinne należy realizować:

- a) wyłącznie we wskazanych na rysunku studium terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej o wysokiej intensywności – stan istniejący lub kierunki rozwoju,
- b) jako budynki o maksymalnej wysokości 3 kondygnacji i maksymalnej szerokości elewacji 60 m z dachem dwuspadowym o kącie nachylenia głównych połaci dachowych od 30 do 48 stopni z kalenicą,
- c) przy założeniu, że minimalna liczba miejsc do parkowania wynosi minimum 1,5 miejsca dla każdego lokalu mieszkalnego.

Działalność handlową i usługową należy realizować w parterze budynków wielorodzinnych lub jako samodzielny obiekt budowlany o maksymalnej wysokości 2 kondygnacji.

2.4. Obszary wyłączone z zabudowy

Studium wskazuje konieczność wyłączenia z możliwości lokalizacji nowej zabudowy następujących terenów (z wyłączeniem inwestycji celu publicznego):

- a) obszarów istniejących rezerwatów przyrody oraz użytków ekologicznych i lasów ochronnych (wyjątki regulują przepisy o ochronie przyrody oraz o lasach),
- b) według aktualnego stanu prawnego w granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązuje zakaz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych (akty prawne wprowadzają szczegółowe ustalenia, zakazy oraz wyjątki od zakazów),
- c) obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych oznaczonych na rysunku studium,
- d) obszarów oznaczonych na rysunku studium jako „tereny wskazane do wyłączenia z zabudowy”, położonych m.in. w sąsiedztwie linii brzegowej jeziora Wulpińskiego, Bartąskiego i Kielarskiego.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

3.1. Prawne formy ochrony przyrody

3.1.1. Rezerваты przyrody

Na terenie gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody:

- a) Rezerwat przyrody „Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego” o powierzchni 1819,72 ha utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12.10.1982 r. (Mon. Pol. Nr 25 poz. 234 z 1982 r.) w celu zachowania obszarów leśnych o dużym stopniu naturalności oraz przełomowego odcinka rzeki Łyny, a także jezior: Ustrych, Galik, Jełguń i Oczko. Na terenie rezerwatu, obok innych zakazów, obowiązuje zakaz wznoszenia budowli oraz zakładania i budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych. Brzmienie zakazów regulują aktualnie przepisy o ochronie przyrody. Obowiązującym aktem prawnym w zakresie funkcjonowania rezerwatu jest Zarządzenie Nr 30 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 2 lipca 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Las Warmiński im. prof. Benona Polakowskiego" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2013 r. poz. 2254). Aktualny cel ochrony:
 - zachowanie i ochrona procesów ekologicznych zachodzących w ekosystemach leśnych i wodnych;
 - zachowanie optymalnej struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów zgodnej z uwarunkowaniami siedliskowymi i wyróżnionymi w rezerwacie zbiorowiskami roślinnymi;
 - utrzymanie dotychczasowej różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach organizacji przyrody oraz w obrębie dominujących grup taksonomicznych roślin, zwierząt i grzybów w tym porostów;
 - zachowanie do celów naukowych i jako wartość historyczna pozostałości po XIX-wiecznych nasadzeniach gatunków obcego pochodzenia, występujących w postaci tzw. "gniazd Mortzfeldta";
 - zachowanie stabilnych drzewostanów, odpornych na biotyczne i abiotyczne czynniki środowiska.
- b) Rezerwat przyrody „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”. W obrębie gminy w skład rezerwatu wchodzi: rzeka Pasłęka oraz pasy gruntów wzdłuż niej położone. Rezerwat utworzony został zarządzeniem MLiPD z dn. 5.01.1970 r. (Mon. Pol. Nr 2 poz. 21 z 1970 r.). Ustanowiony został w celu ochrony bobra europejskiego. Na terenie rezerwatu między innymi obowiązuje zakaz przebywania osób do tego nieupoważnionych przez konserwatora przyrody (z wyjątkiem gruntów prywatnych) oraz zakaz wznoszenia budowli i urządzeń komunikacyjnych i innych technicznych. Brzmienie zakazów regulują aktualnie przepisy o ochronie przyrody. Obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 239 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 4 czerwca 2001 r. w sprawie zmiany granic rezerwatu (Dz. Urz. Woj. Warm.Maz. z 2001 r. Nr 46, poz. 732).

3.1.2. Użytki ekologiczne

Na terenie gminy znajdują się trzy użytki ekologiczne:

- a) „Pełnik w Rusi” w granicach którego obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 53 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego (Dz. Urz. Woj. Warm.- Maz. z 2007 r. Nr 1, poz. 2). Szczególnym celem ochrony jest stanowisko pełnika europejskiego,
- b) „Wyspa na Jeziorze Pluszne” w granicach którego obowiązują ustalenia Rozporządzenia Nr 55 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie

ustanowienia użytku ekologicznego "Wyspa na Jeziorze Pluszne" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1688). Celem ochrony jest szczególnie malownicza wyspa pośrodku jeziora, ostoja ptactwa wodnego,

- c) „Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego” w granicach którego obowiązują ustalenia Rozporządzenie Nr 96 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Wyspy na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2009 r. Nr 105, poz. 1729). Celem ochrony jest pozostawienie pozostałości ekosystemów wytworzonych na wyspach na jeziorach województwa warmińsko-mazurskiego.

3.1.3. Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy znajdują się części następujących obszarów chronionego krajobrazu:

- a) „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki”,
- b) „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny”,
- c) „Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej”.

Zasady funkcjonowania wyżej wymienionych obszarów chronionego krajobrazu reguluje:

Tabela 1. Obszary chronionego krajobrazu

Pozycja	Data aktu	Data publikacji	Tytuł
4143	26.09.2017	26.10.2017	Uchwała nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej
2466	25.04.2017	26.05.2017	Uchwała nr XXVI/606/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny
2465	25.04.2017	26.05.2017	Uchwała nr XXVI/605/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki

Wymienione wyżej rozporządzenia wprowadzają szczegółowe ustalenia, zakazy oraz wyjątki od zakazów.

3.1.4. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie gminy znajduje się Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Marózki” powołany Rozporządzeniem Nr 99 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 31 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego "Dolina Marózki" (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 105, poz. 1732 z 2009 r.). Szczególnym celem ochrony obszaru o powierzchni 113 ha jest ochrona lokalnej zlewni rzeki Marózki wraz z terenami otwartymi, wyróżniającym się dużą różnorodnością biologiczną.

3.1.5. Pomniki przyrody

W obrębie gminy obiektami pomnikowymi są następujące pojedyncze drzewa i ich grupy:

Tabela 2. Pomniki przyrody według rejestru prowadzonego przez RDOŚ w Olsztynie

Lp.	Nr ew.	Obiekt	Lokalizacja	Rok uznania
1	72	cis pospolity	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Muchorowo oddz. 135 (1971)	RIb-16/72/52 29.12.1952 r.
2	76	dąb szypułkowy „Dąb Napoleona”	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Pluski oddz. 181 (1971)	RIb-16/76/52 29.12.1952 r.
3	77	dąb szypułkowy	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Pluski oddz. 160g (1971), nad jez. Łańskim	RIb-16/77/52 29.12.1952 r.
4	80	dąb szypułkowy	N-ctwo Nowe Ramuki L-ctwo Grada oddz. 139 (1971)	RIb-16/80/52 29.12.1952 r.
5	427	lipa drobnolistna	przy drodze na S skraju wsi Bartązek	RGŻL-op-427/84 11.06.1984 r.
6	523	dąb szypułkowy	N-ctwo Nowe Ramuki, nad zatoką jez. Łańskiego, 300 m NW od Starego Ramuka	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego 08.03.1989 r.
7	613	lipa drobnolistna - 3 szt., w tym lipy: trzy- i dwupniowa dąb szypułkowy	N-ctwo Stare Jabłonki, m. Dorotowo, przy drodze z Dorotowa do Olsztynka, za jez. Kepijko	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4, 1993 r.
8	834	dąb szypułkowy - grupa 40 szt., w tym 3 pomnikowe	N-ctwo Kudypy, L-ctwo Stary Dwór, oddz. 354d,f, na „półwyspie” przy leśniczówce	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 1995 r.
9	839	modrzew europejski	S kraniec wsi Ruś, posesja Z. i J. Smólskich, po E stronie drogi	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 1995 r.
10	840	dąb szypułkowy	N-ctwo Olsztyn, m. Ruś, prawy brzeg Łyny	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz. 202 1995 r.
11	1156	dąb szypułkowy	N-ctwo Jagielek, Kręsk, dz. rekreacyjna nr ewid. 8/19	Dz. Urz. Woj. Warm.Maz. Nr 152, poz. 2513, 2001 r.
12	1215	lipa drobnolistna „Altana lipowa lewa” 9 szt. „Altana lipowa prawa” 7 szt. 5 szt. pojedynczych lip brzoza brodawkowata grab pospolity	N-ctwo Olsztyn, Kielary, park podworski położony pomiędzy wsiami Ruś oraz Bartązek, ok. 8 km od Olsztyna, nad N-W brzegiem	Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 134, poz.1685 2004 r.

		dąb czerwony modrzew europejski jodła jednobarwna daglezwia zielona żywotnik zachodni	jez. Kielarskiego	
--	--	---	-------------------	--

3.1.5. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy znajdują się części następujących obszarów Natura 2000:

- a) Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Rzeka Pasłęka” (kod obszaru PLH 280006) jako projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, stanowi obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Pasłęka jest drugą, co do wielkości, rzeką Mazur o długości 211 km. Źródła Pasłęki znajdują się pod Gryżlinami;
- b) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Pasłęki” (kod obszaru PLB 280002);
- c) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” (kod obszaru ~~PLB 140005~~ **PLB280007**). Obszar obejmuje znaczną część dużego kompleksu leśnego, obejmując fragment powierzchni morenowej o bardzo urozmaiconej rzeźbie oraz sandru. Występuje wiele bezodpływowych jeziorzek, oczek wodnych i torfowisk;
- d) Obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoja Napiwodzko-Ramucka” (kod obszaru PLH 280052) jako projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, stanowi obszar mający znaczenie dla Wspólnoty. Krajobraz tego obszaru, charakteryzujący się urozmaiconą rzeźbą terenu, uformowany został podczas ostatniego zlodowacenia. Dominują przede wszystkim równiny sandrowe, urozmaicone licznymi rynnami fluwioglacjalnymi i morenami czołowymi.

3.2. Działania służące ograniczeniu zagrożeń środowiska przyrodniczego

- 3.2.1. W celu ochrony środowiska wodnego należy konsekwentnie wprowadzać kanalizację sanitarną na terenach z zabudową (w szczególności mieszkalną, rekreacyjną i inną w obrębie, której powstają ścieki) i włączać ją w gminny system oczyszczania ścieków. Możliwość odprowadzania oczyszczonych ścieków w grunt w pojedynczych przypadkach, w oddaleniu od jednostek osadniczych, powinno się uwarunkować od wyników rozpoznania geologicznego (szczególnie w południowej i środkowej części gminy). Na terenie położonym na południe od Gryżlin, ze względu na ochronę wód podziemnych, nie powinno się stosować indywidualnych rozwiązań w gospodarce ściekowej, w tym zbiorników bezodpływowych na ścieki, nawet w zabudowie rozproszonej.
- 3.2.2. Wody deszczowe spływające po terenach objętych zainwestowaniem należy zagospodarować w granicach poszczególnych działek, a na terenach szczerlnie utwardzonych ująć w system kanalizacji deszczowej wyposażonej w niezbędne urządzenia podczyszczające.
- 3.2.3. W celu zapobiegania zmniejszaniu się naturalnej retencji wodnej w zlewni oraz w celu przeciwdziałania podtopieniom i zadaniom związanym z obfitymi opadami atmosferycznymi, należy dążyć do ograniczenia powierzchni szczerlnych, poprzez

stosowanie do pokrywania terenów materiałami i technologii ograniczających odpływ wody. Mając na względzie zwiększanie retencji wodnej zaleca się stosowanie rozwiązań, które pozwolą na zatrzymanie wód pochodzących z opadów atmosferycznych w miejscu ich powstawania, np. poprzez budowę zbiorników gromadzących wody opadowe.

- 3.2.4. Tereny podmokłe, naturalne oczka wodne, doliny i koryta cieków powinny zostać w możliwie największym stopniu zachowane.
- 3.2.5. Szczególnej ochrony wymagają strefy litoralne jezior. Użytkowanie rekreacyjne terenów nadbrzeżnych nie powinno powodować znaczących ubytków roślinności w tej strefie. Realizować to można poprzez utrzymywanie i tworzenie wzdłuż brzegów wód (szczególnie jezior) stref ochronnych z trwałej zieleni, a także budowę buforowych zbiorników wodnych na dopływach jezior.
- 3.2.6. W celu ochrony wód publicznych przed degradacją, należy ograniczyć zagospodarowanie terenów leżących w ich bezpośrednim sąsiedztwie do niezbędnego minimum poprzez pozostawienie strefy wolnej od zabudowy, zachowanie istniejących i tworzenie nowych stref buforowych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień oraz wprowadzanie zakazu działań mogących spowodować zmiany w ukształtowaniu brzegów.
- 3.2.7. W zakresie grodzienia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych w odległości 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez obszar obowiązują przepisy dotyczące prawa wodnego.
- 3.2.8. Na terenach zagrożonych osuwiskami powinno się unikać lokalizowania zabudowy. Użytkowanie zboczy powinno zapewniać ich dobre odwodnienie. Najbardziej sprzyjającą stabilizacji zboczy jest trwała zieleń głęboko się ukorzeniająca.
- 3.2.9. Zagrożeniem dla obszarów cennych przyrodniczo (ostoi przyrody) i korytarzy ekologicznych może być głównie nadmierna antropopresja i fragmentacja krajobrazu stwarzająca przeszkody dla migracji zwierzyzny, a także monotypizacja krajobrazu i związane z nią likwidowanie śródpolnych zadrzewień i podmokłości.
- 3.2.10. Zagrożenie dla czystości powietrza atmosferycznego istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. W stosowanych systemach grzewczych należy stosować rozwiązania (nośników energii i urządzeń), które zapewniają zachowanie norm emisji spalin wynikających z przepisów odrębnych.

3.3. Działania służące ochronie krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium określa się kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego. Audyt krajobrazowy, w którym określa się między innymi stosowaną przy sporządzaniu audytów krajobrazowych klasyfikację krajobrazów, sposób oceny zidentyfikowanych krajobrazów oraz wskazywania krajobrazów priorytetowych, a także szczegółowy zakres i metodykę audytu krajobrazowego sporządzają organy samorządu województwa.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe studium rekomenduje cały obszar Strefy Południowej (S1) oraz obszar jeziora Wulpińskiego wraz z otoczeniem w Strefie Centralnej (S2) jako krajobrazy priorytetowe.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przyjmuje się następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- a) Przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi określają przepisy odrębne.
- b) Ochronie podlegają obiekty i obszary wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków, która zawiera również obiekty i obszary ujęte w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków oraz Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków.
- c) Szczególne znaczenie dla wizerunku gminy ma podniesienie jakości estetycznej przestrzeni publicznej, również poprzez wspieranie działań zmierzających do poprawy wyglądu zarówno budynków zabytkowych, zieleni, jak również obiektów małej architektury w otoczeniu obiektów zabytkowych.
- d) Należy zwrócić szczególną uwagę na ochronę ekspozycji istniejących obiektów zabytkowych, jak również elementów krajobrazowych (obowiązuje ochrona historycznego krajobrazu kulturowego z ekspozycją na historyczne ośrodki wiejskie z dominantami w postaci kościołów oraz historyczną zielenią).
- e) Zachowanie wartościowych układów ruralistycznych następować powinno poprzez odtworzenie alei przydrożnych, zapobieganie liniowego rozwoju zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych, modernizację lub rozbiórkę obiektów dysharmonicznych (obowiązuje ochrona zachowanej zabytkowej struktury architektoniczno-przestrzennej, ochrona układu dróg i placów, sposobu zabudowy wsi i zależności przestrzennych).
- f) Obowiązuje ochrona obiektów historycznych – ochronie podlega kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i sposób opracowania elewacji.
- g) W obrębie zabytkowych cmentarzy i parków obowiązuje ochrona układu przestrzennego, ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych elementów małej architektury (wszelkie prace inwestycyjne należy poprzedzić właściwą

dokumentacją konserwatorską i uzyskać pozwolenie WKZ na prowadzenie prac – zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony zabytków i opiece nad zabytkami).

- h) Postuluje się aktualizację „Gminnego programu opieki nad zabytkami”, którego zapisy powinny być wiążące dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego realizowanych na terenie gminy.
- i) Parametry i wskaźniki nowej zabudowy i zagospodarowania terenu dla zapewnienia ciągłości w kształtowaniu architektury lokalnej powinny nawiązywać do historycznych elementów podlegających ochronie, w tym: linia zabudowy, skala zabudowy, sposób lokalizacji i rozmieszczenia budynków, forma i gabaryty budynków oraz rodzaj stosowanych lokalnie materiałów budowlanych.

4.1. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

W granicach gminy Stawiguda znajduje się następujące obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych:

- Bartąg

- kościół par. p.w. św. Jana Ewangelisty, XIV-XVIII, nr rej.: 983 z 24.07.1968 - cmentarz przykościelny, nr rej.: j.w.
- kapliczka, na cmentarzu przykościelnym, 1897, nr rej.: 3372 z 12.02.1992
- kapliczka przydrożna, przy posesji nr 4, nr rej.: 3373 z 20.02.1992
- kapliczka przydrożna, przy posesji nr 11, nr rej.: 3371 z 12.02.1992
- kapliczka przydrożna, przy posesji nr 20, nr rej.: 3374 z 12.02.1992
- kapliczka przydrożna, nr rej.: 1406 z 9.03.1992
- cmentarz rzymsko-katolicki, k. XIX, nr rej.: A-2052 z 24.11.2003 - zespół plebański, nr rej.: A-2246 z 25.04.2006:
- plebania, po 1850
- stajnia, 1927
- obora, 1 ćw. XX

- Bartązek

- park dworski, XVIII-XIX, nr rej.: 1433 z 20.02.1978
- Dorotowo
- kapliczka przydrożna, koniec XIX, nr rej.: 3375 z 2.03.1992
- kapliczka przydrożna, XIX/XX, nr rej.: 3377 z 9.03.1992
- dom nr 19, drewniany, początek XX, nr rej.: 4079 z 5.04.1989

- Gagławki

- park dworski, pocz. XIX, nr rej.: 3625 z 19.10.1984
- Gryżliny
- kościół p.w. św. Wawrzyńca, XV, nr rej.: 988 z 27.03.1968
- kapliczka, przy posesji nr 1, 1894, nr rej.: 3378 z 2.03.1992
- dom nr 2, drewniany, koniec XIX, nr rej.: 4080 z 5.04.1984

- Miodówko

- kapliczka, koniec XIX, nr rej.: 3380 z 2.03.1992

- Pluski

- zagroda nr 11, koniec XIX, nr rej.: 4333 z 11.05.1995:
- dom
- 2 budynki gospodarcze, drewniane

- obora
- chlewnia
- dom nr 21, drewniany, poł. XIX, nr rej.: 3619 z 17.04.1985 - dom 54, drewniany, 2 poł. XIX, nr rej.: 3572 z 12.12.1983
 - Ruś
- kapliczka przydrożna, 1887, nr rej.: 3381 z 20.05.1992
- dom nr 27, drewniany, XVIII, nr rej.: 1213 z 10.06.1968 (nie istnieje)
- dom nr 28, drewniany, XVIII, nr rej.: 1088 z 28.03.1968 (nie istnieje)
- dom nr 29, drewniany, początek XX, nr rej.: 4081 z 5.04.1989
- dom nr 30, drewniany, 1 połowa XIX, nr rej.: 4082 z 5.04.1989
- dom nr 62, drewniany, koniec XIX, nr rej.: 4142 z 11.06.1990 - młyn wodny, drewniany, po 1930, nr rej.: 3382 z 12.12.1983
 - Stawiguda
- kościół par. p.w. św. Jakuba Apostoła, 1933, nr rej.: A-3388 z 19.05.2003 - cmentarz kościelny, nr rej.: j.w.
- kaplica, 1897, nr rej.: 3389 z 1.02.1991
- kapliczka przydrożna, 1893, nr rej.: 3390 z 2.03.1992
- dom nr 163, drewniany, 2 poł. XIX, nr rej.: 4171 z 27.02.1991
 - Tomaszkowo
- kapliczka (w centrum wsi, k. XIX, nr rej.: 3391 z 2.03.1992
- kapliczka, przy posesji nr 4, 1924, nr rej.: 3393 z 2.03.1992
- kapliczka, przy posesji nr 26, k. XIX, nr rej.: 3392 z 2.03.1992
- dom nr 26, drewniany, k. XIX, nr rej.: 4083 z 5.04.1989
- dom nr 27, drewniany, po 1920, nr rej.: 3396 z 5.04.1989
- dom nr 33, drewniany, XVIII/XIX, nr rej.: 974 z 27.07.1968 (nie istnieje)

4.2. Zabytki nieruchome znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków

Studium ustala obowiązek objęcia ochroną wszystkich obiektów i obszarów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków. Należy podkreślić, że jest to zbiór otwarty, podlegający ciągłej weryfikacji. Aktualny wykaz obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków zawarto w załączniku do ustaleń studium.

Ponadto studium ustala ochronę następujących alei przydrożnych:

- a) alei typowanych do ochrony poprzez ujęcie w gminnej ewidencji zabytków:
 - droga powiatowa nr 1372N (Unieszewo – Dorotowo – Ruś – Bartąg – Olsztyn Jaroty) odcinki wjazdowe do wsi Ruś,
 - droga powiatowa nr 1374N (droga krajowa nr 51 – Bartąg – Szczesne) – aleja kasztanowcowa na odcinku wjazdowym do wsi Bartązek,
- b) alei typowanych do ochrony jako element krajobrazu kulturowego:
 - droga powiatowa nr 1370N (Gietrzwałd – Sząbruk – Tomaszkowo – droga krajowa) na całej długości,
 - droga powiatowa nr 1374N (droga krajowa nr 51 – Bartąg – Szczesne) na całej długości.

Ze względu na wartości kulturowe ochroną należy objąć następujące cmentarze:

- cmentarz ewangelicki w miejscowości Bartąg (przy kościele),
- cmentarz rzymskokatolicki - komunalny w miejscowości Bartąg (za wsią),
- cmentarz ewangelicki - rodzinny w miejscowości Dorotowo (na wyspie Herta),
- cmentarz rzymskokatolicki - komunalny w miejscowości Gryżliny (za wsią),
- cmentarz ewangelicki w miejscowości Gryżliny (przy kościele),
- cmentarz rzymskokatolicki w miejscowości Stawiguda (przy drodze w kierunku wsi Wymój),
- cmentarz ewangelicki w miejscowości Stawiguda,
- cmentarz ewangelicki w miejscowości Zezuj (nie istnieje).

4.3. Obiekty archeologiczne objęte ochroną konserwatorską

W granicach gminy znajdują się następujące zabytki archeologiczne wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków archeologicznych – oznaczone na rysunku studium:

- stanowisko C-246 (VII – AZP 27-60/1) osada z wczesnej epoki żelaza na wyspie na jeziorze Pluszne w północnej części jeziora, w okolicach miejscowości Pluski (decyzja z dnia 30 czerwca 1998r. Numer 5350-22/98),
- stanowisko C-280 (XXIX – AZP 26-61/4) dwa wały wczesnośredniowieczne zlokalizowane w obrębie Bartąg, tworzące jedną formę obronną wraz z otoczeniem, obecnie porośnięte lasem (decyzja z dnia 12 lutego 2009r. numer IZAR(it)-4200/93(5)/08-09).

Wykaz obiektów archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków zawarto w załączniku do studium. Dodatkowo Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie włączył do wojewódzkiej ewidencji zabytków następujące karty ewidencyjne zabytków archeologicznych:

- nr VII, AZP 27-60/63 zlokalizowanego częściowo w obrębie miejscowości Gryżliny,
- nr IV, AZP 26-60/24 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Dorotowo,
- nr XXXI, AZP 27-60/64 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Gryżliny i Zezuj,
- nr XVIII, AZP 26-60/26 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Stawiguda,
- nr V, AZP 26-60/25 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Dorotowo,
- nr XIX, AZP 26-60/27 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Stawiguda, • nr XIX, AZP 25-61/65 zlokalizowanego w obrębie miejscowości Tomaszkowo.

4.4. Kierunki działań mających na celu ochronę zasobów środowiska kulturowego

Na terenie gminy Stawiguda w dotychczasowych opracowaniach planistycznych nie zostały wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej. Postuluje się, aby w miejscowościach Bartąg, Tomaszkowo, Dorotowo, Gryżliny, Miodówko i Wymój zostały przeprowadzone badania w kierunku zlokalizowania stref ochronnych zarówno całych zespołów ruralistycznych, jak ich wartości ekspozycyjnych.

Jednocześnie uznano, że niezbędne jest wprowadzenie innych działań mających na celu ochronę jednostek osadniczych jako cennych zespołów ruralistycznych, których jakość i stan zachowania został lub może zostać naruszony przez intensywną ekspansję nowej zabudowy.

Dokonano podziału miejscowości pod względem jakości przestrzeni kulturowej oraz stopnia jej przekształceń na trzy grupy:

- 4.4.1 Grupa I - zespoły ruralistyczne o wysokich wartościach kulturowych z bardzo dobrze zachowaną tradycyjną zabudową i układem zagród, do których należą: Bartąg, Gryżliny, Tomaszkowo, Miodówko, Wymój. W miejscowościach tych wskazuje się na konieczność utrzymania wysokich reżimów przestrzennych dla przebudowy i nowej zabudowy polegającej na kontynuacji tradycyjnych form zarówno w zakresie wielkości działki, zagrody lub siedliska, układu zagrody, skali zabudowy w tym proporcji budynków, geometrii dachów oraz rodzaju materiałów.
- 4.4.2. Grupa II - zespoły ruralistyczne o wysokich wartościach kulturowych z elementami deformacji nową zabudową (inwestycje lat 70-tych i późniejsze), należą do nich miejscowości: Stawiguda, Pluski, Dorotowo, Ruś, Zielonowo. Wysokie wartości przestrzeni kulturowej są nadal przeważające w stosunku do chaotycznej nowej zabudowy. Jednakże zagrożenie deformacji założeń ruralistycznych jest bardzo wysokie, spowodowane dużą ilością planów miejscowych niepowiązanych ze sobą przestrzennie. Konieczne jest utrzymanie wysokich reżimów przestrzennych dla przebudowy i nowej zabudowy wynikających z zabudowy historycznej miejscowości, jak również zachowanie układu komunikacyjnego.
- 4.4.3. Grupa III - miejscowości lub przysiółki zniekształcone zabudową powstałą po II wojnie światowej do których należą: Majdy, Kręsk, Gąglawki, Bartązek, Rybaki, Zofijówka; (zabudowa pgr-owska, letniskowa, turystyczna i inna) powodującą znaczną deformację dawnych założeń ruralistycznych. Dla tych obszarów wskazuje się objęcie programem rehabilitacji lub rewaloryzacji przestrzeni, z koniecznością przeprowadzenia badań nad historycznymi układami przestrzennymi oraz zabudowy, rewaloryzacji starych założeń. Konieczne jest uporządkowanie przestrzeni, wytworzenie miejsca centralnego w miejscowości oraz przestrzeni publicznych.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

5.1. Komunikacja drogowa

Na podstawie analizy uwarunkowań rozwoju gminy w układzie lokalnym, dokonano podziału funkcjonalnego dróg publicznych na układ: nadrzędny, podstawowy i pomocniczy.

5.1.1. Układ nadrzędny:

Droga krajowa nr 51 Olsztynek – Olsztyn oraz obwodnica miasta Olsztyna w ciągu drogi krajowej nr 16 stanowi nadrzędny układ komunikacyjny. Lokalizację miejsc obsługi podróżnych należy realizować według projektów wyżej wymienionych dróg, przy uwzględnieniu przepisów dotyczących warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie. Zarezerwowane na rysunku studium tereny na przebudowę układu komunikacyjnego, które nie zostaną wykorzystane na etapie realizacji należy zagospodarować zgodnie z kierunkami zabudowy i zagospodarowania terenu określonymi dla terenów sąsiednich. Z uwagi na

lokalizację dróg krajowych przy projektowaniu nowej zabudowy należy uwzględnić potencjalne uciążliwości związane z hałasem i drganiami. Rozwiązania techniczne powinny zmniejszać uciążliwości związane z hałasem i drganiami do dopuszczalnego poziomu zgodnego z przepisami o ochronie środowiska.

Łączna długość południowej obwodnicy Olsztyna wynosi 24,7 km. Odcinek obwodnicy w ciągu drogi krajowej nr 16 o łącznej długości 10 km (w tym na terenie gminy Stawiguda 3,5 km) realizowany jest w klasie technicznej GP, odcinek obwodnicy w ciągu drogi krajowej S51 o łącznej długości 14,7 km (w tym na terenie gminy Stawiguda 7,2 km) zrealizowany jest w klasie technicznej S.

W rejonie wsi Tomaszkowo zrealizowany jest zespolony węzeł na przecięciu drogi S51 i drogi krajowej nr 16.

Po realizacji obwodnicy Olsztyna ulegnie zmianie **uległo** znaczenie drogi pomiędzy węzłem Olsztyn Południe, a granicą miasta Olsztyna. Należy dążyć do realizacji dwupasmowego odcinka drogi aż do ul. Warszawskiej w Olsztynie. Po oddaniu do użytkowania obwodnicy Olsztyna w ciągu drogi krajowej nr 16 i S51, obecny odcinek drogi krajowej nr 51 między granicą administracyjną miasta Olsztyna, a węzłem Olsztyn Południe zostanie pozbawiony kategorii drogi krajowej z jednoczesnym nadaniem kategorii drogi wojewódzkiej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

5.1.2. Układ podstawowy

Drogi układu podstawowego powinny zapewniać powiązanie gminy z powiatem oraz pełnić funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na obszarze gminy.

Do układu podstawowego zaliczono następujące drogi:

- a) droga wojewódzka nr 598 Olsztyn – Zgniłocha, droga klasy „Z” zbiorcza, należy przewidzieć rezerwę terenu zgodnie z przepisami dotyczącymi dróg publicznych;
- b) wybrane drogi powiatowe, które powinny być realizowane co najmniej w klasie technicznej drogi „L” - lokalnej:
 - 1370N granica gminy – Tomaszkowo – droga krajowa nr 51,
 - 1372N granica gminy – Bartąg – Ruś – Dorotowo,
 - 1441N granica gminy – Wymój – Stawiguda – Pluski,
 - 1376N droga krajowa nr 51 – droga powiatowa nr 1372N;
- c) przewiduje się zaliczenie do układu podstawowego projektowanego układu komunikacyjnego w obrębie Jaroty (połączenie ul. Popiełuszki oraz ul. Bukowskiego) jako powiązania strefy S3 z podstawowym układem komunikacyjnym miasta Olsztyna. Docelowo należy zapewnić powiązanie ul. Bartąskiej z drogą krajową nr 51 (na terenie miasta Olsztyn) oraz powiązanie ul. Bartąskiej z drogą powiatową P1374N a następnie odpowiednie połączenie z drogą krajową nr 51.

W związku z wprowadzeniem kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności na działkach nr 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz części działki nr 296/5w miejscowości Bartąg, w celu zapewnienia obsługi komunikacyjnej terenu, konieczna będzie budowa zjazdu z drogi powiatowej 1372N. Warunki budowy i przebudowy obecnego układu komunikacyjnego należy uzgodnić z zarządcą drogi, z zachowaniem odpowiedniej szerokości

pasa ruchu, geometrii wysepek, odpowiedniego zaprojektowania ciągów chodnikowych oraz zapewnienia odwodnienia pasa drogowego.

5.1.3. Układ pomocniczy

Wspomaga układ podstawowy w bezpośredniej obsłudze komunikacyjnej gminy, zapewnia obsługę sieci osadniczej skupionej i rozproszonej oraz dojazdy do ośrodków turystycznych, lasów i pól.

Do układu pomocniczego należą pozostałe drogi powiatowe nieujęte w układzie podstawowym:

- a) 1443N droga powiatowa nr 1441N – Nowa Stawiguda – Stawiguda,
- b) 1374N droga krajowa nr 51 – Bartąg – Bartązek – granica gminy;

oraz wybrane drogi gminne.

Studium zakłada stopniową modernizację wybranych dróg układu pomocniczego zgodnie z przepisami o drogach publicznych, do parametrów technicznych drogi klasy „L” - lokalnej dla dróg powiatowych lub do parametrów technicznych klasy „D” - dojazdowa dla dróg gminnych.

W ramach układu pomocniczego studium zakłada budowę dróg gminnych obsługujących tereny skoncentrowanej działalności gospodarczej w rejonie wsi Tomaszkowo i Stawiguda oraz tereny lotniska w Gryżlinach. Celem budowy wyżej wymienionych dróg powinno być optymalne powiązanie najważniejszych terenów inwestycyjnych z nadrzędnym układem komunikacyjnym (drogą krajową nr 51).

W przypadku pozyskania przez gminę terenów inwestycyjnych w obrębie Tomaszkowo, oznaczonych na rysunku studium jako tereny specjalne, konieczne będzie wykształcenie powiązania komunikacyjnego jako drogi gminnej, o parametrach technicznych adekwatnych do funkcji całego terenu.

5.2. Komunikacja kolejowa

Obszar gminy obsługiwany jest przez linię kolejową zelektryfikowaną Olsztyn – Działdowo zaliczoną do linii o znaczeniu regionalnym, jest to jedno z głównych połączeń Olsztyna z Warszawą ~~przewidziane do modernizacji~~ **modernizowane**. W granicach gminy znajdują się 4 przystanki kolejowe: Bartąg, Gąglawki, Stawiguda oraz Gryżliny. Studium zakłada możliwość realizacji połączeń lokalnych z wykorzystaniem istniejących przystanków kolejowych.

5.3. Ścieżki rowerowe

Przez obszar gminy przebiega trasa rowerowa międzynarodowa usytuowana w korytarzu Tysiąca Jezior Północnych – jest to wariant na odcinku Iława – Lubawa – Olsztynek – Olsztyn. Przebiega od źródeł Łyny, wzdłuż biegu rzeki Łyny przez lasy Ramuckie i las Warmiński do wsi Ruś, dalej drogą powiatową przez Bartąg w okolicach jeziora Bartąg prowadzi do Olsztyna przez osiedle Jaroty. Przebieg trasy został pokazany na rysunku studium.

Uzupełnieniem tych tras powinny być trasy lokalne. Trasy lokalne należy prowadzić w postaci pętli rozpoczynającej się i kończącej się w ośrodku usługowym:

- Stawiguda – Pluski – Rybaki – wzdłuż jeziora Łańskiego – lasem do jeziora Ustrych do trasy międzynarodowej,
- Unieszewo – Stawiguda,
- Stawiguda – Kręsk – Majdy – Dorotowo – Gąglawki – Bartąg,
- Stawiguda – Zielonowo.

Należy skoordynować działania z gminami sąsiednimi (Olsztynek, Purda, Gietrzwałd oraz miasto Olsztyn) w celu wytyczenia, oznakowania oraz ulepszenia nawierzchni projektowanych tras rowerowych.

5.4. Lotnisko

W miejscowości Gryżliny znajduje się lądowisko wpisane do ewidencji lądowisk cywilnych. W Urzędzie Lotnictwa Cywilnego toczy się obecnie postępowanie w sprawie wydania zezwolenia na założenie lotniska Gryżliny. Pas startowy umożliwia sprawne i szybkie działania służb ratowniczych i ochrony lasów, odbywają się również szkolenia oraz imprezy tematyczne. Docelowo zakłada się powstanie lotniska użytku publicznego przeznaczonego do przyjmowania ruchu turystycznego, biznesowego, prowadzenia działalności propagującej sport lotniczy.

Ewentualny rozwój przestrzenny lotniska będzie determinował sposób zagospodarowania terenów sąsiednich (należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przepisów dotyczących ochrony przyrody oraz uwarunkowania wynikające z położenia w sąsiedztwie gminy Olsztynek). Sposób zagospodarowania terenów powinien być rozstrzygnięty na etapie sporządzania planu miejscowego. W planie miejscowym należy uwzględnić w szczególności ograniczenia wysokości zabudowy na lotnisku i w jego otoczeniu. Wskazuje się również konieczność alternatywnego połączenia komunikacyjnego z drogą krajową nr 51 w jej nowym przebiegu.

Na części gminy Stawiguda obowiązują ograniczenia wysokości obiektów budowlanych oraz naturalnych, określone w dokumentacji rejestracyjnej lotniska Dajtki k/Olsztyna. Ograniczenia wysokości obiektów obejmują także umieszczone urządzenia, a w szczególności anteny, reklamy, a w przypadku dróg lub linii kolejowych – również ich skrajnie. Obiekty o wysokości większej lub równej 100 m nad poziomem terenu muszą być zgłoszone właściwemu organowi oraz oznakowane. W odległości do 5 km od granicy lotniska zabrania się budowy i rozbudowy obiektów budowlanych, które mogą stanowić źródło żerowania ptaków.

5.5. Szlaki wodne

Postuluje się powstanie i rozwój następujących szlaków wodnych:

- a) międzygminnego: rzeka Łyna – jezioro Łańskie – rzeka Łyna – do miasta Olsztyna;
- b) międzygminnego: jezioro Pluszne – rzeka Marózka – rzeka Łyna;

6. Kierunki modernizacji i rozbudowy sieci rozwoju infrastruktury technicznej

6.1. Sieć wodociągowa

- a) Na terenie Gminy Stawiguda zlokalizowanych jest osiem stacji uzdatniania wody (SUW) i hydroforni położonych w miejscowościach: Stawiguda, Gryżliny, Pluski, Bartąg, Ruś, Gąglawki, Tomaszkowo, Bartążek (które służą zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę).
- b) Przewiduje się modernizację i rozbudowę istniejących SUW oraz dostosowanie technologiczne do obowiązującej normy dotyczącej jakości wody. Przewiduje się likwidację stacji uzdatniania wody w miejscowości Gąglawki.
- c) Projektuje się połączenie w jeden system stacji uzdatniania wody (SUW) w miejscowości Tomaszkowo i Bartąg oraz podłączenie miejscowości Majdy, Kręsk, Dorotowo i Gąglawki. Wydajność ujęć zabezpieczy i dostarczy odpowiednią jakość i ciśnienie wody wszystkim odbiorcom indywidualnym i firmom z terenu gminy oraz terenom inwestycyjnym wyznaczonym w planach miejscowych.
- d) Następować będzie dalszy, systematyczny rozwój systemu wodociągowego w gminie. Od 1995 roku długość sieci rozdzielczej wzrosła z 31,1 km do 167,3 km w 2010 roku (odpowiednio 326 i 1611 podłączeń do budynków). W 2016 roku liczba podłączeń do budynków wynosiła 2073. W 2009 roku z kanalizacji wodociągowej korzystało 85,7% ogółu ludności, natomiast w 2002 roku jedynie 63,0%. W roku 2016 udział procentowy znacznie wzrósł i wynosi 99,9 %.
- e) Przewiduje się połączenie poszczególnych miejscowości w jeden system siecią tranzytową, aby powstał układ rozgałęźno-pierścieniowy. Pozwoli to na zabezpieczenie dopływu wody do poszczególnych odbiorców w czasie ewentualnych awarii.
- f) Istniejące, a niewykorzystane studnie zostaną wykorzystane do poboru wody na cele pożarowe lub wykorzystane jako punkty poboru wody w czasie awarii zbiorowego wodociągu.
- g) Z uwagi na dużą deniwelację terenu zastosowane będą sieciowe pompownie wody dla podwyższenia ciśnienia w sieci wodociągowej.
- h) Stacja uzdatniania wody w miejscowości Stawiguda obsługuje miejscowości Wymój, Miodówko oraz docelowo Zezuj, natomiast stacja uzdatniania wody w miejscowości Gryżliny powinna docelowo obsługiwać również miejscowość Zielonowo.
- i) W granicach administracyjnych gminy znajdują się oznaczone na rysunku studium ujęcia wód podziemnych będące własnością gminy Stawiguda: Ruś, Bartążek, Pluski, Bartąg, Stawiguda, Gryżliny, Tomaszkowo.
- j) W odniesieniu do wyżej wymienionych ujęć wód podziemnych zostały wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej (w granicach stref obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów prawa wodnego).

6.2. Kanalizacja sanitarna

- a) W granicach gminy Stawiguda znajdują się dwie aglomeracje wyznaczone na podstawie:

- Uchwała nr XX/474/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2016 r. zmieniająca uchwałę Nr XIII/328/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stawiguda oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Stawiguda, która wyznacza aglomerację Stawiguda o równoważnej liczbie mieszkańców 6 841, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Stawiguda, obejmującą swym zasięgiem miejscowości z terenu gminy Stawiguda: Stawiguda, Dorotowo, Tomaszkowo, Majdy, Kręsk, Gryżliny, Miodówko, Pluski, Rybaki, Wymój;
 - Uchwała nr XIII/328/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stawiguda oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Stawiguda;
 - Uchwała nr XX/472/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2016 r. zmieniająca uchwałę Nr III/73/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Olsztyn oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Olsztyn, która wyznacza aglomerację Olsztyn o równoważnej liczbie mieszkańców 260 361, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Olsztyn, obejmującą swym zasięgiem Miasto Olsztyn, miejscowości z terenu gminy Barczewo: Barczewo, Łęgajny, Wójtowo, Ruszajny, Kaplityny, Nikielkowo, Kaplityny Górne, Wrócikowo, Barczewko, miejscowości z terenu gminy Stawiguda: Ruś, Bartąg, Jaroty, miejscowości z terenu gminy Purda: Klebark Mały, Ostrzeszewo, Klebark Wielki, Silice, miejscowości z terenu gminy Dywity: Dywity, Ługwałd, Różnowo, Słupy, Kieźliny, Wadąg, Myki, Zalbki, miejscowości z terenu gminy Jonkowo: Gutkowo oraz miejscowości z terenu gminy Gietrzwałd: Kudypy, Gronity, Naterki, Sząbruk, Unieszewo, Barwiny, Łupstych, Siła, Cegłowo;
 - Uchwała nr III/73/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Olsztyn oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Olsztyn;
- b) Na terenie gminy Stawiguda skanalizowane zostały wsie: Stawiguda, Gryżliny, Miodówko, Kręsk, Pluski, Wymój, Rybaki, Majdy, Tomaszkowo, Dorotowo, Bartąg, Bartązek, Ruś.
 - c) W ramach skanalizowania terenu całej gminy przewiduje się likwidację wyeksploatowanej i niespełniającej wymogów technicznych oczyszczalni ścieków w Gąglawkach.
 - d) Postuluje się przebudowę istniejącej kanalizacji tłocznej ze wsi Tomaszkowo do wsi Dorotowo.
 - e) Ścieki z obrębów Bartąg i Ruś za pomocą przepompowni należy odprowadzać do sieci kanalizacji miejskiej Olsztyna.
 - f) Projektuje się powiązanie obszaru zabudowy mieszkaniowej i usługowej w strefie S3 (obręb Jaroty i Bartąg) z siecią kanalizacyjną miasta Olsztyna poprzez wybudowanie kolektora tłoczego od przepompowni w rejonie ul. Stawigudzkiej wzdłuż rzeki Łyny do sieci zlokalizowanej w granicach administracyjnych miasta Olsztyna.
 - g) Z pozostałej powierzchni gminy Stawiguda ścieki powinny być przesyłane do istniejącej oczyszczalni ścieków we wsi gminnej Stawiguda oraz w miejscowości Bartązek. W przypadkach uzasadnionych należy rozważyć możliwość odprowadzenia ścieków do sieci kanalizacji sanitarnej miasta Olsztyna.

- h) Projektuje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej w kierunku wsi Gąglawki, Zezuj oraz Zielonowo. W pierwszej kolejności ze względu na konieczność zamknięcia oczyszczalni ścieków w Gąglawkach należy wybudować kolektor łączący miejscowość Gąglawki z kolektorem we wsi Bartąg.
- i) Obszar gminy znajdujący się w granicach udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 213 Olsztyn i 212 Zbiornik Morenowy Olsztynek oraz obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych należy objąć siecią kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności.

6.3. Sieć elektroenergetyczna

- a) Obszar gminy zasilany jest poprzez linie 15 kV pracujące w układzie promieniowym zasilane ze stacji 110/15 kV GPZ Jaroty, GPZ Olsztynek i GPZ Gietrzwałd. Na terenie gminy zlokalizowany jest szereg linii elektroenergetycznych w tym napowietrzne linie dystrybucyjne 110 kV jak również linie 15 i 0,4 kV wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV.
- b) Stan techniczny linii 110 kV, 15 kV i 0,4 kV oraz stacji transformatorowych 15/0,4 kV jest poprawny, sieci elektroenergetyczne i urządzenia podlegają bieżącym oględzinom przez odpowiednie służby techniczne.
- c) Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne dotyczące obszaru gminy oraz rozwój jednostek osadniczych, w tym w szczególności dynamiczną zabudowę terenów podmiejskich przewiduje się konieczność rozbudowy istniejącej sieci średniego napięcia SN 15 kV w celu zaopatrzenia terenów nowej zabudowy.
- d) Należy przewidzieć możliwość budowy linii SN 15 kV w celu podłączenia głównych terenów inwestycyjnych na terenie gminy Stawiguda oraz terenów lokalizacji zabudowy o funkcji przemysłowej, magazynowej oraz rzemiosła, produkcji i usług wyznaczonych na rysunku studium
- e) Na rysunku studium oznaczono istniejącą napowietrzną elektroenergetyczną linię o napięciu 110 kV relacji Mątki – Jaroty oraz Mątki – Olsztynek. Dla linii 110 kV wymagane jest zachowanie pasa technicznego o szerokości 15 m od skrajnego przewodu. W pasie technologicznym linii obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.
- f) Operator przewiduje przebudowę istniejących napowietrznych linii 110 kV w zakresie znaczącego podniesienia ich możliwości przesyłowych. W ramach modernizacji planuje się dodatkowo montaż kabli światłowodowych zintegrowanych z przewodem odgromowym po trasie linii istniejących oraz wymianę części konstrukcji słupowych wraz z fundamentami.
- g) Przewiduje się także konieczność realizacji prac na istniejących sieciach elektroenergetycznych wszystkich napięć 110, 15 i 0,4 kV w zakresie dokonywania ich ewentualnych napraw i konserwacji oraz o wykonywaniu nowych powiązań funkcjonalnych w sieciach 15 kV poprzez zamykanie „do pierścienia” linii terenowych 15 kV, dzięki czemu uelastycznia się układ sieciowy i umożliwia w większym zakresie szybsze podanie napięcia w przypadku awarii.
- h) Operator przewiduje konieczność budowy stacji elektroenergetycznej 110/15kV GPZ Tomaszkowo (Główny Punkt Zasilania) zlokalizowanej na zachód od węzła „Olsztyn Południe”.
- i) Na rysunku studium oznaczono istniejącą napowietrzną elektroenergetyczną linię przesyłową o napięciu 220 kV relacji Olsztyn I – Włocławek Azoty, dla której wymagany

jest pas technologiczny o szerokości 50 m (po 25 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym). W pasie technologicznym obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.

- j) Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej przez teren gminy przebiega wariant II (niepreferowany, przechodzący przez obręb Wymój i Kręsk) trasy planowanej napowietrznej dwutorowej elektroenergetycznej linii przesyłowej o napięciu 2x400 kV relacji Płock – Olsztyn Mątki. Dla planowanej dwutorowej elektroenergetycznej linii 2x400 kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym). W pasie technologicznym obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.

6.4. Gospodarka odpadami stałymi

- a) Realizację zadania własnego gminy w zakresie gospodarki odpadami polegającego na zagospodarowaniu i unieszkodliwianiu odpadów komunalnych powierzono Zakładowi Gospodarki Odpadami Komunalnymi.
- b) Zgodnie z nowymi zasadami gmina stanie się właścicielem odpadów wytwarzanych na jej terenie i będzie musiała zapewnić ich odbiór i zagospodarowanie.
- c) Na terenie gminy Stawiguda nie przewiduje się lokalizacji składowiska odpadów. Odbiór odpadów stałych zapewniają Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi we współpracy z wyspecjalizowanymi przedsiębiorstwami.
- d) Należy dążyć do wdrożenia kompleksowego systemu segregacji i utylizacji odpadów poprzez:
 - objęcie umowami odbioru śmieci wszystkich gospodarstw domowych na terenie gminy,
 - objęcie umowami odbioru śmieci wszystkich właścicieli zabudowy rekreacyjnej i turystycznej,
 - wprowadzenie i upowszechnienie programu selektywnej zbiórki odpadów,
 - utworzenie na terenie gminy punktów skupu odpadów przeznaczonych do ponownego wykorzystania,
 - wdrożenie w szkołach podstawowych programów edukacyjnych w tym zakresie.
- e) Należy zlikwidować i zrekultywować wszystkie dzikie wysypiska śmieci.

6.5. Sieć gazowa

- a) Na terenie gminy Stawiguda zlokalizowana jest następująca infrastruktura gazowa:
 - sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia ([sieć gazowa średniego ciśnienia PE dn 110 wybudowana w 2007 r o ciśnieniu nominalnym w gazociągu do 0,5MPa włącznie oraz sieć gazowa średniego ciśnienia PE dn 225 wybudowana w 2017 r o maksymalnym ciśnieniu roboczym \(MOP\) 0,5MPa](#))
 - stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia o przepustowości $Q=1500\text{Nm}^3/\text{h}$ zlokalizowana w miejscowości Dorotowo (rok budowy 1996),
 - stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa średniego ciśnienia $Q=125\text{ Nm}^3/\text{h}$ zlokalizowana przy ul. Stawigudzkiej (rok budowy 2004),
 - stalowy gazociąg w/c DN 200 stal PN 6,3 MPa (rok budowy 1991) relacji Ameryka – Posorty oraz stalowy gazociąg w/c DN 200 stal PN 6,3 MPa (rok budowy 1973).

- b) Dla istniejących i projektowanych sieci gazowych wyznaczone są strefy kontrolowane, w granicach których obowiązują przepisy odrębne.
- c) W strefach kontrolowanych zgodnie z przepisami Prawa budowlanego występują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu oraz ograniczenia praw własności właścicieli gruntów nad gazociągami, związane z zagwarantowaniem dostępności do gazociągu dla służb eksploatacyjnych Operatora Systemu Dystrybucyjnego.
- d) W strefach kontrolowanych nie należy wznosić obiektów budowlanych, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew i krzewów oraz podejmować działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Przy przeprowadzaniu procedury scalenia i podziału, należy przewidzieć dostępność do infrastruktury technicznej.
- e) Wszelkie prace w strefach kontrolowanych powinny być prowadzone po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej.
- f) Sieć rozdzielcza gazu znajduje się we wsiach: Stawiguda, Bartąg, Bartążek, Dorotowo, Tomaszkowo, obręb Jaroty zaopatrywanych ze stacji redukcyjnej w Dorotowie oraz w Gryżlinach zaopatrywanej ze stacji redukcyjnej w Ameryce.
- g) Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój zabudowy w obrębie Jaroty należy przewidzieć zaopatrzenie terenów podmiejskich w powiązaniu z systemem sieci gazowniczej w mieście Olsztyn.
- h) Należy opracować koncepcję programową gazyfikacji gminy w celu wskazania miejscowości, które mogą być zgazyfikowane oraz ustalenia ilości i lokalizacji stacji redukcyjno-pomiarowych.
- i) Zaopatrzenie w gaz należy realizować na warunkach technicznych określonych przez operatora sieci gazowej, w przypadku uzyskania odpowiednich wskaźników opłacalności ekonomicznej dla operatora oraz istnienia technicznych możliwości zasilania z sieci gazowej,
- j) Umożliwia się budowę, przebudowę i rozbudowę sieci gazowych w liniach rozgraniczających dróg i na terenach o innym przeznaczeniu oraz w strefach kontrolowanych istniejących gazociągów.

6.5. Sieć telekomunikacyjna

- a) Na terenie gminy Stawiguda znajduje się infrastruktura telekomunikacyjna.
- b) Przy opracowywaniu projektów budowlanych należy uwzględnić istniejącą infrastrukturę telekomunikacyjną podziemną i nadziemną, od której należy zachować odległości zgodne z obowiązującymi normami.
- c) Linie telekomunikacyjne należy projektować na terenach przeznaczonych pod ciągi komunikacyjne. Dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę, z zachowaniem przepisów odrębnych i po uzgodnieniu z właścicielem terenu.
- d) Kolizje z istniejącymi sieciami należy przebudować poza pas planowanej zabudowy lub dostosować do nowych warunków zabudowy.
- e) Dopuszcza się możliwość lokalizacji naziemnych obiektów kubaturowych urządzeń telekomunikacyjnych, jako obiektów wolnostojących oraz wewnątrz budynków, za zgodą właściciela.
- f) Dopuszcza się zmianę sieci nadziemnej na podziemną.

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Jako obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym na terenie gminy Stawiguda wyznacza się:

- tereny przestrzeni publicznych w centrum wsi Stawiguda oznaczone na rysunku studium jako obszar przestrzeni publicznej, dla których należy opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w obszarze skoncentrowanej działalności gospodarczej w rejonie wsi Stawiguda i Tomaszkowo,
- obszary przestrzeni publicznej w miejscowości Rybaki i Pluski oznaczone na rysunku studium jako tereny rozwoju funkcji turystyki, rekreacji i sportu, w tym w szczególności możliwość organizacji imprez masowych,
- tereny specjalne położone w obrębie Tomaszkowo (przy granicy z lasem) z możliwością wykorzystania ich na cele budowy cmentarza komunalnego,
- tereny przewidziane pod rozbudowę cmentarzy gminnych,
- przystanie, plaże i kąpieliska gminne - w celu zapewnienia obsługi ruchu turystycznego zgodnie z kierunkami rozwoju szlaków wodnych postuluje się powstanie przystani i stanic wodnych,
- tereny przeznaczone pod budowę lokalnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, w tym w granicach działki 165/88 w obrębie Gąglawki,
- tereny przewidziane na realizację dróg gminnych zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium,
- inne cele realizowane w poszczególnych wsiach na terenie gminy np.: place zabaw, obiekty rekreacyjno-sportowe, świetlice wiejskie, strażnice OSP, parkingi przy obiektach użyteczności publicznej, punkty segregacji odpadów, schroniska dla zwierząt, itp.

8. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

W niniejszym rozdziale wymienione zostały obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów zawierających zadania rządowe sporządzanych przez ministrów i centralne organy administracji rządowej w zakresie swojej właściwości rzeczowej.

~~Według planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015 roku, na obszarze gminy Stawiguda przewiduje się realizację następujących zadań rządowych z zakresu infrastruktury komunikacyjnej tj.:~~

- ~~- budowę drogi S51 Olsztyn — Olsztynek,~~
- ~~- modernizację linii kolejowej Działdowo — Olsztyn do prędkości przewozowej 101 — 120 km/h.~~

~~Zgodnie ze stanowiskiem Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie brak jest obecnie danych pozwalających na stwierdzenie, że na obszarze gminy Stawiguda~~

~~realizowane będą programy, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.~~

~~W planie zagospodarowania przestrzennego województwa uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr VII/164/15 z dnia 27 maja 2015 roku określono rozmieszczenie następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:~~

- ~~a) z zakresu infrastruktury komunikacyjnej:~~
 - ~~- budowa drogi S51 Olsztyn – Olsztynek,~~
 - ~~- budowa obwodnicy Olsztyna w ciągu DK nr 16,~~
 - ~~- modernizacja linii kolejowych do odpowiednich prędkości przewozowych, w tym: 101–120km/h na linii Działdowo – Olsztyn,~~
- ~~b) zakresu infrastruktury technicznej:~~
 - ~~- modernizacja linii 110kV Olsztyn-Mątki – Olsztynek,~~
 - ~~- realizacja gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Kościerzyna – Olsztyn,~~
 - ~~- realizacja gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Bartąg – Grądek – Wadąg,~~
- ~~c) z zakresu infrastruktury społecznej i gospodarczej:~~
 - ~~- „Łyna- Alle- Ława” – utworzenie szlaku turystycznego rzeką Łyną poprzez rozwój infrastruktury podstawowej dla turystyki wodnej, rozwój bazy noclegowej i turystycznej.~~

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalonego przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr XXXIX/832/18 z dnia 28 sierpnia 2018 roku określono rozmieszczenie następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- z zakresu infrastruktury komunikacyjnej:*
 - budowa drogi S51 Olsztyn – Olsztynek (zrealizowana),*
 - droga Nr 16 – Budowa obwodnicy Olsztyna (zrealizowana),*
 - rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 598 na odcinku od skrzyżowania ul. Płoskiego z ul. Witosa/Bukowskiego do węzła Jaroty (S51) (WM) Poprawa połączeń sieciowych województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz zwiększenie bezpieczeństwa ruchu,*
 - kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu,*
 - prace na linii kolejowej nr 216 na odcinku Działdowo – Olsztyn [projekt o znaczeniu makroregionalnym],*
 - wzmacnianie potencjału gospodarczego stolicy województwa poprzez optymalizację jej układu drogowego,*
 - dokumentacje techniczne (WM) Przygotowanie inwestycji drogowych planowanych do realizacji ze środków UE w ramach RPO na lata 2014-2020; oraz inw. własnych planowanych do realizacji ze śr. własnych, środków innych samorządów, oraz z budżetu państwa (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie),*
 - zabudowa ERTMS/ETCS na liniach sieci bazowej TEN-T (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie)*

- *kolejowe przedsięwzięcia multilokalizacyjne służące poprawie bezpieczeństwa na newralgicznych skrzyżowaniach linii kolejowych z drogami w województwie warmińsko-mazurskim (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie)*
- *trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – promocja (WB) Wykreowanie markowego produktu turystycznego Trasy Rowerowej Polski Wschodniej oraz stworzenie wizerunku województwa, jako miejsca atrakcyjnego dla turystów zainteresowanych wypoczynkiem aktywnym, zwłaszcza turystyką rowerową (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie)*
- *z zakresu infrastruktury technicznej:*
 - *budowa GPZ Tomaszkowo wraz z zasilającymi liniami 110 kV,*
 - *modernizacja linii 110 kV Olsztyn Mątki – Olsztynek,*
 - *wsparcie działań z zakresu efektywności energetycznej zgodnie z podziałem interwencji pomiędzy programami krajowymi i regionalnymi,*
 - *budowa gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Jemiołowo – Bartąg,*
 - *budowa gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Bartąg – Grądek – Wadąg (obwodnica Olsztyna)*
 - *budowa sieci kanalizacji sanitarnej,*
 - *budowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej,*
 - *wsparcie selektywne przedsięwzięć dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych,*
- *z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej:*
 - *budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK),*
 - *ochrona zasobów przyrodniczych wybranych alei województwa warmińsko-mazurskiego poprzez poprawę stanu istniejących siedlisk i wykonanie nasadzeń w ramach działań ZIELONA DROGA (WB) Ochrona i zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych pachnicy dębowej oraz siedlisk chronionych gatunków porostów w obrębie cennych przyrodniczo alei na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich województwa warmińsko-mazurskiego (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie)*
- *Z zakresu infrastruktury społecznej:*
 - *wsparcie obszaru kultury w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie),*
 - *rozwój klastrów energii w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie),*
 - *termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w województwie warmińsko-mazurskim (lokalizacja: województwo Warmińsko-Mazurskie)*

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

9.1. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Na terenie gminy nie przewiduje się wyznaczenia obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

9.2. Obszary z możliwością lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na terenie gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni powyżej 2000 m² sprzedaży zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium. W granicach wyznaczonych obszarów należy przewidzieć właściwe połączenie komunikacyjne, ewentualną zieleń izolacyjną w stosunku do zabudowy mieszkaniowej oraz odpowiednią liczbę miejsc postojowych.

9.3. Obszary przestrzeni publicznej

Poprzez obszary przestrzeni publicznej należy rozumieć obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Studium wskazuje jako obszary przestrzeni publicznej:

- tereny centrum wsi Stawiguda jako obszar lokalizacji usług o charakterze ogólnogminnym, w tym usług administracyjnych oraz innych usług publicznych,
- tereny turystyki, rekreacji i sportu położone w miejscowościach Rybaki i Pluski, na których studium zakłada możliwość organizacji imprez masowych,
- tereny plaż i kąpielisk, place zabaw, skwery i parki, boiska, tereny dostępu do wód publicznych, świetlice, parkingi publiczne,
- teren zlokalizowany w obrębie Tomaszkowo oznaczony na rysunku studium jako tereny specjalne.

9.3. Obszary występowania złóż oraz tereny górnicze

Z uwagi na istotne skutki dla środowiska studium wskazuje na konieczność sporządzenia planu miejscowego dla terenu górniczego Gryźliny 1 oraz Gryźliny I. Postuluje się sporządzenie planu miejscowego dla całego obszaru sąsiedniego zawierającego również strefy występowania potencjalnych uciążliwości i negatywnego oddziaływania (uwzględniając poniższe wytyczne). Plan miejscowy niezależnie od wymagań określonych odrębnymi przepisami, powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego. Bezpieczeństwo powszechne oraz ochrona środowiska, w tym obiektów

budowlanych traktowane musi być w sposób priorytetowy. Ustalenia planu miejscowego powinny uwzględniać przepisy dotyczące prawa geologicznego i górniczego.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (zarówno dla terenu górniczego, jak również obszaru sąsiedniego) należy uwzględnić:

- aktualny sposób użytkowania terenów - zasięg potencjalnych uciążliwości i negatywnego oddziaływania związanych z ewentualną eksploatacją kopalin nie może obejmować istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej,
- wyznaczenie obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należyłą ochronę tych obiektów lub obszarów – wyznaczenie filarów ochronnych zgodnie z pkt 14.2 studium - filar ochronny powinien być wyznaczony dla zabudowy mieszkaniowej, a także dla obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zgodnie z przepisami dotyczącymi prawa geologicznego i górniczego;
- wyznaczenie obszarów wyłączonych z zabudowy bądź takich, w granicach których zabudowa jest dozwolona tylko po spełnieniu odpowiednich wymagań,
- wyznaczenie pasów ochronnych - minimalna szerokość pasów ochronnych powinna wynikać z wytycznych polskich norm,
- możliwość lokalizowania obiektów budowlanych zgodnie z przepisami odrębnymi, bez możliwości rozszerzania zakresu inwestycji (np. w zakresie przeróbki) – przeznaczenie powinno być rozstrzygnięte na etapie planu miejscowego),
- wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia,
- zapisy prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej w trakcie procedury sporządzania planu miejscowego,
- występowanie obszaru ochronnego udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 212 oraz ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych,
- rozwiązania komunikacyjne, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa ruchu, uciążliwości (hałas, drgania, pył) oraz ochrony nawierzchni dróg publicznych przed obciążeniem wynikającym z transportu,
- sposób gromadzenia odpadów oraz miejsce składowania odpadów,
- wyniki specjalistycznych badań i analiz mających na celu określenie wpływu na środowisko (przed rozpoczęciem eksploatacji, w trakcie trwania oraz po jej zakończeniu),
- ewentualną konieczność przebudowy istniejącej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,
- kierunek rekultywacji,
- zgodność z aktualnymi przepisami odrębnymi oraz (jako wytyczne) polskimi normami.

10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

10.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – postulowane

W celu zrealizowania polityki przestrzennej gminy zawartej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla następujących obszarów:

- a) obszar problemowy obejmujący część obrębu Ruś,
- b) obszar obejmujący wieś Gąglawki (bez możliwości podziału na mniejsze jednostki planistyczne),
- c) obszar obejmujący wieś Zezuj (bez możliwości podziału na mniejsze jednostki planistyczne),
- d) obszar obejmujący wieś Pluski - celem planu powinno być zapewnienie powiązań przestrzennych pomiędzy obowiązującymi na terenie wsi Pluski planami zagospodarowania przestrzennego, zapewnienie odpowiednich standardów wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną, w tym powiązań komunikacyjnych oraz wydzielenie terenów publicznych, w tym plaży wiejskiej,
- e) obszar osady Łańsk – zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium teren rekreacyjnoturystyczny wzbogacony o funkcję międzynarodowej edukacji ornitologicznej, plan miejscowy powinien uwzględnić uwarunkowania przyrodnicze oraz występujące obszary prawnie chronione, uwzględniając jednocześnie specyfikę terenu oraz zachowanie i kontynuację istniejącego sposobu użytkowania (w tym ochronę gruntów leśnych zgodnie z przepisami odrębnymi);
- f) obszar zlokalizowany w sąsiedztwie obwodnicy miasta Olsztyna obejmujący tereny oznaczone na rysunku studium jako „kierunki rozwoju zabudowy działalności gospodarczej” w rejonie wsi Tomaszkowo wraz z terenami przeznaczonymi na budowę węzłów oraz miejsc obsługi podróżnych,
- g) obszar lotniska użytku publicznego w Gryżlinach i terenów przyległych – celem prac planistycznych powinno być przeznaczenie części terenów na funkcje związane z obsługą lotniska, w tym funkcje związane z obsługą ruchu turystycznego oraz funkcje komplementarne (umożliwiające prowadzenie działalności usługowej, produkcyjnej oraz baz i składów),
- h) obszary przestrzeni publicznej,
- i) teren zlokalizowany na południe od miejscowości Dorotowo w miejscu oznaczonym na rysunku studium – punkt widokowy na jezioro Wulpińskie wraz z sąsiedztwem,
- j) tereny silnej presji inwestycyjnej (np. w obrębie Tomaszkowo, Bartąg, Jaroty).

Na rysunku studium zostały oznaczone wybrane obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W granicach wyżej wymienionych obszarów określono kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej poprzez wskazanie stanu istniejącego i kierunków rozwoju. W związku z powyższym tereny te wyznaczają obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Zamiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Zalecenia i ograniczenia dla poszczególnych stref polityki przestrzennej:

S1 – Strefa Południowa:

- rolnictwo o charakterze ekologicznym z ograniczeniem upraw płuźnych, a stopniowym zwiększaniem powierzchni trwałych użytków zielonych w celu zmniejszenia odpływu substancji biogennej i organicznych do gruntu,
- zaleca się zalesienie gruntów najsłabszych oraz narażonych na degradację,
- obszar przydatny do tworzenia gospodarstw agroturystycznych,
- należy wprowadzić zakaz możliwości lokalizacji ferm bezściółowych oraz dużych ferm i hodowlanych.

S2 – Strefa Centralna:

- należy dążyć do zmniejszenia odpływu substancji biogennej i organicznych do gruntu i wód,
- zaleca się zalesienie gruntów najsłabszych oraz narażonych na degradację,
- obszar przydatny do tworzenia gospodarstw agroturystycznych,
- należy wprowadzić zakaz możliwości lokalizacji ferm bezściółowych oraz dużych ferm hodowlanych.

S3 – Strefa Północna oraz S4 – Miejscowość Stawiguda:

- z uwagi na presję urbanistyczną rolnicza przestrzeń produkcyjna stopniowo zanika,
- rolnictwo o charakterze zintegrowanym lub wielkotowarowym ze stopniowym zwiększaniem powierzchni trwałych użytków zielonych w celu zmniejszenia odpływu substancji biogennej i organicznych do gruntu,
- zaleca się zalesienie gruntów najsłabszych oraz narażonych na degradację,
- należy wprowadzić zakaz możliwości lokalizacji ferm bezściółowych oraz dużych ferm hodowlanych.

12. Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej

W sąsiedztwie zwartych kompleksów leśnych obszar i zakres proponowanych zalesień powinien obejmować jedynie grunty najsłabsze (klasy V i VI), zagrożone erozją lub zdegradowane. Grunty marginalne, nieprzydatne dla rolnictwa, mogą być zalesiane pod warunkiem wykonania rozpoznania (ekspertyzy) w kierunku wykluczenia występowania na nich siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym ciepłolubnych muraw napiaskowych i muraw kserotermicznych, wykształcających się na suchych piaszczystych glebach na stanowiskach o odpowiednich warunkach termicznych i ekspozycji słonecznej. Na terenie całej gminy zaleca się zachowanie i ochronę układu istniejących drobnych płatów leśnych. Należy dążyć do ustanowienia połączeń między nimi (ciągłości przestrzennej), stanowiących sieć połączeń przyrodniczych. Zaleca się zachowanie oraz wzbogacanie naturalnych form zadrzewień śródpolnych, w szczególności wzdłuż miedz, dróg, oraz cieków wodnych. Należy

objąć ochroną aleje drzew przydrożnych oraz pojedyncze okazy drzew, cenne ze względu na walory krajobrazowe oraz środowiskowe. W celu podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru gminy należy dążyć do wyznaczenia, oznakowania i udostępnienia turystom części obszarów leśnych położonych w sąsiedztwie rejonów zainwestowania turystycznego.

Na terenie gminy występują lasy ochronne oraz lasy gospodarcze, które znajdują się w granicach Nadleśnictwa Nowe Ramuki, Kudypy, Jagielek oraz Olsztyn. Na rysunku studium zostały oznaczone lasy ochronne.

Istotnym aspektem jest przestrzeganie zasad obowiązujących na terenie obszarów chronionego krajobrazu, w granicach których obowiązują między innymi następujące ustalenia:

- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych, niedopuszczanie do ich nadmiernego użytkowania,
- zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych,
- zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych,
- wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i projektowane ścieżki edukacyjno-przyrodnicze.

W ramach prowadzonej leśnej przestrzeni produkcyjnej, oprócz wyznaczonych na rysunku studium obszarów przeznaczonych na dolesienia, w zależności od potrzeb (za względów przyrodniczych bądź gospodarczych) dopuszcza się zalesienie innych terenów bez konieczności zmiany niniejszego studium.

13. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych oraz udokumentowane wody podziemne

W granicach administracyjnych gminy oznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego (arkusz N-34-77-D-d-2) oraz „Studium dla potrzeb ochrony przeciwpowodziowej – rzeka Łyna”.

Ponadto należy uwzględnić ustalenia „Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly” - projektowane zagospodarowanie terenów nie może przyczynić się do pogorszenia stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz wpłynąć negatywnie na utrzymanie i osiągnięcie celów środowiskowych.

Oznaczono także obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z dokumentem „Wyznaczenie granic bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych” dla rzeki Pasłęki.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy dotyczące prawa wodnego.

W granicach administracyjnych gminy występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium. Oznaczenia punktowe dotyczą danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Olsztynie. Karty dokumentacyjne naturalnych zagrożeń geologicznych zostały zrealizowane przez Akademię Górniczo-Hutniczą w 01.05.2004r. W granicach gminy Stawiguda wyodrębniono dwa osuwiska:

- o numerze ewidencyjnym N-34-78-C-c/1, zbocze doliny rzecznej oraz skarpa przykorytowa, generalne nachylenie zbocza – 38° , jako wskazania zabezpieczające wymieniono zalesienie obszaru,
- o numerze ewidencyjnym N-34-90-A-a/1, zbocze doliny rzecznej oraz skarpa przykorytowa, generalne nachylenie zbocza – 31° , jako wskazania zabezpieczające wymieniono obsadzenie obszaru drzewami i krzewami.

Oznaczenie liniowe dotyczy osuwiska znajdującego się w Wojewódzkim Archiwum Geologicznym w Olsztynie. Rejestracja osuwisk w województwie realizowana na potrzeby Katalogu Osuwisk przeprowadzona została w 1969 roku. Katalog zawiera materiał rejestracyjny dla województwa przedstawiony w formie tabelarycznej, mapy w skali 1:100 000 oraz krótkiego komentarza. Pochodzenie i rozwój osuwisk w Dolinie Łyny związane jest z erozją boczną rzeki. W granicach gminy Stawiguda oznaczono obszar o predyspozycjach do powstania różnego typu osuwisk. W opisie zwrócono uwagę, iż większość obszarów określanych jako predysponowane do ruchu zboczy zachowuje stan równowagi dzięki zalesieniu.

Z uwagi na lokalizację w granicach rezerwatu przyrody wyżej wymienionych osuwisk oraz obszaru o predyspozycjach do powstania różnego typu osuwisk wskazuje się zakaz wyrębu oraz zalesienie terenu.

Natomiast w miejscowości Ruś oznaczono na rysunku studium obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych na podstawie opracowania z czerwca 2017 roku „Badania geologiczne i ocena stateczności skarp przydrożnych w Rusi”.

Część gminy Stawiguda położona jest w zasięgu udokumentowanych wód podziemnych w granicach projektowanego obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych GZWP Olsztyn nr 213, zgodnie z „Dokumentacją określającą warunki hydrologiczne dla ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych Olsztyn (GZWP nr 213)” opracowaną w 2007 r. przez Hydroconsult Sp. z o. o. – Biuro Studiów i Badań Hydrologicznych i Geofizycznych w Poznaniu i przyjętą przez Ministra Środowiska zawiadomieniem Nr DGiK Gkdh/4791-6670-5/2019/08/JP z dnia 07.03.2008 r. oraz w granicach projektowanego obszaru ochronnego zbiornika wód podziemnych GZWP nr 212 „Zbiornik Międzymorenowy Olsztynek”, określone zgodnie z dokumentacją hydrogeologiczną pt.: „Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych lokalnego zbiornika wód podziemnych Olsztynek, dawnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 212 Zbiornik międzymorenowy Olsztynek” opracowaną w 2013 roku przez Przedsiębiorstwo Geologiczne Polgeol S.A. w Warszawie i zatwierdzoną przez Ministra Środowiska decyzją Nr DGKhg-4731-63/7011/14291/13/MJe z dnia 07.04.2014 roku.

W związku z faktem, że część terenu gminy położona jest w zasięgu użytkowych warstw wodonośnych GZWP Olsztyn nr 213 o niskiej odporności na migracje zanieczyszczeń, gdzie czas przesiąkania wynosi od 5 do 25 lat, należy przewidzieć taki sposób zagospodarowania, aby nie wpłynął negatywnie na stan wód podziemnych.

14. Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych, a także obiekty i obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W granicach administracyjnych gminy Stawiguda występuje oznaczony na rysunku studium teren górniczy Gryźliny I oraz Gryźliny 1.

Dla terenu górniczego konieczne jest:

- określenie warunków zachowania bezpieczeństwa powszechnego (zagrożenia wodne, osuwiskowe, zagrożenia pożarowe itp.) spełnienie wymogów dotyczących ochrony środowiska, w tym: ochrony złoża i obiektów budowlanych (optymalna gospodarka złożem),
- określenie uwarunkowań zagospodarowania terenów górniczych oraz ograniczenie w ich użytkowaniu,
- wyznaczenie pasów ochronnych zgodnie z polską normą (w tym również w odniesieniu do terenów sąsiednich, nieobjętych eksploatacją),
- wykonanie rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kruszyw zgodnie z ustalonym kierunkiem (rolny lub leśny) i warunkami przeprowadzenia rekultywacji (m.in. dla złóż których koncesje przestały obowiązywać lub zostały one wygaszone),
- uwzględnienie konieczności ochrony warstw wodonośnych o dużej wrażliwości przed przenikaniem zanieczyszczeń w szczególności w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Olsztynek nr 212 oraz jego obszarów ochronnych,
- wprowadzenie zakazu wyznaczania nowej zabudowy mieszkaniowej.

14.1. Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin

W tabeli 3 zestawiono udokumentowane złoża kopalin występujące na terenie gminy Stawiguda. Podane zostały również podstawowe parametry.

Tabela nr 3. Wykaz złóż kopalin.

Lp.	Id złoża	nazwa złoża	rodzaj
1	17760	Gryźliny I (część północna)	kruszywa naturalne

2	17760	Gryżliny I (część południowa)	kruszywa naturalne
3	7502	Zezuj II	kruszywa naturalne
4	6538	Zezuj	krety
5	1488	Ruś	kruszywa naturalne
6	18350	Ruś 1	kruszywa naturalne
7	2288	Bartąg	surowce ilaste ceramiki budowlanej
8	17154	Gryżliny 1	kruszywa naturalne
9	17043	Gryżliny	kruszywa naturalne

14.2. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W związku z koniecznością ochrony zabudowy wsi Gryżliny, studium zakłada konieczność wyznaczenia filaru ochronnego w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Filar ochronny powinien być wyznaczony dla zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej (istniejącej i projektowanej), a także dla obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zgodnie z przepisami dotyczącymi prawa geologicznego i górnictwa. Parametry filaru ochronnego powinny wynikać z przepisów odrębnych oraz szczegółowych badań i analiz. Poza filarem ochronnym należy na etapie planu miejscowego wyznaczyć strefę buforową zapewniającą ochronę mieszkańców wsi Gryżliny przed uciążliwościami związanymi z ewentualną eksploatacją złoża.

15. Obszary pomników zagłady oraz ich stref ochronnych

W granicach administracyjnych gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

16. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Studium ustala możliwość zmian funkcjonalno-przestrzennych w granicach obszarów oznaczonych jako tereny wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji. Istniejący teren należy traktować jako zabudowę adaptowaną, postuluje się jednak przekształcenia:

- zabudowy produkcyjnej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie funkcji mieszkalnej,
- terenów złóż kopalin, których eksploatacja została zaniechana, w tym przede wszystkim złoża kopalin Ruś i Ruś 1,
- zabudowy po byłych państwowych gospodarstwach rolnych.

Należy poddać rehabilitacji tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Celem działań powinna być poprawa stanu technicznego substancji budynkowej, poprawa jej walorów użytkowych i estetycznych oraz poprawa jakości przestrzeni. W zależności od stopnia zniekształcenia pierwotnych struktur przestrzennych zaleca się trzy kierunki działań:

- działania o charakterze porządkowym, w których nie ingeruje się w istniejącą tkankę, a stosuje się wprowadzanie wysokiej i niskiej zieleni, nowych nawierzchni, urządzeń małej architektury oraz wypełnianie wolnych terenów zabudową nawiązującą rozwiązaniami architektonicznymi do tradycji miejsca, istniejącego otoczenia (przenikanie) lub regionalnych elementów architektury;
- działania o charakterze modernizacyjnym (z wykorzystaniem elementów opisanych powyżej) co pozwala na przebudowę obiektów lub całych zespołów bez zmiany struktury przestrzennej jednostki;
- działania o charakterze budującym (z wykorzystaniem elementów opisanych powyżej) właściwe dla struktur przestrzennych znacznie zniekształconych, wymagających największej ingerencji w istniejącą tkankę mieszkaniową.

17. Obszary zdegradowane

W wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji stanowią zadanie własne gminy. Pojęcie rewitalizacji jest niezwykle szerokie i oznacza złożony proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Proces ten powinien być prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obszarem zdegradowanym w rozumieniu ustawy o rewitalizacji może być obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dodatkowo w wyżej wymienionym obszarze musi występować co najmniej jedno z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Po szczegółowej analizie, w szczególności w porównaniu do innych gmin w województwie warmińsko-mazurskim stwierdza się, że na terenie gminy nie występują obszary, które można uznać za zdegradowane.

18. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

W granicach administracyjnych gminy Stawiguda występują tereny zamknięte: nieruchomości, przez które przebiega linia kolejowa. W granicach terenów zamkniętych obowiązują przepisy odrębne. Nie wyznacza się stref ochronnych dla istniejących terenów zamkniętych. Aktualny wykaz terenów zamkniętych na terenie gminy Stawiguda obejmuje następujące działki ewidencyjne:

- obręb Bartąg dz. 119/5,
- obręb Bartąg dz. 208,

- obręb Bartąg dz. 331/2,
- obręb Dorotowo dz. 201,
- obręb Gągłwaki dz. 11/8,
- obręb Gryżliny dz. 835,
- obręb Gryżliny dz. 438,
- obręb Gryżliny dz. 511,
- obręb Miodówko dz. 154,
- obręb Stawiguda dz. 590/5,
- obręb Stawiguda dz. 669/5,
- obręb Tomaszkowo dz. 331/1.

19. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym

W granicach Gminy Stawiguda nie wyznacza się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego gmina Stawiguda znajduje się w granicach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka wojewódzkiego Olsztyna. Rdzeniem jest miasto Olsztyn, natomiast strefę zewnętrzną stanowią sąsiednie gminy wiejskie: Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Purda, Stawiguda oraz miejsko-wiejską Barczewo.

20. Obszary problemowe

W granicach administracyjnych gminy Stawiguda wyznacza się obszar problemowy obejmujący złożę kopalin Ruś oraz jego bezpośrednie sąsiedztwo. Konflikt przestrzenny wynika z potencjalnych uciążliwości eksploatacji kopalin w stosunku do istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej. W celu ograniczenia negatywnego wpływu wprowadza się obowiązek sporządzenia miejscowego planu

zagospodarowania przestrzennego w granicach złoża kopalin Ruś. Postuluje się opracowanie planu miejscowego również dla strefy około 300 m od granic złoża.

Studium musi uwzględnić stan faktyczny, ale przede wszystkim uwzględnić ochronę zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie. W związku z wygaśnięciem koncesji, studium ustala sposób zagospodarowania terenu zgodny z „kierunkami zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej” określonymi na rysunku studium. Ze względu na konflikt przestrzenny po wygaśnięciu koncesji złożę nie jest wskazane do eksploatacji, zagospodarowanie terenu wymaga dalszej szczegółowej analizy, w tym środowiskowej i urbanistycznej.

Załącznik 1. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	Nazwa	Obręb	Nr uchwały	Data uchwały	Publikacja
1	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w obrębie geodezyjnym Bartąg - jednostka C	Bartąg	XV/135/00	28.09.2000	Nr 73 Poz. 911 z dnia 2000-11-22
2	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w obrębie Bartąg - jednostka A	Bartąg	XVI/149/00	23.11.2000	Nr 78 Poz. 997 z dnia 2000-12-18
3	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Bartąg, gmina Stawiguda - jednostka D	Bartąg	XXVIII/258/02	13.09.2002	Nr 125 Poz. 1804 z dnia 2002-10-07
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Bartąg - jednostka E	Bartąg	XXVIII/259/02	13.09.2002	Nr 125 Poz. 1805 z dnia 2002-10-07
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Bartąg - jednostka G	Bartąg	XXIX/266/02	10.10.2002	Nr 147 Poz. 2034 z dnia 2002-11-15
6	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie geodezyjnym Bartąg gmina Stawiguda - jednostka I	Bartąg	VIII/37/03	15.04.2003	Nr 62 Poz. 885 z dnia 2003-05-14
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie geodezyjnym Bartąg gmina Stawiguda - jednostka J	Bartąg	VIII/38/03	15.04.2003	Nr 62 Poz. 886 z dnia 2003-05-14
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie geodezyjnym Bartąg gmina Stawiguda - jednostka F	Bartąg	X/55/03	30.06.2003	Nr 114 Poz. 1548 z dnia 2003-07-30
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie geodezyjnym Bartąg gmina Stawiguda - jednostka H	Bartąg	XIII/93/03	12.12.2003	Nr 6 Poz. 120 z dnia 2004-01-19
10	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda obręb Bartąg - jednostka A obejmującego obszar działek o nr 295/3, 295/4, 295/88, 295/89, 295/90, 295/102	Bartąg	XXXVI/253/06	25.04.2006	Nr 76 Poz. 1362 z dnia 2006-06-09
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Bartąg	Bartąg	XXXVIII/273/06	12.07.2006	Nr 135 Poz. 2070 z dnia 2006-09-14
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Stawiguda obręb Bartąg - jednostka B	Bartąg	XVI/121/8	16.10.2008	Nr 184 Poz. 2699 z dnia 2008-12-04
13	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Bartąg gmina Stawiguda	Bartąg	XVI/122/8	16.10.2008	Nr 184 Poz. 2700 z dnia 2008-12-04
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Bartąg, gmina Stawiguda	Bartąg	XIV/97/2012	30.03.2012	Poz. 1486 z dnia 2012-05-09
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Bartąg (Zydlung) gmina Stawiguda	Bartąg	XXIV/181/2013	21.03.2013	Poz. 1705 z dnia 2013-04-25

16	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Bartąg (Bartek), gmina Stawiguda	Bartąg	XXIX/222/2013	17.09.2013	Poz. 2899 z dnia 2013-10-22
17	Częściowa zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie geodezyjnym Bartąg, gmina Stawiguda jednostka H	Bartąg	XXXIX/316/2014	29.10.2014	Poz. 3927 z dnia 2014-12-02
18	Częściowa zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Bartąg jednostka G, gmina Stawiguda	Bartąg	VI/36/2015	26.03.2015	Poz. 1701 z dnia 2015-05-06
19	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie geodezyjnym Bartąg, gmina Stawiguda jednostka H	Bartąg	XX/216/2016	15.12.2016	Poz. 607 z dnia 2017-02-08
20	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie Bartąg jednostka E, gmina Stawiguda	Bartąg	XX/217/2016	15.12.2016	Poz. 485 z dnia 2017-02-02
21	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w miejscowości Dorotowo - sektor E	Dorotowo	VII/65/99	25.06.1999	Nr 48 Poz. 894 z dnia 1999-07-29
22	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w części miejscowości Dorotowo - jednostka F	Dorotowo	VII/66/99	25.06.1999	Nr 48 Poz. 895 z dnia 1999-07-29
23	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miejscowości Dorotowo gmina Stawiguda - jednostka F	Dorotowo	XV/107/04	19.02.2004	Nr 40 Poz. 502 z dnia 2004-03-26
24	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Dorotowo, gmina Stawiguda	Dorotowo	XX/154/09	26.03.2009	Nr 64 Poz. 1039 z dnia 2009-05-15
25	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Dorotowo, gmina Stawiguda	Dorotowo	IX/47/2011	27.09.2011	Nr 174 Poz. 2612 z dnia 2011-11-21
26	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w miejscowości Dorotowo sektor E	Dorotowo	XXII/235/2017	09.02.2017	Poz. 1192 z dnia 2017-03-14
27	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej w obrębie Gryżliny, gmina Stawiguda	Gryżliny	XX/153/09	26.03.2009	Nr 64 Poz. 1038 z dnia 2009-05-15
28	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda, obręb Jaroty	Jaroty	X/57/03	30.06.2003	Nr 114 Poz. 1550 z dnia 2003-07-30
29	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gmina Stawiguda, obręb Jaroty, działka 214/5 - 214/23	Jaroty	XXXIV/235/05	28.12.2005	Nr 32 Poz. 684 z dnia 2006-03-02
30	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Jaroty, gmina Stawiguda	Jaroty	XXIV/183/2013	21.03.2013	Poz. 1794 z dnia 2013-05-09

31	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda miejscowo Kręsk - jednostka A	Kręsk	VII/61/99	25.06.1999	Nr 48 Poz. 890 z dnia 1999-07-29
32	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda miejscowo Kręsk - jednostka B	Kręsk	VII/62/99	25.06.1999	Nr 48 Poz. 891 z dnia 1999-07-29
33	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda miejscowości Majdy - jednostka C	Majdy	VII/63/99	25.06.1999	Nr 48 Poz. 892 z dnia 1999-07-29
34	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda miejscowo Majdy - jednostka D	Majdy	VII/64/99	25.06.1999	Nr 48 Poz. 893 z dnia 1999-07-29
35	Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda miejscowo Majdy - jednostka C	Majdy	XXIV/230/01	28.12.2001	Nr 7 Poz. 173 z dnia 2002-01-21
36	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w miejscowości Majdy - jednostka C i D	Majdy	VIII/50/07	06.09.2007	Nr 154 Poz. 2054 z dnia 2007-10-16
37	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda, miejscowości Majdy - jednostka C	Majdy	XXIX/209/10	25.03.2010	Nr 52 Poz. 880 z dnia 2010-04-21
38	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda, miejscowości Majdy - jednostka D	Majdy	XIX/132/2	26.09.2012	Poz. 2864 z dnia 2012-10-29
39	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Majdy jednostka D, gmina Stawiguda	Majdy	IV/18/2015	28.01.2015	Poz. 961 z dnia 2015-02-13
40	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Majdy jednostka C, gmina Stawiguda	Majdy	IV/20/2015	28.01.2015	Poz. 962 z dnia 2015-03-13
41	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów obrębu Majdy położonych na terenie jednostki C, gmina Stawiguda	Majdy	XXIII/250/2017	16.03.2017	Poz. 1804 z dnia 2017-04-14
42	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej położonych w obrębie Miodówko, gmina Stawiguda	Miodówko	XXIX/212/10	25.03.2010	Nr 72 Poz. 1151 z dnia 2010-05-25
43	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Pluski	Pluski	XXXI/374/98	18.06.1998	Nr 16 Poz. 211 z dnia 1998-07-27
44	Zmiana miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego części wsi Pluski (obszar działki nr 3/30)	Pluski	XV/134/2000	28.09.2000	Nr 73 Poz. 910 z dnia 2000-11-22
45	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Pluski w gminie Stawiguda	Pluski	XX/196/01	28.06.2001	Nr 66 Poz. 1093 z dnia 2001-08-16
46	Zmiana miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego części wsi Pluski (dotyczy terenu działki nr 5 i nr 10)	Pluski	X/56/03	30.06.2003	Nr 114 Poz. 1549 z dnia 2003-07-30
47	Zmiana miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego części wsi Pluski	Pluski	X/61/03	30.06.2003	Nr 114 Poz. 1552 z dnia 2003-07-30
48	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz	Pluski	XXVI/187/05	10.02.2005	Nr 23 Poz. 340 z dnia 2005-03-04

	rekreacyjnej w miejscowości Pluski, gmina Stawiguda				
49	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Pluski, gmina Stawiguda	Pluski	XXXIV/236/05	28.12.2005	Nr 15 Poz. 399 z dnia 2006-01-20
50	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Pluski gmina Stawiguda	Pluski	XXXV/247/06	27.01.2006	Nr 34 Poz. 744 z dnia 2006-03-07
51	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Pluski, gmina Stawiguda (dz. 276 i 284/9)	Pluski	X/63/07	27.11.2007	Nr 25 Poz. 586 z dnia 2008-02-11
52	Częściowa zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Pluski w gminie Stawiguda	Pluski	XXXIX/314/2014	29.10.2014	Poz. 3926 z dnia 2014-12-02
53	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych nad jeziorem Pluszne w obrębie Pluski, gmina Stawiguda	Pluski	XXIV/268/2017	20.04.2017	Poz. 2509 z dnia 2017-05-30
54	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Ruś gmina Stawiguda (jednostka A)	Ruś	XII/80/03	24.10.2003	Nr 177 Poz. 2142 z dnia 2003-11-19
55	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w miejscowości Ruś, gmina Stawiguda - jednostka B	Ruś	XVII/123/4	16.04.2004	Nr 83 Poz. 979 z dnia 2004-06-15
56	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej położonych w obrębie Ruś, gmina Stawiguda	Ruś	XXIX/210/10	25.03.2010	Nr 53 Poz. 891 z dnia 2010-04-23
57	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Rybaki gmina Stawiguda	Rybaki	VIII/58/2015	25.06.2015	Poz. 2999 z dnia 2015-08-21
58	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Stawiguda	Stawiguda	VII/67/99	25.06.1999	Nr 47 Poz. 883 z dnia 1999-07-26
59	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów działalności gospodarczej obręb Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXI/157/4	30.09.2004	Nr 141 Poz. 1768 z dnia 2004-10-13
60	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Stawiguda i obrębu Stawiguda	Stawiguda	XXV/181/04	29.12.2004	Nr 11 Poz. 230 z dnia 2005-02-09
61	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej fragmentu wsi Stawiguda, w gminie Stawiguda (jednostka A i B)	Stawiguda	XXXI/221/05	28.09.2005	Nr 178 Poz. 1963 z dnia 2005-11-18
62	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miejscowości Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXIV/175/09	09.09.2009	Nr 151 Poz. 2189 z dnia 2009-10-13
63	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej położonych w obrębie Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXIX/211/10	25.03.2010	Nr 61 Poz. 992 z dnia 2010-05-07

64	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej (dz. nr 335) położonych na południowy-zachód od wsi Stawiguda w obrębie Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXXV/261/10	21.10.2010	Nr 211 Poz. 2844 z dnia 2010-12-24
65	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	IV/22/2015	28.01.2015	Poz. 963 z dnia 2015-03-13
66	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w centrum miejscowości Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XIX/201/2016	27.10.2016	Poz. 4868 z dnia 2016-12-02
67	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu terenów działalności gospodarczej położonych w obrębie Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXIII/251/2017	16.03.2017	Poz. 1805 z dnia 2017-04-14
68	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu usług publicznych położonego w miejscowości Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXXI/316/2017	14.12.2017	Poz. 5263 z dnia 2017-12-28
69	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą położonych w obrębie Stawiguda, gmina Stawiguda	Stawiguda	XXXI/315/2017	14.12.2017	Poz. 91 z dnia 2018-01-04
70	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda zatwierdzonego uchwałą Nr IX/20/01 Rady Gminy w Stawigudzie z dnia 13.07.1991 r.	Tomaszkowo	XVII/194/96	31.07.1996	Nr 36 Poz. 377 z dnia 1996-09-18
71	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda obszar Tomaszkowo - sektor H	Tomaszkowo	XIX/236/96	16.12.1996	Nr 18 Poz. 241 z dnia 1997-06-05
72	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w obrębie geodezyjnym Tomaszkowo	Tomaszkowo	III/11/98	29.12.1998	Nr 6 Poz. 31 z dnia 1999-02-05
73	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zabudowy usługowej, turystycznej i sportowej w rejonie wsi Tomaszkowo w gminie Stawiguda	Tomaszkowo	XX/195/01	28.06.2001	Nr 66 Poz. 1092 z dnia 2001-08-16
74	Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w obrębie Tomaszkowo	Tomaszkowo	XXIII/220/01	15.11.2001	Nr 135 Poz. 1850 z dnia 2001-12-06
75	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkalnej, usługowej i turystycznej w rejonie wsi Tomaszkowo gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXVI/245/02	25.04.2002	Nr 65 Poz. 986 z dnia 2002-05-27
76	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda obręb Tomaszkowo - jednostka G	Tomaszkowo	X/59/03	30.06.2003	Nr 114 Poz. 1551 z dnia 2003-07-30
77	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu jednostki J w obrębie Tomaszkowo w gminie Stawiguda	Tomaszkowo	XI/67/03	11.09.2003	Nr 166 Poz. 2024 z dnia 2003-10-20
78	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda obręb Tomaszkowo - jednostka I	Tomaszkowo	XIII/94/03	12.12.2003	Nr 6 Poz. 121 z dnia 2004-01-19

79	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów centrum ekspedycyjno-rozdzielczego Poczty Polskiej w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXVI/188/05	10.02.2005	Nr 23 Poz. 341 z dnia 2005-03-04
80	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych w obrębie Tomaszkowo, w gminie Stawiguda	Tomaszkowo	XXX/212/05	30.06.2005	Nr 99 Poz. 1314 z dnia 2005-08-04
81	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXVIII/274/6	12.07.2006	Nr 131 Poz. 2033 z dnia 2006-09-08
82	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej obręb Tomaszkowo gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XL/284/06	26.10.2006	Nr 197 Poz. 2794 z dnia 2006-12-19
83	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	VIII/49/07	06.09.2007	Nr 148 Poz. 1933 z dnia 2007-10-05
84	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej obręb Tomaszkowo gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XIII/98/08	29.04.2008	Nr 99 Poz. 1732 z dnia 2008-06-20
85	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej położonych w obrębie Tomaszkowo w gminie Stawiguda	Tomaszkowo	XVI/123/8	16.10.2008	Nr 184 Poz. 2701 z dnia 2008-12-04
86	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej położonych po wschodniej stronie drogi krajowej nr 51 w obrębie Tomaszkowo gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXV/262/10	21.10.2010	Nr 211 Poz. 2845 z dnia 2010-12-24
87	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej położonych po zachodniej stronie drogi krajowej nr 51 w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	IX/46/2011	27.09.2011	Nr 169 Poz. 2542 z dnia 2011-11-14
88	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Tomaszkowo (dz.391 ...), gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXIX/223/2013	17.09.2013	Poz. 2900 z dnia 2013-10-22
89	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXII/258/2013	19.12.2013	Poz. 960 z dnia 2014-02-21
90	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego na obszarze jednostki "J" w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXVI/286/2014	29.04.2014	Poz. 2179 z dnia 2014-06-12
91	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych na obszarze jednostki "G" w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXVI/288/2014	29.04.2014	Poz. 2180 z dnia 2014-06-12
92	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda kolonia Tomaszkowo	Tomaszkowo	XXXVIII/304/2014	11.09.2014	Poz. 3322 z dnia 2014-10-21

93	Częściowa zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej położonych po wschodniej stronie drogi krajowej nr 51 w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXIX/313/2014	29.10.2014	Poz. 3925 z dnia 2014-12-02
94	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda, obszar Tomaszkowo sektor H	Tomaszkowo	IV/23/2015	28.01.2015	Poz. nr 964 z dnia 2015-03-13
95	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego funkcjonującego pod nazw Zmiana mpzp gminy Stawiguda obręb Tomaszkowo jednostka I	Tomaszkowo	V/31/2015 XIII/94/03	26.02.2015	Poz. 1166 z dnia 2015-03-30 i Nr 6 Poz. 121 z dnia 2004-01-19
96	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych przy skrzyżowaniu drogi krajowej nr 51 z projektowanej obwodnic miasta Olsztyna w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	X/92/2015	15.10.2015	Poz. 3691 z dnia 2015-10-21
97	Częściowa zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda kolonia Tomaszkowo	Tomaszkowo	XIX/202/2016	27.10.2016	Poz. 4997 z dnia 2016-12-07
98	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu zabudowy usługowej, turystycznej i sportowej w rejonie wsi Tomaszkowo w gminie Stawiguda obejmującego fragment pola golfowego	Tomaszkowo	XXIX/297/2017	21.09.2017	Poz. 4101 z dnia 2017-10-16
99	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda w obrębie Tomaszkowo - Wyspa	Tomaszkowo	XXIX/298/2017	21.09.2017	Poz. 4102 z dnia 2017-10-16
100	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu infrastruktury technicznej w części obrębu Wymój, gmina Stawiguda	Wymój	XVI/125/8	16.10.2008	Nr 174 Poz. 2547 z dnia 2008-11-12
101	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XXXIV/341/2018	22.02.2018	Poz. 1375 z dnia 2018-03-28
102	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Stawiguda i części obrębu Wymój	Wymój	XVI/127/8	16.10.2008	Nr 174 Poz. 2548 z dnia 2008-11-12
103	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu obrębu Wymój gmina Stawiguda	Wymój	XXXIV/342/2018	22.02.2018	Poz. 1376 z dnia 2018-03-28
104	<i>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu Bartąg, gmina Stawiguda</i>	<i>Bartąg</i>	<i>XL/399/2018</i>	<i>27.08.2018</i>	<i>Poz. 4226 z dnia 2018-10-10</i>
105	<i>Częściowa zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Stawiguda, gmina Stawiguda</i>	<i>Stawiguda</i>	<i>XLII/415/2018</i>	<i>15.10.2018</i>	<i>Poz. 4872 z dnia 2018-11-15</i>
106	<i>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy usługowej i produkcyjnej położonych przy ulicy Jarzębinowej w obrębie Stawiguda, gmina Stawiguda</i>	<i>Stawiguda</i>	<i>IX/55/2019</i>	<i>30.05.2019</i>	<i>Poz. 3024 z dnia 2019-06-12</i>
107	<i>Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Pluski w gminie Stawiguda</i>	<i>Pluski</i>	<i>IX/56/2019</i>	<i>30.05.2019</i>	<i>Poz. 3025 z dnia 2019-06-12</i>

108	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów obejmujących fragmenty obrębu Bartąg, gmina Stawiguda	Bartąg	XII/83/2019	12.09.2019	Poz. 4998 z dnia 2019-10-21
109	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w Stawigudzie przy ulicy Ceglanej, gmina Stawiguda	Stawiguda	XII/84/2019	12.09.2019	Poz. 5000 z dnia 2019-10-21
110	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów produkcyjno-usługowych, położonych po wschodniej stronie drogi krajowej nr S51 oraz terenów mieszkaniowych, położonych przy ul. wagi, w obrębie Tomaszkowo, gmina Stawiguda	Tomaszkowo	XIX/154/2020	20.02.2020	Poz. 1573 z dnia 2020-03-31

21. Uzasadnienie oraz synteza ustaleń zmiany studium

Do zmiany studium przystąpiono w związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r. Objęła ona tereny działek nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz części działki 296/5 położonych w miejscowości Bartąg. Jest to obszar zlokalizowany bezpośrednio przy granicy z miastem Olsztyn, wśród istniejącej zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej. Dokument studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z 2018r. określił ten teren jako rolniczą przestrzeń produkcyjną. Zamierzeniem zmiany było przywrócenie obszarowi kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej niskiej intensywności, jaki posiadał w dokumencie studium przyjętym w roku 2013.

W związku z położeniem wśród obszarów zabudowanych, teren ten nie przedstawia wartości przyrodniczych oraz znacznej przydatności rolniczej.

W celu zachowania ładu przestrzennego i wkomponowania w okalający teren zurbanizowany, wprowadzono kierunek rozwoju umożliwiający racjonalne wykorzystanie zarówno pod względem ekonomicznym, jak i społecznym oraz środowiskowym. Rozwój w kierunku zabudowy mieszkaniowej i usługowej niskiej intensywności będzie najlepszą formą wykorzystania tego obszaru. Teren działki ewidencyjnej nr 297/1, będący w trwałym zarządzie Powiatowej Służby Drogowej w Olsztynie, wchodzi w skład pasa drogowego drogi powiatowej nr 1372N.

W związku z wprowadzoną zmianą, dokonano też niezbędnych aktualizacji pierwotnego tekstu studium, co zostało uwidocznione, zarówno w części pt. „Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego”, jak i w części pt. „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Obszar zmiany zaznaczono również na rysunkach studium.

Załącznik nr 2. Gminna Ewidencja Zabytków

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda

Kierunki zagospodarowania przestrzennego

1 0 1 2 km

skala 1:25 000



Legenda

Kierunki zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej

stan istniejący

- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o wysokiej intensywności
- tereny turystyczne i rekreacyjne
- tereny zabudowy usługowej
- tereny działalności gospodarczej
- tereny specjalne
- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- lasy
- wody powierzchniowe

kierunki rozwoju

- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej o wysokiej intensywności
- tereny turystyczne i rekreacyjne
- tereny zabudowy usługowej
- tereny działalności gospodarczej
- tereny specjalne

Zasady realizacji polityki przestrzennej

- strefy polityki przestrzennej
- tereny objęte obowiązującymi mpzp
- tereny wskazane do objęcia mpzp
- obszary zwartej zabudowy wsi
- tereny wymagające przekształceń, rehabilitacji lub remediacji
- obszary przestrzeni publicznej
- tereny wskazane do wyłączenia z zabudowy
- obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m2

Układ komunikacyjny

stan istniejący

- nadrzędny
- podstawowy
- pomocniczy
- węzeł

kierunki rozwoju

- podstawowy
- lokalna trasa rowerowa
- międzyregionalna trasa rowerowa
- tereny zamknięte (kolejowe)

Infrastruktura techniczna

- sieć gazowa wysokiego ciśnienia
- sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia
- sieć elektroenergetyczna najwyższych napięć
- ujęcia wód podziemnych służące zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę
- czyszczalnia ścieków

Obszary i obiekty objęte prawną ochroną konserwatorską

- stanowiska wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków archeologicznych
- obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków nieruchomych

Obszary i obiekty objęte prawną ochroną przyrody

- rezerваты przyrody
- obszary chronionego krajobrazu
- obszary Natura 2000 (OoZDW)
- obszary Natura 2000 (OSOP)
- użytki ekologiczne
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- pomniki przyrody

Informacje dodatkowe

- granica administracyjna gminy
- lasy ochronne
- przystań, kąpielisko, plaża
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią
- główny zbiornik wód podziemnych
- projektowany obszar ochronny zbiornika wód podziemnych
- strefa ochrony pośredniej ujęcia wody
- złoże kopalni
- obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych
- granica obszaru objętego zmianą studium w związku z realizacją Uchwały Nr XVI/125/2019 Rady Gminy Stawiguda z dnia 12 grudnia 2019r.

Załącznik nr 2A do uchwały nr XXXV/284/2021 Rady Gminy Stawiguda z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stawiguda

Rozstrzygnięcie uwag dotyczących projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Lp	Data wpływu uwagi	Nazwisko i imię, nazwa jednostki organizacyjnej i adres zgłaszającego uwagi	Treść uwagi	Oznaczenie nieruchomości, której dotyczy uwaga	Ustalenia projektu Studium dla nieruchomości, której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie Wójta w sprawie rozpatrzenia uwagi		Rozstrzygnięcie Rady Gminy w sprawie rozpatrzenia uwagi		Uwagi
						uwaga uwzględniona	uwaga nie-uwzględniona	uwaga uwzględniona	uwaga nie-uwzględniona	
1	2	3	4	5	6	7	8			11
1.	09.03.2021	osoba prywatna *	1. Składający uwagę nie zgadza się z uzasadnieniem przystąpienia do sporządzenia zmiany studium, tj. argumentem, iż ze względu na pozbawienie przedmiotowego terenu kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej na etapie poprzedniej zmiany studium, nastąpił spadek wartości przedmiotowego terenu. W roku 2017, kiedy właściciel terenu nabywał nieruchomość, dla terenu tego obowiązywał miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z którym przedmiotowe działki miały przeznaczenie rolnicze. Ustanowienie w studium uchwalonym w 2018 r. terenu rolniczego nie spowodowało spadku wartości nieruchomości, gdyż żadna z metod wyceny nieruchomości nie przewiduje uzależnienia wartości nieruchomości od ewentualnej zmiany studium. Wartość nieruchomości w dniu nabycia była określona jak dla nieruchomości rolnej. Nie sposób stwierdzić, że na skutek zmiany studium wartość nieruchomości może ulec zmianie. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje ewentualne odszkodowanie za spadek wartości nieruchomości na skutek zmiany miejscowego planu, a nie studium.	obszar objęty zmianą studium - dz. nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz część działki nr 296/5	kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności		x		x	1. W chwili zakupu nieruchomości przez obecnego właściciela, dokument studium przewidywał w tym miejscu kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej niskiej intensywności, wobec czego dawał perspektywę rozwoju zabudowy o ww. kierunku, a tym samym możliwość postulowania o zmianę przeznaczenia terenu w miejscowym planie. Zmiana studium dokonana w 2018 r., polegająca w tym przypadku na zrezygnowaniu z wyznaczenia kierunku rozwoju zabudowy, wpływa pośrednio na wartość nieruchomości, gdyż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jako dokument kreujący politykę przestrzenną w gminie, stanowi wytyczne do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zatem zmiana kierunku rozwoju w studium z mieszkaniowego i usługowego na rolniczy, zaskutkowało pozbawieniem właściciela nieruchomości możliwości zmiany aktualnie obowiązującego planu miejscowego w zakresie zmiany przeznaczenia z rolniczego na przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową lub usługową. Uzasadnienie uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium jest więc prawidłowo sformułowane.

			2. Projektowana zmiana studium obejmuje część dz. nr 296/5, której właścicielem nie jest osoba, na wniosek której przystąpiono do zmiany studium. Brak jest uzasadnienia w uchwale o przystąpieniu do sporządzenia częściowej zmiany studium dla tej działki.			x		x	2. Działka nr 296/5, której część została objęta zmianą studium, stanowi własność Gminy. Jest to wąski pas terenu zlokalizowany pomiędzy istniejącą zabudową mieszkaniową a terenem, na który został złożony wniosek o zmianę studium. W związku z tym, by nie zostawiać pomiędzy terenami o kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej pasa rolniczego, a zapewnić możliwość ewentualnego jego zagospodarowania, zdecydowano o objęciu tej części działki zmianą studium.
			3. Właściciel przedmiotowego terenu jest prezesem spółki odpowiedzialnej za wybudowanie budynków mieszkalnych sąsiadujących bezpośrednio z terenem zmiany studium. Na etapie budowy tych budynków zapewniał on, iż teren objęty aktualnie zmianą studium, ze względu na warunki geologiczne, nie zostanie zabudowany, zostanie natomiast uporządkowany i zagospodarowany zielenią. Teren ten miał być wykorzystywany jako dojazd jedynie podczas prowadzenia prac budowlanych. Plany inwestycyjne właściciela zostały zatajone przed właścicielami nieruchomości znajdujących się w sąsiedztwie.			x		x	3. Uwaga niezasadna. Obietnice inwestora nie stanowią podstawy do zastosowania określonych rozwiązań projektowych przyjętych w dokumencie studium. W chwili budowy bloku, którego mieszkańcem jest składający uwagę, w dokumencie studium przedmiotowa nieruchomość posiadała kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Takie zapisy w dokumencie studium, stanowią obraz prowadzonej polityki przestrzennej gminy oraz wyrażają planowane kierunki rozwoju przestrzennego poszczególnych terenów gminnych. Na podstawie przeprowadzonych analiz nie wykazano nieprzydatności terenu pod zabudowę.
			4. Na etapie sporządzania zmiany studium przyjętej w roku 2018, właściciel nieruchomości nie zgłaszał uwag do projektu studium.			x		x	4. Uwaga niezasadna, nie odnosi się do przedmiotu wyłożenia i nie dotyczy aktualnej procedury planistycznej.
			5. Przedmiotowa nieruchomość została podzielona na mniejsze działki dopiero w 2019 r., co sugeruje, że właściciel dopiero wtedy podjął ewentualny zamiar wykorzystania nieruchomości.			x		x	5. Uwaga niezasadna, podejmowane zamierzenia inwestycyjne przez właściciela nieruchomości nie są przedmiotem prowadzonej aktualnie procedury planistycznej.
			6. Brak jest podstaw do zmiany studium z przyczyn wskazanych w uchwale w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium – nie można uzasadniać zmiany studium niemożliwością zrealizowania zamierzeń właściciela nieruchomości, bo w dacie nabycia nieruchomości nie istniały.			x		x	6. W dniu nabycia nieruchomości właściciel terenu na podstawie ówczesnie obowiązującego studium mógł ubiegać się o zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W chwili obecnej, brak określenia kierunku rozwoju w dokumencie studium uniemożliwia taką procedurę. Jest to podstawą do uznania, iż pośrednio nastąpił spadek wartości nieruchomości na skutek uniemożliwienia perspektywicznego rozwoju zabudowy na tym terenie.
			7. Z oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stawiguda oraz miejscowych planów zagospodarowania			x		x	7. Polityka przestrzenna kształtowana w gminie ulega ciągłej aktualizacji i ewaluuje. Jest to wynikiem prowadzonych w gminie licznych

			przestrzennego na terenie gminy przyjętej uchwałą Rady Gminy w lipcu 2016r. wynika, iż miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący przedmiotowy teren został oceniony jako precyzyjny, będący w trakcie realizacji zabudowy i ze względu na dobrą kompozycję urbanistyczną osiedla nie powinien ulec zmianie.						analiz i odpowiedzią na potrzeby zarówno gminne, jak i społeczno-gospodarcze. Zgłoszona uwaga jest zatem niezasadna, gdyż odnosi się do oceny aktualności obowiązującego na tym terenie planu miejscowego, a nie do studium, które jest przedmiotem wyłożenia.
			8.W 2018 roku, kiedy podejmowana była uchwała o zmianie studium, Rada Gminy nie dostrzegła potrzeby przeznaczenia przedmiotowej nieruchomości na cele mieszkaniowe i usługowe, wobec tego nie ma racjonalnych przesłanek do przystąpienia do zmiany po roku.			x		x	8.Polityka przestrzenna gminy w tym zakresie uległa zmianie. Gmina wyszła naprzeciw oczekiwaniom inwestora wyrażonym we wniosku o sporządzenie zmiany studium. Ponadto na skutek wcześniejszej omyłki, podczas zmiany studium w 2018r., gdzie nie uwzględniono kierunku wyznaczonego w zmienianym studium, a odniesiono się do przeznaczenia w planie miejscowym z 2000r., zadziałano na niekorzyść właściciela gruntu, wobec czego podjęcie działań naprawczych przez Gminę było niezbędne.
			9.Organy Gminy, podejmując decyzje, powinny mieć na uwadze całokształt interesów mieszkańców gminy, a nie pojedynczych jednostek. Uchwalając studium w 2018 r. Rada Gminy dała sygnał, że przedmiotowe działki pozostaną niezabudowane.			x		x	9.Przed przystąpieniem do sporządzenia przedmiotowej zmiany studium zważony został interes publiczny oraz interes prywatny. Uznano, iż zmiana studium przyniesie korzyści zarówno właścicielowi terenu, jak i lokalnemu społeczeństwu. Zagospodarowanie tego terenu zgodnie z projektowanym kierunkiem wpłynie pozytywnie na interes publiczny, tworząc nowe miejsca zamieszkania lub nowe miejsca pracy, czy zapewnienie dostępu do usług okolicznym mieszkańcom. Dokonując zakupu mieszkania przy ul. Kwiatowej w roku 2017 na działkach sąsiednich będących przedmiotem obecnie prowadzonej procedury planistycznej, obowiązywało studium wyznaczające na tym terenie kierunek zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności. W związku z powyższym przyszli właściciele nieruchomości mieszkaniowych przy ul. Kwiatowej wiedzieli w jakim otoczeniu będą zamieszkiwali.
			10.Nie została zachowana zasada jawności i przejrzystości procedury, gdyż nie wskazano, dlaczego projektem zmiany studium objęta została również część dz. 296/5, która nie jest własnością wnioskującego o zmianę studium, wobec czego uniemożliwione zostało skuteczne zajęcie stanowiska w tym zakresie. Nieruchomość ta bezpośrednio sąsiaduje z blokiem, w który mieszka składający uwagę. Określony kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności jest pojęciem o			x		x	10. W trakcie procedury sporządzania projektu studium nie naruszono zasad jawności i przejrzystości. Kwestia objęcia zmianą studium części dz. nr 296/5 wyjaśniona została w pkt. 2. Studium jest dokumentem ogólnym, który wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego, ich doprecyzowanie należy do zadań miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który stanowi akt prawa miejscowego i przedstawia

			szerokim zakresie znaczeniowym i nieprecyzyjnym. Nikt nie ujawnił zainteresowanym, jaka inwestycja kryje się pod tym pojęciem, przez co osoby korzystające z nieruchomości sąsiednich zostały pozbawione możliwości pełnego i rzeczowego odniesienia się do projektowanych zmian. Gmina zapewniając przejrzystość procedury powinna dążyć do przedstawienia rzetelnych informacji, które niewątpliwie posiada, zwłaszcza, że planuje przeznaczyć część własnej nieruchomości na planowaną inwestycję.						dokładne rozwiązania, zarówno dotyczące przeznaczenia terenu, jak i wskaźników zagospodarowania terenu oraz wskaźników zabudowy. Na etapie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu, w uchwale o przystąpieniu do sporządzania miejscowego planu, określony zostanie rodzaj zamierzenia inwestycyjnego.
			11. Organ opracowujący zmianę studium powinien ważyć interes publiczny i interes prywatny, w tym zgłaszanie wniosków i uwag, zmierzające do ochrony istniejącego stanu zagospodarowania terenu, jak i zmian w zakresie jego zagospodarowania, a także analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. Przebieg postępowania wskazuje, że żadna z przesłanek nie została oceniona w sposób dostateczny. Zmiana studium zapewni realizację interesów wyłącznie jednej osoby, tj. właściciela działek objętych projektowaną zmianą. Projektowana zmiana jest sprzeczna z interesem właścicieli nieruchomości sąsiednich. Wybudowanie budynków mieszkalnych, czy obiektu handlowego spowoduje uciążliwości dla właścicieli lokali mieszkaniowych budynku bezpośrednio sąsiadującego z działkami objętymi projektem. Wybudowanie dyskontu spowoduje liczne konflikty. Tego rodzaju obiekt utrudni normalne funkcjonowanie mieszkańcom sąsiednich nieruchomości. Składający uwagę sprzeciwia się przeznaczeniu terenu na powyższe cele, bowiem uciążliwość tego rodzaju zabudowy daleko wykracza poza ramy uzasadniające uwzględnienie projektowanych zmian.			x		x	11. Teren objęty zmianą studium znajduje się przy granicy z miastem Olsztyn. Jego sąsiedztwo stanowią tereny zabudowane - od strony północnej wysokiej intensywności, a od strony południowej o niskiej intensywności, wobec czego zagospodarowanie przedmiotowego terenu nie burzy ładu przestrzennego, stanowi dobre uzupełnienie funkcji istniejących. Ewentualne uciążliwości, jakie może generować dopuszczona w studium zabudowa nie będą bardziej znaczące, niż generowane przez aktualne zagospodarowanie terenu. Analizy środowiskowe zostały przeprowadzone w dokumencie Prognozy oddziaływania na środowisko, która uzyskała pozytywne opinie właściwych organów państwowych, zgodnie z przepisami odrębnymi.
			12. Na skutek projektowanej zmiany, a w dalszej perspektywie zrealizowanie planowanej inwestycji wpłynie negatywnie na wartość nieruchomości położonych na sąsiednich nieruchomościach. Większość mieszkańców wybierając lokalizację mieszkania, brała w dużym stopniu pod uwagę małą uciążliwość terenów, ich podmiejski charakter i walory przyrodnicze.			x		x	12. Obszar zmiany studium wraz z sąsiadującym terenem znajdują się przy granicy z miastem Olsztyn. Jest to teren o charakterze nawiązującym do miejskiego, stanowiący „przełście” od wysokiej zabudowy miejskiej do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej terenu gminy wiejskiej. Wyznaczony kierunek zakłada rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności, co będzie stanowiło bufor pomiędzy zabudową wysoką wielorodzinną a niską jednorodziną. Teren działki objętej zmianą studium nie posiada znacznych walorów przyrodniczych, które w istotny sposób wpływałyby na atrakcyjność tego terenu. Obszar znajdujący się w sąsiedztwie jest gęsto zabudowany głównie przez zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.

										Projektowany teren położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie drogi powiatowej. Zamierzeniem planistycznym jest uzupełnianie terenów wolnych od zabudowy pomiędzy istniejącą zabudową i lokalizowanie jej głównie wzdłuż istniejących dróg. Ma to na celu kształtowanie ładu przestrzennego i umożliwia zagospodarowanie terenów posiadających dostęp do infrastruktury technicznej. Dopuszczenie możliwości lokalizowania zabudowy na tym terenie (po sporządzeniu zmiany planu) wynikało m.in. z ww. przesłanek.
			13.Zmiana studium odbywa się z pominięciem geologicznych uwarunkowań terenu. Ewentualne posadowienie budynków będzie miało wpływ na warunki hydrologiczne i geologiczne nieruchomości sąsiednich.				x		x	13.Na etapie sporządzania dokumentu studium nie przeprowadza się badań geologicznych. Studium wyznacza jedynie kierunek rozwoju terenu i jest dokumentem wyjściowym do sporządzenia innych opracowań. Szczegółowa analiza warunków hydrologicznych i geologicznych powinna zostać przeprowadzona przed przystąpieniem do realizacji ewentualnej inwestycji i uwzględniona w wyborze technologii posadowienia obiektów budowlanych.
			14.Projektowane zmiany nie wpłyną w żaden pozytywny sposób na układ przestrzenny okolicy i stoją w sprzeczności z interesem znacznej grupy osób obejmujących mieszkańców nieruchomości sąsiednich.				x		x	14.Projektowany kierunek rozwoju jest tożsamy z wyznaczonym dla terenów sąsiednich. Wpisuje się w charakter otoczenia i będzie stanowił kontynuację i uzupełnienie funkcji istniejących, wobec czego nie narusza zasad ładu przestrzennego. Kreując politykę przestrzenną, organy gminy muszą brać pod uwagę zarówno interes społeczny, jak i konieczność rozwoju gminy, w tym poprzez zapewnienie miejsca pod realizację zabudowy mieszkaniowej, czy usług. Co więcej, przedmiotowy teren wyposażony jest w niezbędną infrastrukturę techniczną oraz posiada dostęp do drogi publicznej. Wyznaczenie kierunku rozwoju w tym miejscu jest jak najbardziej uzasadnione zarówno pod względem ekonomicznym, jak i społecznym.

2.	09.03.2021	osoba prywatna *	1. Składający uwagę nie zgadza się z uzasadnieniem przystąpienia do sporządzenia zmiany studium, tj. argumentem, iż ze względu na pozbawienie przedmiotowego terenu kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej na etapie poprzedniej zmiany studium, nastąpił spadek wartości przedmiotowego terenu. W roku 2017, kiedy właściciel terenu nabywał nieruchomość, dla terenu tego obowiązywał miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z którym przedmiotowe działki miały przeznaczenie rolnicze. Ustanowienie w studium uchwalonym w 2018 r. terenu rolniczego nie spowodowało spadku wartości nieruchomości, gdyż żadna z metod wyceny nieruchomości nie przewiduje uzależnienia wartości nieruchomości od ewentualnej zmiany studium. Wartość nieruchomości w dniu nabycia była określona jak dla nieruchomości rolnej. Nie sposób stwierdzić, że na skutek zmiany studium wartość nieruchomości może ulec zmianie. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przewiduje ewentualne odszkodowanie za spadek wartości nieruchomości na skutek zmiany miejscowego planu, a nie studium.	obszar objęty zmianą studium - dz. nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz część działki nr 296/5	kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności		x		x	1. W chwili zakupu nieruchomości przez obecnego właściciela, dokument studium przewidywał w tym miejscu kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej niskiej intensywności, wobec czego dawał perspektywę rozwoju zabudowy o ww. kierunku, a tym samym możliwość postulowania o zmianę przeznaczenia terenu w miejscowym planie. Zmiana studium dokonana w 2018 r., polegająca w tym przypadku na zrezygnowaniu z wyznaczenia kierunku rozwoju zabudowy, wpływa pośrednio na wartość nieruchomości, gdyż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jako dokument kreujący politykę przestrzenną w gminie, stanowi wytyczne do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Zatem zmiana kierunku rozwoju w studium z mieszkaniowego i usługowego na rolniczy, zaskutkowało pozbawieniem właściciela nieruchomości możliwości zmiany aktualnie obowiązującego planu miejscowego w zakresie zmiany przeznaczenia z rolniczego na przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową lub usługową. Uzasadnienie uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium jest więc prawidłowo sformułowane.
3.	09.03.2021	osoba prywatna *					x		x	2. Działka nr 296/5, której część została objęta zmianą studium, stanowi własność Gminy. Jest to wąski pas terenu zlokalizowany pomiędzy istniejącą zabudową mieszkaniową a terenem, na który został złożony wniosek o zmianę studium. W związku z tym, by nie zostawiać pomiędzy terenami o kierunku rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej pasa rolniczego, a zapewnić możliwość ewentualnego jego zagospodarowania, zdecydowano o objęciu tej części działki zmianą studium.
4.	08.03.2021	osoba prywatna *								
5.	08.03.2021	osoba prywatna *	2. Projektowana zmiana studium obejmuje część dz. nr 296/5, której właścicielem nie jest osoba, na wniosek której przystąpiono do zmiany studium. Brak jest uzasadnienia w uchwale o przystąpieniu do sporządzenia częściowej zmiany studium dla tej działki.							

			3. Właściciel przedmiotowego terenu jest prezesem spółki odpowiedzialnej za wybudowanie budynków mieszkalnych sąsiadujących bezpośrednio z terenem zmiany studium. Na etapie budowy tych budynków zapewniał on, iż teren objęty aktualnie zmianą studium, ze względu na warunki geologiczne, nie zostanie zabudowany, zostanie natomiast uporządkowany i zagospodarowany zielenią. Teren ten miał być wykorzystywany jako dojazd jedynie podczas prowadzenia prac budowlanych. Plany inwestycyjne właściciela zostały zatajone przed właścicielami nieruchomości znajdujących się w sąsiedztwie				x		x	3. Uwaga niezasadna. Obietnice inwestora nie stanowią podstawy do zastosowania określonych rozwiązań projektowych przyjętych w dokumencie studium. W chwili budowy bloku, którego mieszkańcem jest składający uwagę, w dokumencie studium przedmiotowa nieruchomość posiadała kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Takie zapisy w dokumencie studium, stanowią obraz prowadzonej polityki przestrzennej gminy oraz wyrażają planowane kierunki rozwoju przestrzennego poszczególnych terenów gminnych. Na podstawie przeprowadzonych analiz nie wykazano nieprzydatności terenu pod zabudowę.
			4. Na etapie sporządzania zmiany studium przyjętej w roku 2018, właściciel nieruchomości nie zgłaszał uwag do projektu studium.				x		x	4. Uwaga niezasadna, nie odnosi się do przedmiotu wyłożenia i nie dotyczy aktualnej procedury planistycznej.
			5. Przedmiotowa nieruchomość została podzielona na mniejsze działki dopiero w 2019 r., co sugeruje, że właściciel dopiero wtedy podjął ewentualny zamiar wykorzystania nieruchomości.				x		x	5. Uwaga niezasadna, podejmowane zamierzenia inwestycyjne przez właściciela nieruchomości nie są przedmiotem prowadzonej aktualnie procedury planistycznej.
			6. Brak jest podstaw do zmiany studium z przyczyn wskazanych w uchwale w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium – nie można uzasadniać zmiany studium niemożliwością zrealizowania zamierzeń właściciela nieruchomości, bo w dacie nabycia nieruchomości nie istniały				x		x	6. W dniu nabycia nieruchomości właściciel terenu na podstawie ówczesnie obowiązującego studium mógł ubiegać się o zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W chwili obecnej, brak określenia kierunku rozwoju w dokumencie studium uniemożliwia taką procedurę. Jest to podstawą do uznania, iż pośrednio nastąpił spadek wartości nieruchomości na skutek uniemożliwienia perspektywicznego rozwoju zabudowy na tym terenie.
			7. Z oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stawiguda oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy przyjętej uchwałą Rady Gminy w lipcu 2016r. wynika, iż miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący przedmiotowy teren został oceniony jako precyzyjny, będący w trakcie realizacji zabudowy i ze względu na dobrą kompozycję urbanistyczną osiedla nie powinien ulec zmianie.				x		x	7. Polityka przestrzenna kształtowana w gminie ulega ciągłej aktualizacji i ewaluuje. Jest to wynikiem prowadzonych w gminie licznych analiz i odpowiedzi na potrzeby zarówno gminne, jak i społeczno-gospodarcze. Zgłoszona uwaga jest zatem niezasadna, gdyż odnosi się do oceny aktualności obowiązującego na tym terenie planu miejscowego, a nie do studium, które jest przedmiotem wyłożenia

			8. W 2018 roku, kiedy podejmowana była uchwała o zmianie studium, Rada Gminy nie dostrzegła potrzeby przeznaczenia przedmiotowej nieruchomości na cele mieszkaniowe i usługowe, wobec tego nie ma racjonalnych przesłanek do przystąpienia do zmiany po roku.			x		x	8. Polityka przestrzenna gminy w tym zakresie uległa zmianie. Gmina wyszła naprzeciw oczekiwaniom inwestora wyrażonym we wniosku o sporządzenie zmiany studium. Ponadto na skutek wcześniejszej omyłki, podczas zmiany studium w 2018r., gdzie nie uwzględniono kierunku wyznaczonego w zmienianym studium, a odniesiono się do przeznaczenia w planie miejscowym z 2000r., zadziałano na niekorzyść właściciela gruntu, wobec czego podjęcie działań naprawczych przez Gminę było niezbędne
			9. Organy Gminy, podejmując decyzje, powinny mieć na uwadze całokształt interesów mieszkańców gminy, a nie pojedynczych jednostek. Uchwalając studium w 2018 r. Rada Gminy dała sygnał, że przedmiotowe działki pozostaną niezabudowane.			x		x	9. Przed przystąpieniem do sporządzenia przedmiotowej zmiany studium zważony został interes publiczny oraz interes prywatny. Uznano, iż zmiana studium przyniesie korzyści zarówno właścicielowi terenu, jak i lokalnemu społeczeństwu. Zagospodarowanie tego terenu zgodnie z projektowanym kierunkiem wpłynie pozytywnie na interes publiczny, tworząc nowe miejsca zamieszkania lub nowe miejsca pracy, czy zapewnienie dostępu do usług okolicznym mieszkańcom. Dokonując zakupu mieszkania przy ul. Kwiatowej w roku 2017 na działkach sąsiednich będących przedmiotem obecnie prowadzonej procedury planistycznej, obowiązywało studium wyznaczające na tym terenie kierunek zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności. W związku z powyższym przyszli właściciele nieruchomości mieszkaniowych przy ul. Kwiatowej wiedzieli w jakim otoczeniu będą zamieszkiwali.
			10. Nie została zachowana zasada jawności i przejrzystości procedury, gdyż nie wskazano, dlaczego projektem zmiany studium objęta została również część dz. 296/5, która nie jest własnością wnioskującego o zmianę studium, wobec czego uniemożliwione zostało skuteczne zajęcie stanowiska w tym zakresie. Nieruchomość ta bezpośrednio sąsiaduje z blokiem, w który mieszka składający uwagę. Określony kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności jest pojęciem o szerokim zakresie znaczeniowym i nieprecyzyjnym. Nikt nie ujawnił zainteresowanym, jaka inwestycja kryje się pod tym pojęciem, przez co osoby korzystające z nieruchomości sąsiednich zostały pozbawione możliwości pełnego i rzeczowego odniesienia się do projektowanych zmian. Gmina zapewniając przejrzystość procedury powinna dążyć do przedstawienia rzetelnych			x		x	10. W trakcie procedury sporządzania projektu studium nie naruszono zasad jawności i przejrzystości. Kwestia objęcia zmianą studium części dz. nr 296/5 wyjaśniona została w pkt. 2. Studium jest dokumentem ogólnym, który wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego, ich doprecyzowanie należy do zadań miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który stanowi akt prawa miejscowego i przedstawia dokładne rozwiązania, zarówno dotyczące przeznaczenia terenu, jak i wskaźników zagospodarowania terenu oraz wskaźników zabudowy. Na etapie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu, w uchwale o przystąpieniu do sporządzania miejscowego planu, określony zostanie rodzaj zamierzenia inwestycyjnego.

			informacji, które niewątpliwie posiada, zwłaszcza, że planuje przeznaczyć część własnej nieruchomości na planowaną inwestycję						
			11. Organ opracowujący zmianę studium powinien ważyć interes publiczny i interes prywatny, w tym zgłaszanie wniosków i uwag, zmierzające do ochrony istniejącego stanu zagospodarowania terenu, jak i zmian w zakresie jego zagospodarowania, a także analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. Przebieg postępowania wskazuje, że żadna z przesłanek nie została oceniona w sposób dostateczny. Zmiana studium zapewni realizację interesów wyłącznie jednej osoby, tj. właściciela działek objętych projektowaną zmianą. Projektowana zmiana jest sprzeczna z interesem właścicieli nieruchomości sąsiednich. Wybudowanie budynków mieszkalnych, czy obiektu handlowego spowoduje uciążliwości dla właścicieli lokali mieszkaniowych budynku bezpośrednio sąsiadującego z działkami objętymi projektem. Wybudowanie dyskontu spowoduje liczne konflikty. Tego rodzaju obiekt utrudni normalne funkcjonowanie mieszkańcom sąsiednich nieruchomości. Składający uwagę sprzeciwia się przeznaczeniu terenu na powyższe cele, bowiem uciążliwość tego rodzaju zabudowy daleko wykracza poza ramy uzasadniające uwzględnienie projektowanych zmian.			x		x	11. Teren objęty zmianą studium znajduje się przy granicy z miastem Olsztyn. Jego sąsiedztwo stanowią tereny zabudowane - od strony północnej wysokiej intensywności, a od strony południowej o niskiej intensywności, wobec czego zagospodarowanie przedmiotowego terenu nie burzy ładu przestrzennego, stanowi dobre uzupełnienie funkcji istniejących. Ewentualne uciążliwości, jakie może generować dopuszczona w studium zabudowa nie będą bardziej znaczące, niż generowane przez aktualne zagospodarowanie terenu. Analizy środowiskowe zostały przeprowadzone w dokumencie Prognozy oddziaływania na środowisko, która uzyskała pozytywne opinie właściwych organów państwowych, zgodnie z przepisami odrębnymi.
			12. Na skutek projektowanej zmiany, a w dalszej perspektywie zrealizowanie planowanej inwestycji wpłynie negatywnie na wartość nieruchomości położonych na sąsiednich nieruchomościach. Większość mieszkańców wybierając lokalizację mieszkania, brała w dużym stopniu pod uwagę małą uciążliwość terenów, ich podmiejski charakter i walory przyrodnicze.			x		x	12. Obszar zmiany studium wraz z sąsiadującym terenem znajdują się przy granicy z miastem Olsztyn. Jest to teren o charakterze nawiązującym do miejskiego, stanowiący „przeście” od wysokiej zabudowy miejskiej do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej terenu gminy wiejskiej. Wyznaczony kierunek zakłada rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności, co będzie stanowiło bufor pomiędzy zabudową wysoką wielorodzinną a niską jednorodziną. Teren działki objętej zmianą studium nie posiada znacznych walorów przyrodniczych, które w istotny sposób wpływałyby na atrakcyjność tego terenu. Obszar znajdujący się w sąsiedztwie jest gęsto zabudowany głównie

									przez zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Projektowany teren położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie drogi powiatowej. Zamierzeniem planistycznym jest uzupełnianie terenów wolnych od zabudowy pomiędzy istniejącą zabudową i lokalizowanie jej głównie wzdłuż istniejących dróg. Ma to na celu kształtowanie ładu przestrzennego i umożliwia zagospodarowanie terenów posiadających dostęp do infrastruktury technicznej. Dopuszczenie możliwości lokalizowania zabudowy na tym terenie (po sporządzeniu zmiany planu) wynikało m.in. z ww. przesłanek.
			13.Zmiana studium odbywa się z pominięciem geologicznych uwarunkowań terenu. Ewentualne posadowienie budynków będzie miało wpływ na warunki hydrologiczne i geologiczne nieruchomości sąsiednich.				x	x	13.Na etapie sporządzania dokumentu studium nie przeprowadza się badań geologicznych. Studium wyznacza jedynie kierunek rozwoju terenu i jest dokumentem wyjściowym do sporządzenia innych opracowań. Szczegółowa analiza warunków hydrologicznych i geologicznych powinna zostać przeprowadzona przed przystąpieniem do realizacji ewentualnej inwestycji i uwzględniona w wyborze technologii posadowienia obiektów budowlanych.
			14.Projektowane zmiany wpłyną negatywnie na kwestie ruchu drogowego w okolicy. Ulica Bartąska nie jest w stanie zapewnić płynnego przepływu aut, w szczególności w godzinach szczytu. Nie dokonano oceny realizacji kolejnego zjazdu na ruch w tym miejscu. Istnieje obawa, że ruch drogowy przeniesie się na ulice położone w sąsiedztwie, wśród domów jednorodzinnych				x	x	14.Projekt studium został pozytywnie zaopiniowany przez zarządcę drogi, tj. Powiatową Służbę Drogową w Olsztynie. Szczegółowe rozwiązania komunikacyjne będą analizowane na etapie sporządzania ewentualnej zmiany miejscowego planu, w chwili określenia zamierzenia budowlanego. Jednocześnie należy podkreślić, iż przed podjęciem uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium właściciel gruntu uzyskał pozytywną opinię Powiatowej Służby Drogowej w Olsztynie oraz wytyczne dotyczące budowy projektowanego zjazdu wraz z przebudową istniejącego przystanku komunikacji miejskiej w ciągu drogi powiatowej nr 1372N, dla którego sporządzono koncepcję projektową.

			15. Projektowane zmiany nie wpłyną w żaden pozytywny sposób na układ przestrzenny okolicy i stoją w sprzeczności z interesem znacznej grupy osób obejmujących mieszkańców nieruchomości sąsiednich.				x		x	15. Projektowany kierunek rozwoju jest tożsamy z wyznaczonym dla terenów sąsiednich. Wpisuje się w charakter otoczenia i będzie stanowił kontynuację i uzupełnienie funkcji istniejących, wobec czego nie narusza zasad ładu przestrzennego. Kreując politykę przestrzenną, organy gminy muszą brać pod uwagę zarówno interes społeczny, jak i konieczność rozwoju gminy, w tym poprzez zapewnienie miejsca pod realizację zabudowy mieszkaniowej, czy usług. Co więcej, przedmiotowy teren wyposażony jest w niezbędną infrastrukturę techniczną oraz posiada dostęp do drogi publicznej. Wyznaczenie kierunku rozwoju w tym miejscu jest jak najbardziej uzasadnione zarówno pod względem ekonomicznym, jak i społecznym.
6.	08.03.2021	osoba prywatna *	Składający uwagę sprzeciwia się zmianie kierunku rozwoju z rolniczej przestrzeni produkcyjnej na kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej. W chwili kupna mieszkania w bloku graniczącym z terenem objętym zmianą studium, kupujący otrzymali zapewnienie, że na przedmiotowym terenie nie powstanie infrastruktura usługowa. Istnieje obawa, iż realizacja zabudowy przyczyni się do podniesienia wód gruntowych, co spowoduje wystąpienie wody w piwnicy istniejącego bloku. Ponadto, infrastruktura usługowa wpłynie niekorzystnie na wartość mieszkań w sąsiedztwie oraz na jakość życia mieszkańców (zwiększy się hałas oraz ruch uliczny). Na ul. Bartąskiej występują już problemy z przepustowością, więc infrastruktura usługowa dodatkowo zaszkodzi komfortowi jazdy. Co więcej, blok, którego mieszkańcem jest składający uwagę, usytuowany jest tuż przy granicy działki, dlatego też istnieje obawa, iż przyszła inwestycja będzie zlokalizowana tuż pod oknami. Osiedle sąsiaduje głównie z zabudową mieszkaniową jednorodziną, jest to spokojna okolica, składający uwagę chce, aby tak pozostało.	obszar objęty zmianą studium - dz. nr 297/1, 297/3, 297/4, 297/5, 297/6 oraz część działki nr 296/5	kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności		x		x	Przywrócenie kierunku rozwoju przedmiotowemu terenowi wynika z polityki przestrzennej gminy. W chwili budowy bloku, którego mieszkańcem jest składający uwagę, w dokumencie studium przedmiotowa nieruchomość posiadała kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Takie zapisy w dokumencie studium, stanowią obraz prowadzonej polityki przestrzennej gminy oraz wyrażają planowane kierunki rozwoju przestrzennego poszczególnych terenów gminnych. Na etapie sporządzania dokumentu studium nie przeprowadza się badań geologicznych. Studium wyznacza jedynie kierunek rozwoju terenu i jest dokumentem wyjściowym do sporządzenia innych opracowań. Szczegółowa analiza warunków hydrologicznych i geologicznych powinna zostać przeprowadzona przed przystąpieniem do realizacji ewentualnej inwestycji i uwzględniona w wyborze technologii posadowienia obiektów budowlanych. Projekt studium został pozytywnie zaopiniowany przez zarządcę drogi, tj. Powiatową Służbę Drogową w Olsztynie. Szczegółowe rozwiązania komunikacyjne będą analizowane na etapie sporządzania ewentualnej zmiany miejscowego planu, w chwili określenia zamierzenia budowlanego. Jednocześnie należy podkreślić, iż przed podjęciem uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium właściciel gruntu uzyskał pozytywną opinię Powiatowej Służby

										Drogowej w Olsztynie oraz wytyczne dotyczące budowy projektowanego zjazdu wraz z przebudową istniejącego przystanku komunikacji miejskiej w ciągu drogi powiatowej nr 1372N, dla którego sporządzono koncepcję projektową. Sytuowanie obiektów budowlanych, w tym odległość od granicy działki, regulowane jest przepisami odrębnymi. W projekcie studium wyznaczony został kierunek rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej o niskiej intensywności, dlatego też wpisuje się on w charakter okolicznej zabudowy.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXXV/284/2021

Rady Gminy Stawiguda

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

Zalacznik6.gml

**Dane przestrzenne utworzone dla zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego**